

Briselē, 2025. gada 26. jūnijā
(OR. en)

10935/25

**Starpiestāžu lieta:
2025/0335 (COD)**

**ESPACE 51
MI 485
ENV 603
CODEC 915
EU-GNSS 12
CSCGNSS 3
CSCGMES 2
IND 234
CYBER 193
COMPET 634
HYBRID 83
PROCIV 81
IA 76**

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 26. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 335 final
Temats:	Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par kosmosa darbību drošumu, noturību un ilgtspēju Savienībā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 335 final.

Pielikumā: COM(2025) 335 final

Briselē, 25.6.2025.
COM(2025) 335 final

2025/0335 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par kosmosa darbību drošumu, noturību un ilgtspēju Savienībā

{SEC(2025) 335 final} - {SWD(2025) 335 final} - {SWD(2025) 336 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Kosmosā veiktās darbības strauji paplašinās visā pasaulē, un to veicina augošais pieprasījums pēc kosmosā balstītiem datiem un kosmosa pakalpojumiem, kā arī satelītu ražošanas un palaišanas izmaksu samazināšanās. Kosmosa ekonomika ir arī piesaistījusi jaunus tirgus dalībniekus.

Lai regulētu šo kosmosa darbību paplašināšanos un jaunu komerciālo dalībnieku pieaugošo iesaistīšanos pārrobežu kosmosa darbībās, 13 dalībvalstis ir pieņēmušas valsts tiesību aktus kosmosa jomā. Tas atspoguļo starptautisko tiesību saistības, kas paredz kosmosa darbību uzraudzību. No tā izrietošā nevienlīdzīgā regulatīvā pieeja noved pie iekšējā tirgus sadrumstalotības. Tā kā arvien vairāk dalībvalstu plāno izstrādāt tiesisko regulējumu attiecībā uz kosmosa darbībām, šī sadrumstalotība, visticamāk, pieaugs.

Atšķirības valstu pieejās kosmosa infrastruktūras drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas aizsardzībai var negatīvi ietekmēt kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu Savienībā. Tas galu galā ietekmē kosmosa nozares konkurētspēju Savienībā un pārrobežu vērtības ķēžu darbību. Šīs iniciatīvas vispārīgais mērķis ir atbalstīt kosmosa nozares iekšējā tirgus attīstību un darbību. Konkrēti, šīs iniciatīvas mērķis ir:

- izveidot Savienības tiesisko regulējumu kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanai, ko veic Savienības kosmosa operatori, lai veicinātu inovāciju un radītu stabilu, paredzamu un konkurētspējīgu darījumdarbības vidi;
- nodrošināt kosmisko objektu izsekojamību un samazināt kosmisko atlūzu rašanos, tādējādi uzlabojot kosmosa darbību drošumu;
- izveidot riska novērtēšanas satvaru, kas ir pielāgots kosmosa infrastruktūras konkrētajām kiberdrošības vajadzībām, tādējādi uzlabojot kosmosa darbību noturību;
- izveidot kopīgu metodi, lai aprēķinātu kosmosa darbību ietekmi uz vidi Savienībā, tādējādi uzlabojot kosmosa darbību ilgtspēju.

Paredzams, ka iniciatīva nodrošinās juridisko noteiktību, kas Savienības kosmosa operatoriem vajadzīga, lai veiktu kosmosa darbības un veicinātu kosmosa nozares konkurētspēju, vienlaikus novēršot riskus, ko rada kosmosa darbību eksponenciālā izaugsme, un nodrošinot kosmosa izmantošanu ilgtermiņā.

Eiropas Komisijas politikas pamatnostādnes 2024.–2029. gadam⁽¹⁾, kā arī Dragi ziņojumā par Eiropas konkurētspējas nākotni kosmoss atzīts par vienu no galvenajām Savienības stratēģiskajām nozarēm⁽²⁾ un ieteikts īstermiņā izveidot kopīgu Savienības tiesisko regulējumu funkcionējošam kosmosa iekšējam tirgum. Komisija ierosināto ES Kosmosa aktu ir noteikusi par vienu no galvenajām prioritātēm divos nesenos kopīgos paziņojumos: ES pieeja kosmosa satiksmes pārvaldībai un ES kosmosa drošības un aizsardzības stratēģija⁽³⁾. Šī likumdošanas

⁽¹⁾ Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai 2024.–2029. gadam, ar kurām Urzula fon der Leiena nāca klajā 2025. gada 18. jūlijā; https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_lv.

⁽²⁾ *The future of European competitiveness*: Mario Dragi ziņojums, 2024. gada 9. septembris.

⁽³⁾ Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietas un drošības politikas jautājumos kopīgais paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei (JOIN(2022)4 final, 15.2.2022.) un kopīgais paziņojums Eiropas

iniciatīva atbilst dalībvalstu aicinājumiem rīkoties, lai izveidotu kosmosa darbību iekšējo tirgu, izmantojot saskaņotu un stabilu tiesisko regulējumu. Jaunākajos Padomes secinājumos dalībvalstis ir atzinušas, ka ir jāizvairās no kosmosa pakalpojumu un produktu iekšējā tirgus sadrumstalotības un jāuzlabo Savienības kosmosa nozares globālā konkurētspēja⁽⁴⁾. Tās atzina, ka Savienības rīcība ir svarīga, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret kosmosa operatoriem un vienlīdzīgus konkurences apstākļus Savienības kosmosa nozarei⁽⁵⁾. Valstu parlamenti ir atzinuši arī to, cik svarīgi ir izstrādāt tiesisko regulējumu, lai nodrošinātu kosmosa ilgtermiņa ilgtspēju⁽⁶⁾. Arī kosmosa nozare, ietverot mazos un vidējos uzņēmumus (MVU), ir paudusi atbalstu skaidram un paredzamam tiesiskajam regulējumam⁽⁷⁾.

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Apvienoto Nāciju Organizācijas Līgums par valstu darbības principiem kosmosa, tostarp Mēness un citu debess ķermeņu (*OST*), izpētē un izmantošanā, reglamentē globālo tiesisko regulējumu kosmosa jomā, uzsverot valstu atbildības principu. Tajā noteikts, ka valstīm ir jāpilnvaro un jāuzrauga savas kosmosa darbības un jāuzņemas atbildība par tām. Tomēr īpašu saistošu tehnisko noteikumu trūkums vispārējo *OST* pienākumu īstenošanai ir novedis pie atšķirīgām atļauju piešķiršanas prasībām, jo dalībvalstis ir izmantojušas atšķirīgas regulatīvās pieejas.

Pašlaik 13 dalībvalstīs ir spēkā valsts tiesību akti kosmosa jomā. Citas dalībvalstis pašlaik izstrādā tiesību aktus kosmosa jomā vai atjaunina spēkā esošos tiesību aktus, lai reaģētu uz jaunu komercdalībnieku parādīšanos un to darbību paplašināšanos. Koordinācijas trūkums starp dažādajām regulatīvajām pieejām ir radījis sadrumstalotu regulatīvo vidi, kā rezultātā jauni šķēršļi var kavēt kosmosa pakalpojumu un kosmosā balstītu datu iekšējā tirgus darbību Savienībā.

Ierosinātais ES Kosmosa akts saskaņo tiesisko regulējumu visā Savienībā, integrējot valstu tiesību aktos kosmosa jomā noteiktās prasības, lai izvairītos no pārklāšanās, dublēšanās un konfliktiem un uzlabotu iekšējā tirgus darbību.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Pirmkārt, attiecībā uz noturību Savienība ir pieņēmusi tiesību aktus par kibernetisko drošību (TID 2 direktīva) un kritisko vienību fizisko noturību (KVN direktīva), kas pastiprina kosmosa pakalpojumus atbalstošās zemes infrastruktūras noturību.

Lai gan TID 2 attiecas uz Zemes segmenta operatoriem, no vienas puses, un elektronisko sakaru nodrošinātājiem, no otras puses, ne TID 2, ne KVN direktīva neattiecas uz Savienībai piederošiem aktīviem, kas darbojas Savienības kosmosa programmas kontekstā. Tādējādi tās nenodrošina pilnīgu riska pārvaldības sistēmu visiem kosmosa infrastruktūras segmentiem vai visiem kosmosa operatoriem.

Parlamentam un Padomei par kosmosa drošības un aizsardzības stratēģiju (JOIN(2023)9 final, 10.3.2023.).

(4) Padomes secinājumi par ES kosmosa drošības un aizsardzības stratēģiju, 14512/23, pieņemti 2023. gada 13. novembrī; <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14512-2023-INIT/lv/pdf>.

(5) Secinājumi “Kosmosa satiksmes pārvaldība: pašreizējais stāvoklis”, 15231/23, pieņemti 2023. gada 8. decembrī; <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2023/12/08/space-traffic-management-council-adopts-conclusions-on-the-current-state-of-play>.

(6) https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/dossiers/loi_europeenne_espace.

(7) Jo īpaši nostājas, ko izdevusi *Eurospace* (apvienība, kas pārstāv vairāk nekā 80 kosmosa uzņēmumu, arī nozīmīgāko dalībnieku, viedokļus); *SME4Space* (apvienība, kas pārstāv vairāk nekā 800 uzņēmumu, arī 90 jaunuzņēmumu, viedokļus); *YEESS* (nesen izveidota apvienība, kas pārstāv 13 *New Space* uzņēmumu viedokļus).

Ierosinātais ES Kosmosa akts novērš šo trūkumu, paredzot konkrētus un skaidrus kibernetikas noteikumus, kas piemērojami visiem kosmosa operatoriem un kosmosa infrastruktūras aktīviem, tādējādi izveidojot īpaši pielāgotu noturības bāzliniju kosmosa nozarei. Publiskā un privātā kosmosa sektora ieinteresētās personas iegūs skaidrību par savām juridiskajām saistībām, un tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu kosmosa infrastruktūras un kosmosa misiju noturību. Turklāt, tā kā dalībvalstis transponē un īsteno TID 2, rodas nenovēršama vajadzība šādus jaunus noteikumus saskaņot ar konkrētajām prasībām kosmosa nozarē. Priekšlikums nodrošina skaidru saikni ar vispārējo kibernetikas satvaru Savienības līmenī. Tā kā ES Kosmosa akts kļūst par *lex specialis* attiecībā uz to Savienības kosmosa operatoru kibernetikas pasākumiem, kuri saskaņā ar TID 2 kvalificējas kā būtiskas vai svarīgas vienības, šādi kosmosa operatori piemērotu nodaļu par noturību, tādējādi izvairoties no dublējošām prasībām.

Otrkārt, attiecībā uz drošības jautājumiem ierosinātais ES Kosmosa akts nodrošina sinerģiju ar Savienības drošības politiku un tiesību aktiem. Ja kosmosa darbības skar vairākas dalībvalstis, koordināciju ar gaisa satiksmes pārvaldību panāk, izmantojot Regulu (ES) 2019/123, kas optimizē Eiropas tīkla funkcijas. Par incidentiem, kas notiek aviācijas un kosmosa darbību krustpunktā, sistemātiski ziņo, izmantojot obligāto Savienības ziņošanas sistēmu, kas izveidota saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 376/2014. Nākotnē jebkuri turpmāki noteikumi attiecībā uz darbībām lielā augstumā var ietvert nesējraķešu definīcijas, tādējādi nodrošinot visaptverošu regulatīvo tvērumu šajās jaunajās jomās.

Treškārt, saskaņā ar Eiropas zaļo kursu⁽⁸⁾ un Savienības ilgtspējas mērķiem⁽⁹⁾ ierosinātais ES Kosmosa akts palīdz samazināt kosmosa darbību vidisko pēdu un ļauj nākotnē risināt iespējamās jaunās Savienības saistības saskaņā ar starptautiskajām konvencijām, kas noslēgtas šajā jomā.

Metodikas kosmosā veikto darbību ietekmes novērtēšanai, piemēram, aprites cikla novērtējums (ACN) vai ar vidi saistītās Savienības rīcībpolitikas un rīki, piemēram, produktu vidiskā pēda (PVP)⁽¹⁰⁾, patlaban acīmredzami nav pietiekami labi formulēti⁽¹¹⁾. Turklāt nevienā no vispārīgajiem ilgtspējas vai ar vidi saistītajiem satvariem, piemēram, vides, sociālajā un pārvaldības (VSP) satvarā⁽¹²⁾, nav ņemta vērā kosmosa darbību specifiskā un īpaši sarežģītā ietekme uz vidi.

Tāpēc, pamatojoties uz PVP pieeju, ierosinātajā ES Kosmosa aktā ir ieteikta kosmosam specifiskas ACN metodikas izstrāde un obligāta izmantošana.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LESD") 114. pants, kurā noteikta pasākumu pieņemšana iekšējā tirgus izveides un darbības nodrošināšanai.

⁽⁸⁾ Eiropas zaļais kurss, Eiropas Komisija (europa.eu).

⁽⁹⁾ Ilgtermiņa stratēģija 2050. gadam – Eiropas Komisija (europa.eu).

⁽¹⁰⁾ Ieteikums par "vidiskās pēdas" metožu izmantošanu – Eiropas Komisija (europa.eu).

⁽¹¹⁾ Tas ir acīmredzams attiecībā uz ietekmi, kas saistīta, piemēram, ar propellenta sadedzināšanu, raķetes pakāpju likvidēšanu, vidisko risku, atgriežoties atmosfērā, un kosmosa misijās integrētu kodolenerģijas avotu ietekmi.

⁽¹²⁾ Direktīva – 2022/2464 – CSRD direktīva – <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>.

Lai gan Līgumā ir īpaši paredzēts juridiskais pamats attiecībā uz pasākumiem, kas saistīti ar kosmosa politiku (LESD 189. pants), šo juridisko pamatu šai iniciatīvai nevar izmantot. LESD 189. pants attiecas tikai uz pasākumiem, kas veicina kopīgas iniciatīvas, atbalsta pētniecību un tehnoloģiju attīstību vai koordinē kosmosa izpēti un izmantošanas centienus. Tas nepārprotami izslēdz dalībvalstu normatīvo aktu un noteikumu saskaņošanu.

Tomēr saskaņā ar iedibināto judikatūru LESD 114. pantu var izmantot kā juridisko pamatu kosmosa pakalpojumu un kosmosā balstītu datu iekšējā tirgus izveidei un darbībai⁽¹³⁾. Šajā sakarā dalībvalstu atšķirīgās pieejas var apgrūtināt kosmosa operatoru darbību veikšanu kosmosā, jo īpaši tādu pārrobežu darbību veikšanu, kurām tiem ir jāsaņem vairākas atļaujas no vairākām dalībvalstīm (piemēram, atļauja valstī, kurā notiek darbības un kurā tiek palaists kosmiskais lidaparāts).

Ierosinātais ES Kosmosa akts nodrošina mērķtiecīgu saskaņošanu attiecībā uz galvenajiem drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas aspektiem, kas aplūkoti kosmosa darbību atļaujās. Tas nodrošinātu iekšējā tirgus izveidi un darbību kosmosa pakalpojumu un kosmosā balstītu datu jomā, kas iegūti, izmantojot un ekspluatējot kosmosa infrastruktūru. Attiecībā uz galvenajiem jautājumiem, uz kuriem attiecas šī regula, dalībvalstis atzītu citu dalībvalstu piešķirtās atļaujas kosmosa darbībām. Tomēr tās vienlaikus saglabātu iespēju noteikt stingrākas prasības, ja tas ir objektīvi nepieciešams, lai aizsargātu kosmisko lidaparātu darbības vai palaišanas drošumu, noturību vai vidisko ilgtspēju to teritorijā attiecībā uz kosmosa misijām, ko veic Savienības kosmosa operatori, kuri ir saņēmuši atļauju citās dalībvalstīs.

Ierosinātais ES Kosmosa akts radītu viendabīgākas un konsekventākas atļauju piešķiršanas prasības visā iekšējā tirgū, kas savukārt palīdzētu uzlabot Savienības kosmosa nozares konkurētspēju. ES Kosmosa akts ļautu Savienības kosmosa operatoriem bez šķēršļiem veikt darbības vairākās jurisdikcijās un radītu vajadzīgo juridisko noteiktību. Tas veicinātu investīcijas nozarē, atvieglojot arī *New Space* uzņēmumu paplašināšanos. Tāpat jaunās tehnoloģijas, ko virza tiesību aktos noteiktās prasības (t. i., *ISOS*, ar kosmiskajām atlūzām un izsekošanu saistītas tehnoloģijas, kā arī principu “tumšas un klusas debesis”), stimulētu rūpniecisko inovāciju nozarē un veicinātu kosmosa darbību ilgtermiņa drošību, ilgtspēju un noturību.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Dalībvalstis ir izmantojušas atšķirīgas pieejas kosmosa darbību drošumam, noturībai un vidiskajai ilgtspējai. Rīcība Savienības līmenī ir būtiska, lai panāktu mērķtiecīgu saskaņošanu attiecībā uz vairākiem būtiskiem aspektiem, kas pašlaik nav vienādā mērā iekļauti valstu atļauju piešķiršanas prasībās.

Regulējuma izveide Savienības līmenī paaugstinātu vispārējo kosmosa darbību drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas līmeni, radot ievērojamu pievienoto vērtību salīdzinājumā ar atsevišķu rīcību dalībvalstu līmenī.

Rīcība Savienības līmenī jo īpaši: 1) radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā Savienībā, tuvinot atļauju piešķiršanas prasības attiecībā uz drošumu, noturību un vidisko ilgtspēju; 2) efektīvi integrētu jaunus noteikumus spēkā esošajos kosmosa tiesību aktos, lai izvairītos no pārklāšanās, dublēšanās un konfliktiem, tādējādi uzlabojot iekšējā tirgus darbību; 3) nodrošinātu, ka atļaujas kosmosa darbībām, kas piešķirtas vienā dalībvalstī, tiek atzītas citā dalībvalstī; 4) nodrošinātu labāku un viendabīgāku visu kosmosa infrastruktūras aktīvu

⁽¹³⁾ *Affaire C-376/98, RFA c. Parlement et Conseil [2000] Rec. p. I-8419, Affaire C-380/03, RFA c. Parlement et Conseil, Rec. [2006] I-1157.*

aizsardzību visā Savienībā, palīdzot nodrošināt, ka šāda infrastruktūra droši un neapdraudēti sniedz kosmosā balstītus datus un kosmosa pakalpojumus, un 5) nodrošinātu konsekvenci kosmosa darbību ietekmes uz vidi novērtēšanā.

Vienota pieeja Savienības līmenī tajā pašā laikā noteiktu Savienību kā globālu standartu noteicēju jomā, kurā steidzami vajadzīgi ilgtermiņa risinājumi.

- **Proporcionalitāte**

Kā izklāstīts pievienotajā ietekmes novērtējumā, priekšlikums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu šīs iniciatīvas mērķus, un nerada nesamērīgas izmaksas, kuras varētu kaitēt Savienības kosmosa nozares konkurētspējai.

Ar Savienības rīcību tiktu izveidota kopīga bāzlīnija kosmosa darbību drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas aspektiem Savienībā, un vienlaikus a) tas būtu samērīgs ar katras orbītas, augstuma konkrētajiem riskiem vai nekritisko kosmosa misiju noteiktajām īpatnībām; b) tas saglabātu tehnoloģisko neitralitāti un c) pilnībā respektētu dalībvalstu prerogatīvas attiecībā uz valsts drošību.

Priekšlikums samazina pārmērīgu slogu, racionalizējot konstelācijas atļaujas (piemēram, vienota atļauja katrai konstelācijai, nevis satelītam). Viegļāks drošuma režīms attiecas uz ļoti zemu Zemes orbītu kosmosa misijām, kuru straujā atgriešanās atmosfērā dabiski ierobežo atlūzu daudzumu, savukārt noturības pienākumi ir atkarīgi no kosmosa operatora lieluma, misijas kritiskuma un dzinējiekārtu lietojuma.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pantu Eiropas Parlaments un Padome ir pilnvaroti pieņemt regulas un direktīvas.

Komisija ir nolēmusi iesniegt priekšlikumu regulai, lai nodrošinātu konsekvētu īstenošanas līmeni visā Savienībā. Tas novērsīs atšķirības, kas kavē kosmosa darbību un kosmosā balstītu datu sniegšanu iekšējā tirgū, garantēs juridisko noteiktību un pārredzamību, nodrošinās tiesību un pienākumu vienotu aizsardzību visiem ES un trešo valstu kosmosa pakalpojumu sniedzējiem iekšējā tirgū un ļaus to konsekventi īstenot visās dalībvalstīs.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Nepiemēro

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Izstrādājot priekšlikumu saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādnēm, Komisija ir plaši apspriedusies ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Tā veica mērķorientētu apspriešanos un atklātu sabiedrisko apspriešanu, izsludināja uzaicinājumu iesniegt atsauksmes, veica īpašus apsekojumus par trim galvenajām priekšlikuma jomām un rīkoja četrus ieinteresēto personu darbseminārus. Ieguldījums tika iekļauts pētījumā, kas atbalsta Komisijas sagatavošanas darbu.

a) Mērķorientētā apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Mērķorientētā apspriešanās ar ieinteresētajām personām notika no 2023. gada 29. septembra līdz 2. novembrim. Tā bija vērsta uz kosmosa nozari, aptverot tādus subjektus kā akadēmiskās/pētniecības iestādes, uzņēmumu apvienības, kosmisko lidaparātu ražotāji, kosmosa operatori, aviosabiedrības vai aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji, patērētāju

organizācijas, vides organizācijas, nevalstiskās organizācijas (NVO), publiskās iestādes, arodbiedrības un sabiedrība. Atbildes tika saņemtas no 27 ES dalībvalstīm (47 % respondentu) un vairākām trešām valstīm, piemēram, Kanādas, Japānas, Norvēģijas, Šveices, Amerikas Savienotajām Valstīm un Apvienotās Karalistes (5 %). Pārējo atbilžu izcelsme (49 %) netika norādīta.

Kopumā tika saņemtas 333 atbildes un 65 pavaddokumenti, no kuriem 170 bija no organizācijām, 153 – no privātpersonām un pārējie – anonīmi. 62 % organizāciju bija mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi.

Gan atbildes uz aptaujas jautājumiem, gan saņemtie nostājas dokumenti, arī no nozares apvienībām, liecināja par plašu atbalstu ES Kosmosa aktam. Konkrēti, Eiropas kosmosa nozarē valda plaša vienprātība par to, ka ES Kosmosa akts nodrošinātu skaidru un vienotu satvaru, kas saskaņo atšķirīgos galvenos noteikumus par kosmosa darbībām Savienībā. Tas tiek uzskatīts par īpaši vērtīgu, jo ļauj organizācijām viegli paplašināt darbību ārvalstīs un piedāvāt savus pakalpojumus vairākās dalībvalstīs. Turklāt ES Kosmosa akta ieviešana tiek uzskatīta par iespēju Savienībai uzņemties vadību globālu standartu noteikšanā, lai padarītu kosmosu drošāku, noturīgāku un ilgtspējīgāku.

Tajā pašā laikā nozare uzsvēra, ka ES Kosmosa aktam būtu jātiecas saglabāt konkurētspēju, tā darbības jomā iekļaujot uzņēmumus no trešām valstīm, kas laiž produktus vai pakalpojumus Savienības tirgū. Nozares pārstāvji un apvienības arī pauda bažas par iespējamo slogu un papildu izmaksām, ko ES Kosmosa akts varētu radīt jaunuzņēmumiem un MVU, un aicināja veikt atbalsta pasākumus, lai kompensētu šo ietekmi.

b) Sabiedriskā apspriešana

Sabiedriskā apspriešana ar ieinteresētajām personām notika no 2023. gada 4. oktobra līdz 28. novembrim. Aptaujā bija iekļauti 11 vispārīgi jautājumi par drošības un drošuma riskiem, kas apdraud kosmosa darbības, un jautājumi par iespējamiem pasākumiem Savienības līmenī. Kopumā tika saņemtas 44 atsauksmes no privātpersonām, organizācijām, akadēmiskajām/pētniecības iestādēm, valsts iestādēm, uzņēmumu apvienībām un NVO.

Aptauja apliecināja ieinteresēto personu spēcīgu atbalstu ES Kosmosa aktam. Respondenti uzsvēra pašreizējo valsts un starptautisko kosmosa tiesību aktu neatbilstību, uzsverot, ka ir vajadzīgs visaptverošs tiesiskais regulējums. Lielākā daļa ieinteresēto personu atbalsta saistošu un brīvprātīgu pasākumu apvienošanu, lai nodrošinātu drošas, noturīgas un ilgtspējīgas kosmosa darbības, plaši atzīstot starptautiskās sadarbības nozīmi.

• Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana

Lai sagatavotu ietekmes novērtējuma ziņojumu, Komisija paļāvās uz ārējām speciālajām zināšanām:

- *Deloitte* un *Roland Berger* sniedza konsultācijas ietekmes novērtējuma ziņojuma sagatavošanai;
- *Cyberinflight* un *RHEA* grupa sniedza ieguldījumu ar speciālajām zināšanām kosmosa kiberdrošības jomā;
- Komisija 2023. gada 16. februārī un 2023. gada 13. novembrī rīkoja divus darbseminārus ar Eiropas kosmosa tiesību ekspertiem;
- *Euroconsult* veica pētījumu par Eiropas kosmosa nozari un tirgu;
- Komisija sadarbojās ar dažādām ieinteresētajām personām (piemēram, Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūru (*EUSPA*), citiem Komisijas

departamentiem, Eiropas Kosmosa aģentūru (EKA) un nozares apvienībām), lai apkopotu visaptverošus datus ietekmes novērtējuma vajadzībām.

- **Ietekmes novērtējums**

Saskaņā ar labāka regulējuma politiku Komisija veica šā priekšlikuma ietekmes novērtējumu. Komisijas Regulējuma kontroles padome 2024. gada 22. februārī sniedza pozitīvu atzinumu ar atrunām par ietekmes novērtējumu⁽¹⁴⁾. Tajā ir izskatīti šādi politikas risinājumi.

- Politikas risinājums Nr. 1. Komisija veicinātu nesaistošu pasākumu kodifikāciju starp nozari un dalībvalstīm, izmantojot kopregulējuma pieeju. Kopregulējums apvieno likumdošanas un regulatīvos pasākumus ar darbībām, ko veic visvairāk skartie dalībnieki, izmantojot to praktiskās speciālās zināšanas. Turklāt tas veicina marķējumu izstrādi nozarē.
- Politikas risinājums Nr. 2. Saistoša Savienības regulējuma pieņemšana.
- Politikas risinājums Nr. 2+. Risinājumā Nr. 2 minētā saistošā Savienības regulējuma pieņemšana apvienojumā ar nesaistošiem un atbalsta pasākumiem.
- Politikas risinājums Nr. 2++. Politikas risinājums Nr. 2 un Nr. 2+ ar starptautiskiem divpusējiem nolīgumiem, lai veicinātu globālu pieeju kosmosa drošumam, noturībai un kosmosa darbību ietekmei uz vidi.

Pamatojoties uz visu risinājumu novērtējumu un salīdzinājumu, risinājums Nr. 2+ “Pieņemt saistošu regulējumu Savienības līmenī apvienojumā ar nesaistošiem pasākumiem” tika klasificēts kā vēlamais risinājums. Šis rezultāts atbilst arī vēlamajam risinājumam, ko ieinteresētās personas (tostarp MVU) izvēlējās mērķorientētajā apspriešanās.

Pārskats par ekonomisko ietekmi

Kosmosa nozares tiesiskā regulējuma īstenošana rada vairākas izmaksas un ieguvumus gan publiskajam, gan privātajam sektoram.

Attiecībā uz publisko sektoru dalībvalstis, kurās ir izveidotas kosmosa programmas, jau novērtē daudzas no paredzētajām prasībām saskaņā ar ANO līgumos noteiktajām saistībām. Šādas dalībvalstis ir mājvieta lielākajai daļai Eiropas kosmosa nozares, un to noteikumos būtu vajadzīgi tikai nelieli pielāgojumi, kas radītu minimālu administratīvo slogu (1–2 pilnslodzes ekvivalenti (*FTE*)). Turpretī dalībvalstis, kurās nav tiesību aktu kosmosa jomā, parasti kalpo par bāzi jaunām kosmosa darbībām. Šādā gadījumā izmaksas saistībā ar pielāgošanos jaunām prasībām joprojām būtu ierobežotas (līdz 4 *FTE*).

Attiecībā uz tehnisko novērtējumu par Savienības atļaujas piešķiršanas prasību izpildi dalībvalstis var izvēlēties paļauties uz tehnisko novērtējumu, ko sniedz EKA un Savienības Kosmosa programmas aģentūra (*EUSPA* jeb “Aģentūra”).

Privātajā sektorā izmaksas atšķiras atkarībā no uzņēmuma. Satelītu operatori var saskarties ar satelītu platformu ražošanas izmaksu pieaugumu līdz pat 10 % apmērā atkarībā no kosmosa misiju vajadzībām. Palaišanas pakalpojumu sniedzējiem radīsies papildu izdevumi, un liela mēroga pakalpojumu sniedzēji, iespējams, maksās līdz 1,5 miljoniem EUR par smagajām nesējraķetēm (*Ariane* 64 klase) un MVU – līdz 200 000 EUR. Uzņēmumu riska pārvaldības izmaksas tiek lēstas 10 % apmērā no to IT budžeta, un atļaujas prasības katrai produkta pozīcijai izmaksās aptuveni 100 000 EUR. Produktu vidiskās pēdas kategoriju noteikumu (PVPKN) īstenošana izmaksās 4000–8000 EUR.

⁽¹⁴⁾ Saītes uz kopsavilkumu un Regulējuma kontroles padomes pozitīvo atzinumu tiks iekļautas pēc to publicēšanas.

Neraugoties uz šīm izmaksām, paredzams, ka regulējuma vienkāršošana sniegs ievērojamas priekšrocības. Spēja tirgot vienu produktu 27 dalībvalstīs racionalizē piekļuvi un samazina administratīvos šķēršļus, nodrošinot īsāku laiku līdz laišanai tirgū. Paredzams, ka pāreja no individuālas satelītu atļaujas uz konstelācijas atļauju vien nākamajā desmitgadē ļaus satelītu operatoriem ietaupīt 68 miljonus EUR. Turklāt tiek lēsts, ka zemā Zemes orbītā esošo satelītu ekspluatācijas laika pagarināšanai no 5 līdz 6 gadiem būs gada ekonomiskā ietekme 1,3 miljardu EUR apmērā. Uzņēmumi iegūs globālas konkurences priekšrocības, gūstot labumu no augstiem kiberdrošības standartiem, kuri samazina ar kiberdrošību saistītos riskus, un ražotāji, iespējams, ietaupīs 320 miljonus EUR gadā. Paredzams, ka ierosinātais ES Kosmosa akts atbalstīs Savienības kosmosa nozari ilgtermiņā (aprēķināts 20 % apmērā no prognozētā 700 miljardu EUR tirgus līdz 2031. gadam), vienlaikus veicinot jaunu darbības segmentu rašanos, piemēram, aktīvu atlūzu aizvākšanu, apkalpošanu, montāžu un ražošanu orbītā, kā arī šifrēšanas tehnoloģijas.

Pārskats par sociālo ietekmi

Salīdzinājumā ar citiem risinājumiem vēlamais risinājums sniegtu būtiskus ieguvumus lielākas atbilstības ziņā, ņemot vērā paredzēto pasākumu saistošo raksturu (kopā ar nesaistošiem un atbalsta pasākumiem). Tas aizsargātu sabiedrības piekļuvi kosmosā balstītiem pakalpojumiem, palielinātu uzticēšanos kosmosa sistēmu pakalpojumiem un kosmosā balstītiem datiem un vairotu paļaušanos uz tiem, kā arī uzlabotu pārvaldību, izmantojot saskaņotus atļauju piešķiršanas nosacījumus. Turklāt tas arī aizsargātu astronomus un pirmiedzīvotāju kopienas, samazinot gaismas piesārņojumu, un veicinātu inovāciju, izaugsmi un konkurētspēju kosmosa nozarē.

Pārskats par vidisko ietekmi

Vēlamajam risinājumam būtu pozitīva vidiskā ietekme, ņemot vērā obligātās prasības, kas attiecas uz satelītu deorbitēšanu un kopīgu ACN. Pamatojoties uz PVPKN, atļaujas prasība sniegtu pārskatu par dažāda veida vidiskās ietekmes kategorijām. Tas arī atvieglotu Savienības kosmosa nozares piekļuvi ilgtspējīgam finansējumam.

• Normatīvā atbilstība un vienkāršošana

Vienots tiesiskais regulējums uzlabotu Savienības kosmosa nozares konkurētspēju, 1) samazinot administratīvo slogu un izmaksas uzņēmumiem, kuriem vairs nebūtu jānodrošina atbilstība vairākām nekoordinētām prasībām visā Savienībā; 2) palielinot Savienības kosmosa uzņēmumu uzticamību, uzlabojot noturību un drošību, kas tiem sniedz globālas konkurences priekšrocības.

Pastiprināta iekšējā tirgus integrācija arī pavērtu iespējas MVU apgūt jaunus tirgus, paplašinot attiecīgā Savienības tirgus lielumu un veicinot inovāciju. Tas arī piesaistītu vairāk privāto investīciju, veicinot *New Space* industrijas izvēršanu un izaugsmi Savienībā (galvenokārt jaunuzņēmumiem, augošiem uzņēmumiem un MVU, kam nepieciešama lielāka līdzekļu piesaiste).

Ierosinātās iniciatīvas mērķis ir radīt kopīgus vienlīdzīgus konkurences apstākļus Savienības līmenī, nodrošinot, ka Savienības kosmosa operatori necieš no konkurences izkropļojumiem, ko rada kosmosa operatori, kuri ir iedibināti ārpus Savienības un gūst labumu no mazāk stingriem standartiem. Iespēja panākt savstarpēju atzīšanu galu galā varētu palielināt Savienības kosmosa operatoru tirgus daļu.

Izmaksas nozarei, jo īpaši MVU, izrietētu no nepieciešamības izpildīt tehniskās un darbības prasības, un būtu arī papildu izmaksas par administratīvajām pārbaudēm un izpildes panākšanu. Kopumā šīs izmaiņas, visticamāk, palielinās administratīvo slogu un izmaksas visā nozarē, arī MVU. Ražošanas izmaksas varētu pieaugt par 3 % līdz 10 %. Šo ietekmi

varētu mazināt: i) atbalsta pasākumu ietekme un ii) noteikumos ietvertā proporcionālitate (lai ņemtu vērā, piemēram, uzņēmumu lielumu, misijas kritiskumu vai orbītu). Iniciatīva radītu arī darbības ieguvumus MVU, proti, lielākus ieņēmumus, pateicoties ilgākam satelītu kalpošanas laikam.

- **Pamattiesības**

Šie pienākumi pilnībā ievēro darījumdarbības brīvību (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. pants). Kopējs tiesiskais regulējums palielinātu juridisko noteiktību un veicinātu inovācijām un konkurencei labvēlīgu vidi kosmosa nozarē. Prasībām ir leģitīmi vispārējas nozīmes mērķi, kas nodrošina kosmosa darbību drošumu, noturību un vidisko ilgtspēju. Turklāt tās aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams un samērīgs, un paredz aizsardzības pasākumus, lai garantētu, ka jebkāda ietekme uz kosmosa operatoru darbībām ir ierobežota un atbilst Hartas 52. panta 1. punktā nostiprinātajam proporcionālitates principam.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Detalizēts pārskats par priekšlikuma ietekmi uz Eiropas Savienības budžetu ir sniegts ar šo priekšlikumu saistītajā tiesību akta finanšu un digitālajā pārskatā.

Priekšlikums ietekmē kompetentās iestādes valsts līmenī (t. i., tās, kas atbild par attiecīgo licenču izsniegšanu kosmosa darbību veikšanai). Šī ietekme ir sīkāk aprakstīta pārskatā par ekonomisko ietekmi un ietekmes novērtējumā.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Iniciatīvas konkrētie mērķi tiktu uzraudzīti katru gadu. Priekšlikums tiks izvērtēts piecus gadus pēc tā stāšanās spēkā, lai novērtētu ietekmi uz tirgu, jo īpaši MVU, un tirgus reakciju.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

I SADAĻA. Vispārīgi noteikumi

I sadaļā (1.–5. pants) ir izklāstīti vispārīgi noteikumi attiecībā uz regulas priekšmetu. Šie noteikumi attiecas uz atļauju piešķiršanu kosmosa darbībām Savienībā, to reģistrēšanu un uzraudzību, orbītas satiksmes pārvaldības, pārvaldības un izpildes panākšanas aspektiem un Savienības kosmosa marķējuma izveidi. Regulas 2. pantā (“Darbības joma”) ir precizēts, uz kuriem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem un kosmiskajiem objektiem attiecas regula, ietverot trešo valstu operatorus, kas sniedz kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā. I sadaļā ir arī noteikts kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu brīvas aprites princips Savienībā un ietverta klauzula, kas saglabā dalībvalstu kompetenci attiecībā uz valsts drošību. Visbeidzot, tajā ir izklāstītas galvenās definīcijas, kas izmantotas visā regulā.

II SADAĻA. Atļauju piešķiršana kosmosa darbībām un to reģistrācija

I nodaļā (6.–10. pantā) ir izklāstīti nosacījumi, kas Savienības kosmosa operatoriem ir jāizpilda, lai saņemtu atļauju veikt kosmosa darbības. Dalībvalstu kompetentās iestādes (VKI) pārrauga atļauju piešķiršanas procesu Savienības kosmosa operatoriem un informē Aģentūru par visiem atļauju saņēmušajiem kosmosa operatoriem. Aģentūra reģistrē visus kosmosa operatorus Savienības Kosmisko objektu reģistrā (*URSO*), ietverot trešo valstu kosmosa operatorus, par kuriem Komisija pieņem lēmumu, kā minēts III nodaļā. Satelītu konstelācijas palaišanai tiek ieviesta vienkāršota atļaujas piešķiršanas un tās turpmākas atjaunošanas vai

atsaukšanas procedūra. Dažām Savienības kosmosa operatoru kategorijām ir noteikti atviegloti režīmi un īpaši atbrīvojumi saskaņā ar proporcionalitātes principu.

II nodaļā (11.–13. pantā) ir izklāstīta atļaujas piešķiršanas procedūra Savienības kosmosa operatoriem, kuri plāno ekspluatēt vai laist tirgū Savienībai piederošus aktīvus. Komisija izdod atļauju (pēc Aģentūras tehniskā novērtējuma priekšlikuma), veic pastāvīgu uzraudzību un aptur vai atsauc atļauju attiecībā uz Savienībai piederošiem aktīviem regulā noteiktajos apstākļos.

III nodaļā (14.–23. pants) ir izklāstīti noteikumi par to trešo valstu operatoru un starptautisko organizāciju reģistrāciju, kuri Savienībā sniedz ar kosmosu saistītus pakalpojumus. Tas ietver īpašas atkāpes attiecībā uz palaišanas pakalpojumiem, ko sniedz trešo valstu subjekti, trešo valstu valdības struktūras, kā arī vienotā tirgus ārkārtas klauzulu. Trešo valstu kosmosa operatorus un starptautiskās organizācijas, kas sniedz kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā, reģistrē *URSO* pēc tam, kad pierādīta atbilstība regulā noteiktajām tehniskajām prasībām. Aģentūra arī izveido atsevišķu sarakstu ar visiem kosmosā balstītu datu primārajiem sniedzējiem Savienībā. Tiek uzskatīts, ka kosmosa operatori, kas iedibināti trešā valstī, attiecībā uz kuru Komisija ir pieņēmusi lēmumu par līdzvērtību, atbilst regulas prasībām. Trešo valstu operatori ieceļ juridisko pārstāvi Savienībā, lai garantētu efektīvu sadarbību ar kompetentajām iestādēm, Komisiju un Aģentūru.

IV nodaļā (24.–27. pantā) ir izklāstīti noteikumi par *URSO* izveidi, e-sertifikātu un kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu Savienībā. Aģentūra izdos e-sertifikātus, kas apliecina trešo valstu subjektu un starptautisko organizāciju sniegto kosmosā balstīto datu un kosmosa pakalpojumu atbilstību regulas prasībām. Līgumiem par kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu Savienībā ir jāpievieno e-sertifikāts, un kosmosā balstītu datu primārie sniedzēji paziņo Aģentūrai par visiem iespējamajiem pārkāpumiem.

III SADAĻA. Pārvaldības aspekti

I nodaļas (28.–39. pants) 1. iedaļā ir izklāstīti galvenie pārvaldības principi dalībvalstīm attiecībā uz atļauju piešķiršanu kosmosa darbībām un to uzraudzību un tirgus uzraudzību. Katrai dalībvalstij būtu jāizraugās vai jāizveido kompetentā iestāde, kurai piešķirti pietiekami resursi un pilnvaras, lai pārraudzītu Savienības kosmosa operatoru atbilstību. VKI ir jābūt uzraudzības, izmeklēšanas, korektīvām un sankciju piemērošanas pilnvarām.

Nodaļas 2. iedaļā ir noteiktas procedūras dalībvalstīm, kuras plāno izraudzīties kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras (*QTB*). Minētās dalībvalstis ieceļ iestādi, kas novērtē, izraugās un uzrauga *QTB*. Tā var būt valsts akreditācijas struktūra (*NAB*), kura iecelta valsts līmenī un kuras uzdevums ir nodrošināt, ka *QTB* ir vajadzīgā tehniskā kompetence, lai novērtētu atbilstību regulas IV sadaļas tehniskajām prasībām, un tā tiek saglabāta. Dalībvalstis informē Komisiju par savām *QTB*. Nodaļas 3. iedaļā ir izklāstīta procedūra, kā pieteikties, lai kļūtu par *QTB* jautājumos, uz kuriem attiecas IV sadaļa, un piemērojamās prasības. Dalībvalstis nodrošina, ka *QTB* pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt.

II nodaļā (40.–57. pants) ir noteikta pārvaldība Savienības līmenī, sīki izklāstot 1. iedaļā minētos uzdevumus un pienākumus. Aģentūrai tiek uzticēti jauni uzdevumi, jo īpaši, lai atbalstītu Komisiju un palīdzētu tai piešķirt atļaujas un uzraudzīt Savienībai piederošo aktīvu Savienības kosmosa operatorus, reģistrēt trešo valstu kosmosa operatorus un starptautiskas organizācijas, kas sniedz kosmosā balstītus datus un kosmosa pakalpojumus Savienībā. Aģentūra izveido un pārvalda vajadzīgās datubāzes (*URSO* un Savienības kontaktpersonu saraksta datubāzi brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem) un izdod e-sertifikātus.

Aģentūra izveido īpašas iekšējās struktūras (Atbilstības padomi un Apelācijas padomi), lai atbalstītu Komisiju un palīdzētu tai piešķirt atļaujas un reģistrēt kosmosa operatorus un trešo valstu kosmosa operatorus, kā arī ar tehniskās novērtēšanas procesiem sniegtu atbalstu dalībvalstīm, kurām nav *QTB*. Aģentūra atbalstītu Komisiju uzraudzības pilnvaru īstenošanā attiecībā uz Savienības kosmosa operatoriem un trešo valstu pakalpojumu sniedzējiem. Apelācijas padome aizsargātu tiesības uz aizstāvību pret Aģentūras pieņemtajiem lēmumiem. Jaunos uzdevumus finansē, izmantojot reģistrācijas nodevu sistēmu. Nodaļas 2. iedaļā ir precizētas Aģentūras un Komisijas pilnvaras attiecībā uz Savienībai piederošo aktīvu operatoriem un trešo valstu kosmosa operatoriem.

IV SADAĻA. Tehniskās prasības

IV sadaļā ir ietvertas prasības, kas jāievēro dažādām kosmosa pakalpojumu sniedzēju kategorijām un kas galvenokārt attiecas uz drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas jautājumiem.

I nodaļā (58.–73. pants) ir izklāstīti noteikumi par drošumu un ilgtspēju kosmosā, aptverot nesējraķetes (1. iedaļa) un kosmiskos lidaparātus (2. iedaļa). Drošuma noteikumu mērķis ir samazināt sadursmju riskus, mazināt atlūzu rašanos orbītā un nodrošināt drošu palaišanu un atgriešanos, nosakot īpašas procedūras un tehniskās prasības kosmosa operatoriem.

Saskaņā ar 1. iedaļu palaišanas operatoriem ir jāsadarbojas ar iestādēm un satiksmes pakalpojumu sniedzējiem, lai mazinātu sadursmju risku palaišanas un atgriešanās laikā. Tiem ir jāuzstāda lidojumu drošuma sistēmas un jāīsteno kosmisko atlūzu kontroles pasākumi. Komisijai ar īstenošanas aktiem ir jāpieņem sīki izstrādātas metodes sadursmju novēršanas laika logu un negadījumu riska robežvērtību aprēķināšanai un koordinācijas procedūras.

Saskaņā ar 2. iedaļu kosmisko lidaparātu operatoriem ir jānodrošina kosmisko lidaparātu izsekojamība un jāpiesakās sadursmju novēršanas pakalpojumiem. Tiem ir jāpārvalda atgriešanās koordinācija un jāuztur noteikts manevrējamības līmenis. Citi pienākumi ietver nepieciešamību izstrādāt kosmisko atlūzu mazināšanas plānus, ierobežot gaismas un radiopiesārņojumu un ievērot papildu drošuma un atlūzu mazināšanas standartus lielām konstelācijām. Kosmosa operatori var pieprasīt misijas pagarinājumu, ja tie joprojām atbilst prasībām attiecībā uz darbmūža beigām un kosmiskajām atlūzām. Kosmosa operatoriem ir jānodrošina, ka piegādātāju ražotāji ievēro šajā nodaļā noteiktās projektēšanas un ražošanas prasības.

II nodaļā (74.–95. pantā) ir noteikti vispārīgi principi, ko piemēro kosmosa infrastruktūras riska pārvaldībai un prasībai veikt riska novērtējumu, pamatojoties uz spēkā esošajiem tiesību aktiem par kibernetisko drošību un kritisko vienību fizisko noturību. Kosmosa operatoriem ir jāveic visaptveroši un samērīgi pasākumi, kas aptver visus apdraudējumus, lai pārvaldītu visus riskus kosmosa infrastruktūrai. Šie pasākumi aptver gan digitālus, gan fiziskus apdraudējumus visā kosmosa misijas aprites ciklā (no projektēšanas un ražošanas līdz palaišanai, ekspluatācijai un likvidēšanai).

Lai gan kosmosa nozarei arī turpmāk vajadzētu būt daļai no TID 2 ekosistēmas, šajā nodaļā paredzētie kibernetiskie noteikumi, kas ir pielāgoti kosmosa nozarei, būtu jāpiemēro Savienības kosmosa operatoriem, kas noteikti TID 2 I pielikuma 8. un 11. punktā, lai izvairītos no dublēšanās un novērstu nepilnības kosmosa nozares aptvērumā. Kosmosa operatori veic riska novērtējumus, apzina vājās vietas, īsteno remediācijas pasākumus un pielāgo riska scenārijus katras kosmosa misijas specifikai. Kosmosa operatoriem būtu jāizveido un jāuztur visaptveroša politika informācijas drošības pārvaldībai, jānodrošina stingra piekļuves tiesību kontrole un kosmosa resursu fiziska aizsardzība. Ir paredzēti papildu noteikumi par incidentu atklāšanu un uzraudzību, kriptogrāfijas īstenošanu, dublējuma protokoliem, visaptverošas

darbības nepārtrauktības politikas sagatavošanu un reaģēšanas un seku novēršanas plāniem. Kosmosa operatoriem, uz kuriem attiecas vienkāršotais riska pārvaldības režīms, būtu jāpiemēro vieglāki pasākumi, vienlaikus nodrošinot kritiski svarīgu aktīvu un funkciju noturību. Savienības kosmosa operatori ziņo Aģentūrai par būtiskiem incidentiem saistībā ar Savienībai piederošiem aktīviem. Savienības Kosmosa noturības tīkls (*EUSRN*) veicina sadarbību starp Komisiju, Aģentūru un valstu kompetentajām iestādēm attiecībā uz būtisku kiberincidentu uzraudzību un risināšanu un noturības pasākumu saskaņošanu ar citiem Savienības kiberdrošības satvariem.

III nodaļa (96.–100. pants) attiecas uz vidisko ilgtspēju. Tajā noteikts, ka kosmosa operatoriem ir jāaprēķina vidiskā pēda (VP) visā kosmosa misijas aprites ciklā, arī projektēšanas, ražošanas, darbības un darbmūža beigu posmos, ja vien tie neatbilst nosacījumiem, kas ļauj piemērot atbrīvojumu. Kosmosa operatoriem sava atļaujas pieteikuma ietvaros ir jāiesniedz vidiskās pēdas deklarācija (VPD) kopā ar pamatojošiem VP pētījumiem un datiem, kas verificēti, izmantojot sertifikātu, kuru izdod kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniska struktūra. Tiem ir jāiegūst visi attiecīgie dati no saviem piegādātājiem, jānosūta Komisijai apkopotas un dezagregētas datu kopas iekļaušanai VP datubāzē un tās pastāvīgi jāatjaunina.

IV nodaļa (101. pants) attiecas uz prasībām operācijām un pakalpojumiem kosmosā (*ISOS*). Kosmiskie lidaparāti ir jāaprīko tā, lai tos varētu apkalpot kosmosā, izmantojot specializētas saskarnes. Komisija sīki izstrādās šo saskaņņu projektēšanas principus un var noteikt turpmākus nosacījumus atlūzu aizvākšanai attiecībā uz bīstamiem objektiem.

V nodaļā (102. un 103. pants) ir izklāstīti orbītālās satiksmes noteikumi, ietverot noteikumus par to, kā būtu jāveic sadursmju novēršanas manevri saskaņā ar brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem. Ar to ievieš “priekšrokas” pieeju, kas paredzēta, lai atvieglotu sadursmju novēršanu starp vairākiem manevrējamiem kosmiskajiem lidaparātiem.

VI nodaļa (104. pants) pilnvaro Komisiju pieprasīt Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt standartus vai pieņemt īstenošanas aktus, lai noteiktu kopīgas specifiskācijas konkrētām tehniskām prasībām.

V SADAĻA. Lēmumi par līdzvērtību, starptautiskie nolīgumi un starptautisko organizāciju noteikumi

V sadaļa (105.–108. pants) ļauj Komisijai pieņemt lēmumus par līdzvērtību attiecībā uz trešo valstu kosmosa operatoriem un paredz noteikumus, kas piemērojami starptautiskām organizācijām atkarībā no aktīvu veida. Savienība attiecīgā gadījumā saskaņā ar LESD 218. pantu cenšas noslēgt nolīgumus ar starptautiskām organizācijām, kas ekspluatē Savienībai piederošus aktīvus.

VI SADAĻA. Atbalsta pasākumi

I nodaļā (109.–111. pants) ir noteikts atbalsta pasākumu kopums, lai palīdzētu kompensēt daļu no īstenošanas izmaksām, jo īpaši jaunuzņēmumiem, augošiem uzņēmumiem un MVU, un atbalstītu regulas īstenošanu. Atbalsta pasākumi ietver spēju veidošanas pasākumus (piemēram, vadlīniju materiālu sagatavošanu), tehnisko palīdzību (piemēram, neatkarīgu ekspertu grupas izveidi, kas palīdzēs kosmosa operatoriem sagatavot tehnisko dokumentāciju) un digitālā risinājuma finansēšanu (t. i., vienas pieturas informācijas portālu).

Ar **II nodaļu** (112. un 113. pants) tiek ieviests “Savienības kosmosa marķējuma satvars” Savienības kosmosa marķējuma piešķiršanai kosmosa operatoriem, kuri brīvprātīgi plāno izpildīt augstākas drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas prasības papildus tām, kas noteiktas regulā.

VII SADAĻA. Pārejas un nobeiguma noteikumi

VII sadaļā (114.–120. pants) ir ietverti noteikumi par Komisijas pilnvarām pieņemt deleģētos un īstenošanas aktus un par dienesta noslēpumu. Tajā paredzēta arī pārskatīšanas klauzula, pārejas periodi un spēkā stāšanās un piemērošanas diena.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA**par kosmosa darbību drošumu, noturību un ilgtspēju Savienībā**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
 ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,
 ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
 pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
 ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu⁽¹⁾,
 ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu⁽²⁾,
 saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
 tā kā:

- (1) Kosmosā balstīti dati un kosmosa pakalpojumi ir kļuvuši par svarīgu Savienības ekonomikas un iedzīvotāju ikdienas dzīves sastāvdaļu. Tos izmanto nozarēs, kas ir būtiskas iekšējā tirgus darbībai, arī tajās, uz kurām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557⁽³⁾ par kritisko vienību noturību un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555⁽⁴⁾, ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā.
- (2) Kosmosā balstīti dati un kosmosa pakalpojumi sniedz nenovērtējamu ieguldījumu daudzās jomās, piemēram, interneta savienojamībā, satelīttelevīzijā, navigācijas pārvaldībā un vides monitoringā. Tie iespējo lietojumus zinātniskiem mērķiem vai drošības un aizsardzības operācijām, piemēram, meklēšanas un glābšanas misijām, sakariem vadības un kontroles nolūkos un izlūkošanas spējām. Kosmosā balstīti dati un kosmosa pakalpojumi arvien vairāk atbalsta dalībvalstu publiskās politikas īstenošanu un veicina Savienības politisko programmu un tās virzību uz digitālo un zaļo pārkārtošanos.
- (3) Savienības kosmosa nozarē pēdējo desmit gadu laikā ir notikušas strukturālas pārmaiņas. To daļēji izraisīja pieaugošais pieprasījums pēc kosmosa pakalpojumiem un tas, ka piekļuve kosmosam uzlabojās tehnoloģiskā progresa un izmaksu samazinājuma dēļ. Kosmosa darbības, kuras iepriekš bija koncentrētas tikai dažās dalībvalstīs un kurās dominēja lieli rūpnieciskie dalībnieki, ir pakāpeniski kļuvušas

⁽¹⁾ OV C [...], [...], [...]. lpp.

⁽²⁾ OV C [...], [...], [...]. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557 (2022. gada 14. decembris) par kritisko vienību noturību un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu (KVN direktīva) (OV L 333 164, 27.12.2022., 164. lpp., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

pieejamas jauniem tirgus dalībniekiem. Tā saukto *New Space* tirgus dalībnieku, no kuriem lielākā daļa ir privāti uzņēmumi, parādīšanās lielākajā daļā dalībvalstu ir ļāvusi paplašināt Savienības kosmosa tirgu, vienlaikus atklājot kosmosa darbībām piemītošo pārrobežu raksturu.

- (4) Šādu kosmosa darbību pārrobežu dimensiju atspoguļo kosmosa infrastruktūras aktīvu transnacionālais iepirkums, kurā dažādu kosmosa infrastruktūras segmentu produktus, komponentus un sistēmas, kā arī attiecīgās tehnoloģijas un speciālās zināšanas kopīgi iepērk vai piedāvā vairākas dalībvalstis. Tajā pašā laikā dalībvalstis, veicot kosmisko lidaparātu palaišanu, palaujas cita uz citas spējām. Arī palaišanas un atgriešanās operācijas atklāj raksturīgo pārrobežu dimensiju, jo kosmosa darbības ietekmē vairāku dalībvalstu gaisa telpu.
- (5) Savienības kosmosa nozares strukturālās pārmaiņas, kosmosa darbību izaugsme un privātā sektora dalībnieku pieaugošā loma darbību veikšanā kosmosā savukārt ir paplašinājuši valstu regulatīvos intervences pasākumus. 13 dalībvalstis jau ir pieņēmušas tiesību aktus, kas reglamentē kosmosa darbības, savukārt vairākas citas veic sagatavošanās darbus, lai pieņemtu līdzīgus tiesību aktus.
- (6) Valsts regulatīvās intervences pamatā ir dalībvalstu leģitīmās vajadzības noteikt, kā tiek veiktas to kosmosa darbības. Dalībvalstis pilda savus pienākumus, kas izriet no VI panta Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Līgumā par valstu darbības principiem kosmosa, tostarp Mēness un citu debess ķermeņu, izpētē un izmantošanā (*OST*), jo saskaņā ar minēto līgumu tās uzņemas starptautiskus pienākumus un atbildību par visām valsts darbībām, ko kosmosa telpā veic valsts aģentūras vai nevalstiskas struktūras. *OST* aicina veikt valsts darbības saskaņā ar tā noteikumiem, skaidri nosakot, ka darbības kosmosa telpā, ko veic nevalstiskas struktūras, ir pakļautas attiecīgās *OST* līgumslēdzējas valsts atļauju piešķiršanai un pastāvīgai uzraudzībai.
- (7) Tomēr ne *OST*, ne kādā citā starptautiskā līgumā, kas ietilpst ANO tiesiskajā regulējumā attiecībā uz kosmosu, nav paredzēti konkrēti un sīki izstrādāti noteikumi, lai novērstu jaunos riskus, kas saistīti ar kosmosa darbību pieaugumu. ANO pieņemtajās pamatnostādņēs par ilgtermiņa ilgtspēju ir paredzēts pasākumu satvars valstu un reģionālajām struktūrām, lai nodrošinātu orbītu aizsardzību nākotnē. Tomēr, izņemot šīs nesaistošās pamatnostādnes, orbītu pārslogotība, sadursmes risks, kosmosa pakalpojumu traucējumu risks kosmosa infrastruktūrai veiktu kiberuzbrukumu dēļ, kā arī kosmosa darbību vidiskā ietekme rada arvien lielākas bažas par kosmosa darbību drošumu, noturību un vidisko ilgtspēju, un attiecībā uz to nav starptautiska līmeņa tiesību aktu, tādējādi pastāv regulējuma nepilnības.
- (8) Turklāt starptautiskie kosmosa nolīgumi tika pieņemti laikā, kad kosmosa tiesību akti bija to pirmsākumos, un tie bija pamats vispārējo principu un pienākumu vispārējam satvaram. Tā kā nav atjauninātu un sīki izstrādātu tehnisko normu jaunu drošuma, noturības un ilgtspējas risku novēršanai, dalībvalstis ir īstenojušas savas regulatīvās un atļauju piešķiršanas pieejas ar atšķirīgiem noteikumiem, kas attiecas uz satelītu darbībām, palaišanas objektiem un darbībām, nesējraķetēm un iebūvētiem satelītiem.
- (9) Šīm pieejām ir kopīgs mērķis, proti, noteikt atļaujas piešķiršanas nosacījumus, lai novērstu iepriekš minētos riskus. Tādējādi dalībvalstis atzīst, ka ir svarīgi saglabāt orbītu drošumu un kosmosa infrastruktūras noturību, pienācīgi ņemot vērā kosmosa optimālu un ilgtspējīgu izmantošanu. Tomēr šādi valstu tiesību akti kosmosa jomā atšķiras attiecībā uz to konkrēto prasību apmēru un dziļumu kas paredzētas, lai novērstu riskus kosmosa darbību drošumam, noturībai un ilgtspējai. Šajā ziņā

dalībvalstu pieejas atšķiras – no minimālistiskām līdz detalizētām normatīvajām nostājām. Atšķirīgas valstu prasības var izraisīt iekšējā tirgus sadrumstalotību un mazināt juridisko noteiktību, kas vajadzīga Savienības kosmosa operatoriem.

- (10) Rezultātā visā Savienībā rodas dažādi sadrumstaloti kosmosa darbību satvari, ko izraisa dažādas normas ar atšķirībām to detalizācijas pakāpē, un attiecīgi trūkst arī koordinācijas starp dalībvalstīm.
- (11) Atļauju piešķiršanas nosacījumu sadrumstalotība attiecībā uz galvenajiem kosmosa infrastruktūras elementiem, piemēram, kosmiskajiem lidaparātiem, vai kiberriska pārvaldības noteikumiem, sniedzot kosmosa pakalpojumus, vai attiecībā uz kosmosa darbību vidisko ietekmi var negatīvi ietekmēt brīvību sniegt kosmosā balstītus datus, ko ģenerē kosmosa infrastruktūra, un kosmosa pakalpojumu sniegšanu un izvēršanu Savienībā.
- (12) Kosmosa pakalpojumu iekšējā tirgū var būt liegta tādu tipisku kosmosa infrastruktūras aktīvu kā kosmisko lidaparātu, izmantošana, kas neatbilst dažos tiesību aktos noteiktajām īpašajām prasībām. Dažas dalībvalstis, piemēram, ir izvēlējušās drošuma apsvērumu dēļ noteikt stingrākas prasības satelītu projektēšanai attiecībā uz satelītiem, kurus atļauts palaist saskaņā ar citu dalībvalstu tiesību aktiem. Šīs atšķirības var ne tikai apgrūtināt pārrobežu tirdzniecību uzņēmumam, kas piegādā satelītus; dalībvalstis, kas stingri iestājas par drošuma atļauju prasībām, var izvēlēties neatļaut no savas teritorijas palaist satelītus, kuriem atļauts darboties dalībvalstīs, uz ko attiecas mazāk stingras drošuma prasības. Līdzīgā veidā, ja novērošanas un izsekošanas prasības pirms un pēc satelītu palaišanas vai īpaši kiberriska pārvaldības noteikumi tikuši ieviesti tikai dažās dalībvalstīs, varētu tikt negatīvi ietekmēta kosmosa pakalpojumu, piemēram, darbības un palaišanas pakalpojumu, sniegšana visā iekšējā tirgū.
- (13) Galu galā šādi šķēršļi var negatīvi ietekmēt kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu visā Savienībā. Tā kā kosmosa pakalpojumi pamatojas uz kosmosā balstītiem datiem, kas iegūti, izmantojot kosmosa infrastruktūras aktīvus, kosmosa pakalpojumu sniegšana ir atkarīga no kosmosa infrastruktūras aktīvu drošuma un noturības līmeņa.
- (14) Prasības, kas saistītas ar augstākām izmaksām, piemēram, projektēšanas prasības saistībā ar izvairīšanos no kosmisko atlūzu daudzuma palielināšanas, vai riska novērtējumi, kuru mērķis ir nodrošināt kiberdrošību dažādos kosmosa infrastruktūras segmentos, var mudināt Savienības kosmosa operatorus meklēt iedibinājumu jurisdikcijās, kurās ir mazāk stingras atļauju piešķiršanas prasības.
- (15) Kosmosa darbību pārrobežu raksturs Savienībā, visticamāk, pastiprināsies, ņemot vērā Savienības kosmosa operatoru skaita pieaugumu, kā arī to uzņēmumu skaita pieaugumu, kuri izstrādā nesējraķešu risinājumus, un to dalībvalstu skaita pieaugumu, kuras plāno attīstīt palaišanas spējas. Ņemot vērā iepriekš minēto, atšķirīgie nosacījumi valstu atļauju piešķiršanas režīmos, visticamāk, radīs vairāk šķēršļu kosmosa nozarē, ietekmējot kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktību – tie savukārt atbalsta daudzas darbības jomas iekšējā tirgū, arī kritiskās nozares un infrastruktūru.
- (16) Tāpēc, lai aizsargātu un uzlabotu iekšējā tirgus darbību, Savienības līmenī būtu jāizveido vienotu, efektīvu un samērīgu obligātu noteikumu kopums, kas saskaņo kosmosa pakalpojumu galvenos aspektus saistībā ar atļauju piešķiršanu kosmosa darbībām, lai nodrošinātu kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu netraucētu sniegšanu visā iekšējā tirgū.

- (17) Nosakot tehnoloģiski neitrālas pamatprasības, būtu jāstimulē inovācija, piedāvājot kosmosa pakalpojumu sniedzējiem piekļuvi pašreizējiem un potenciāliem jauniem tirgiem, tādējādi palielinot galalietotāju izvēli.
- (18) Tikai ierobežotos gadījumos, ņemot vērā to, cik stratēģiski svarīgi ir, lai Savienība vai dalībvalstis varētu piekļūt konkrētiem kosmosa pakalpojumiem, Komisijai būtu jāpiešķir atkāpe no šajā regulā noteiktajām prasībām attiecībā uz palaišanas pakalpojumiem, ja to pamato sabiedrības intereses. Būtu jāparedz Komisijas īstenošanas pilnvaras piešķirt atkāpi attiecīgajam trešās valsts palaišanas operatoram, ja ir izpildīts sabiedrības interešu nosacījums.
- (19) Tajā pašā laikā ārkārtas vai krīzes gadījumos izņēmuma kārtā un uz laiku varētu būt nepieciešama ātra rīcība, lai izmantotu kosmosā balstītus datus vai kosmosa pakalpojumus, ko sniedz kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kuri nav reģistrēti Savienībā.
- (20) Savienībā iedibinātiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem būtu jāpiemēro atļauju piešķiršanas režīms, lai risinātu galvenos drošuma un noturības aspektus tipiskos kosmosa pakalpojumos, kas saistīti, piemēram, ar kosmisko lidaparātu ekspluatāciju, palaišanas pakalpojumu sniegšanu un palaišanas objektu ekspluatāciju un uzturēšanu. Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoriem būtu jāsaņem atļauja no Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūras ("Aģentūra"), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/696⁽⁵⁾, savukārt Savienības kosmosa operatoriem, kas ekspluatē aktīvus, kuri nav Savienībai piederoši aktīvi, būtu jāsaņem atļauja no dalībvalstīm.
- (21) Savienībā iedibināti kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kas sniedz progresīvus kosmosa pakalpojumus, piemēram, sadursmju novēršanas (SN) kosmosa pakalpojumus vai operācijas un pakalpojumus kosmosā (*ISOS*), atbalsta tipiskos kosmosa pakalpojumus, un tiem ir nozīme kosmosa infrastruktūras aktīvu aizsardzībā un ilgtermiņa ilgtspējā. Tāpēc ir lietderīgi uz šo jauno kosmosa pakalpojumu sniedzēju kategoriju attiecināt ierobežotu noteikumu kopumu. Tas ļautu attīstīt jaunus lietojumus un tirgus kosmosa nozarē (kosmosā balstīta ekonomika).
- (22) Kosmosā balstīto datu primārajiem sniedzējiem ir būtiska nozīme kā starpniekiem starp augšupējām un lejupējām nozarēm, jo tie no kosmosa operatoriem novirza kosmosā balstītus datus dažādiem turpmākiem šādu kosmosa datu lietojumiem visas ekonomikas un iedzīvotāju labā. Šajā ziņā, lai gan pamatnoteikumi, kas attiecas uz kosmosa operatoriem, tiem nebūtu jāpiemēro, tiem joprojām ir svarīga loma kosmosa nozarē, jo tiem jāpārlicinās, ka kosmosā balstītie dati, ko tie nodod vērtības ķēdē, nāk no kosmosa operatoriem, kuri atbilst šai regulai. Tāpēc Aģentūrai būtu jāizveido saraksts ar šādiem kosmosā balstīto datu primārajiem sniedzējiem Savienībā. Ņemot vērā to starpnieka lomu, kosmosā balstīto datu primārie sniedzēji var vislabāk saņemt brīdinājumus vai sūdzības par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar kosmosā balstīto datu izmantošanu Savienībā un tieši brīdināt savus piegādātājus vai informēt Aģentūru vai attiecīgo kompetento iestādi savā iedibinājuma dalībvalstī par jebkādiem apgalvojumiem par to, ka kosmosā balstītus datus, kas varbūt tiek izmantoti iekšējā tirgū, varētu būt snieguši neregistrēti vai neatbilstīgi kosmosa operatori.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/696 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Savienības kosmosa programmu un Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūru un atceļ Regulas (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 un (ES) Nr. 377/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES (OV L 170, 12.5.2021., 69. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

- (23) Lai radītu vienlīdzīgus apstākļus darbībai iekšējā tirgū, noteikumi attiecībā uz visiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, uz kuriem attiecas šī regula, arī Savienības kosmosa operatoriem, būtu jāpiemēro tiktāl, ciktāl Savienībā tiek sniegti kosmosā balstīti dati un kosmosa pakalpojumi.
- (24) Tāpēc, lai nodrošinātu, ka nevienam kosmosa operatoram netiek dota priekšrocība, jo uz to neattiecas šajā regulā paredzētie noteikumi, ir lietderīgi nodrošināt vienādu attieksmi pret visiem kosmosa operatoriem, arī trešo valstu kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, trešo valstu kosmisko lidaparātu operatoriem, trešo valstu palaišanas pakalpojumu sniedzējiem, trešo valstu kosmosā balstītu datu primārajiem sniedzējiem, ja tie Savienībā sniedz kosmosā balstītus datus vai kosmosa pakalpojumus.
- (25) Tāpēc šī regula būtu jāpiemēro kosmosa pakalpojumu sniedzējiem neatkarīgi no to iedibinājuma vietas, ja kosmosā balstītie dati vai kosmosa pakalpojumi tiek sniegti Savienībā, tādējādi pierādot būtisku saikni ar iekšējo tirgu, novēršot noteikumu apiešanas risku, kas rada nelabvēlīgas sekas Savienības patērētājiem un uzņēmumiem, un aizsargājot šīs regulas mērķu efektivitāti.
- (26) Visiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kas iedibināti trešā valstī, būtu rakstiski jāieceļ viens vai vairāki juridiskie pārstāvji Savienībā atkarībā no to komerciālajām vajadzībām un organizatoriskajām prasībām. Šādiem juridiskajiem pārstāvjiem Savienībā būtu jāpiešķir visas nepieciešamās pilnvaras un resursi, lai sadarbotos ar attiecīgajām iestādēm, Komisiju un Aģentūru visos aspektos, kas vajadzīgi, lai saņemtu informāciju un pieņemtu lēmumus, kuri saistīti ar šīs regulas ievērošanu un izpildes panākšanu.
- (27) Dažas trešo valstu jurisdikcijas, iespējams, ievēro augstu kosmosa darbību drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas līmeni un tādējādi piemēro drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas prasības, kas ir līdzīgas šajā regulā noteiktajām prasībām.
- (28) Šādos gadījumos līdzvērtības mehānisms nodrošina tāda aizsardzības līmeņa atzīšanu, kas ir pielīdzināms šajā regulā prasītajam. Tādējādi, ja Komisija ir veikusi novērtējumu attiecībā uz trešās valsts piemērojamo tiesisko regulējumu un minētajā trešā valstī piemērojamajiem juridiski saistošajiem noteikumiem, kurus uzskata par līdzvērtīgiem šajā regulā noteiktajām prasībām, minētajā trešā valstī iedibināto kosmosa pakalpojumu sniedzēju atbilstība būtu jānosaka uz minētā pamata. Šādiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt iespējai sniegt kosmosā balstītus datus un kosmosa pakalpojumus Savienībā, pamatojoties uz lēmumu par līdzvērtību, kas jāpieņem Komisijai.
- (29) Kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kas ir iedibināti trešā valstī, attiecībā uz kuru nav pieņemts lēmums par līdzvērtību, būtu jāiziet pārbaudes, lai pārliecinātos par atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām. Lai veicinātu uzraudzības pieeju konvergenci, Aģentūrai būtu jāveic tehniskie novērtējumi, kas vajadzīgi, lai Komisija varētu noteikt atbilstību un kas ļauj Komisijai, pamatojoties uz tehniskiem novērtējumiem, lemt par kosmosa pakalpojumu sniedzēju reģistrāciju Savienībā un par jebkādiem uzraudzības pasākumiem. Šajā nolūkā Savienības līmenī būtu jāizveido reģistrs.
- (30) Savienībai būtu jācenšas pakāpeniski noslēgt savstarpējas atzīšanas nolīgumus ar trešām valstīm.
- (31) Lai visaptveroši aptvertu visus kosmosa infrastruktūras aktīvus un izvairītos no nepilnībām, šī regula būtu jāpiemēro arī aktīviem, ko ekspluatē starptautiskas organizācijas, kuras iesaistās kosmosa darbībās, piemēram, Eiropas Kosmosa aģentūra

(EKA) vai Eiropas Meteoroloģisko satelītu izmantošanas organizācija (*EUMETSAT*). Ņemot vērā to plašās tehniskās, zinātniskās un operatīvās speciālās zināšanas, kā arī to īpašo infrastruktūru un spējas kosmosa jomā, šādas starptautiskas organizācijas ir galvenie Komisijas, Aģentūras un dalībvalstu partneri, jo īpaši saistībā ar Savienības kosmosa programmas komponentu īstenošanu, veicot dalībvalstu kopīgu iepirkumu vai īstenojot programmas.

- (32) Lai panāktu regulējuma saskaņotību saistībā ar šajā regulā paredzēto saskaņošanu, šādām starptautiskām organizācijām, kad tās ekspluatē savus aktīvus, būtu jāpiemēro Savienības tiesību akti ar atbilstošiem nosacījumiem par Savienības tiesību aktu piemērošanas un izpildes panākšanas līdzekļiem, kas būtu jānosaka starptautiskos nolīgumos, kuri noslēgti starp Savienību un attiecīgi katru no šādām starptautiskām organizācijām. Ja šādas starptautiskas organizācijas ekspluatē dalībvalstu aktīvus, kompetentajām iestādēm būtu jānodrošina šajā regulā paredzēto noteikumu izpilde. Ja šādas starptautiskas organizācijas ekspluatē Savienībai piederošus aktīvus, izpilde būtu jānodrošina saskaņā ar noteikumiem iemaksu nolīgumos, ko Komisija šajā nolūkā noslēgusi.
- (33) EKA ir starptautiska organizācija ar plašām speciālajām zināšanām kosmosa jomā un svarīgs partneris Savienības kosmosa programmas īstenošanā. EKA saskaņā ar īpašiem nolīgumiem izstrādā un ekspluatē kosmosa infrastruktūras aktīvus Savienības kosmosa programmai un Savienības drošas savienojamības programmai. EKA arī izstrādā kosmosa misijas dalībvalstu vārdā savu obligāto darbību un fakultatīvo programmu ietvaros un pēc vienas vai vairāku dalībvalstu pieprasījuma sniedz palīdzību valstu projektiem kosmosa jomā. EKA ir arī galvenais virzītājspēks tehnisko standartu izstrādē kosmosā veiktām darbībām. Šīs regulas īstenošanas nosacījumi attiecībā uz EKA būtu sīkāk jādefinē nolīgumā, pienācīgi ņemot vērā EKA statusu un institucionālo sistēmu.
- (34) Šajā regulā paredzētajiem noteikumiem būtu jāattiecas gan uz Savienībai piederošiem aktīviem, kā minēts Regulā (ES) 2021/696 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2023/588⁽⁶⁾, gan uz dalībvalstu aktīviem, kas pieder vai ko ekspluatē valdības vai komercoperatori, arī divējāda lietojuma aktīviem, kuri nodoti civilā kontrolē un tiek izmantoti civiliem mērķiem.
- (35) Attiecībā uz Savienībai piederošiem aktīviem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem būtu no Aģentūras jāsaņem atļauja ekspluatēt šādus Savienībai piederošus aktīvus, kas atbilst drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas prasībām.
- (36) Lai saglabātu dalībvalstu kompetenci, šī regula nebūtu jāpiemēro kosmiskajiem objektiem, ko izmanto vienīgi aizsardzības vai valsts drošības mērķu sasniegšanai, neatkarīgi no subjekta, kas veic šādas kosmosa darbības. Kosmiskie objekti, kurus tikai daļēji izmanto aizsardzības nolūkos, būtu jāizslēdz no šīs regulas darbības jomas, ja tie ir jāpakļauj dalībvalsts vadībai un kontrolei aizsardzības nolūkos, tikai uz laiku, kamēr notiek attiecīgā kosmosa misija, ko veic militārie spēki. Šādos gadījumos katrai dalībvalstij, ņemot vērā lietas apstākļus, ir jānosaka, vai uz šādu kosmisko objektu attiecas iepriekš minētais izņēmums.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/588 (2023. gada 15. marts), ar ko izveido Savienības drošas savienojamības programmu 2023.–2027. gadam (OV L 79, 17.3.2023., 1.–39. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

- (37) Tādējādi šai regulai nebūtu jāskar dalībvalstu kompetence attiecībā uz visiem jautājumiem, kas saistīti ar valsts drošību, un tas attiecas arī uz gadījumiem, kad dalībvalstīm šādas valsts drošības kompetences vajadzībām un īstenošanai ir jāveic konkrētas operācijas kosmosā, piemēram, pārņemot to jurisdikcijā esoša kosmiskā objekta kontroli.
- (38) Ņemot vērā spēkā esošo radiofrekvenču spektra regulējumu saskaņā ar starptautisko telesakaru noteikumiem un tiem atbilstošos valstu un ES tiesību aktus un jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 676/2002/EK⁽⁷⁾, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/1972⁽⁸⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 243/2012/ES⁽⁹⁾, šai regulai nebūtu jāattiecas uz aspektiem, kas saistīti ar radiofrekvenču spektra sadalījumu vai izmantošanas atļauju piešķiršanu. Turklāt, ja subjekts, kas ir elektronisko sakaru tīkla un pakalpojumu sniedzējs, darbojas tikai kā kosmosa operatora piedāvātas iekārtas lietotājs, tas saskaņā ar šo regulu būtu jāuzskata tikai par kosmosā balstītu datu primāro sniedzēju. Ja elektronisko sakaru tīkla un pakalpojumu sniedzējs arī ekspluatē vai kontrolē satelītu, palaišanu vai palaišanas infrastruktūru, tas būtu jāuzskata par kosmosa operatoru saskaņā ar šo regulu.
- (39) Šī regula neskar Savienības konkurences noteikumus, tostarp pretmonopola, uzņēmumu apvienošanas un valsts atbalsta noteikumus.
- (40) Šajā regulā noteiktajos minimālajos saskaņotajos pamatnoteikumos par kosmosa darbību drošumu, noturību un ilgtspēju būtu jāiekļauj kompetento iestāžu izsniegtās atļaujas vai attiecīgā gadījumā režīmi, ko dalībvalstis noteikušas valdības struktūrām, kuras īsteno valsts kosmosa programmu. Būtu jāatzīst konkrētu subjektu, piemēram, valdības kosmosa aģentūru, kas īsteno valsts kosmosa programmas, īpašās iezīmes, jo tām ne vienmēr ir jāsaņem atļaujas tāpat kā citiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem. Līdz ar to dalībvalstīm attiecībā uz šiem subjektiem būtu jānodrošina pienācīga uzraudzība, kurā tiek ievēroti un īstenoti funkciju nodalīšanas un interešu konflikta neesamības principi.
- (41) Lai nodrošinātu netraucētus atļauju piešķiršanas procesus visā iekšējā tirgū un radītu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem Savienības kosmosa operatoriem, kopējam atļauju derīguma termiņam vajadzētu būt 12 mēnešiem ar iespēju apturēt atļauju piešķiršanas procesā piemērojamos termiņus, lai ņemtu vērā vajadzību pēc papildu precizējumiem un novērtējumiem.
- (42) Dalībvalstīm būtu jā saglabā rīcības brīvība veikt jebkādu informācijas apmaiņu ar potenciālajiem pieteikuma iesniedzējiem pirms to oficiālās apstiprināšanas procedūras saskaņā ar valsts noteikumiem. Šāda provizorisks un neformāls informācijas apmaiņas lauks pieteikuma iesniedzējiem labāk izprast un nodrošināt atbilstību prasībām, kas noteiktas attiecīgi šajā regulā un valsts tiesību aktos, tai skaitā visos attiecīgajos citu dalībvalstu tiesību aktos, ja, piemēram, iekšējā tirgū ir vajadzīgas vairākas atļaujas,

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 676/2002/EK (2002. gada 7. marts) par normatīvo bāzi radiofrekvenču spektra politikai Eiropas Kopienā (radiofrekvenču spektra lēmums) (OV L 108, 24.04.2002., 1.–6. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676(1)/oj)).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (OV L 321, 17.12.2018., 36.–214. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>).

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 243/2012/ES (2012. gada 14. marts), ar ko izveido radiofrekvenču spektra daudzgadu politikas programmu (OV L 81, 21.3.2012., 7.–17. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj)).

ņemot vērā valstspiederības vai iedibinājuma kritērijus, darbības vietu un palaišanas vietu.

- (43) Dalībvalstu kompetentajām iestādēm būtu jāpieņem un jāatzīst citu dalībvalstu kompetento iestāžu izsniegtās atļaujas attiecībā uz jautājumiem, uz kuriem attiecas šī regula. Tajā pašā laikā būtu jānodrošina pilnīga pārredzamība attiecībā uz valstu prasībām, ko var noteikt dalībvalstis, arī attiecībā uz stingrākām prasībām, kas var būt vajadzīgas, lai aizsargātu to teritorijā veiktas darbības vai palaišanas drošumu, noturību vai vidisko ilgtspēju attiecībā uz kosmosa misiju, ko veic kosmosa operatori, kuri ir pilnvaroti savā iedibinājuma dalībvalstī. Šāda informācija būtu jāsniedz, izmantojot kopīgu informācijas portālu.
- (44) Ņemot vērā tehnisko sarežģītību un kosmosa misijas sagatavošanas ilgumu, pieteikuma iesniedzējiem vajadzētu būt pietiekami ilgam laikam, lai sniegtu visu vajadzīgo informāciju vai skaidrojumus. Tādējādi būtu jāparedz arī to termiņu apturēšana, kas atļauju piešķiršanas procesos piemērojami kompetentajām iestādēm.
- (45) Būtu jāpieņem, ka kosmiskie objekti atbilst šīs regulas prasībām gan attiecībā uz Savienībā iedibinātiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kuru atbilstību valstu kompetentās iestādes ir verificējušas, piešķirot atļauju, gan attiecībā uz kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kas iedibināti trešā valstī, attiecībā uz kuriem Komisija ir pieņēmusi lēmumu par līdzvērtību.
- (46) Tiklīdz ir konstatēta atbilstība šajā regulā noteiktajām prasībām, ar reģistrāciju Savienības Kosmisko objektu reģistrā (*URSO*) un elektroniska sertifikāta (e-sertifikāta) izdošanu, kas apliecina, ka kosmosā balstītos datus ir ģenerējuši kosmiskie objekti, kuri atbilst šai regulai, un attiecīgi, ka kosmosa pakalpojumu pamatā ir šai regulai atbilstošu kosmisko objektu izmantošana un ekspluatācija, būtu jāiespējo kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu brīva sniegšana visā Savienībā. Aģentūrai būtu jāizdod reģistrētiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem individuālie e-sertifikāti.
- (47) Visu Savienībā un trešās valstīs iedibināto *URSO* reģistrēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju konsolidētie saraksti būtu jādara publiski pieejami *URSO* tīmekļa vietnē, tādējādi nodrošinot pārredzamību attiecībā uz visiem Savienībā reģistrētajiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem. Jebkura persona varētu verificēt kosmosā balstīto datu avotu, lai jebkurā brīdī pārliecinātos, ka Savienībā sniegtie kosmosa pakalpojumi izmanto datus, ko ģenerējuši kosmiskie objekti, kuri atbilst Savienības tiesību aktu prasībām.
- (48) Pēc Komisijas pieprasījuma būtu jāizstrādā īpašs e-sertifikāta standarts, un tam vajadzētu būt ieviestam līdz šīs regulas piemērošanas dienai. Ar e-sertifikātu tiktu izveidota saikne starp konkrētu kosmisko objektu un kosmosā balstītajiem datiem, kas ģenerēti, izmantojot attiecīgo objektu, tādējādi garantējot šādu kosmosā balstīto datu integritāti.
- (49) Lai apmierinātu klientu pieaugošo pieprasījumu pēc satelītu piedāvājumiem, izmantotu priekšrocības, ko sniedz tehnoloģiju attīstība un ar to saistītie izmaksu samazinājumi, un nodrošinātu labāku piekļuvi kapitālam, būtu jāracionalizē atļauju piešķiršanas procesi satelītu konstelāciju palaišanai. Noteiktos apstākļos un ievērojot drošības pasākumu kopumu, vajadzētu būt pieejamai vienkāršotai atļaujas piešķiršanas procedūrai, kuras rezultātā tiktu izdota vienota atļauja, kas derīga visai satelītu konstelācijai.

- (50) Atzīstot pētniecības kosmisko lidaparātu īpašo raksturu un mērķus, kas joprojām ir būtiski zinātnisko atziņu un tehnoloģisko spēju veicināšanā, ar šo regulu būtu jānosaka konkrēti izņēmumi šādām kategorijām, lai ņemtu vērā to īpašās vajadzības un īpatnības, vienlaikus nodrošinot orbītu drošību un ilgtspēju.
- (51) Kosmosa operatoriem būtu jāgūst labums no īpašiem izņēmumiem no noteikumiem, kas paredzēti dažādās jomās, uz kurām attiecas šī regula. Veicot kosmosa pētniecības misijas, tie būtu jāatbrīvo no dažiem drošuma noteikumiem. Tāpat kosmosa operatoriem, kas kvalificējami kā mazie uzņēmumi vai kas ir pētniecības vai izglītības iestādes, būtu jāpiemēro vienkāršota riska pārvaldība, galveno uzmanību pievēršot kritiski svarīgiem aktīviem un galveno risku novēršanai. No kosmosā veikto darbību vidiskās pēdas (VP) aprēķina būtu jāatbrīvo arī kosmosa misijas, kas veic demonstrējumus un validācijas orbītā (*IOD/IOV*).
- (52) Drošas, noturīgas, ilgtspējīgas un izmaksefektīvas piekļuves kosmosam nodrošināšana ir būtiska, lai iegūtu dažādus pakalpojumus un atbalstītu zinātnisko pētniecību, vienlaikus ievērojot *OST* noteiktos pamatprincipus un tiesības. Tajā pašā laikā palaišanas operatoriem var būt vajadzīgs laiks, lai pielāgotos jaunajiem palaišanas drošuma pasākumiem. Šajā regulā būtu jāparedz piemērots mehānisms, lai nodrošinātu piekļuvi kosmosam, kamēr nozare pielāgojas jaunajai drošuma bāzlīnijai, kas ieviesta Savienības līmenī.
- (53) Dažu orbītu pārslogotība, kas palielina satelītu sadursmju un kosmisko atlūzu daudzuma palielināšanās risku, kā arī ģeopolitisko apdraudējumu ainava ar lielāku risku kosmosa infrastruktūras kiberdrošībai un arī fiziska kontakta risks kosmosā, piemēram, tuvināšanās un traucējumi, ir globālas problēmas, kurām daudzas kosmonautikas valstis ir sākušas meklēt risinājumus.
- (54) No mazām līdz lielām nesējraķetēm – nesējraķešu tirgus ir attīstījies. Tiek attīstītas tādas jaunas spējas kā atkārtotas izmantošanas iespējas, piemēram, nesējraķešu pirmās pakāpes un pastiprinātāju atkārtota izmantošana. Vairāk dalībvalstu attīsta palaišanas spējas un tādējādi pastiprina piekļuvi kosmosam.
- (55) Piekļuve kosmosam ir būtiska ES stratēģiskajai autonomijai. Tomēr lielāka palaišanas satiksme ietekmē arī palaišanas un atgriešanās drošumu, kā arī drošumu gaisā un uz zemes. Kosmosa palaišanas satiksmes palielināšanās varētu arī negatīvi ietekmēt Eiropas vienotās gaisa telpas ekonomiskos, ekoloģiskos un efektivitātes rādītājus. Gaisa un jūras satiksmes traucējumu risks būtu jāsamazina līdz minimumam, vienojoties ar attiecīgajām iestādēm un gaisa satiksmes pakalpojumu sniedzējiem. Koordinācija starp attiecīgajām iestādēm un kompetentajiem gaisa satiksmes pakalpojumu sniedzējiem valsts līmenī palīdz ierobežot satiksmes traucējumu ietekmi un sadursmju risku. Ja palaišana kosmosā skar vairāk nekā vienu dalībvalsti, ir vajadzīga savlaicīga koordinācija starp kosmosa operatoriem un Eiropas tīkla pārvaldnieku. Šajā koordinācijā būtu jāiekļauj novērtējums par Eiropas gaisa telpas slēgšanas apjomu, ilgumu un ietekmētajiem gaisa satiksmes maršrutiem. Tikai vēlākā posmā būtu jāizveido atbilstīgi izmaksu dalīšanas mehānismi gaisa telpas izmantošanai. Tas stimulēs drošu un ilgtspējīgu gaisa telpas izmantošanu visiem lietotājiem. Turklāt palaišanas un atgriešanās posmi var arī radīt negadījuma risku uz zemes, un tas ir jāierobežo, cieši koordinējoties ar iesaistītajām attiecīgajām iestādēm un satiksmes pakalpojumu sniedzējiem. Pieaugošo sadursmju risku ar gaisa kuģiem kosmosa objektu palaišanas un atgriešanās pārejas posmā var mazināt, izmantojot vispāratzītas aviācijas drošuma metodes un riska novērtēšanas paraugpraksi.

- (56) Palaišanas darbības ir riskantas pēc būtības un var radīt neatgriezenisku kaitējumu, ja tās netiek pienācīgi pārvaldītas. Tāpēc būtu jāparedz noteikumi, kas nodrošinātu, ka nesējraķetes ir izsekojamas un tām veic riska novērtējumu, kurā identificē un ievieš vairākus pasākumus, lai pēc iespējas mazinātu saistītos riskus.
- (57) Prognozes liecina, ka pat bez jauniem palaišanas gadījumiem kosmosā jau esošu kosmisko objektu sadursme radīs daudz atlūzu. kosmisko objektu sadursmju risks galu galā radītu spiedienu uz jau tā pārslogoto zemo Zemes orbītu (*LEO*), un tas apdraud turpmāku piekļuvi kosmosam. Masas ziņā lielākā daļa kosmisko atlūzu nāk no nesējraķešu daļām (raķešu korpusiem). Tajā pašā laikā satelītu konstelāciju attīstības dēļ kosmisko lidaparātu skaits orbītā strauji pieaug.
- (58) Lai aizsargātu kosmosa vidi, ir jānodrošina, ka nesējraķetes un kosmiskie lidaparāti rada pēc iespējas mazāk atlūzu. Atlūzu rašanās novēršana atbilst arī novēršanas pieejai, kas ir Atkritumu pamatdirektīvā⁽¹⁰⁾ noteiktās atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas pirmais posms. Līdz ar to būtu jāparedz pienākumi projektēšanas posmā, kā arī orbitālā darbības laikā. Šī nepieciešamība ir atzīta arī starptautiskā līmenī, kur Starptautiskā Standartizācijas organizācija (*ISO*) ir pieņēmusi vairākus standartus. Tāpēc atļauja veikt kosmosa darbības būtu jāsaista ar to, ka kosmosa operatori iesniedz konkrētus kosmisko atlūzu apsaimniekošanas plānus, lai parādītu, kā tiktu ierobežotas nesējraķetes un kosmiskā lidaparāta radītās atlūzas.
- (59) Kosmisko lidaparātu SN kosmosa pakalpojumiem ir vajadzīga kosmisko lidaparātu spēja precīzi pārraidīt savu atrašanās vietu. Lai uzlabotu Savienības kosmosa novērošanas un uzraudzības partnerības (*EU-SST*) sniegtos sabiedriskos pakalpojumus un ietaupītu laiku un naudu, ko šādi izsekošanas dienesti izmanto, lai precīzi noteiktu orbitālo pozīciju, būtu jāizstrādā izsekojamības prasības. Būtu jānodrošina spēja izsekot kosmisko lidaparātu gan kosmiskā lidaparāta, gan Zemes segmenta līmenī.
- (60) Sakarā ar atlūzu daudzuma un satiksmes pieaugumu orbītā SN kosmosa pakalpojumu izmantošana ir obligāta prasība visiem kosmiskajiem lidaparātiem. Šāda prasība ir nepieciešama, lai nodrošinātu kosmiskā lidaparāta ikdienas pozīcijas uzturēšanu. Obligātai SN kosmosa pakalpojumu abonēšanai vajadzētu būt kosmosa drošuma prasību pamatā. Rezultātā subjektam, kas atbild par SN kosmosa pakalpojumu sniegšanu, būtu jāpierāda konkrētas spējas.
- (61) Turklāt ar vienas struktūras, kas atbildīga par SN pakalpojuma sniegšanu visiem kosmiskajiem lidaparātiem Savienībā, ieviešanu vajadzētu panākt, ka tiek labāk koordinēta reaģēšana uz brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem (*HIE* brīdinājums), arī ierobežojot risku, ka šāds brīdinājums iedarbina dažādas reaģēšanas stratēģijas, jo šī dažādība pati par sevi var izraisīt sadursmi.
- (62) Izstrādāta kā daļa no *SSA* komponenta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/696, *ES-SST* partnerība vai jebkura pēctecīga vienība, izmantojot savus sensorus un labi attīstītu zinātību, ir pierādījusi savu spēju pārvaldīt lielu skaitu kosmisko lidaparātu un līdz ar to piemērotību būt par Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzēju, kas atbild par SN kosmosa pakalpojumu.
- (63) No atlūzu radīšanas vislabāk būtu jāizvairās, nosakot prasību par spēju veikt SN manevrus un pārvietot satelītus uz “kapsētas” orbītām. Tādējādi visiem kosmiskajiem

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18>).

lidaparātiem būtu jānodrošina regulāras manevrēšanas spējas, izņemot kosmiskos lidaparātus, kas novietoti mazāk nekā 400 km augstumā, jo atmosfēras pretestība šādā gadījumā dabiski nodrošinātu minētā kosmiskā lidaparāta īsu darbību orbītā.

- (64) Vispārpieņemta prakse ir tāda, ka kosmisko lidaparātu operatoriem tiek piešķirta atļauja pagarināt kosmosa misiju. Tomēr, pieprasot pagarinājumu, Savienības kosmisko lidaparātu operatoriem būtu jāiesniedz pārskatīti kosmisko atlūzu mazināšanas plāni, lai nodrošinātu, ka pagarinātā misija nerada risku radīt atlūzas.
- (65) Pieaugot satiksmei orbītā, astronomi astronomiskajās kampaņās saskaras ar gaismas un radiofrekvences traucējumiem. Šādi traucējumi tieši ietekmē pētniecību un planētas aizsardzības spējas. Tāpēc būtu jāizstrādā ietekmes mazināšanas pasākumi, lai aizsargātu “tumšās un klusās debesis”.
- (66) Konstelācijas ir ieguvums efektīvai kosmosa pakalpojumu izvēršanai iedzīvotāju un uzņēmumu labā. Tomēr, ņemot vērā to lielo skaitu, to ietekme uz kosmosa vidi ir nozīmīgāka nekā viena kosmiskā lidaparāta ietekme. Turklāt jebkurš katastrofāls notikums konstelācijā varētu izraisīt Keslera sindromu, nākotnē padarot piekļuvi kosmosam par neiespējamu. Tāpēc būtu jānosaka īpaši konstelāciju pienākumi, kas mainās atkarībā no konstelācijas lieluma.
- (67) Lai nodrošinātu kosmosa drošuma un ilgtspējas pamatprasību efektivitāti, būtu jāprecizē papildu tehniskie elementi, kas kosmosa operatoriem garantētu juridisko noteiktību.
- (68) Līdz šim kosmosa nozares kiberdrošība Savienības līmenī ir risināta tikai daļēji, izmantojot vispārēji piemērojamu satvaru, kas noteikts Direktīvā (ES) 2022/2555. Pašreizējais kiberdrošības režīms neaptver visu veidu aktorus un pakalpojumus, kas ir būtiski kosmosa nozarei. Tāpēc būtu jānosaka kiberdrošības prasības attiecībā uz nepublico elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu nodrošinātājiem, subjektiem, kas nesasniedz vidējo uzņēmumu lielumu saskaņā ar Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK⁽¹¹⁾ pielikuma 2. pantu, un pētniecības un izglītības iestādēm, un prasībām būtu vienlīdz jāaptver novērošanas dati un palaišana ar nesējraķetēm ārpus Savienības.
- (69) Tajā pašā laikā kiberdrošības bāzlīnijai visā kosmosa nozarē kopumā trūkst pielāgotības un saskaņotības. Lai gan Savienībai piederošo aktīvu noturība ir sasniegta saskaņā ar Savienības kosmosa programmas komponentiem, daļai no valsts kosmosa infrastruktūras aktīviem var piemērot zemāku aizsardzības līmeni. Šādas atšķirības tikai turpinātu pieaugt un radītu asimetriju. Turklāt Savienības kosmosa programma darbojas arvien vairāk savstarpēji saistītā arhitektūrā, kurā integrētas valstu komerciālo satelītu derīgās kravas. Tādējādi dalībvalstu kosmosa infrastruktūrai būtu pienācīgi jāsasniedz augstāks noturības līmenis, lai izvairītos arī no tā, ka tiek apdraudēta Savienībai piederošo aktīvu drošība un Savienības kosmosa programmas darbība, un galu galā izvairītos no negatīvas ietekmes uz kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu, ar ko atbalsta darbības, kā arī kritiskās vienības un nozares visā iekšējā tirgū.
- (70) Pašreizējo nelīdzsvarotību rada ne tikai tas, ka kosmosa programmas ir izstrādātas paralēli (Savienības un dalībvalstu līmenī). Tas ir saistīts arī ar to, ka nav vienotas kiberdrošības un riska pārvaldības bāzlīnijas, kas būtu pielāgota kosmosa infrastruktūras īpašajām vajadzībām. Lai gan tikai dažas dalībvalstis ir pieņēmušas

⁽¹¹⁾ Komisijas Ieteikums 2003/361/EK (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

normatīvu pieeju, šādu prasību līmenis vai dziļums iekšējā tirgū atšķiras. Kosmosa infrastruktūras noturība daudzos gadījumos ir atkarīga no finansiālajām spējām un galu galā no uzņēmumu vēlmes ievērot labu riska pārvaldības praksi un integrēt kibernetiskās kosmosa misiju izstrādē un darbībā.

- (71) Lai novērstu šādas nepilnības un nelīdzsvarotību, visai kosmosa nozarei būtu jānosaka īpaši pielāgota noturības bāzlīnija. Šie noteikumi būtu jāpiemēro visai kosmosa infrastruktūrai visā Savienībā, aptverot Savienībai piederošus aktīvus, kā arī valsts un nevalstiskos aktīvus. Būtu saskaņoti jāaptver visi kosmosa infrastruktūras zemes, kosmosa un savienojumu segmenti, kā arī digitālās un fiziskās, gan kosmosā, gan uz zemes bāzētās sistēmas un apakšsistēmas, lai aptvertu visus attiecīgos riskus, piemēram, kibernetizācijā un elektroniskās iekārtās riskus, kā arī fiziskos riskus.
- (72) Tā kā šī regula paaugstina kosmosa nozarei piemērojamās riska pārvaldības saskaņotības līmeni, šis augstākais līmenis nozīmē lielāku saskaņotību arī salīdzinājumā ar Direktīvā (ES) 2022/2555 noteiktajām prasībām. Līdz ar to šai regulai vajadzētu būt *lex specialis* attiecībā uz Direktīvas (ES) 2022/2555 21. pantu. Tajā pašā laikā kosmosa nozarei būtu jānodrošina cieša saikne ar Savienības horizontālo kibernetiskās satvaru, kas noteikts Direktīvā (ES) 2022/2555, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību dalībvalstu pieņemtajiem kibernetiskās noteikumiem un stratēģijām un ar minēto direktīvu izveidotajai institucionālajai struktūrai. Tādējādi būtu jālikvidē atšķirība starp noturības bāzlīniju, kas piemērojama Savienībai piederošiem aktīviem, un tām, kuras piemērojamas dalībvalstu aktīviem. Tāpēc būtu jāievieš stingrākas riska pārvaldības prasības, kas vērstas uz kosmosa nozari, lai panāktu lielāku saskaņotību salīdzinājumā ar pašreizējām prasībām, kuras noteiktas Direktīvā (ES) 2022/2555.
- (73) Kosmosa infrastruktūras kibernetiskās nodrošināšana ir ārkārtīgi svarīga visos kosmosa infrastruktūras projektēšanas, izstrādes un ekspluatācijas posmos. Tāpēc visā kosmosa misiju aprites ciklā būtu jāievieš stingri riska pārvaldības pasākumi, pienācīgi ņemot vērā visus galvenos posmus. Būtu jāpanāk pienācīga visu aktīvu, sistēmu un datu aizsardzība no projektēšanas un ražošanas posma, palaišanas un ekspluatācijas posmā un līdz pat darbmūža beigām.
- (74) Riska pārvaldībai, ko veic Savienības kosmosa operatori, būtu jābalstās uz riska novērtējumiem, kas jāveic segmenta, sistēmas un komponentu līmenī, pamatojoties uz riska scenārijiem un aptverot vismaz tādus kritiski svarīgus aktīvus kā inženiertehniskās sistēmas, lidojumu programmatūra, telemetrijas/tāl vadības struktūrvienība, misijas vadības centri vai kosmisko lidaparātu vadības centri. Komisijai būtu jāizstrādā kritiski svarīgu aktīvu, operāciju un posmu kategoriju saraksts visā kosmosa misiju aprites ciklā, attiecībā uz kurām šādi riska scenāriji jāizstrādā Savienības kosmosa operatoriem, kā arī riska scenāriji un draudu modelēšanas metodes šādu riska novērtējumu atbalstam.
- (75) Saskaņā ar proporcionalitātes principu šajā regulā būtu jāatzīst to kosmosa operatoru īpašā situācija, kuri ir mazie uzņēmumi vai pētniecības vai izglītības iestādes. Šādām kategorijām, ņemot vērā to lielumu, resursus un darbību apjomu, var būt mazāka ietekme. Šajā gadījumā obligātais mērķis ir nodrošināt kritiski svarīgo funkciju un aktīvu aizsardzību un novērst pamatriskus, piemēram, risku zaudēt kontroli pār aktīviem, kas apriņķoti ar spēkiekārtu un spēj radīt traucējumus.
- (76) Lai nodrošinātu vienotu pieeju visas kosmosa infrastruktūras darbībai, būtu jānosaka pamatnoteikumi aktīvu identificēšanai un pārvaldībai un piekļuves tiesību pārvaldībai un kontrolei, lai aizsargātu piekļuvi Zemes segmentā un kosmosa segmenta kontroli. Būtu jānosaka galvenie elementi, lai aizsargātu aktīvu noturību, jo īpaši attiecībā uz

tīklu un informācijas sistēmu noturību, ņemot vērā nepieciešamību saglabāt kosmosa segmenta efektīvu tehnisko kontroli.

- (77) Savienības kosmosa operatoriem būtu jānosaka pamatprincipi, lai nodrošinātu pareizu šifrēšanas praksi, definējot kriptogrāfisku koncepciju, kas risina konkrētas kosmosa misiju kiberdrošības vajadzības, izstrādājot pielāgotu politiku kriptogrāfisko atslēgu pārvaldībai, kā arī satelītvadības centru un kosmosa segmenta savienojumu pilna cikla autentifikāciju.
- (78) Savienības kosmosa operatoriem būtu jānosaka galvenie pasākumi, lai nodrošinātu ātru un efektīvu darbības nepārtrauktību un reaģēšanas un seku novēršanas pasākumus nolūkā nodrošināt efektīvu reaģēšanu uz incidentiem un panākt kosmosa misiju kritisko darbību nepārtrauktību.
- (79) Lai panāktu augstu kosmosa infrastruktūras noturības līmeni un saskaņā ar pašreizējo praksi, Savienības kosmosa operatoriem būtu regulāri jātestē sistēmas, ņemot vērā veiktos riska novērtējumus. Šāda testēšana var ietvert draudu vadītas ielaušanās testēšanas veikšanu, pamatojoties uz aizsardzības pasākumiem attiecībā uz šādas testēšanas veikšanas nosacījumiem un kritērijiem, kas testētājiem jāievēro.
- (80) Piegādes ķēdes sarežģītība kosmosa nozarē var radīt īpašus kiberdrošības riskus, ņemot vērā daudzus avotus, ko izmanto komponentu iegādei. Komponenti bieži tiek iepirkti visā pasaulē, un tiem var nebūt veiktas vajadzīgās integritātes pārbaudes, jo īpaši integrējot vai montējot komponentus dažādās kosmosa infrastruktūras sistēmās. Lai novērstu šādus riskus, Savienības kosmosa operatoriem būtu jāizveido piegādes ķēdes riska pārvaldības satvars ar īpašām stratēģijām, kuru mērķis ir samazināt riskus piegādes ķēdē, ieviešot programmatūras integritātes un autentiskuma kontroli, nosakot programmatūras produktu izvēles kritērijus, pienācīgi ņemot vērā uz laiku savstarpēji savienoto tīklu un informācijas sistēmu kiberdrošību, piemēram, saistībā ar apkopi vai atbalsta sniegšanu.
- (81) Šai regulai vajadzētu būt daļai no vispārējā Savienības regulējuma kritisko vienību noturības jomā. Attiecībā uz Savienībai piederošajiem aktīviem un saskaņā ar Regulu (ES) 2021/696 dalībvalstīm saistībā ar Padomes Direktīvu 2008/114/EK⁽¹²⁾, kuru tagad aizstāj Direktīva 2022/2557, nolūkā aizsargāt zemes infrastruktūru, kas atrodas to teritorijā, kura ir daļa no Savienības kosmosa programmas, bija jānodrošina pasākumi, kas ir vismaz līdzvērtīgi tiem, kuri noteikti minētās direktīvas transponēšanas kontekstā. Lai nodrošinātu pilnīgu saskaņotību ar pašreizējiem Savienības noteikumiem par kritisko vienību noturību un saglabātu pilnīgu nepārtrauktību attiecībās starp vispārējo atjaunināto noturības režīmu un saskaņotajiem noteikumiem kosmosa jomā, šīs regulas kontekstā līdzīga pieeja būtu jāizmanto attiecībās starp Direktīvu (ES) 2022/2557 un šo regulu. Tādējādi attiecībā uz Zemes segmenta fizisko noturību visiem Savienības kosmosa operatoriem būtu jāpiemēro šajā regulā noteiktie pasākumi, nodrošinot, ka tie ir vismaz līdzvērtīgi tiem pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557. Turklāt būtu jāprecizē, ka Savienības kosmosa operatorus, kā definēts šajā regulā un uz kuriem attiecas šī regula, var identificēt kā kritiskās vienības saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557, ja tie ir minētās direktīvas pielikuma 10. punktā minētās zemes infrastruktūras operatori. Tādējādi minētā direktīva attiecas uz kosmosa operatoriem, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, ciktāl

⁽¹²⁾ Padomes Direktīva 2008/114/EK (2008. gada 8. decembris) par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību (OV L 345, 23.12.2008., 75. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/114/oj>).

dalībvalstis tos ir identificējušas kā kritiskās vienības. No otras puses, šai regulai būtu jāattiecas uz visiem kosmosa operatoriem neatkarīgi no tā, vai tie saskaņā ar minēto direktīvu ir vai nav identificēti kā kritiskās vienības. Visbeidzot, būtu jāprecizē, ka Zemes segments, kā definēts šajā regulā un uz ko attiecas šī regula, ir jāsaprot kā tāds, kas aptver minētajā direktīvā minēto Zemes infrastruktūru.

- (82) Direktīvā (ES) 2022/2557 ir izklāstīti galvenie minimālās saskaņošanas noteikumi, kuru mērķis ir uzlabot kritisko vienību noturību un uzlabot pārrobežu sadarbību starp kompetentajām iestādēm. Direktīvai (ES) 2022/2557 arī turpmāk vajadzētu būt to kritisko vienību fiziskās noturības pamatam, kuras ekspluatē zemes infrastruktūru, kas ietilpst minētās direktīvas darbības jomā un uz ko attiecas šī regula. Attiecībā uz šīm vienībām šī regula būtu jāpiemēro, neskarot Direktīvu (ES) 2022/2557 un papildinot to. Direktīvas (ES) 2022/2557 darbības jomā esošo kritisko vienību noturība būtu jānodrošina saskaņā ar minēto direktīvu. Kritiskā infrastruktūra, ko ekspluatē šīs vienības, var ietvert vadības centrus, antenas, testēšanas iekārtas, objektus, arī palaišanas objektus, fizisko aprīkojumu un komponentus, aparāturu, sistēmas un apakšsistēmas, kas ir daļa no kosmosa infrastruktūras, inženiertehniskās sistēmas, energosistēmas un vilces sistēmas.
- (83) Turklāt saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557, ja kritiskā vienība ir veikusi citus riska novērtējumus vai ir sagatavojusi dokumentus saskaņā ar pienākumiem, kas noteikti citos tiesību aktos, kuri attiecas uz kritiskās vienības riska novērtējumu, minētā vienība var izmantot minētos novērtējumus un dokumentus, lai izpildītu konkrētas Direktīvā (ES) 2022/2557 noteiktās prasības. Direktīvā (ES) 2022/2557 šajā sakarā ir skaidri noteikta iespēja kompetentajai iestādei saskaņā ar minēto direktīvu, pildot savas uzraudzības funkcijas un ievērojot konkrētus nosacījumus, deklarēt, ka šāds novērtējums pilnībā vai daļēji atbilst attiecīgajiem minētajā direktīvā noteiktajiem pienākumiem.
- (84) Tādējādi, ņemot vērā ciešo saikni starp šo regulu un Direktīvu (ES) 2022/2557, kompetentajām iestādēm, kas izveidotas saskaņā ar šiem diviem tiesību aktiem, būtu jāsadarbojas, lai uzlabotu savu attiecīgo darbību sinerģiju, jo īpaši tad, ja riska novērtējumi, ko saskaņā ar šo regulu veic Savienības kosmosa operatori, uz kuriem attiecas minētā direktīva, tiek izmantoti, lai pierādītu atbilstību konkrētām minētās direktīvas prasībām.
- (85) Attiecībā uz kosmosa segmenta fizisko noturību šajā regulā ir atzīts, ka *ISOS* palīdzētu uzlabot kosmosā esošo aktīvu noturības līmeni un darbmūža ilgumu.
- (86) Papildus tam, ka ir paredzēti galvenie noteikumi par incidentu risināšanu un izmeklēšanu, būtu jāizveido mehānisms ziņošanai par incidentiem, ko izmanto Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatori saistībā ar Savienības kosmosa programmu, novēršot esošās nepilnības ziņošanā par incidentiem. Aģentūrai būtu jāiegūst piekļuve informācijai par būtiskiem incidentiem attiecībā uz visiem Savienības kosmosa programmas komponentiem, izmantojot drošības uzraudzības centra struktūru, kas izveidota saistībā ar Savienības kosmosa programmu un sniedz atbalstu un nodrošina attiecīgo sistēmu drošības diennakts uzraudzību. Lai panāktu saskaņotību ar vispārējo kiberdrošības satvaru, šāds mehānisms būtu jāsaista ar Direktīvā (ES) 2022/2555 noteikto ziņošanu par incidentiem.
- (87) Turklāt attiecībā uz ziņošanu par būtiskiem incidentiem, kas ietekmē dalībvalstu kosmosa infrastruktūru, šai regulai nebūtu jāskar neviena no incidentu ziņošanas prasībām, kuras pašlaik noteiktas Direktīvā (ES) 2022/2555 vai Direktīvā (ES) 2022/2557. Līdz ar to ziņošanas noteikumi saskaņā ar šīm divām direktīvām arī

turpmāk būtu pilnībā jāpiemēro Savienības kosmosa operatoriem, kas ir būtiskas vai svarīgas vienības, un attiecīgi kritiskajām vienībām saskaņā ar minētajām direktīvām.

- (88) Uzraudzības iestādes, kas izveidotas ar Direktīvām (ES) 2022/2555 un (ES) 2022/2557, var nebūt kompetentās iestādes, kuras izraudzītas vai izveidotas saskaņā ar šo regulu. Lai uzlabotu šādu kompetento iestāžu izpratni un informētību par to būtisko incidentu apmēru un ietekmi, kas skar kosmosa infrastruktūru, Savienības kosmosa operatoriem būtu jāziņo kompetentajām iestādēm saskaņā ar šo regulu par būtiskiem incidentiem, kuri ietekmē valstu kosmosa infrastruktūras aktīvus, un tām savukārt būtu jānodod Aģentūrai saistītā kopsavilkuma informācija.
- (89) Būtu jāizveido koordinācija un regulāra informācijas apmaiņa starp Aģentūru un valstu kompetentajām iestādēm, lai racionalizētu ziņošanu par incidentiem kosmosa nozarē un panāktu konsekventu pieeju visā Savienībā attiecībā uz tādu būtisku incidentu risināšanu, kas ietekmē kosmosa infrastruktūru. Savienības Kosmosa noturības tīklam (*EUSRN*) vajadzētu būt svarīgai lomai šādas konsekvences veidošanā un koordinācijas nodrošināšanā ar attiecīgajām struktūrām, kas izveidotas ar Direktīvās (ES) 2022/2555 un (ES) 2022/2557 noteiktajiem vispārīgajiem kiberdrošības un noturības satvariem, jo īpaši ar datordrošības incidentu reaģēšanas vienību tīklu un Eiropas Kiberkrīžu sadarbības organizāciju tīklu (*EU-CyCLONe*), kas izveidots saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2555, piemēram, nodrošinot jaunāko informāciju par situāciju vai gadījumos, kad būtiski kosmosa infrastruktūras incidenti var ietekmēt nozares un pakalpojumus, kas ietilpst minēto direktīvu darbības jomā. Jo īpaši *EUSRN* darbs būtu noderīgs arī, lai virzītu priekšlikumus risinājumiem, kā racionalizēt ziņošanu par kiberincidentiem visā kosmosa nozarē, lai pielāgotos vienkāršošanas pieejai TID 2 kontekstā, tādējādi paverot ceļu kosmosa nozaru un kibernetozaru pilnīgai konverģencei visas kosmosa kopienas labā.
- (90) Kosmosa infrastruktūras un kosmosa darbību noturības saglabāšana ir viens no kosmosā balstītu datu un pakalpojumu vienotā tirgus pamatelementiem. Tajā pašā laikā un ņemot vērā kosmosa nozīmi plašam lietojumu klāstam (civilie, drošības, aizsardzības), šajā regulā noteiktajiem noturības pasākumiem būtu jāspēj atbalstīt arī citas iniciatīvas, piemēram, saistībā ar kosmisko apdraudējumu uzraudzību ES kosmosa draudu reaģēšanas arhitektūras izstrādē. Uzlabota Aģentūras informētība par incidentiem, par kuriem ziņojuši visi kosmosa operatori, un koordinācija ar attiecīgajām kiberiestādēm ļautu Savienības Kosmosa noturības tīklam palīdzēt identificēt un ziņot par notikumiem, kas saistīti ar kosmosa sistēmām un kas apdraud Savienību un dalībvalstis, ļaujot tām rīkoties un koordinēt rīcību saskaņā ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2021/698 par tādu sistēmu un pakalpojumu drošību, kurus ievieš, darbina un izmanto Savienības kosmosa programmas ietvaros un kuri var ietekmēt Savienības drošību.
- (91) Brīvprātīga informācijas apmaiņa par kiberdraudiem un kiberuzbrukumiem, elektronisku iejaukšanos, piemēram, par traucējumu radīšanu vai mārīšanu, aizskāruma rādītājiem, pretnieciska uzbrukuma taktiku, paņēmieniem un procedūrām, ievainojamībām, apdraudētāja specifisko informāciju, kā arī labas kiberdrošības prakses un ieteikumu apmaiņa palielinātu kosmosa infrastruktūras vispārējo noturības līmeni. Tāpēc ir svarīgi paredzēt nosacījumus šādai informācijas apmaiņai, kas palīdz uzlabot kosmosa operatoru spēju novērst incidentus un ierobežot to ietekmi.
- (92) Savienības kosmosa operatoriem būtu jāapmainās ar šādu informāciju, izmantojot informācijas apmaiņas kārtību, kas pienācīgi aizsargā kopīgotās informācijas potenciāli sensitīvo raksturu un ko reglamentē īpaši rīcības noteikumi, pilnībā

ievērojot darījumdarbības konfidencialitāti, noteikumus par personas datu aizsardzību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679⁽¹³⁾ un konkurences politiku. Komisijai būtu aktīvi jāiesaistās šādu pasākumu veicināšanā, atbalstot un veicinot ES Kosmosa informācijas apmaiņas un analīzes centra izveidi, pamatojoties arī uz citu nozaru pieredzi.

- (93) Būtu jāparedz saskaņoti noteikumi par vidisko ilgtspēju, lai sasniegtu iekšējā tirgus potenciālu un veicinātu vidisko ilgtspēju kosmosa nozarē, novēršot tirgus sadrumstalotību un veicinot pārkārtošanos uz taisnīgu, klimatneitrālu, resursefektīvu aprites ekonomiku.
- (94) Pārejai uz aprites ekonomikā balstītu un ilgtspējīgu praksi kosmosā būtu jāatbalsta ilgtermiņa ilgtspējīga resursu izmantošana kosmosa darbībās. Sākot īstenot aprites ekonomikas principus, kosmosa nozarei būtu jāpieņem ilgtspējīgāka prakse, par kuru zināms, ka tā ir efektīva, un vienlaikus jāveicina inovācijas jaunus produktus ar mazāku ietekmi uz vidi. Šajā sakarā *ISOS* arī būtu svarīga veicinoša loma šajā pārejā uz ilgtspēju un aprites ekonomiku kosmosā.
- (95) Tā kā šī regula ir daļa no Savienības visaptverošajiem centieniem izveidot stabilu politikas satvaru ekoloģiski ilgtspējīgiem produktiem, pakalpojumiem un uzņēmējdarbības modeļiem, tai būtu jāpapildina pasākumi, kas noteikti Produktu ilgtspējas ekodizaina regulā un aprites ekonomikas rīcības plāna satvarā. Šajā ziņā vidiskās pēdas pētījumiem šīs regulas kontekstā būtu jāatbalsta uzlabotas ekodizaina prakses izstrāde un jāpalīdz kartēt enerģijas un materiālu plūsmas Savienības kosmosa nozarē, tai skaitā stratēģiskās un/vai kritiski svarīgās izejvielas, un nodrošināt lielāku piegādes ķēžu noturību.
- (96) Tāpēc būtu konsekventi jāprasa, lai kosmosa operatori aprēķinātu savu kosmosā veikto darbību vidisko pēdu visā kosmosa misiju aprites ciklā. Tas būtu jāapliecina ar sertifikātu, ko izdevusi kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra, kas veic kosmosa darbību vidiskās pēdas aprēķināšanas verifikāciju un validāciju.
- (97) Lai ierobežotu kosmosa darbību vidisko ietekmi un veicinātu to ilgtspēju, Komisijai būtu jāizstrādā detalizēta metodika kosmosa darbību vidiskās pēdas aprēķināšanai, pamatojoties uz zinātniski pamatotām novērtēšanas metodēm vai starptautiskiem standartiem, piemēram, tiem, kas izklāstīti Komisijas ieteikumā par vidiskās pēdas metožu izmantošanu, lai atvieglotu dažādu kosmosa sistēmu salīdzināšanu.
- (98) Tajā pašā laikā vidiskuma norāžu integritāti nevar pamatot bez uzticamas, salīdzināmas un pārbaudāmas informācijas. Datiem jāatbilst augstiem precizitātes standartiem. Standartizēti dati par kosmosā veikto darbību ietekmi uz vidi būtu jāiekļauj centralizētā datubāzē Savienības līmenī, kurā būtu jāuzglabā ar vidisko pēdu saistīti dati, tādējādi sekmējot pārredzamību un veicinot sadarbību un datu apmaiņu saistībā ar aprites cikla novērtējumu (ACN) attiecībā uz kosmosa darbībām. Savienības īpašumtiesībām uz atvasinātajām datu kopām nebūtu jāskar Savienības kosmosa operatoru, trešo valstu kosmosa operatoru un starptautisko organizāciju īpašumtiesības uz datiem, kas iekļauti apkopotās un dezagregētās datu kopās, kuras nosūtītas uz Komisijas datubāzi, kas saistīta ar vidisko pēdu. Nav

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1.–88. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

pieļaujams, ka Komisijas publicēto atvasināto datu kopu un agregēto datu kopu datus varētu pārstrukturizēt vai sadalīt tā, lai identificētu datu izcelsmi.

- (99) Visi *ISOS* būtu jāveic drošā, atbildīgā un miermīlīgā veidā, ievērojot citu dalībvalstu un trešo valstu tiesības izpētīt un izmantot kosmosu. Jaunajai *ISOS* jomai un ar to saistītajiem lietojumiem un spējām vajadzētu labvēlīgi ietekmēt Savienības kosmosa ekosistēmas turpmāko attīstību, veicinot jaunu tirgu izveidi (kosmosā balstīta ekonomika), sekmējot ilgtspēju un palielinot kosmosa infrastruktūras noturību, pielāgojamību un mērogojamību, kā arī mazinot ar kosmiskajām atlūzām saistītos riskus.
- (100) Lai gan *ISOS* tehnoloģija pēc būtības ir divējāda lietojuma tehnoloģija, pārredzamai sistēmai, kuras pamatā ir galvenie principi, būtu jāmazina spēju un tehnoloģiju nepareizas izmantošanas risks saistībā ar *ISOS* nodrošināšanu. Savienībā jau ir pieejamas pirmās operācijas un pakalpojumi kosmosā, piemēram, inspekcijas un transporta pakalpojumi, un vienlaikus ir jāveicina *ISOS* tehnoloģijas pētniecība un izstrāde un jādemonstrē specializētas tehnoloģijas un pakalpojumi kosmosā.
- (101) *ISOS* kosmosa misijas varētu būt sarežģītas, un tāpēc tām nepieciešama detalizēta sagatavošanās. Apkalpojošais kosmiskais lidaparāts veic tuvošanās manevrus un operācijas tiešā tuvumā ar noteiktu autonomijas līmeni un veic tipiskas darbības, piemēram, dokošanu, robotizētas operācijas un degvielas uzpildīšanu. Būtu jānovērš un jāmazina sadursmju risks starp apkalpojošo kosmisko lidaparātu un apkalpojamo kosmisko lidaparātu vai atlūzu objektu, veicot atbilstīgas darbības, piemēram, sagatavojot kosmosā sūtāmo kosmisko lidaparātu pakalpojumu saņemšanai kosmosā.
- (102) Attiecībā uz sadursmju novēršanu un orbitālajiem satiksmes noteikumiem, lai nodrošinātu efektīvus sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumus, Savienības kosmisko lidaparātu operatori un Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzējam būtu jāsadarbojas, jo īpaši *HIE* brīdinājuma gadījumā.
- (103) Tā kā kompetentās iestādes izsniedz atļaujas Savienības kosmosa operatoriem, visos kosmosa misijas posmos ir nepieciešama piekļuve datiem par katru atsevišķo atļauto kosmisko lidaparātu līdz tā darbmūža beigām. Lai pilnībā izmantotu esošās spējas, kompetentajām iestādēm būtu jāpaļaujas uz *EU-SST* partnerības spējām veikt uzraudzību orbītā un darbmūža beigu posmos.
- (104) Lai efektīvi reaģētu uz *HIE* brīdinājumu, kas skar divus dažādus kosmiskos lidaparātus, ir vajadzīgs iesaistīto kosmisko lidaparātu operatoru dialogs. Lai nodrošinātu, ka šādu dialogu var sākt ātri, SN kosmosa pakalpojumu sniedzējam būtu jādarbojas kā koordinatoram, uzturot dažādus kontaktpunktus Savienības kosmisko lidaparātu operatoriem.
- (105) Ņemot vērā *HIE* brīdinājumu pieaugošo skaitu, Savienības kosmisko lidaparātu operatoriem vajadzētu būt spējīgiem uz šādiem brīdinājumiem reaģēt biežāk. Saņemot *HIE* brīdinājumu, sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējs Savienības kosmiskā lidaparāta operatoram ierosinātu veicamo darbību sarakstu. Lai sadursmju novēršanas pakalpojumu sniedzējam palīdzētu ātrāk reaģēt, būtu jāizveido standartizēta procedūra attiecībā uz satiksmes noteikumiem.
- (106) Dalībvalstīm ir būtiska nozīme šīs regulas izpildes panākšanā. Lai ņemtu vērā atšķirības starp institucionālajām struktūrām valsts līmenī un aizsargātu esošos pasākumus, dalībvalstīm būtu jāizraugās vai jāizveido viena vai vairākas kompetentās iestādes, kas valsts līmenī ir atbildīgas par šīs regulas piemērošanas kontroli. Ja dalībvalstīs ir vairāk nekā viena kompetentā iestāde, tikai vienai šādai iestādei šīs

regulas vajadzībām būtu jādarbojas kā minētās dalībvalsts vienotam kontaktpunktam, lai atvieglotu saziņu ar Komisiju.

- (107) Ir jāuzlabo kompetento iestāžu pilnvaru konverģence, lai nodrošinātu šīs regulas efektīvu izpildi visā iekšējā tirgū. Kopīgām obligāto pilnvaru kopumam kopā ar atbilstošiem resursiem jāgarantē uzraudzības efektivitāte. Tādēļ kompetentajām iestādēm būtu jāuztic obligāts uzraudzības un izmeklēšanas pilnvaru kopums saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Kompetentajām iestādēm, īstenojot savas pilnvaras saskaņā ar šo regulu, būtu jārīkojas objektīvi un taisnīgi un jāpieņem neatkarīgi lēmumi. Kompetento iestāžu locekļiem būtu jāatturas no jebkādas rīcības, kas nav saderīga ar viņu pienākumiem, un uz viņiem būtu jāattiecinā konfidencialitātes noteikumi.
- (108) Dalībvalstīm būtu jāveic visi pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šīs regulas noteikumu īstenošanu, tai skaitā paredzot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas par noteikumu pārkāpšanu. Novērtējot naudas sodu apmēru, dalībvalstīm katrā atsevišķā gadījumā būtu jāņem vērā visi attiecīgie konkrētās situācijas apstākļi, jo īpaši pārkāpuma raksturs, smagums un ilgums, radītie zaudējumi vai jebkādi iepriekšēji pārkāpumi.
- (109) Kompetentajām iestādēm būtu savstarpēji jāsadarbojas un jāapmainās ar labu praksi šīs regulas piemērošanā, arī, piemēram, sniedzot savstarpēju palīdzību un veicot kopīgas izmeklēšanas, pilnībā ievērojot valstu procedūras.
- (110) Tehniskajam novērtējumam, kas saistīts ar kosmosa darbību drošumu, noturību un vidisko ilgtspēju, ir vajadzīgas specializētas zināšanas par šādām jomām. Kompetentajām iestādēm vairumā gadījumu būtu jāpaļaujas uz to tehnisko struktūru tehnisko zinātību un speciālajām zināšanām, kuras spēj veikt novērtēšanu un verifikāciju, pārliecinoties, ka ir izpildītas šajā regulā noteiktās prasības, lai kompetentās iestādes vēlāk varētu piešķirt atļaujas veikt kosmosa darbības.
- (111) Atzīstot, ka ir jā saglabā elastīga kārtība, dalībvalstīm būtu jāpatur rīcības brīvība izvēlēties šādu tehnisko novērtējumu veikšanā paļauties uz atbalstu, ko sniedz vai nu Aģentūra, vai starptautiska organizācija ar tehniskām speciālajām zināšanām.
- (112) Dalībvalstīm, kuras plāno izveidot un izmantot kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras, būtu jāizmanto akreditācijas sistēma, kas paredzēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 765/2008⁽¹⁴⁾, norīkojot paziņojošo iestādi saistībā ar kosmosā darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru novērtēšanu un uzraudzību.
- (113) Lai nodrošinātu konsekventu kvalitātes, speciālo zināšanu un integritātes līmeni tehniskā novērtējuma veikšanā jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula, ir jānosaka prasības attiecībā uz šādu struktūru kompetenci, neatkarību un interešu konflikta neesamību. Dalībvalstu paziņojošajām iestādēm būtu jāpaļaujas uz elektronisko paziņošanas rīku, ko Komisija izstrādājusi un pārvalda saistībā ar paziņotajām struktūrām citās iekšējā tirgus jomās (*NANDO* informācijas sistēma).
- (114) Kompetentās iestādes, kas izveidotas saskaņā ar šo regulu, pienācīgi ņem vērā tehniskos novērtējumus un atzinumus, kurus izdevušas valstu kompetentās iestādes, vienotais kontaktpunkts vai datordrošības incidentu reaģēšanas vienības, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2555, lai nodrošinātu uzraudzības

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 765/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (OV L 218, 13.8.2008., 30. lpp., <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj>).

konverģenci un radītu kultūru, kurā tiek ievērotas iestāžu uzraudzības pilnvaras saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2555.

- (115) Aģentūras pielāgotas pārvaldības struktūras ir būtiskas, lai efektīvi izpildītu šajā regulā noteiktos uzdevumus. Būtu jāizveido Atbilstības padome, kurai būtu jāuztic visi vajadzīgie tehniskie novērtējumi, kas ļautu Komisijai lemt par atļauju piešķiršanu Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoriem un to uzraudzību un par to trešo valstu operatoru reģistrāciju un pastāvīgu uzraudzību, kuri sniedz kosmosā balstītus datus un kosmosa pakalpojumus Savienībā.
- (116) Lai nodrošinātu Aģentūras stabilu un neatkarīgu darbību, Atbilstības padomes locekļiem būtu jārikojas neatkarīgi un Savienības interesēs. Viņiem nebūtu jāprasa, jāievēro vai jāpieņem norādījumi no dalībvalsts valdības, Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem vai jebkādam publiskām vai privātām struktūrām. Turklāt reglamentā būtu jānosaka praktiskie pasākumi interešu konfliktu novēršanai un pārvaldībai.
- (117) Ja rodas nepieciešamība apspriest jautājumus, kas saistīti ar Savienības aģentūru vai struktūru uzdevumiem vai interešu aspektiem, vai kas tieši saistīti ar trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām attiecībā uz šādu trešo valstu vai starptautisku organizāciju kosmosa infrastruktūras aktīviem, vai ja Atbilstības padomei ir vajadzīgi precizējumi vai informācija no attiecīgās trešās valsts uzraudzības iestādes par aspektiem, attiecībā uz kuriem Atbilstības padomei ir jāpārlicinās par trešās valstīs iedibinātu kosmosa pakalpojumu sniedzēju atbilstību šai regulai, vajadzētu būt iespējai piedalīties novērotāju statusā, ievērojot turpmākus noteikumus, kas paredz šādu trešo valstu vai starptautisko organizāciju pārstāvju dalības nosacījumus, noslēdzot attiecīgus nolīgumus.
- (118) Lai izmantotu valstu kompetento iestāžu un kosmosa darbību jomā kvalificēto tehnisko struktūru īpašās kompetences, tehniskās prasmes un speciālās zināšanas, Atbilstības padomei būtu jāizmanto valstu uzraudzības un tehniskās spējas, izveidojot īpašas apakškomitejas drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas jautājumos un veidojot īpašas kopīgas starpdisciplīnu komandas tehnisko pārbaužu veikšanai.
- (119) Lai atklātu šīs regulas pārkāpumus attiecībā uz Savienībai piederošiem aktīviem un kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kas iedibināti trešās valstīs, Komisijai un Aģentūrai ir vajadzīgas efektīvas pilnvaras, rīki un resursi, kuri garantē pilnīgu uzraudzības efektivitāti. Tāpēc Komisijai un Aģentūrai vajadzētu būt pilnvarām pieprasīt informāciju un veikt izmeklēšanu un pārbaudes uz vietas. Komisijai būtu jāiegūst uzraudzības pilnvaras un jāpieprasa, lai Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatori un trešās valstīs iedibināti kosmosa pakalpojumu sniedzēji izbeigtu pārkāpumus, un jāpiemēro naudas sodi un soda maksājumi.
- (120) Attiecībā uz izmeklēšanas un inspekcijas pilnvarām var būt nepieciešama piekļuve Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoru un trešās valstīs iedibinātu kosmosa pakalpojumu sniedzēju telpām, ja kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kuriem iesniegts informācijas pieprasījums, to neievēro vai ja dokumenti, uz kuriem attiecas informācijas pieprasījums, tiktu izņemti, izmainīti vai iznīcināti. Šādas piekļuves pamatā vajadzētu būt trešās valsts subjekta un attiecīgās trešās valsts iestādes piekrišanai.
- (121) Visā Aģentūras veiktās reģistrācijas un pastāvīgās atbilstības uzraudzības procesā būtu jānodrošina, ka tiek ievērotas trešā valstī iedibināto kosmosa pakalpojumu sniedzēju tiesības uz aizstāvību, jo īpaši nodrošinot tiesības iesniegt pamatotus paziņojumus ar

reģistrāciju saistītu sākotnējo novērtējumu vajadzībām un tiesības pārsūdzēt Aģentūras lēmumus tās jaunizveidotajā Apelācijas padomē.

- (122) Visas Aģentūras un Komisijas pilnvaras būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot pamattiesības un principus, kas atzīti Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, jo īpaši tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, personas datu aizsardzību, vārda un informācijas brīvību, brīvību veikt darījumdarbību, tiesības uz īpašumu, patērētāju tiesību aizsardzību, efektīvu tiesisko aizsardzību un tiesības uz aizstāvību. Tādēļ šī regula būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.
- (123) Turklāt, būtu jāparedz procesuālo noteikumu kopums attiecībā uz izmeklēšanas pilnvaru īstenošanu. Ja Aģentūra vai Komisija konstatē nopietnas norādes par faktiem, kas varētu liecināt par vienu vai vairākiem šīs regulas pārkāpumiem, tām būtu jāveic izmeklēšana, pilnībā ievērojot attiecīgā Savienības kosmosa operatora vai trešās valsts kosmosa pakalpojumu sniedzēja tiesības uz aizstāvību. Saistībā ar pagaidu pasākumu pieņemšanu gadījumos, kad ir steidzami jārikojas, lai novērstu nenovēršamu un būtisku kaitējumu, Aģentūra un Komisija var noteikt īsākus termiņus, kuros attiecīgajam kosmosa operatoram jāsniedz piezīmes, un piedāvāt iespēju izteikt piezīmes tikai rakstiski.
- (124) Lai efektīvi aizsargātu tiesības uz aizstāvību saistībā ar visiem Aģentūras lēmumiem, procesuālās ekonomijas un Eiropas Savienības Tiesas sloga samazināšanas nolūkā Aģentūrai būtu jānodrošina fiziskām un juridiskām personām iespēja pārsūdzēt lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar pilnvarām, kuras Aģentūrai piešķirtas ar šo regulu, un kas ir adresēti tām vai kas tās skar tieši un individuāli.
- (125) Tādēļ būtu jāizveido Apelācijas padome, lai nodrošinātu, ka puses, uz kurām attiecas Aģentūras pieņemtie lēmumi, var izmantot nepieciešamos tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Apelācijas padomei vajadzētu būt neatkarīgai no jebkādam Aģentūras regulatīvajām un administratīvajām struktūrām, un tai nevajadzētu būt saistošiem nekādiem norādījumiem. Apelācijas padomes lēmumus būtu jāvar pārsūdzēt Eiropas Savienības Tiesā.
- (126) Šai regulai būtu jābalstās uz pašreizējo Eiropas standartizācijas satvaru, kura pamatā ir jaunās pieejas principi, kas izklāstīti Padomes 1985. gada 7. maija Rezolūcijā par pieeju tehniskajai saskaņošanai un standartiem un par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1025/2012⁽¹⁵⁾. Tā kā šī regula ir pirmā regulatīvā pieeja Savienības līmenī šajā jomā, būtu jāizmanto līdzsvarota un pakāpeniska pieeja arī attiecībā uz standartizāciju. Tehniskās prasības, kas Aģentūrai vajadzīgas e-sertifikāta ieviešanai, kā arī principa “tumšas un klusas debesis” ievērošanai, būtu jāizstrādā standartizācijas procesā. Tāpēc Komisijai būtu jālūdz Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt standartus saistībā ar šādām būtiskām prasībām. Komisija būtu jāpilnvaro pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka kopīgas specifiskācijas šīm pamatprasībām ierobežotos apstākļos, ņemot vērā standartizācijas organizāciju lomu un funkcijas.

⁽¹⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1025/2012 (2012. gada 25. oktobris) par Eiropas standartizāciju, ar ko groza Padomes Direktīvas 89/686/EEK un 93/15/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/9/EK, 94/25/EK, 95/16/EK, 97/23/EK, 98/34/EK, 2004/22/EK, 2007/23/EK, 2009/23/EK un 2009/105/EK, un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 87/95/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1673/2006/EK (Dokuments attiecas uz EEZ) (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj>).

- (127) Lai izveidotu vienotu pieeju Savienības kosmosa operatoriem, kuri attiecībā uz kosmosā veikto darbību drošumu, noturību vai vidisko ilgtspēju vēlas rīkoties plašāk par šajā regulā noteikto bāzlīniju, būtu jāizveido Savienības kosmosa marķējuma satvars.
- (128) Savienības kosmosa marķējuma shēmām būtu jānovērš pašreizējās nepilnības, kas izriet no dažādu standartu vai slikti izstrādātas prakses līdzaspastāvēšanas, tādējādi palīdzot veidot kopīgu pieeju. Komisijas vadībā ar Aģentūras atbalstu būtu jāizstrādā Savienības kosmosa marķējuma shēma, iesaistot dalībvalstis, Savienības kosmosa marķējuma grupu (*EUSLG*) un ieinteresēto personu grupu kosmosa marķējuma jomā (*SSLG*). *EUSLG* sastāvā vajadzētu būt kosmosa nozares kompetento iestāžu un citu attiecīgo valsts iestāžu pārstāvjiem, savukārt *SSLG* sastāvā vajadzētu būt nozares organizāciju un akadēmisko aprindu pārstāvjiem.
- (129) Pēc šāda pieprasījuma Aģentūrai bez liekas kavēšanās būtu jāsagatavo kandidātu shēmas konkrētajam tvērumam un priekšmetam. Aģentūrai, izmantojot sabiedrisko apspriešanu, būtu jāizvērtē Komisijas pieprasījuma iespējamā ietekme uz tirgu, jo īpaši iespējamā ietekme uz MVU un maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem, uz inovāciju, šķēršļiem ienākšanai tirgū vai izmaksām.
- (130) Būtu jāizraugās ekspertu grupa, lai novērtētu tehniskās prasības katrai atsevišķai marķējuma shēmai. Ekspertu grupā būtu jāiekļauj pārstāvji no akadēmiskajām aprindām un no Savienības sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēja, kas izraudzīts ar šo regulu, nodrošinot, ka nepastāv interešu konflikts starp ekspertiem, marķējuma shēmas saturu un pieteikuma iesniedzējiem.
- (131) Lai atvieglotu un atbalstītu šajā regulā noteikto prasību īstenošanu, līdz tās īstenošanai un īstenošanas laikā būtu jāievieš atbalsta un papildinošo pasākumu kopums. Šie pasākumi ietvertu norādījumu un palīdzības sniegšanu kosmosa operatoriem tehniskās dokumentācijas sagatavošanā atļaujas saņemšanai vai reģistrācijai jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula, kā arī pasākumu kopumu spēju veidošanai un finansēšanai.
- (132) Komisijai būtu jāizstrādā kritēriji un metodika, lai palīdzētu kompetentajām iestādēm izvērtēt drošības riska novērtējumus, tādējādi atvieglot uzraudzības pārbažu salīdzināmību, un jāprecizē, kas ir nopietni darbības traucējumi kosmosā veiktās darbībās vai kosmosa operatora sniegtajos pakalposumos. Lai garantētu telemetrijas un tālvadības aizsardzību, Komisijai kriptogrāfijas produktu izmantošana būtu sīkāk jāprecizē deleģētajos aktos, kas jāizstrādā attiecībā uz kriptogrāfijas produktiem, kuri jāsertificē saskaņā ar turpmākajām Savienības kiberdrošības sertifikācijas shēmām, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/881⁽¹⁶⁾.
- (133) Vidiskās ilgtspējas jomā Komisijai ar īstenošanas aktiem būtu sīkāk jāprecizē noteikumi, arī īpaša metodika kosmosa darbību vidiskās pēdas aprēķināšanai un verifikācijai.
- (134) Lai nodrošinātu, ka tiesiskais regulējums pienācīgi atspoguļo tehnikas attīstību vai Savienības jaunās saistības saskaņā ar starptautiskām konvencijām, un tādējādi to pēc vajadzības var pielāgot, būtu Komisijai jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu, lai grozītu prioritāro secību zemā Zemes orbītā esošu kosmisko

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/881 (2019. gada 17. aprīlis) par *ENISA* (Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra) un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 526/2013 (Kiberdrošības akts) (Dokuments attiecas uz EEZ), (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj>).

lidaparātu aizvākšanai, atzītu tehnoloģisko progresu attiecībā uz operācijām un pakalpojumiem kosmosā, papildinātu prasības un elementus, kas iekļauti drošības riska novērtējumos, prasības attiecībā uz fizisko noturību, Zemes staciju atklāšanas sistēmas un mehānismus, tīklu un informācijas sistēmu aizsardzību, dublējumu, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu pienācīgu kosmosa segmenta izdzīvotību un veicinātu ātru atgūšanos no incidentiem, kā arī pārvaldītu piegādes ķēžu riskus. Būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu, lai papildinātu šo regulu, precizējot sertificētu kriptogrāfijas produktu un atslēgu pārvaldības produktu vai pakalpojumu izmantošanu telemetrijas un tālvadības aizsardzībai, precizējot kritērijus nopietniem kosmosa darbību vai pakalpojumu darbības traucējumiem, precizējot *ISOS* darbības režīmu un prasības, kas vajadzīgas atlūzu aktīvai aizvākšanai, precizējot Aģentūras iekasēto maksu apmēru un veidu, kādā tās jāmaksā, precizējot naudas sodu un periodisku soda maksājumu piemērošanu, precizējot kritērijus to darbinieku sastāvam un speciālajām zināšanām, kuri veido kopīgās pārbaudes grupas tehniskajās padomēs, un precizējot jomas, kas gūst labumu no līdzfinansējuma. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, arī ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

- (135) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai, pamatojoties uz detalizētu novērtējumu, pieņemt lēmumus par līdzvērtību, lai piešķirtu atkāpes attiecībā uz nesējraķetēm, ja ir izpildīts sabiedrības interešu nosacījums, ļaut trešās valsts publiskai struktūrai sniegt kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā līdz starptautisku nolīgumu noslēgšanai, izstrādāt pasākumus palaišanas sadursmju un negadījumu risku palaišanas un atgriešanās laikā novēršanai, nesējraķešu kosmisko atlūzu daudzuma mazināšanai, kosmisko lidaparātu izsekojamībai, orbitālajiem satiksmes noteikumiem, kosmisko lidaparātu pozicionēšanai orbītā, kosmisko lidaparātu kosmisko atlūzu daudzuma mazināšanai, kosmisko lidaparātu konstelācijām, precizēt saturu un veidnes ziņošanai par būtiskiem incidentiem, precizēt kosmosā veikto darbību VP aprēķināšanas un verifikācijas metodi un ziņošanas veidnes un saturu attiecībā uz vidiskās pēdas nospieduma deklarāciju, precizēt *SSI* un savietojamu un apmaināmu funkcionālo satelītu moduļu projektēšanas principus *ISOS* vajadzībām, noteikt kopīgas specifikācijas, kas aptver e-sertifikāta un principa “tumšas un klusas debesis” tehniskās prasības, noteikt Savienības kosmosa marķējuma shēmu veidnes un pieņemt jaunas vai grozītas Savienības kosmosa marķējuma shēmas. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁽¹⁷⁾.
- (136) Komisijai būtu jāpieņem nekavējoties piemērojami īstenošanas akti, ja pienācīgi pamatotos gadījumos saistībā ar krīzēm vai ārkārtas situācijām vienotajā tirgū nenovēršamu steidzamu iemeslu dēļ uz laiku ir jāizmanto kosmosā balstīti dati vai pakalpojumi, kas nav reģistrēti *URSO*.

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (137) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, izveidot vienotu tirgu kosmosa nozarei, izmantojot saskaņotus kopīgus noteikumus, kas paredzēti, lai novērstu galvenos riskus kosmosa infrastruktūrai un kosmosa pakalpojumiem un tādējādi nodrošinātu kosmosa darbību drošumu, noturību un vidisko ilgtspēju, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka mēroga vai iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (138) Būtu jāprasa, lai kosmosa operatori, kas ir mazie uzņēmumi vai pētniecības vai izglītības iestādes, sāk ievērot vidiskās ilgtspējas noteikumus pēc 48 mēnešiem no šīs regulas spēkā stāšanās dienas, savukārt prasības, kas saistītas ar *ISOS* sniegšanu, būtu jāpiemēro pēc 60 mēnešiem no šīs regulas spēkā stāšanās dienas.
- (139) Turklāt šajā regulā ir pienācīgi ņemts vērā kosmosa misijas sagatavošanas ilgums un tehniskie un sarežģītie ierobežojumi, kas saistīti ar dažādiem starpposma mērķiem visā kosmiskā lidaparāta inženiertehniskajā un ražošanas posmā. Ņemot vērā, ka ir vajadzīgs pārejas periods, lai ņemtu vērā šādus ierobežojumus, kas saistīti ar tehniskajiem pielāgojumiem, kuri nepieciešami kosmosa misijas sagatavošanas posmos kritiskas projekta pārskatīšanas posma kontekstā.
- (140) Kosmosa operatoriem būtu jādod pietiekami daudz laika, lai tie varētu pielāgoties prasībām, kas noteiktas šajā regulā. Tādēļ šo regulu būtu jāstāda spēkā, kad ir pagājuši 24 mēneši pēc tās stāšanās spēkā.

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I sadaļa

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets

1. Ar šo regulu paredz noteikumus par kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu iekšējā tirgus izveidi un darbību.
2. Lai sasniegtu augstu vispārējo kosmosa pakalpojumu drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas līmeni, ekspluatējot un izmantojot kosmosa infrastruktūru, kas ģenerē kosmosā balstītus datus, šajā regulā ir paredzēti saskaņoti noteikumi par:
 - (a) atļauju piešķiršanu Savienībā iedibinātu kosmosa pakalpojumu sniedzēju veiktām kosmosa darbībām, to reģistrāciju un uzraudzību, un attiecīgi tādu kosmosa darbību reģistrāciju un uzraudzību, ko starptautiskas organizācijas un trešās valstīs iedibināti kosmosa pakalpojumu sniedzēji īsteno, sniedzot kosmosā balstītus datus vai kosmosa pakalpojumus Savienībā, attiecībā uz kosmosa darbību drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas jautājumiem;
 - (b) orbītas satiksmes pārvaldības noteikumiem, nodrošinot sadursmju novēršanas pakalpojumus;
 - (c) pārvaldības un izpildes panākšanas aspektiem;
 - (d) Savienības kosmosa marķējuma izveidi un spēju veidošanas pasākumiem.

2. pants

Darbības joma

1. Šo regulu piemēro šādiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem:
 - (a) kosmosa operatoriem;
 - (b) sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējiem;
 - (c) kosmosā balstītu datu primārajiem sniedzējiem;
 - (d) starptautiskām organizācijām.
2. IV sadaļas I un V nodaļas noteikumus nepiemēro orbītām, kas atrodas tālāk par Zemes ģeostacionāro satelītu orbītu (ĢSO).
3. Šo regulu nepiemēro:
 - (a) kosmiskajiem objektiem, ko izmanto tikai aizsardzības vai valsts drošības nolūkos, neatkarīgi no tā, kurš kosmosa pakalpojumu sniedzējs veic kosmosa darbības;
 - (b) kosmiskajiem objektiem, kas militāras operācijas ietvaros aizsardzības nolūkos īslaicīgi attiecīgās kosmosa misijas laikā ir nodoti militāro operacionālās vadības un kontroles iestāžu rīcībā;
 - (c) radiofrekvenču spektra izmantošanas atļauju izdošanai vai radiofrekvenču spektra pārvaldībai, ko reglamentē Lēmums 676/2002/ES, Direktīva (ES) 2018/1972 un Lēmums Nr. 243/2012/ES;
 - (d) aktīviem, kas palaisti pirms 2030. gada 1. janvāra.
4. Prasības, kas noteiktas IV sadaļas I nodaļā attiecībā uz kosmisko objektu projektēšanu un ražošanu, piemēro kosmiskajiem objektiem, ja to darbība rada kosmosā balstītus datus, ko izmanto Savienībā, vai ļauj sniegt kosmosa pakalpojumus Savienībā.

3. pants

Brīva aprite

1. Dalībvalstis neierobežo 24. pantā minētajā Savienības kosmisko objektu reģistrā reģistrētu kosmosa pakalpojumu sniedzēju īstenotu kosmosā balstītu datu nodrošināšanu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu Savienībā drošības, noturības vai vides ilgtspējas iemeslu dēļ, ko aptver šī regula.
2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja Savienības kosmosa pakalpojumu sniedzējs paredz īstenot darbību vai veikt palaišanu dalībvalstī, kas nav tā iedibināšanas dalībvalsts, dalībvalstis, piešķirot attiecīgās atļaujas darbībai vai palaišanai, var attiecībā uz konkrēto kosmosa misiju noteikt stingrākas prasības par drošību, noturību vai vides ilgtspēju, ciktāl šādas prasības ir objektīvi nepieciešamas, lai nodrošinātu konkrētās darbības vai palaišanas, kam to teritorijā nepieciešama atļauja, drošību, noturību vai vides ilgtspēju.
3. Dalībvalstis visu attiecīgo informāciju saistībā ar 2. punktā minētajām prasībām sniedz, izmantojot informācijas portālu, kas izveidots saskaņā ar 110. pantu.

4. pants

Klauzula par valsts drošību

Šī regula neskar dalībvalstu pienākumus aizsargāt valsts drošību un citas būtiskas valsts funkcijas.

5. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “kosmiskais objekts” ir cilvēka radīts objekts, ko nosūta kosmosā, ieskaitot kosmisko lidaparātu un nesējraķetes orbitālo pakāpi;
- (2) “kosmiskais lidaparāts” ir kosmiskais objekts, kas paredzēts konkrētas funkcijas vai kosmosa misijas īstenošanai, piemēram, sakaru, navigācijas vai novērošanas pakalpojumu sniegšanai, vai operāciju un pakalpojumu nodrošināšanai kosmosā, ieskaitot satelītus, nesējraķetes augšējās pakāpes vai atgriezes moduļus;
- (3) “konstelācija” ir kosmisku objektu grupa, kurā ietilpst vismaz 10, bet ne vairāk kā 99 ekspluatācijā esoši kosmiskie lidaparāti, kas sadarbojas kopīgas kosmosa misijas īstenošanai saskaņā ar iepriekš noteiktu orbītā izvietojuma plānu;
- (4) “megakonstelācija” ir konstelācija, kurā ietilpst vismaz 100, bet ne vairāk kā 999 ekspluatācijā esoši kosmiskie lidaparāti;
- (5) “gigakonstelācija” ir konstelācija, kurā ir vismaz 1000 ekspluatācijā esoši kosmiskie lidaparāti;
- (6) “GSO aizsargātais apgabals” ir sfēriskās čaulas segments, ko nosaka šādi parametri: zemākais augstums = ģeostacionārās orbītas augstums mīnus 200 km; augstākais augstums = ģeostacionārās orbītas augstums plus 200 km; no -15 līdz +15 platuma grādiem ģeostacionārās orbītas augstumā (Zemes ģeostacionārās orbītas augstums ir 35 786 km);
- (7) “minisatelītu klase” ir satelītu klase, kuru masa ir vismaz 201 kg, bet mazāka par 600 kg;
- (8) “kosmosa misija” ir lietotāja noteikta misija, kas jāīsteno kosmiskajam objektam;
- (9) “kosmosa infrastruktūra” ir jebkurš aktīvs vai aktīvu, sistēmu un apakšsistēmu vai to daļu kopums, ko izmanto kosmosa darbību veikšanai, nodrošinot Zemes, kosmosa un savienojuma segmentu mijiedarbību un darbību;
- (10) “Zemes segments” ir kosmosa infrastruktūras segments, kas atrodas uz Zemes Savienības teritorijā vai ārpus tās un ietver Direktīvas (ES) 2022/2557 pielikumā minēto Zemes infrastruktūru, ieskaitot Zemes stacijas, terminālus, uz zemes izvietoto aprīkojumu, kas nepieciešams saziņai ar kosmiskajiem objektiem un kosmosa darbību veikšanas nodrošināšanai, misiju vadības centrus un citus Zemes vadības centrus, vispārējo Zemes infrastruktūru, Zemes tīklus, palīgiekārtas, piemēram, kosmisko lidaparātu montāžas testēšanas un integrācijas (AIT) iekārtas, palaišanas platformas un saistīto infrastruktūru, kas vajadzīga palaišanas darbību veikšanai;

- (11) “kosmosa segments” ir kosmosa infrastruktūras segments, kas atrodas kosmosā, ieskaitot kosmiskos objektus, kosmosa stacijas, kosmosa zondes, kosmosa transporta sistēmas ar apkalpi, kā arī informācijas sistēmās iebūvēto aparatūru un programmatūru un citus iebūvētus materiālus vai aprīkojumu;
- (12) “kosmosā balstīti dati” ir dati, kas saņemti no kosmosa, tostarp, bet ne tikai, dati par kosmiskā objekta ģenerēta signāla pārtveršanu, lokalizāciju, pārraidīšanu vai novērošanas dati un kuru izcelsme ir Zeme, debesu ķermenis, kosmiskais objekts vai kosmos;
- (13) “kosmosa darbības” ir darbību kopums, kas tiek veikts kosmosā, konkrēti:
- (a) kosmisko objektu ekspluatācija un kontrole, arī to atgriešanas nolūkā;
 - (b) palaišanas pakalpojumi, arī palaišanas mēģinājumi;
 - (c) palaišanas objektu un iekārtu ekspluatācija un uzturēšana;
 - (d) darbības, kas saistītas ar kosmosa izpēti, piemēram, cilvēka lidojumi kosmosā, kosmosa transports un eksperimentu, arī zinātniska rakstura, veikšana kosmosā;
 - (e) darbības, kas saistītas ar kosmisko objektu izmantošanu un pārvaldību kosmosā, piemēram, operācijas un pakalpojumi kosmosā (*ISOS*);
 - (f) darbības, kas ietver kosmisko atlūzu uzraudzību;
 - (g) darbības, kas saistītas ar kosmisko atlūzu likvidēšanu;
- (14) “kosmosa pakalpojumi” ir jebkuri no turpmāk minētajiem pakalpojumiem:
- (a) kosmiskā objekta ekspluatācija un kontrole;
 - (b) palaišanas pakalpojumu sniegšana, kā arī palaišanas objektu ekspluatācijas un uzturēšanas pakalpojumu sniegšana;
 - (c) jebkuri pakalpojumi, ko sniedz kosmosā balstītu datu primārais sniedzējs;
 - (d) pakalpojumi un operācijas kosmosā (*ISOS*);
 - (e) sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumi;
- (15) “kosmosa pakalpojumu sniedzējs” ir kosmosa pakalpojumu sniedzējs, uz ko attiecas šī regula;
- (16) “kosmosa operators” ir publisks vai privāts subjekts, kas ekspluatē kosmosa infrastruktūru, sniedzot vismaz vienu no turpmāk minētajiem kosmosa pakalpojumiem, pamatojoties uz atļauju vai īpašu režīmu valsts kosmosa programmas īstenošanai:
- (a) kosmiskā objekta ekspluatācija, kontrole un atgriešana (“kosmiskā lidaparāta operators”);
 - (b) kosmiskā objekta palaišanas procesa īstenošana, kontrole un uzraudzība (“palaišanas operators”);
 - (c) palaišanas procesā izmantotās kosmosa infrastruktūras Zemes segmenta iekārtu ekspluatācija, kontrole un uzturēšana (“palaišanas objekta operators”);

- (d) kosmiskā objekta ekspluatācija un kontrole, lai nodrošinātu operācijas un pakalpojumus kosmosā, tai skaitā citiem kosmiskajiem objektiem (“ISOS sniedzējs”);
- (17) “Savienības kosmosa operators” ir kosmosa operators, kas ir iedibināts Savienībā vai kuru kontrolē fiziska persona vai juridiska persona, kas ir kosmosa pakalpojumu sniedzējs, kurš iedibināts Savienībā;
- (18) “kontrole” 17. punkta nolūkos ir spēja tieši vai netieši izšķiroši ietekmēt tiesību subjektu ar viena vai vairāku tiesību subjektu starpniecību;
- (19) “trešās valsts kosmosa operators” ir trešā valstī iedibināts kosmosa operators, kas veic jebkuru no šādām darbībām:
- (a) sniedz kosmosa pakalpojumus Savienības kosmosa operatoriem vai saistībā ar 20. un 21. punktā definētajiem kosmosa aktīviem,
 - (b) darbojas kā kosmosā balstītu datu primārais sniedzējs vai
 - (c) sniedz pakalpojumus kosmosā balstītu datu primārajiem sniedzējiem;
- (20) “Savienībai piederoši aktīvi” ir Savienībai piederoši materiālie un nemateriālie aktīvi, kas izveidoti vai izstrādāti saskaņā ar Savienības kosmosa programmu, kura minēta [Regulas \(ES\) 2021/696 9. panta 1. punktā](#) un [Regulas \(ES\) 2023/588 1. pantā](#);
- (21) “valstiski vai nevalstiski kosmosa aktīvi” ir aktīvi, kas nav minēti 20. punktā (neatkarīgi no tā, vai tie ir publiskā vai privātā īpašumā) un kurus ekspluatē publiska iestāde vai privāts subjekts, kas ir iedibināts dalībvalstī, tai skaitā divējāda lietojuma aktīvi, kas nodoti civilai kontrolei;
- (22) “kosmosā balstītu datu primārie sniedzēji” ir Savienībā vai trešā valstī iedibināti kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kas sāk kosmosā balstītu datu pirmreizējo apstrādi, kura ir tehniski pietiekama, lai nodrošinātu turpmāku kosmosā balstītu datu sniegšanu, proti:
- (a) elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji, ja attiecīgie kosmosā balstītie dati ir saziņas dati;
 - (b) kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kas nodrošina novērošanas datu pirmreizējo apstrādi pirms turpmākas to apstrādes, ja attiecīgie kosmosā balstītie dati ir novērošanas dati;
- (23) “starptautiska organizācija” ir starptautiska organizācija, kas Savienībā nodrošina kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus, kurus ģenerē kosmiskie objekti, kas izvietoti orbītā ne tālāk kā ĢSO un kurus ekspluatē šādas starptautiskas organizācijas;
- (24) “sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējs” ir sadursmju novēršanas pakalpojumu sniedzējs, ieskaitot Savienības sadursmju novēršanas struktūru (SN struktūra) vai trešā valstī iedibinātus sadursmju novēršanas pakalpojumu sniedzējus;
- (25) “pētniecības un izglītības iestāde” ir kosmosa pakalpojumu sniedzējs, kas veic kosmosa darbības eksperimentālos nolūkos, neatkarīgi no tā vai šīs pētniecības rezultātus izmanto komerciāliem mērķiem;
- (26) “mazi un vidējie uzņēmumi” jeb “MVU” ir mazi un vidēji uzņēmumi, kā definēts [Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 2. pantā](#);

- (27) “mazi vidējas kapitalizācijas uzņēmumi” ir uzņēmumi, kā definēts Komisijas Ieteikuma C(2025) 3500 final pielikuma 2. pantā;
- (28) “subjekti, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību” ir kosmosa operatori, kas ir mazie uzņēmumi vai pētniecības vai izglītības iestādes un kas piemēro 10. panta 3. punktā un 15. panta 2. punktā minēto vienkāršoto riska pārvaldību;
- (29) “nesējraķete” ir sistēma, kas ir kosmosa segmenta daļa un kas paredzēta viena vai vairāku kosmisko objektu transportēšanai kosmosā;
- (30) “nesējraķetes orbitālā pakāpe” ir pilnīgs nesējraķetes elements, kas konstruēts, lai radītu noteiktu vilces spēku attiecīgajā nesējraķetes darbības posmā un sasniegtu orbītu;
- (31) “palaišanas pakalpojums” ir pakalpojums, kura mērķis ir izvietot kosmisko objektu orbītā, arī palaišanas mēģinājumi;
- (32) “palaišanas objekts” ir vieta uz Zemes, kas ir daļa no kosmosa infrastruktūras Zemes segmenta un no kuras tiek veikta kosmiskā objekta palaišana;
- (33) “sevišķi interesējoši notikumi” ir tuvas pietuvošanās ar augstu riska līmeni, kas varētu radīt nepieciešamību kosmosa operatoram veikt sadursmes novēršanas manevrus;
- (34) “nomināla operācija” ir plānoto uzdevumu izpilde vai funkcionēšana, kurai kosmiskais lidaparāts vai nesējraķetes orbitālā pakāpe ir paredzēta;
- (35) “konjunkcijas datu ziņojumi” ir informācija par divu kosmisko objektu konjunkciju;
- (36) “sadursmes novēršana” ir sadursmes novēršanas manevru izpilde, lai mazinātu sadursmes risku kosmosā;
- (37) “delta V” ir nepieciešamais paātrinājums, lai sasniegtu konkrētu orbītu vai lidojuma trajektoriju;
- (38) “interesējošs objekts” ir jebkurš objekts, kas iesaistīts jebkurā situācijā, kura var ietekmēt citus kosmiskos objektus vai situāciju uz Zemes;
- (39) “atgriešanās atmosfērā” ir kosmiskā objekta pastāvīga atgriešanās Zemes atmosfērā;
- (40) “likvidēšana” ir darbību kopums, ko veic kosmiskais lidaparāts vai nesējraķetes orbitālā pakāpe ar apkalpojošā kosmiskā lidaparāta atbalstu vai bez tā, lai pastāvīgi samazinātu nejaušas fragmentācijas risku un ilgtermiņā nodrošinātu tīras orbītas;
- (41) “likvidēšanas posms” ir intervāls starp kosmiskā lidaparāta vai nesējraķetes orbitālās pakāpes misijas beigām un to darbmūža beigām;
- (42) “darbmūža beigas” ir brīdis, kad kosmiskais lidaparāts vai nesējraķetes orbitālā pakāpe, parasti likvidēšanas posma beigās, tiek neatgriezeniski izslēgti, atgriežas Zemes atmosfērā vai kad kosmosa operators tos vairs nespēj vadīt;
- (43) “misijas beigas” ir posms, kad kosmiskais lidaparāts vai nesējraķetes orbitālā pakāpe ir pabeiguši uzdevumus, kuriem tie paredzēti, izņemot likvidēšanu, kļuvuši nefunkcionāli atteices rezultātā vai tikuši neatgriezeniski apturēti ar brīvprātīgu lēmumu;

- (44) “pasivizācija” ir darbība, kuras rezultātā visi iebūvētie uzkrātās enerģijas avoti, kas varētu izraisīt nejaušu fragmentāciju, tiek pilnībā izsmelti, padarīti droši vai neatgriezeniski deaktivēti;
- (45) “kosmiskās atlūzas” ir jebkurš kosmiskais objekts, kas atrodas Zemes vai Mēness orbītā vai atgriežas Zemes atmosfērā vai Mēness ekzosfērā, tai skaitā kosmiskais lidaparāts vai tā fragmenti un daļas, kas vairs nav funkcionāli vai nekalpo konkrētam nolūkam, arī raķešu vai satelītu daļas vai neaktīvi satelīti;
- (46) “tīklu un informācijas sistēma” ir tīklu un informācijas sistēma, kā definēts [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 6. panta 1. punktā](#);
- (47) “tīklu un informācijas sistēmu drošība” ir tīklu un informācijas sistēmu drošība, kā definēts [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 6. panta 2. punktā](#);
- (48) “kritiskā infrastruktūra” ir kritiskā infrastruktūra, kā definēts Direktīvas (ES) 2022/2557 2. panta 4. punktā;
- (49) “misijas vadības centrs” ir Zemes segmenta elements, kas paredzēts kosmosa misijas izpildes kontrolei un uzraudzībai;
- (50) “satelītvadības centrs” ir Zemes segmenta elements, kas paredzēts satelīta platformas konfigurācijas kontrolei;
- (51) “efektīva tehniskā kontrole” ir kosmosa operatora nodrošinājums, ka kosmiskais objekts izpilda tikai komandas, ko pārraida pilnvaroti avoti, un ka minētās komandas tiek izpildītas pienācīgā secībā un paredzētajā brīdī;
- (52) “telemetrija/tālvadība” ir kanāli, ar kuriem telemetrija tiek pārraidīta no kosmosa segmenta uz Zemes segmentu, un sakaru līnijas, ar kurām tālvadības komanda tiek nosūtīta no Zemes segmenta uz kosmosa segmentu;
- (53) “noturība” ir spēja novērst incidentu, aizsargāt pret to, reaģēt uz to un to izturēt, mazināt tā ietekmi, absorbēt incidentu, pielāgoties tam un atgūties no tā;
- (54) “kiberdraudi” ir kiberdraudi, kā definēts [Regulas \(ES\) 2019/881 2. panta 8. punktā](#);
- (55) “būtiski kiberdraudi” ir būtiski kiberdraudi, kā definēts Direktīvas [\(ES\) 2022/2555 6. panta 11. punktā](#);
- (56) “incidents” ir notikums, kas apdraud:
- (a) uzglabāto, pārsūtīto vai apstrādāto datu, kā arī tīklu un informācijas sistēmu piedāvāto vai ar to starpniecību nodrošināto pakalpojumu pieejamību, autentiskumu, integritāti vai konfidencialitāti, vai
 - (b) kosmosa infrastruktūras un kosmosa operatoru aktīvu fizisko drošību;
- (57) “incidenta risināšana” ir incidenta risināšana, kā definēts [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 6. panta 8. punktā](#);
- (58) “papildu ietekmes kategorijas” ir vidiskās informācijas kategorijas, kas neietilpst vidiskās pēdas ietekmes kategorijās, kuras aprēķinātas un paziņotas kopā ar produkta vidiskās pēdas (PVP) rezultātiem;
- (59) “agregēta datu kopa” ir aprites cikla inventarizācijas pārskats, kas aptver vairākus vienību procesus vai aprites cikla posmus, un kurā ielaides un izlaides tiek sniegtas tikai horizontāli vai vertikāli agregētā līmenī;

- (60) “vidiskā ilgtspēja” ir spēja ilgtermiņā saglabāt un aizsargāt dabisko Zemes vidi, īstenojot atbilstošu praksi un politiku, kas atbilst pašreizējām vajadzībām un neapdraud resursu pieejamību nākotnē;
- (61) “dezagregēšana” ir process, kurā agregētu datu kopu sadala mazākās horizontālās vai vertikālās vienības procesa datu kopās;
- (62) “atvasināta datu kopa” ir datu kopa, kas iegūta, ar matemātiskām operācijām apvienojot divas vai vairākas datu kopas vai apvienojot vismaz vienu datu kopu ar būtisku papildu informāciju vai citām datu kopām;
- (63) “operācijas un pakalpojumi kosmosā (*ISOS*)” ir darbības, ko veic kosmosā (orbītā un kosmiskajā telpā), lai sniegtu pakalpojumus saistībā ar kosmosa segmenta aktīviem, un kas ietver tādu uzdevumu izpildi kā inspicēšana, tuvošanās manevri, dokošana, remonts, degvielas uzpilde, pārkonfigurēšana, ražošana, montāža un demontāža, atkārtota izmantošana, reciklēšana, darbaspējīgu, darbaspēju zaudējušu un bojātu objektu (atlūzu) aizvākšana un transportēšana kosmosā, izmantojot apkalpojošos kosmiskos lidaparātus ar augstu autonomijas pakāpi, tai skaitā platformas vai lielākas struktūras;
- (64) “*ISOS* operācija” ir to plānoto *ISOS* uzdevumu izpilde, kas saistīti ar vienu vai vairākiem kosmiskajiem objektiem;
- (65) “*ISOS* apkalpojošais kosmiskais lidaparāts” ir kosmiskais lidaparāts, kas īpaši izstrādāts, lai nodrošinātu konkrētus *ISOS*;
- (66) “apkalpojama kosmiskais lidaparāts” ir kosmiskais lidaparāts, kas saņem *ISOS*;
- (67) “kompetentā iestāde” ir publiska iestāde, kas izveidota vai izraudzīta kā kompetentā iestāde saskaņā ar 28. pantu;
- (68) “kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra” ir tehniskā struktūra, kas iedibināta kādā dalībvalstī un kas veic tehnisko novērtējumu attiecībā uz drošības, noturības un vidiskās ilgtspējas jautājumiem, kas ietverti šajā regulā, un par kuru saskaņā ar šo regulu ir paziņots Komisijai;
- (69) “tehniskais novērtējums” ir process, kura ietvaros tiek pierādīts, ka kosmosa pakalpojumu sniedzēji izpilda šajā regulā noteiktās tehniskās prasības;
- (70) “standarts” ir standarts, kas definēts [Regulas \(ES\) Nr. 1025/2012 2. panta 1. punktā](#);
- (71) “kopīgas specifikācijas” ir tehnisko prasību kopums, kas nav standarts un ar ko nodrošina atbilstību prasībām, kuras piemērojamas e-sertifikātam un gaismas un radio piesārņojumam;
- (72) “apgrozījums” ir uzņēmuma iegūtā summa [Padomes Regulas \(EK\) Nr. 139/2004 5. panta 1. punkta nozīmē](#);
- (73) “Savienības kosmosa marķējums” ir dokuments, kuru izdevusi ar [Regulas \(ES\) 2021/696 1. pantu](#) izveidotā Eiropas Savienības kosmosa programmas aģentūra (“Aģentūra”) un kas apliecina, ka ir novērtēta konkrēta kosmiskā objekta atbilstība Savienības kosmosa marķējuma shēmā noteiktajām īpašajām drošības, noturības vai vidiskās ilgtspējas prasībām;
- (74) “Savienības kosmosa marķējuma shēma” ir visaptverošs noteikumu un tehnisko prasību, standartu un procedūru kopums, kas noteikts Savienības

līmenī un ko piemēro produktu, procesu, pakalpojumu atbilstības novērtēšanai, ieskaitot testēšanas un inspekcijas darbības, kas veiktas saistībā ar drošības, noturības vai vidiskās ilgtspējas jautājumiem;

- (75) “projekta kritiskā pārskatīšana” ir inženiertehniskā, ražošanas un izstrādes procesa posms, kurā novērtē, vai sistēmu un apakšsistēmu konstrukcija un konfigurācija atbilst visām konkrētajām kosmosa misijas prasībām attiecībā uz veikspēju, savietojamību, produkta specifikācijām, risku novērtēšanu, priekštestēšanas plānošanu, provizoriskās darbības atbilstību un apliecinājošo dokumentu sniegšanu, kas ļauj turpināt sistēmas ieviešanu un integrāciju.

II sadaļa

ATĻAUJU PIEŠĶIRŠANA KOSMOSA DARBĪBĀM UN TO REĢISTRĀCIJA

I nodaļa

ATĻAUJU PIEŠĶIRŠANA SAVIENĪBAS KOSMOSA OPERATORIEM

6. pants

Atļauju piešķiršana kosmosa darbību veikšanai

1. Savienības kosmosa operatori nesniedz kosmosa pakalpojumus, ja vien tie dalībvalstī nav saņēmuši atļauju kosmosa darbību veikšanai, ar kuru apliecina atbilstību attiecīgi IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām, ciktāl tās piemērojamas, atkarībā no attiecīgā kosmosa operatora kategorijas.
2. Dalībvalsts atzīst atļaujas, ko piešķirusi cita dalībvalsts, attiecībā uz IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām.
3. Atļauju piešķir tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā pieteikuma iesniedzējs ir iedibināts, un attiecīgā gadījumā tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā pieteikuma iesniedzējs plāno veikt darbību vai attiecīgi veikt palaišanu, ja tā nav dalībvalsts, kurā pieteikuma iesniedzējs ir iedibināts.

Minēto dalībvalstu kompetentās iestādes nodrošina koordināciju, lai atvieglotu to attiecīgos atļauju piešķiršanas procesus.

4. Lai pieņemtu lēmumu par atļaujas piešķiršanu, kompetentā iestāde ņem vērā kosmosa darbību jomā kvalificētās tehniskās struktūras sniegto atzinumu, kas sagatavots tehniskā novērtējuma ietvaros saskaņā ar 8. pantu.
5. Savienības kosmosa operatori, kas plāno izmantot trešās valsts kosmosa operatora vai starptautiskas organizācijas sniegtos kosmosa pakalpojumus, savā pieteikumā atļaujas saņemšanai attiecīgajām kompetentajām iestādēm pierāda, ka minētais trešās valsts kosmosa operators vai starptautiskā organizācija ir reģistrēts *URSO* attiecīgi saskaņā ar 17. vai 18. pantu.

Ja reģistrācijas procedūra *URSO* vēl nav pabeigta, Savienības kosmosa operators cieši sadarbojas ar trešās valsts kosmosa operatoru vai starptautisko organizāciju, attiecīgo kompetento iestādi un Aģentūru, arī pieprasot jaunāko informāciju par reģistrācijas procesa gaitu.

Lai izvairītos no nepamatotas kavēšanās Savienības kosmosa operatora atļaujas piešķiršanas procesā, Aģentūra nekavējoties sniedz šādu informāciju.

6. Ja nepieciešamība izmantot trešās valsts kosmosa operatora vai starptautiskās organizācijas kosmosa pakalpojumus rodas pēc atļaujas piešķiršanas, piemēram, *ISOS* gadījumā, Savienības kosmosa operators nekavējoties par to informē kompetento iestādi un iesniedz tai pierādījumus par minētā trešās valsts kosmosa operatora vai starptautiskās organizācijas reģistrāciju *URSO*.

7. pants

Atļauju piešķiršanas process

1. Pieteikuma iesniedzējs iesniedz pieteikumu atļaujas saņemšanai 6. panta 3. punktā minētajai kompetentajai iestādei.
2. Pieteikumā atļaujas saņemšanai iekļauj tehnisko lietu ar visu nepieciešamo dokumentāciju un apstiprinošiem pierādījumiem, lai apliecinātu atbilstību attiecīgi IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām.
3. Savā pieteikumā atļaujas saņemšanai pieteikuma iesniedzējs norāda kompetentajai iestādei, kuras kosmosa darbību jomā kvalificētās tehniskās struktūras tas paredz izmantot, lai veiktu tehnisko novērtējumu par atbilstību IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām
4. Dalībvalstis izveido procesus, kas ļauj kompetentajām iestādēm nosūtīt tehnisko lietu pieteikuma iesniedzēja norādītām kosmosa darbību jomā kvalificētām tehniskām struktūrām vai ļauj pieteikuma iesniedzējam tieši vērsties pie šādām struktūrām.
5. Kosmosa darbību jomā kvalificētā tehniskā struktūra novērtē atbilstību IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām un sešu mēnešu laikā no tehniskās lietas saņemšanas dienas sniedz atzinumu par plānoto kosmosa darbību atbilstību IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām.

Kompetentās iestādes pēc iespējas lielākā mērā ņem vērā tehnisko novērtējumu, ko saistībā ar IV sadaļas II nodaļu veikušas kosmosa darbību jomā kvalificētās tehniskās struktūras saskaņā ar 8. panta 2. punkta trešo daļu.

6. Kompetentā iestāde 12 mēnešu laikā no pieteikuma saņemšanas dienas izsniedz atļauju vai noraida pieteikumu un par to informē pieteikuma iesniedzēju.

Terminš tiek apturēts līdz brīdim, kad pieteikuma iesniedzējs pēc kompetentās iestādes pieprasījuma ir sniedzis visu nepieciešamo informāciju.

7. Lai nodrošinātu reģistrāciju *URSO*, kompetentā iestāde informē Aģentūru par visiem atļauju saņēmušajiem Savienības kosmosa operatoriem un primāro kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kā arī par visiem trešo valstu kosmosa operatoriem, kuriem tā ļāvusi veikt palaišanu no tās teritorijas.

8. pants

Tehniskais novērtējums

1. Izveidojot atļauju piešķiršanas sistēmas, dalībvalstis nosaka, vai tehniskie novērtējumi ir jāveic:
 - (a) kosmosa darbību jomā kvalificētām tehniskajām struktūrām;

- (b) starptautiskajām organizācijām ar īpašu tehnisko kompetenci šajā regulā aplūkotos jautājumos;
 - (c) Aģentūrai;
 - (d) apvienojot a), b) un c) apakšpunktā minētos variantus.
2. Dalībvalstis, kas plāno izmantot 1. punkta a) apakšpunktā minēto sistēmu, nodrošina, ka to teritorijā ir izveidotas kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras.
- Lai veiktu tehniskus novērtējumus par visiem jautājumiem, uz kuriem attiecas IV sadaļas I–V nodaļa, dalībvalstis izmanto to teritorijā izveidotās kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras.
- Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentā iestāde, kas izveidota saskaņā ar Direktīvas 2022/2555 8. panta 1. punktu, ir kompetenta veikt tehnisko novērtējumu attiecībā uz IV sadaļas II nodaļā paredzētajiem jautājumiem saistībā ar Savienības kosmosa operatoriem, izņemot gadījumus, kad tie ekspluatē aktīvus, uz kuriem attiecas 5. panta pirmās daļas 20. punkts.
3. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktā minētie kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kas nodrošina tehniskās novērtēšanas darbības, atbilst III sadaļas I nodaļas 3. iedaļā noteiktajām prasībām.
- Dalībvalstis, kas izmanto 1. punkta b) apakšpunktā minēto sistēmu, nodrošina, ka pirmajā daļā minētā pienākuma izpildi iespējams panākt tiesas ceļā.
4. Dalībvalstis saskaņā ar 1. punktu paziņo Komisijai savu izvēli un jebkādas izmaiņas tajā.

9. pants

Atļauju piešķiršana konstelācijām

1. Ja Savienības kosmosa operators plāno veikt kosmosa misiju, kas ietver satelītu konstelācijas palaišanu, tas kompetentajai iestādei iesniedz pieteikumu par tādas vienotas atļaujas saņemšanu, kas attiecas uz visu konstelācijā ietilpstošo satelītu palaišanu vai, attiecīgā gadījumā, gan palaišanu, gan ekspluatāciju, ar noteikumu, ka ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:
- (a) visi satelīti, kurus plānots palaist attiecīgās kosmosa misijas ietvaros, ir identiski un veic vienus un tos pašus uzdevumus vienādi;
 - (b) visu satelītu palaišanu ir plānots veikt, izmantojot vienu un to pašu nesējraķeti un no viena un tā paša palaišanas objekta.
- Savienības kosmosa operators nodrošina, ka satelīti, kas ir daļa no konstelācijas, atbilst IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām, un paziņo, ka ir izpildīti pirmajā daļā paredzētie nosacījumi.
2. Ja pēc pieteikuma saņemšanas saskaņā ar 1. punkta pirmo daļu kompetentās iestādes novērtējums, kas veikts attiecībā uz vienu satelītu, kuru paredzēts palaist saskaņā ar attiecīgo kosmosa misiju, pierāda atbilstību IV sadaļas I–V nodaļā noteiktajām prasībām, kompetentā iestāde piešķir atļauju attiecībā uz visu satelītu konstelāciju (“vienotā atļauja”).
3. Sākot ar vienotās atļaujas izsniegšanas dienu, kompetentās iestādes var veikt izlases pārbaudes jebkuram no tiem satelītiem, kas ir daļa no konstelācijas un kuriem netika veikta *ex ante* pārbaude, uz kuras pamata tika piešķirta vienotā atļauja.

4. Kompetentā iestāde anulē vienoto atļauju, ja izlases veida pārbaūžu rezultāti liecina, ka satelīts neatbilst atļaujas piešķiršanas prasībām.
5. Ja 3. punktā minētajās izlases pārbaudēs tiek konstatēti aspekti, kas ir pretrunā 1. punkta otrajā daļā minētajam apliecinājumam, bet nav uzskatāmi par neatbilstību, un ja kompetentā iestāde, veicot novērtējumu un ņemot vērā Savienības kosmosa operatora sniegtos paskaidrojumus, nav konstatējusi būtiskus riskus attiecīgajai kosmosa misijai, kompetentā iestāde var piemērot sodu.
6. Kompetentās iestādes pārskata satelītu konstelāciju palaišanas atļaujas, palaižot jaunās paaudzes satelītu pirmo partiju.

10. pants

Atvieglotā kārtība

1. Šīs regulas 6. panta 1. punktā minētos atļaujas piešķiršanas nosacījumus šā panta 2., 3. un 4. punktā minētajiem Savienības kosmosa operatoriem pielāgo, kā paredzēts šajos punktos.
2. Kosmosa operatori, kas ir pētniecības vai izglītības iestādes vai veic pētniecības misijas kosmosā, ievēro IV sadaļas I nodaļas 2. iedaļas prasības, kā noteikts 62. pantā.
3. Subjekti, kas piemēro vienkāršotu risku pārvaldību, attiecībā uz IV sadaļas II nodaļu ievēro 79. panta 1. punkta pirmajā daļā noteikto tikai attiecībā uz kritiskajiem aktīviem un kritiskajām funkcijām.
4. Ja kosmosa operatori, kas ir mazie uzņēmumi vai pētniecības vai izglītības iestādes, veic kosmosa misijas nolūkā īstenot demonstrējumu un validācijas orbītā (*IOD/IOV*), tos atbrīvo no 96. panta 2. punktā minētā pienākuma saistībā ar IV sadaļas III nodaļu.

II nodaļa

ATĻAUJU PIEŠĶIRŠANA SAVIENĪBAS KOSMOSA OPERATORIEM, KAS EKSPLUATĒ SAVIENĪBAI PIEDEROŠUS AKTĪVUS

11. pants

Atļaujas pieteikuma iesniegšana

1. Ja kosmosa darbības tiek veiktas saistībā ar Savienībai piederošiem aktīviem, Komisija piešķir atļauju subjektam, kuram uzticēta Savienības programmas attiecīgā komponenta izpilde vai ekspluatācija.

Pirmajā daļā minētās atļaujas pamatā ir Aģentūras veikts tehniskais novērtējums par to, kā pieteikuma iesniedzējs ir izpildījis IV sadaļas I, II, III, IV un V nodaļā noteiktās prasības.
2. Atkarībā no Savienības programmas komponenta konkrētās pārvaldības pieteikuma iesniedzējs sniedz Aģentūrai un Komisijai visu tehnisko informāciju un skaidrojumus, kas apliecina atbilstību IV sadaļas I, II, III, IV un V nodaļā noteiktajām prasībām.

3. Kompetentā iestāde 30 darbdienu laikā pēc subjekta iesniegtā pieteikuma saņemšanas novērtē, vai pieteikums ir pilnīgs.

Ja pieteikums atļaujas saņemšanai nav pilnīgs vai ja ir vajadzīgi papildu precizējumi, Aģentūra nosaka termiņu, līdz kuram pieteikuma iesniedzējs vajadzības gadījumā sniedz papildu informāciju vai veic precizējumus.

Pēc tam, kad Aģentūra ir novērtējusi pieteikumu kā pilnīgu, tā par to attiecīgi informē pieteikuma iesniedzēju.

12. pants

Pārbaude, ko veic Aģentūra

1. Sešu mēnešu laikā no 11. panta 3. punkta trešajā daļā minētā paziņojuma dienas Aģentūra, ievērojot 43. panta 1. punkta a) apakšpunktu, izskata atļaujas pieteikumu, novērtējot, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst šādām prasībām:

- (a) ir pietiekami uzticams, kā arī spējīgs un kompetents, lai veiktu kosmosa darbības;
- (b) nodrošina atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām un attiecīgā gadījumā visām konkrētajām prasībām, kas vajadzīgas kosmosa misijas īstenošanai saistībā ar Regulā (ES) 2021/696 vai Regulā (ES) 2023/588 minēto Kosmosa programmu, par kuru ir iesniegts atļaujas pieteikums;
- (c) neapdraud sabiedrisko kārtību, personu un īpašuma drošību un sabiedrības veselību Savienībā.

Aģentūra pieņem pilnībā pamatotu lēmumu, ar ko ierosina Komisijai piešķirt vai atteikt atļauju, pamatojoties uz atbilstības tehnisko novērtējumu, kas veikts saskaņā ar 43. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

Aģentūra nekavējoties paziņo savu lēmumu Komisijai.

2. Komisija 30 darbdienu laikā pēc 1. punkta otrajā daļā minētā Aģentūras lēmuma saņemšanas pieņem lēmumu par atļaujas piešķiršanu vai atteikumu un nekavējoties par to paziņo pieteikuma iesniedzējam. Lēmums stājas spēkā pēc tā paziņošanas pieteikuma iesniedzējam.

Komisija piešķir atļauju tikai tad, ja pieteikuma iesniedzējs atbilst 1. punkta pirmajā daļā minētajām prasībām.

3. Aģentūra nekavējoties reģistrē *URSO* Savienības kosmosa operatorus, kam piešķirta atļauja saskaņā ar šo nodaļu.

13. pants

Atļaujas apturēšana vai atsaukšana

1. Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operators nekavējoties ziņo Aģentūrai:

- (a) par jebkādu neparedzētu notikumu, kura dēļ var būt jāgroza tam piešķirtā atļauja;
- (b) par plānotu vai drīzumā paredzamu tā darbības izbeigšanu.

2. Aģentūra ierosina Komisijai attiecīgi apturēt vai atsaukt atļauju, ja Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operators:

- (a) ir saņēmis atļauju, sniedzot nepatiesas ziņas vai ar citiem nelikumīgiem līdzekļiem;
 - (b) vairs neatbilst nosacījumiem, saskaņā ar kuriem atļauja tika piešķirta, un nav veicis Komisijas pieprasītos korektīvos pasākumus.
3. Ne vēlāk kā divus mēnešus pēc 2. punkta pirmajā daļā minētā Aģentūras priekšlikuma saņemšanas Komisija pieņem lēmumu par ierosināto apturēšanu vai atsaukšanu.

Komisija nekavējoties paziņo savu lēmumu attiecīgajam Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoram un tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā šis Savienībai piederošo aktīvu Savienības kosmosa operators ir iedibināts.

III nodaļa

KOSMOSA PAKALPOJUMU SNIEDZĒJI NO TREŠĀM VALSTĪM UN STARPTAUTISKĀS ORGANIZĀCIJAS

14. pants

Kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšana, ko veic trešo valstu kosmosa operatori un starptautiskās organizācijas

1. Trešo valstu kosmosa operatoriem, kuri saskaņā ar 17. pantu ir reģistrēti Savienības kosmisko objektu reģistrā un kuriem ir 25. panta 1. punktā minētais e-sertifikāts, ir atļauts sniegt kosmosa pakalpojumus Savienības kosmosa operatoriem un saistībā ar Savienībai piederošiem aktīviem un 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētajiem aktīviem.
2. Lai starptautiskās organizācijas, pamatojoties uz saviem līgumiem, varētu Savienībā nodrošināt attiecīgi kosmosā balstītus datus vai kosmosa pakalpojumus, ir jābūt spēkā attiecīgi 107. un 108. pantā minētajiem nolīgumiem.

Starptautiskās organizācijas, kas sniedz kosmosā balstītus datus vai kosmosa pakalpojumus Savienībā saskaņā ar pirmo daļu, reģistrē *URSO* un tām ir 25. panta 1. punktā minētais e-sertifikāts.
3. Šā panta 2. punktu nepiemēro, ja starptautiska organizācija veic tikai tehniskās novērtēšanas darbības saskaņā ar 8. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

15. pants

Trešo valstu kosmosa operatoriem piemērojamie noteikumi

1. Uz trešo valstu kosmisko lidaparātu operatoriem attiecas 62., 66., 67., 69.–73., 75.–92. un 96.–100. pantā noteiktās prasības, kas piemērojamas Savienības kosmisko lidaparātu operatoriem.

Turklāt trešo valstu kosmisko lidaparātu operatori:
 - (a) abonē publiska vai komerciāla sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus;
 - (b) nodrošina, ka a) apakšpunktā minētajam sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējam ir tehniskie līdzekļi sadursmju novēršanas novērtēšanai un ka tas atbilst IV pielikuma 1. punktā noteiktajām prasībām;

- (c) pieteikumā reģistrācijai *URSO* paziņo Aģentūrai a) apakšpunktā minētā sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēja nosaukumu un kontaktinformāciju.

Aģentūra iekļauj c) apakšpunktā minēto informāciju 67. panta 1. punktā minētajā Savienības kontaktpersonu saraksta datubāzē.

2. Uz trešo valstu palaišanas operatoriem un trešo valstu palaišanas objektu operatoriem attiecas 61., 75.–92. un 96.–100. pantā noteiktās prasības, kas piemērojamas Savienības palaišanas operatoriem un palaišanas objektu operatoriem.
3. Uz trešo valstu *ISOS* sniedzējiem attiecas 101. pantā noteiktās prasības, kas piemērojamas Savienības *ISOS* sniedzējiem.
4. Uz trešo valstu sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējiem attiecas 102. un 103. pantā noteiktās prasības, kas piemērojamas Savienības sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējiem.

16. pants

Noteikumi trešo valstu kosmosa operatoriem no līdzvērtīgām jurisdikcijām

Pieņem, ka trešo valstu kosmosa operatori, kas ir iedibināti trešā valstī, par kuru Komisija ir pieņēmusi lēmumu par līdzvērtību saskaņā ar 105. pantu, atbilst 15. pantā noteiktajām prasībām.

17. pants

Trešo valstu kosmosa pakalpojumu sniedzēju reģistrācija

1. Pamatojoties uz Komisijas lēmumu atļaut reģistrāciju saskaņā ar 5. punktu, Aģentūra reģistrē *URSO* trešo valstu kosmosa operatorus, kas pierāda atbilstību IV sadaļas prasībām, kā noteikts 16. vai 15. pantā.
2. Ja ir piešķirta atkāpe saskaņā ar 19. pantu, trešās valsts palaišanas operatorus reģistrē *URSO*, pamatojoties uz Komisijas lēmumu, neievērojot vienu vai vairākus 15. pantā izklāstītos nosacījumus.

Ja dalībvalsts ir pieprasījusi atkāpi, lai Savienības kosmosa operators varētu veikt palaišanu, sadarbojoties ar trešās valsts kosmosa operatoru, minētais trešās valsts kosmosa operators sniedz Aģentūrai pierādījumus par minēto pieprasījumu.
3. Trešās valsts kosmosa operators iesniedz Aģentūrā pieteikumu, lai saskaņā ar 1. punktu tiktu reģistrēts *URSO*. Pieteikumā iekļauj visus pierādījumus, kas vajadzīgi, lai pierādītu atbilstību, kā minēts 1. punktā.

Aģentūra glabā visus pierādījumus, ko reģistrācijas procedūras laikā iesnieguši pieteikuma iesniedzēji.
4. Aģentūra novērtē reģistrācijas pieteikumu un paziņo trešās valsts kosmosa operatoram par sava sākotnējā novērtējuma rezultātiem. Aģentūra ļauj minētajam trešās valsts kosmosa operatoram iesniegt pamatotu paziņojumu un sniegt papildu skaidrojumu vai pierādījumus.
5. Ne vēlāk kā piecus mēnešus pēc 3. punkta pirmajā daļā minētā pieteikuma saņemšanas Aģentūra iesniedz priekšlikumu Komisijai pieņemt lēmumu, ar ko apstiprina vai noraida trešās valsts kosmosa operatora reģistrāciju *URSO*.

6. Komisija pieņem lēmumu, pamatojoties uz 5. punktā minēto Aģentūras priekšlikumu, un paziņo minēto lēmumu trešās valsts kosmosa operatoram un Aģentūrai.
7. Ja piemēro 16. pantu, Aģentūra veic reģistrāciju, pamatojoties uz šādiem nosacījumiem:
 - (a) trešās valsts kosmosa operators ir saņēmis atļauju trešā valstī un ir pakļauts nepārtrauktai uzraudzībai trešā valstī;
 - (b) Komisija ir pieņēmusi lēmumu par līdzvērtību saskaņā ar 105. pantu.
8. Ja ir iesniegts pieteikums atkāpes piemērošanai saskaņā ar 19. pantu, Aģentūra trešās valsts kosmosa operatoru reģistrē *URSO* pēc tam, kad Komisija ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar 19. panta 5. punkta pirmo daļu.

18. pants

Starptautisku organizāciju reģistrācija

1. Ja 107. vai 108. pantā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, Aģentūra reģistrē starptautiskās organizācijas *URSO*.
2. Šā panta 1. punkta nolūkā attiecīgi piemēro 17. panta 3., 4., 5., 7. un 8. punktu un 19., 21. un 22. pantu.

19. pants

Atkāpes

1. Dalībvalsts var lūgt Komisiju pieņemt lēmumu, ar kuru Aģentūrai atļauts reģistrēt trešās valsts palaišanas operatoru, kas neatbilst vienam vai vairākiem 15. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem, ja ir izpildīti 2. punktā minētie sabiedrības interešu nosacījumi.
 Dalībvalsts iesniedz pieteikumu saskaņā ar 3. punkta pirmo daļu.
 Attiecībā uz Savienībai piederošiem aktīviem Komisija pēc savas iniciatīvas novērtē, vai ir izpildīts 2. punktā minētais sabiedrības interešu nosacījums.
2. Attiecībā uz palaišanas pakalpojumiem dalībvalsts pierāda, ka palaišanas pakalpojumi, ko sniedz trešās valsts palaišanas operators, atvieglo piekļuvi kosmosam un tā izmantošanu, ja ir izpildīti šādi kumulatīvi nosacījumi:
 - (a) Savienībā nav viegli pieejama aizstājēja vai reālas alternatīvas attiecīgā trešās valsts palaišanas operatora sniegtajiem palaišanas pakalpojumiem;
 - (b) palaišanas pakalpojumi, ko sniedz attiecīgais trešās valsts palaišanas operators, veicina Savienībai vai dalībvalstīm stratēģiski svarīgas tehnoloģiskās spējas.
3. Šā panta 1. punktā minētajā pieprasījumā:
 - (a) norāda trešās valsts palaišanas operatoru, attiecībā uz kuru tiek pieprasīta atkāpe;
 - (b) skaidri, nepārprotami un izsmēloši norāda visas 15. panta 2. punktā noteiktās prasības, attiecībā uz kurām tiek pieprasīta atkāpe;
 - (c) izklāsta vajadzīgo tehnisko informāciju par attiecīgo kosmosa misiju;

- (d) sniedz vajadzīgos pierādījumus, lai apliecinātu, ka ir izpildītas pārējās prasības.

Pieteikumā attiecībā uz trešās valsts palaišanas operatoru, ja iespējams, ierosina alternatīvus riska mazināšanas pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek sasniegti vai vismaz daļēji sasniegti 15. panta 2. punktā minēto prasību mērķi, attiecībā uz kuriem tiek pieprasīta atkāpe.

4. Pēc 3. punktā minētā pieteikuma saņemšanas Komisija to nosūta Aģentūrai. Aģentūra viena mēneša laikā izdod tehnisku novērtējumu par atbilstību 15. pantā noteiktajām prasībām, uz kurām neattiecas pieteikums par atkāpes piešķiršanu.
5. Divu mēnešu laikā pēc tam, kad saņemts tehniskais novērtējums, ko Aģentūra izdevusi saskaņā ar 4. punktu, Komisija, pamatojoties uz minēto tehnisko novērtējumu, vai nu pieņem lēmumu, ar ko piešķir atkāpi attiecīgajam trešās valsts palaišanas operatoram, ja Komisija secina, ka ir izpildīts 2. punktā minētais sabiedrības interešu nosacījums, vai lēmumu atteikt šādu atkāpi, ja tā secina, ka minētais sabiedrības interešu nosacījums nav izpildīts.
Minētos lēmumus pieņem kā īstenošanas aktus saskaņā ar 114. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.
6. Ja Komisija saskaņā ar 5. punkta pirmo daļu piešķir atkāpi trešās valsts palaišanas operatoram, tā vienlaikus piešķir atkāpi Savienības kosmosa operatoram, kas izmanto attiecīgā trešās valsts palaišanas operatora palaišanas pakalpojumus.

20. pants

Trešo valstu publiskās struktūras

1. Pēc trešās valsts publiskas struktūras pieprasījuma atļaut nodrošināt kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā vai pēc dalībvalsts pieprasījuma, kā minēts 2. punktā, Komisija ar Aģentūras atbalstu vispirms novērtē, vai attiecīgā trešās valsts publiskā struktūra ir valsts iestāde vai arī tā ekspluatē vai tai pieder kosmosa infrastruktūras aktīvi, kas ir militārās sistēmas, ieskaitot ar civilo izmantojumu.
Sniedzot Komisijai tehnisko atbalstu, Aģentūra kartē visas attiecīgās darbības un pakalpojumus, ko veic šī trešās valsts publiskā struktūra, un identificē visus attiecīgos kosmosa infrastruktūras aktīvus, kurus šī trešās valsts publiskā struktūra ekspluatē vai kuri tai pieder.
2. Dalībvalsts var pieprasīt Komisijai atļaut trešās valsts publiskai struktūrai sniegt kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā.
Pamatojot savu pieteikumu, dalībvalsts var norādīt, ka ir sabiedrības interesēs, lai vienai vai vairākām dalībvalstīm būtu iespējams iegūt vai attiecīgā gadījumā nodrošināt turpmāku un netraucētu piekļuvi attiecīgajiem kosmosā balstītajiem datiem vai kosmosa pakalpojumiem, ko sniedz minētā trešās valsts publiskā struktūra, un var iesniegt pierādījumus par šādas piekļuves zaudēšanas sekām attiecīgajos tirgos Savienības vai dalībvalstu līmenī.
3. Komisija pēc savas iniciatīvas var veikt 1. punktā minēto novērtējumu.
4. Ja pēc 1. punktā minētā novērtējuma Komisija secina, ka attiecībā uz Savienību vai dalībvalstīm nepastāv drošības riski, Komisija var pieņemt lēmumu, ar ko attiecīgajai

trešās valsts publiskajai struktūrai atļauj sniegt kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā.

Pirmajā daļā minēto lēmumu piemēro līdz dienai, kad stājas spēkā starptautisks nolīgums, kas noslēgts ar attiecīgo trešo valsti un ar ko reglamentē nosacījumus, saskaņā ar kuriem trešās valsts publiska struktūra sniedz kosmosa pakalpojumus vai kosmosā balstītus datus Savienībā, vai līdz dienai, kad Komisija ir pieņēmusi lēmumu par līdzvērtību attiecībā uz minēto trešo valsti, atkarībā no tā, kurš datums iestājas agrāk.

Aģentūra nekavējoties reģistrē *URSO* attiecīgo trešās valsts publisko struktūru, pamatojoties uz lēmumu, ko Komisija pieņēmusi, ievērojot pirmo daļu.

Pirmajā daļā minēto lēmumu pieņem kā īstenošanas aktu saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

21. pants

Ārkārtas klauzula

1. Ja kādā dalībvalstī notiek ārkārtas situācija vai krīze vai ja incidents vai uzbrukums izraisa traucējumus, kas skar vairākas dalībvalstis vai Savienības iestādes, Komisija iespējami drīz pēc savas iniciatīvas vai pēc attiecīgās dalībvalsts pieprasījuma veic novērtējumu.

Pamatojoties uz šo novērtējumu, Komisija saskaņā ar 114. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru var atļaut izmantot tādu kosmosa pakalpojumu sniedzēju sniegtos kosmosā balstītos datus vai kosmosa pakalpojumus, kas nav reģistrēti *URSO*.

2. Pēc iespējas drīz un atkarībā no attiecīgās ārkārtas situācijas, krīzes vai traucējumu smaguma, ilguma un ietekmes 1. punktā minēto lēmumu apstiprina, atceļ vai pagarina saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantā minēto procedūru.

22. pants

Reģistrācijas apturēšana vai atsaukšana

1. Aģentūra iesniedz priekšlikumu Komisijai apturēt vai atsaukt trešās valsts kosmosa operatora reģistrāciju *URSO*, ja:
 - (a) pamatojoties uz dokumentētiem pierādījumiem, Aģentūra konstatē, ka trešās valsts kosmosa operators vairs neatbilst vienai vai vairākām attiecīgi 16. vai 15. pantā noteiktajām prasībām un nespēj piemērot nepieciešamos korigējošos pasākumus, lai nodrošinātu pastāvīgu atbilstību šīm prasībām;
 - (b) attiecīgā trešās valsts uzraudzības iestāde ir apturējusi vai atsaukusi attiecīgajam kosmosa pakalpojumu sniedzējam piešķirto ekspluatācijas vai palaišanas atļauju.
2. Pirms iesniegt Komisijai priekšlikumu par reģistrācijas apturēšanu vai atsaukšanu uz 1. punkta a) apakšpunktā minēto iemeslu pamata, Aģentūra veic dialogu ar attiecīgo trešās valsts kosmosa operatoru par neatbilstības iemesliem, kontekstu, tvērumu un smagumu, kā arī par korigējošajiem pasākumiem un termiņiem, kas nepieciešami šim trešās valsts kosmosa operatoram, lai nodrošinātu atbilstību, pienācīgi ņemot vērā jebkādu nepieciešamību pēc tehniskas pielāgošanas.

Minētā dialoga laikā Aģentūra dod attiecīgajam trešās valsts kosmosa operatoram iespēju iesniegt apsvērumus par iemesliem, kuru dēļ Aģentūra plāno pieņemt savu priekšlikumu, sniegt paskaidrojumus un iesniegt visus attiecīgos dokumentus un pierādījumus, kas pamato tā paskaidrojumus, ieskaitot jebkādu tehnisko analīzi, un panākt atbilstību.

3. Ne vēlāk kā divus mēnešus pēc 1. punkta pirmajā daļā minētā priekšlikuma saņemšanas Komisija pieņem lēmumu.
4. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajā gadījumā un vismaz 30 dienas pirms apturēšanas vai atsaukšanas lēmuma izdošanas Komisija informē attiecīgo trešās valsts uzraudzības iestādi par savu nodomu apturēt vai anulēt reģistrāciju *URSO*.
5. Komisija nekavējoties informē kompetentās iestādes par jebkuru darbību vai pasākumu, kas jāpieņem saskaņā ar 2. un 4. punktu.

Aģentūra savā tīmekļa vietnē un *URSO* portālā publicē informācijas kopsavilkumu par apturēšanu vai atsaukšanu.

6. Komisijas lēmums apturēt vai atsaukt reģistrāciju *URSO* stājas spēkā datumā, kas norādīts Komisijas lēmumā. Nosakot minēto datumu, Komisija pēc Aģentūras priekšlikuma ņem vērā laiku, kas var būt vajadzīgs attiecīgo līgumu pielāgošanai.

Atkarībā no nepieciešamo līgumsaistību pielāgojumu sarežģītības reģistrācijas atsaukšanas diena ir ne vēlāk kā 16 mēnešus no dienas, kad pieņemts lēmums par atsaukšanu.

23. pants

Juridiskais pārstāvis Savienībā

1. Trešo valstu kosmosa operatori rakstiski norīko vienu vai vairākas juridiskās personas kādā no dalībvalstīm, lai tās darbotos kā to juridiskie pārstāvji Savienībā.
2. Trešās valsts kosmosa operators piešķir Savienībā ieceltajam juridiskajam pārstāvim pilnvaras, lai kompetentās iestādes, Komisija un Aģentūra varētu ar viņu sazināties papildus kosmosa operatoram vai tā vietā par visiem jautājumiem, kas saistīti ar atbilstību šai regulai. Tam ir visas vajadzīgās pilnvaras un resursi, lai garantētu efektīvu un savlaicīgu sadarbību ar šādām iestādēm.

IV nodaļa

KOSMOSĀ BALSTĪTU DATU UN KOSMOSA PAKALPOJUMU SNIEGŠANA SAVIENĪBĀ UN E- IZSEKOJAMĪBA

24. pants

Savienības Kosmisko objektu reģistrs (*URSO*)

1. Aģentūra izveido Savienības Kosmisko objektu reģistru (*URSO*), lai reģistrētu:
 - (a) Savienības kosmosa operatorus, kas saņēmuši atļauju saskaņā ar 6. panta 1. punktu un ko kompetentās iestādes paziņojušas Aģentūrai saskaņā ar 7. panta 7. punktu;

- (b) Savienības kosmosa operatorus, kas ir subjekti, kuriem uzticēta Savienības programmas attiecīgā komponenta īstenošana vai ekspluatācija, pamatojoties uz Komisijas piešķirtu atļauju saskaņā ar 12. panta 2. punktu;
 - (c) trešo valstu kosmosa operatorus, attiecībā uz kuriem ir pieņemts reģistrācijas lēmums saskaņā ar 17. panta 1. punktu;
 - (d) starptautiskās organizācijas, kas reģistrētas saskaņā ar 18. panta 1. punktu.
2. Aģentūra sagatavo, atjaunina un publicē *URSO* tīmekļa vietnē visu 1. punktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju konsolidētos sarakstus.
 3. *URSO* rīcībā ir centralizēts reģistrs un platforma.

25. pants

Elektroniskais sertifikāts (e-sertifikāts)

1. Pabeidzot reģistrāciju *URSO*, Aģentūra piešķir un nosūta elektronisko sertifikātu (e- sertifikātu) kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, izņemot sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējus.
2. Šā panta 1. punktā minētajā e-sertifikātā identificē kosmosa misiju(-as) un kosmisko objektu(-us), kas ģenerējis(-uši) kosmosā balstītos datus vai lāvis(-uši) sniegt kosmosa pakalpojumus, un apliecina šādu kosmisko objektu atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām.
3. Līgumiem ar 2. panta 1. punkta a), c) un d) apakšpunktā minētajiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem par kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu sniegšanu Savienībā pievieno 1. punktā minēto e-sertifikātu.
4. Lai Aģentūra varētu piešķirt un ģenerēt 1. punktā minēto e-sertifikātu, kompetentās iestādes attiecībā uz Savienības kosmosa operatoriem saskaņā ar 7. panta 7. punktu un trešo valstu kosmosa operatori un starptautiskās organizācijas tieši nosūta šādu informāciju:
 - (a) ziņas par attiecīgo kosmosa pakalpojumu sniedzēju, piemēram, nosaukums, fiziskā adrese, interneta adrese, dalībvalsts vai attiecīgā gadījumā trešā valsts, kurā tas ir iedibināts un tam ir piešķirta atļauja, kompetentās iestādes vai attiecīgā gadījumā attiecīgās trešās valsts uzraudzības iestādes nosaukums un adrese;
 - (b) sīka informācija par sniegto kosmosa pakalpojumu veidu, norādot dalībvalsti(-is) vai trešās valstis, kurās tos sniedz;
 - (c) tehniskā informācija par ekspluatēto vai palaisto kosmisko objektu un attiecīgo kosmosa misiju.
5. Šīs regulas 104. pantā minētā standartu pieprasījuma vajadzībām 1. punktā minētais e- sertifikāts atbilst šādām prasībām:
 - (a) e-sertifikāts nosaka, ka attiecīgie kosmosā balstītie dati tiek ģenerēti, izmantojot skaidri identificētu kosmosa misiju un kosmisko objektu;
 - (b) attiecībā uz novērošanas datiem e- sertifikāts nodrošina iespēju izsekot kosmosā balstīto datu plūsmai no to ģenerēšanas ar konkrētu kosmisko objektu līdz iekļaušanai pirmajā kosmosa pakalpojumā, kurā tiek izmantoti šie dati;

- (c) e-sertifikāts balstās uz algoritmiem, kas nodrošina kosmosā balstītu datu integritāti visā to iekļaušanas procesā turpmākajos pakalpojumos.
6. Lai sagatavotu 1. punktā minēto e-sertifikātu, Aģentūra attiecīgā gadījumā var lūgt tehnisko palīdzību no kompetentajām iestādēm un kosmosa darbību jomā kvalificētām tehniskajām struktūrām attiecībā uz jebkuru no 5. punktā minētajiem elementiem.

26. pants

Kosmosa pakalpojumu un kosmosā balstītu datu sniegšana Savienībā

1. Ja kosmosa pakalpojumu sniedzēji, izņemot sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējus, Savienībā pirmo reizi sniedz kosmosā balstītus datus vai kosmosa pakalpojumus, tiem ir 25. panta 1. punktā minētais e-sertifikāts.
2. Tie nodrošina, ka e-sertifikātu pievieno to līgumiem par kosmosā balstītu datu vai kosmosa pakalpojumu sniegšanu.

27. pants

Prasības kosmosā balstītu datu primārajiem sniedzējiem

1. Kosmosā balstītu datu primārie sniedzēji sniedz kosmosā balstītus datus Savienībā tikai tad, ja šādus kosmosā balstītus datus ir ģenerējuši *URSO* reģistrēti kosmiskie objekti.
2. Ja kosmosā balstītu datu primārie sniedzēji saņem brīdinājumus vai sūdzības par iespējamām pārkāpumiem, tie brīdina savus piegādātājus un vienlaikus sazinās ar Aģentūru vai tās dalībvalsts kompetento iestādi, kurā tie ir iedibināti.

III sadaļa PĀRVALDĪBAS ASPEKTI

I nodaļa PĀRVALDĪBA DALĪBVALSTĪS

1. IEDAĻA KOMPETENTĀS IESTĀDES

28. pants

Kompetento iestāžu izraudzīšanās vai izveidošana

1. Katra dalībvalsts izraugās vai izveido publisku iestādi, kas darbojas kā kompetentā iestāde un ir atbildīga par atļauju piešķiršanu Savienības kosmosa operatoriem un to uzraudzību, kā arī par jebkādu tirgus uzraudzības darbību, kas nepieciešama, lai nodrošinātu kosmosā balstītu datu izmantošanu atbilstoši šai regulai.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentajām iestādēm ir neatkarība, kompetence, finanšu un cilvēkresursi, darbības kapacitāte un pilnvaras, kas nepieciešamas, lai veiktu 1. punktā minētās funkcijas.

29. pants

Uzraudzības uzdevumi attiecībā uz Savienības kosmosa operatoriem

1. Kompetentās iestādes uzrauga Savienības kosmosa operatoru veiktās kosmosa darbības un jo īpaši:
 - (a) kontrolē šajā regulā noteikto prasību piemērošanu;
 - (b) veic izmeklēšanas;
 - (c) veic iekšēju uzskaiti par šajā regulā noteikto prasību pārkāpumiem;
 - (d) sadarbojas ar citu dalībvalstu kompetentajām iestādēm, lai nodrošinātu konsekveni šīs regulas piemērošanā visā Savienībā;
 - (e) veicina informētību un izpratni par šajā regulā noteiktajām prasībām;
 - (f) veic revīzijas;
 - (g) pieprasa kosmosa darbību jomā kvalificētai tehniskajai struktūrai veikt tehniskos novērtējumus saskaņā ar 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu;
 - (h) uzraudzības uzdevumu kontekstā pārbauda, kā Savienības kosmosa operatori piemēro proporcionalitātes principu;
 - (i) ziņo Komisijai par galvenajām uzraudzības darbībām saistībā ar šīs regulas piemērošanu.
2. Dalībvalstis nodrošina pienācīgu uzraudzību pār Savienības kosmosa operatoriem, kas īsteno valsts kosmosa programmas, ievērojot funkciju nodalījumu un nodrošinot interešu konflikta neesamību.

30. pants

Uzraudzības pilnvaras

1. Kompetentajām iestādēm ir visas uzraudzības, izmeklēšanas, korektīvās un sankciju piemērošanas pilnvaras, kas vajadzīgas 29. pantā minēto funkciju un uzdevumu izpildei.
2. Veicot uzraudzības darbības attiecībā uz IV sadaļas II nodaļu, kompetentās iestādes nodrošina koordināciju ar kompetentajām iestādēm, kas izraudzītas saskaņā ar Direktīvas 2022/2555 8. panta 1. punktu un ir atbildīgas par minētajā direktīvā noteiktajiem uzraudzības uzdevumiem.

Dalībvalstis var pilnvarot kompetentās iestādes deleģēt attiecīgās uzraudzības darbības un uzdevumus saistībā ar šīs regulas IV sadaļas II nodaļu kompetentajām iestādēm, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2022/2555 8. panta 1. punktu.

Pirmajā un otrajā daļā minētos uzraudzības uzdevumus, ievērojot Direktīvu 2022/2555, veic tā, lai pilnībā saglabātu 1. punktā minēto uzraudzības pilnvaru integritāti.
3. Kompetentajām iestādēm ir vismaz šādas izmeklēšanas pilnvaras:
 - (a) pieprasīt visu vajadzīgo datu un dokumentu iesniegšanu;
 - (b) piekļūt telpām, zemei un transportlīdzekļiem, tai skaitā visam datu apstrādes aprīkojumam un līdzekļiem;

- (c) pieprasīt pierādījumus par šajā regulā noteikto prasību īstenošanu un pamatojošos pierādījumus;
 - (d) pārskatīt tehniskos novērtējumus, ko saskaņā ar 8. pantu veikušas kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras;
 - (e) veikt pārbaudes uz vietas un attālināti veiktas pārbaudes, arī veikt revīzijas.
4. Ja kompetentās iestādes veic pārbaudes, amatpersonām, kuras ir pilnvarotas veikt pārbaudes, ir tiesības:
- (a) iekļūt attiecīgo Savienības kosmosa operatoru telpās, zemes gabalos un transportlīdzekļos;
 - (b) izskatīt grāmatvedības dokumentus un citus uzņēmējdarbības dokumentus neatkarīgi no datu nesēja, kurā tie tiek glabāti, piekļūt jebkurai informācijai, kas ir pieejama Savienības kosmosa operatoriem, par kuriem veic pārbaudi, un kopēt minētos grāmatvedības dokumentus vai citus uzņēmējdarbības dokumentus vai pieprasīt to kopijas vai izvilkumus no tiem;
 - (c) pieprasīt jebkuram pārbaudāmā Savienības kosmosa operatora pārstāvim vai darbiniekam paskaidrojumus par faktiem un dokumentus, kas ietilpst pārbaudes jomā, un reģistrēt atbildes;
 - (d) aizzīmogot jebkuras uzņēmuma telpas un grāmatvedības vai citus dokumentus tik ilgi un tādā apjomā, cik vajadzīgs pārbaudei.
5. Kompetentajām iestādēm ir vismaz šādas koriģējošās pilnvaras:
- (a) izdot brīdinājumus par iespējamām šajā regulā noteikto prasību pārkāpumiem;
 - (b) uzdot Savienības kosmosa operatoriem pārtraukt rīcību, ko kompetentās iestādes uzskata par tādu, kas ir pretrunā šajā regulā noteiktajām prasībām;
 - (c) uzdot Savienības kosmosa operatoriem nodrošināt atbilstību tādā veidā un termiņā, ko nosaka kompetentās iestādes;
 - (d) uzdot Savienības kosmosa operatoriem novērst trūkumus, ko kompetentās iestādes konstatējušas saistībā ar šajā regulā noteikto prasību piemērošanu, piemērojot arī koriģējošus pasākumus attiecībā uz šīs regulas prasību pārkāpumiem;
 - (e) uz noteiktu laiku iecelt uzraudzības amatpersonu, kas uzrauga Savienības kosmosa operatoru darbības atbilstības nodrošināšanas procesu attiecībā uz šajā regulā noteiktajām prasībām.
6. Kompetentajām iestādēm ir vismaz šādas sankciju noteikšanas pilnvaras:
- (a) piemērot vai pieprasīt attiecīgajai administratīvajai vai tiesu iestādei piemērot administratīvu naudas sodu par neatbilstību vai administratīvu sodu par šajā regulā noteikto prasību pārkāpumu;
 - (b) uz laiku apturēt vai pieprasīt attiecīgajai administratīvajai vai tiesu iestādei uz laiku daļēji vai pilnībā apturēt atļauju;
 - (c) atsaukt atļauju veikt kosmosa darbības, ja Savienības kosmosa operators vairs neatbilst nosacījumiem, saskaņā ar kuriem atļauja tika izdota, vai ja uz Savienības kosmosa operatoru attiecas situācija, kad saskaņā ar valsts tiesību aktiem atļauju atsauc.

Pagaidu apturēšanu, kas piemērota saskaņā ar b) apakšpunktu, piemēro līdz brīdim, kad attiecīgais Savienības kosmosa operators veic visas darbības, kas vajadzīgas, lai novērstu kompetentās iestādes konstatētās problēmas vai pilnībā izpildītu visus kompetentās iestādes noteiktos pasākumus.

7. Kompetentās iestādes var pēc savas iniciatīvas pieņemt lēmumu par pagaidu pasākumu piemērošanu Savienības kosmosa operatoriem, jo īpaši steidzamos gadījumos, lai nodrošinātu atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām.
8. Dalībvalstis var ar tiesību aktiem paredzēt, ka to kompetentajām iestādēm ir vēl citas pilnvaras papildus tām, kas minētas 3. līdz 7. punktā. Minēto pilnvaru īstenošana netraucē efektīvi īstenot šajā nodaļā paredzētos noteikumus.

31. pants

Administratīvi sodi

1. Dalībvalstis paredz noteikumus attiecībā uz sodiem par šīs regulas pārkāpumiem. Minētie sodi ir iedarbīgi, samērīgi un atturoši. Dalībvalstis minētos noteikumus nekavējoties dara zināmus Komisijai un paziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē.
2. Nosakot administratīvo sodu un administratīvā naudas soda apmēru, kompetentās iestādes ņem vērā visus attiecīgos apstākļus, tai skaitā attiecīgā gadījumā:
 - (a) pārkāpuma smagumu un ilgumu, kā arī pārkāpuma radīto zaudējumu pastāvīgumu;
 - (b) par pārkāpumu atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas iepriekšējos pārkāpumus;
 - (c) pārkāpuma rezultātā vai ar tā starpniecību radīto materiālo vai nemateriālo kaitējumu, ieskaitot finansiālos vai ekonomiskos zaudējumus un nelabvēlīgo ietekmi uz citiem pakalpojumiem, kā arī attiecīgos kritērijus pārkāpuma ietekmes izvērtēšanai, piemēram, ietekmēto lietotāju skaitu vai pārkāpuma rezultātā trešai personai radīto zaudējumu apmēru;
 - (d) pārkāpuma izdarītāja nodomu vai nolaidību;
 - (e) pasākumus, ko Savienības kosmosa operators veicis, lai novērstu vai mazinātu kaitējumu;
 - (f) sadarbības līmeni ar kompetentajām iestādēm un jebkādus šķēršļus kompetento iestāžu pārbaudēm, revīzijām vai citām uzraudzības darbībām pēc pārkāpuma atklāšanas;
 - (g) par pārkāpumu atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas gūtās peļņas vai novērsto zaudējumu nozīmīgumu;
 - (h) nepieciešamību, lai administratīvajam naudas sodam būtu preventīva iedarbība.
3. Kompetentās iestādes izklāsta savu izpildes panākšanas pasākumu pamatojumu.
4. Uzraudzības pasākumi ir efektīvi, atturoši un samērīgi, ņemot vērā visus katra atsevišķā gadījuma apstākļus. Pirms uzraudzības pasākuma pieņemšanas kompetentās iestādes informē Savienības kosmosa operatorus par saviem sākotnējiem konstatējumiem un atvēl Savienības kosmosa operatoriem pietiekamu laiku apsvērumu iesniegšanai.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes ir pilnvarotas tieši celt prasību par šīs regulas pārkāpumiem tiesu iestādē un ka tām ir tiesības patstāvīgi piedalīties visu veidu tiesvedībā saistībā ar šīs regulas izpildes panākšanu, arī iesniedzot pārsūdzības.

2. IEDAĻA

KOSMOSA DARBĪBU JOMĀ KVALIFICĒTU TEHNISKO STRUKTŪRU UZRAUDZĪBA

32. pants

Kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru izmantošana

1. Dalībvalstis, kas izmanto 8. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto iespēju, nodrošina, ka publiskās iestādes norīko, novērtē un uzrauga kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras un ka tās tiek paziņotas Komisijai saskaņā ar 33. pantu.
2. Dalībvalstis var uzticēt novērtēšanas un uzraudzības uzdevumus valsts akreditācijas struktūrai [Regulas \(EK\) Nr. 765/2008](#) nozīmē un saskaņā ar to. Komisija minēto informāciju dara publiski pieejamu.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētā publiskā iestāde:
 - (a) ir organizēta un darbojas tā, ka nerodas interešu konflikts ar tehniskā novērtējuma darbībām, ko veic kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras;
 - (b) objektīvi un neitrāli veic uzdevumus saistībā ar kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru norīkošanu, novērtēšanu un uzraudzību;
 - (c) tai ir pietiekami daudz darbinieku, lai tā varētu veikt savus uzdevumus.

33. pants

Paziņošanas process

1. Dalībvalstis paziņo Komisijai par visām to teritorijā izraudzītajām kosmosa darbību jomā kvalificētajām tehniskajām struktūrām. Šā paziņojuma vajadzībām tās izmanto atbilstīgi jaunajai pieejai paziņoto un izraudzīto organizāciju (*NANDO*) informācijas pārvaldības sistēmu.
2. Dalībvalsts var paziņot Komisijai tikai tādas kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras, kas atbilst 35. pantā noteiktajām prasībām.
3. Paziņojumā, kas minēts 1. punktā, iekļauj:
 - (a) pilnīgu informāciju par tehniskā novērtējuma darbībām, kas veiktas saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šī regula, visus attiecīgos novērtējuma modulus, norādot, kuri procesi, pakalpojumi vai produkti ir aptverti saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šī regula;
 - (b) attiecīgo kompetences apliecinājumu.
4. Ja paziņošana nav balstīta uz 34. panta 5. punkta b) apakšpunktā minēto akreditācijas sertifikātu, dalībvalstis iesniedz Komisijai un pārējām dalībvalstīm pierādījumus, kas apliecina minētās kosmosa darbību jomā kvalificētās tehniskās struktūras kompetenci un nodrošina, ka šāda struktūra tiks regulāri uzraudzīta un arī turpmāk atbildīs 35. pantā noteiktajām prasībām.

5. Struktūra var veikt darbības kā kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra tikai tad, ja Komisija vai dalībvalsts nav izteikušas iebildumus divu mēnešu laikā no paziņojuma dienas, ja paziņojumā ir iekļauts 34. panta 5. punkta b) apakšpunktā minētais akreditācijas sertifikāts, vai trīs mēnešu laikā no paziņojuma dienas, ja paziņojumā ir iekļauti 34. panta 6. punktā minētie dokumentārie pierādījumi.

3. IEDAĻA

KOSMOSA DARBĪBU JOMĀ KVALIFICĒTAS TEHNISKĀS STRUKTŪRAS

34. pants

Process, ar kuru kļūst par kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru

1. Ja subjekts plāno veikt tehniskos novērtējumus par vienu vai vairākiem jautājumiem, kas ietverti IV nodaļas I–V iedaļā, tas iesniedz pieteikumu attiecīgajai 32. pantā minētajai iestādei tajā dalībvalstī, kurā tas ir iedibināts, lai to izraudzītos kā kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru.
2. Ja tehniskās novērtēšanas darbības attiecas uz jautājumiem, kas aplūkoti IV sadaļas II nodaļā, dalībvalstis izmanto valsts kompetentās iestādes, kas izraudzītas saskaņā ar [Direktīvas \(ES\) 2022/2555](#) 8. pantu.
3. Veicot savus 28. panta 1. punktā minētos atļauju piešķiršanas un uzraudzības uzdevumus, kompetentās iestādes pienācīgi ņem vērā 2. punktā minēto struktūru un iestāžu veiktos tehniskos novērtējumus un nodrošina uzraudzības konvergenci ar Direktīvas 2022/2555 8. pantā minētajām iestādēm.

Dalībvalstis, izmantojot mehānismus un protokolus, nodrošina ciešu koordināciju starp šādām iestādēm un kompetentajām iestādēm, kas izraudzītas saskaņā ar šīs regulas 28. panta 1. punktu.
4. Ja publiska struktūra, kas veic tehniskus novērtējumus saistībā ar IV sadaļas I nodaļā un V nodaļā noteiktajām prasībām, ir daļa no 28. panta 1. punktā minētās kompetentās iestādes administratīvās struktūras, 1. punktā minēto pieteikumu iesniedz kompetentā iestāde.
5. Šā panta 1. punktā minētās struktūras norāda, par kuriem jautājumiem, uz kuriem attiecas IV sadaļas I–V nodaļa, ir iesniegts pieteikums, lai kļūtu par kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru, un:
 - (a) sniedz aprakstu par visām veicamajām tehniskā novērtējuma darbībām;
 - (b) norāda jebkuru(-us) akreditācijas sertifikātu(-us), ja tāds(-i) ir, ko izdevusi valsts akreditācijas struktūra un kas apliecina, ka attiecīgā struktūra atbilst 35. pantā noteiktajām prasībām;
 - (c) attiecīgā gadījumā norāda derīgu dokumentu, kas apliecina pieteikuma iesniedzēja izraudzīšanu par paziņoto struktūru saskaņā ar jebkuru attiecīgo Savienības saskaņošanas tiesību aktu.
6. Ja pieteikuma iesniedzējs nevar iesniegt 5. punkta b) apakšpunktā minēto akreditācijas sertifikātu, tas 32. pantā minētajai iestādei iesniedz visus dokumentāros pierādījumus, kas minētajai iestādei ļauj veikt verificācijas vai regulāru uzraudzību, lai nodrošinātu atbilstību 35. pantā noteiktajām prasībām.

7. Ja pieteikuma iesniedzējs jau ir izraudzīts par paziņoto struktūru saskaņā ar Savienības saskaņošanas tiesību aktu, visus dokumentus un sertifikātus, kas saistīti ar šādu izraudzīšanu, var izmantot, lai pamatotu tā izraudzīšanu par kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru saskaņā ar šo regulu.
8. Ja ir izpildīti 5. punktā paredzētie nosacījumi, 32. pantā minētā iestāde pieņem pozitīvu lēmumu par pieteikumu. Lēmumu paziņo tehniskajai struktūrai, attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm un Komisijai.
9. Kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra atjaunina 5., 6. un 7. punktā minēto dokumentāciju, kad vien notiek attiecīgas izmaiņas, lai paziņojošā iestāde varētu uzraudzīt, vai minētā kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra joprojām atbilst 35. pantā noteiktajām prasībām.

35. pants

Prasības kosmosa darbību jomā kvalificētām tehniskām struktūrām

1. Kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras atbilst IX pielikuma 1. punktā noteiktajām prasībām.
2. Ja tehniskās novērtēšanas darbības tiek veiktas saistībā ar IV sadaļas III nodaļu, kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra papildus 1. punktā minētajam pienākumam izpilda IX pielikuma 2. punktā noteiktās prasības.
3. Kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras, kas veic tehniskās novērtēšanas darbības saistībā ar IV sadaļas I un V nodaļu, ir publiskas struktūras.
4. Kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniska struktūra, kas slēdz apakšlīgumus par uzdevumiem, kuri saistīti ar tehnisko novērtēšanu, attiecīgi informē 32. pantā minēto iestādi un nodrošina, ka tās apakšuzņēmējs atbilst 1. un 2. punktā minētajām prasībām.

Kosmosa darbību jomā kvalificētām tehniskajām struktūrām ir jānodrošina, ka 32. pantā minētās iestādes rīcībā ir visi dokumenti, kas saistīti ar apakšuzņēmēja kvalifikācijas novērtējumu un ar šī apakšuzņēmēja veikto darbu.

36. pants

Identifikācijas numuri

Komisija piešķir identifikācijas numuru katrai kosmosa darbību jomā kvalificētai tehniskajai struktūrai un publiski dara pieejamu sarakstu ar kosmosa darbību jomā kvalificētajām tehniskajām struktūrām Savienībā, to identifikācijas numuriem un IV sadaļā paredzētajiem jautājumiem, attiecībā uz kuriem tās ir paziņotas.

37. pants

Grozījumi paziņojumā

1. Iestāde, kas minēta 32. pantā, attiecīgi ierobežo, aptur vai atsauc paziņojumu par kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru, kas vairs neatbilst 35. pantā noteiktajām prasībām vai nepilda savus pienākumus. Tā attiecīgi informē Komisiju un pārējās dalībvalstis.
2. Ja tiek ierobežots, apturēts vai atsaukts paziņojums vai ja dalībvalsts teritorijā iedibinātā kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra ir pārtraukusi

darbību, attiecīgā dalībvalsts veic atbilstošus pasākumus, lai nodotu šīs struktūras lietas citai kosmosa darbību jomā kvalificētai tehniskajai struktūrai vai, ja tas nav iespējams, Aģentūrai vai 8. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajai starptautiskajai organizācijai.

38. pants

Kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru lēmumu pārsūdzēšana

Dalībvalstis nodrošina, ka kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru lēmumus var pārsūdzēt.

39. pants

Kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru koordinācija

Komisija nodrošina kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru pienācīgu koordināciju visā Savienībā, arī izveidojot kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru nozaru grupas.

II nodaļa PĀRVALDĪBA SAVIENĪBAS LĪMENĪ

1. IEDAĻA AĢENTŪRAS UZDEVUMI UN STRUKTŪRAS

40. pants

Aģentūras uzdevumi

1. Saistībā ar šīs regulas II–VI sadaļā noteiktajām prasībām Aģentūrai ir šādi uzdevumi:
 - (a) veikt tehniskos novērtējumus, kas ļauj Komisijai pieņemt lēmumus par atļauju piešķiršanu Savienības īpašumā esošo aktīvu Savienības kosmosa operatoriem un viņu pastāvīgu uzraudzību un trešo valstu operatoru reģistrāciju un pastāvīgu uzraudzību;
 - (b) pēc pieprasījuma veikt 8. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētos tehniskos novērtējumus;
 - (c) pamatojoties uz Komisijas lēmumu, veikt trešo valstu kosmosa operatoru un starptautisko organizāciju reģistrāciju saskaņā ar 17. un 18. pantu;
 - (d) izveidot un pārvaldīt *URSO* saskaņā ar 24. pantu;
 - (e) izsniegt 25. panta 1. punktā minēto e-sertifikātu;
 - (f) pārvaldīt reģistrāciju *URSO* un attiecīgi tās apturēšanu vai atsaukšanu saskaņā ar 22. pantu;
 - (g) saskaņā ar 67. panta 1. punktu izveidot un pārvaldīt Savienības kontaktpersonu saraksta datubāzi brīdinājumu sniegšanai par sevišķi interesējošiem notikumiem;
 - (h) ziņot Komisijai par vienkāršotas riska pārvaldības piemērošanu visā Savienībā un iesniegt attiecīgus ieteikumus saskaņā ar 79. panta 3. punkta pirmo daļu;

- (i) koordinēt saskaņā ar 94. panta 1. punktu izveidotā Savienības Kosmosa noturības tīkla (*EUSRN*) darbības un nodrošināt *EUSRN* sekretariātu;
 - (j) veicināt Savienības kosmosa marķējuma satvara izveidi un uzturēšanu saskaņā ar VI sadaļas II nodaļas noteikumiem;
 - (k) uzturēt tīmekļa vietni, kurā tiek sniegta aktuāla informācija par Savienības kosmosa marķējuma shēmām un Savienības kosmosa marķējumiem un kas nodrošina to publiskošanu, saskaņā ar 111. panta 5. punktu;
 - (l) palīdzēt Komisijai sagatavot deleģētos un īstenošanas aktus, kuru pamatā ir šī regula, un sagatavot priekšlikumus šīs regulas grozījumiem, izdodot Komisijai adresētus oficiālus tehniskos atzinumus;
 - (m) izdot kompetentajām iestādēm un Savienības kosmosa operatoriem adresētas pamatnostādnes un sniegt ieteikumus vienai vai vairākām kompetentajām iestādēm, lai veicinātu konsekvētu uzraudzības praksi visā Savienībā un Savienības tiesību aktu vienādu piemērošanu;
 - (n) pēc Komisijas pieprasījuma jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula, sniegt ieguldījumu darbības rādītāju noteikšanā, mērīšanā, ziņošanā un analīzē, jo īpaši attiecībā uz būtiskiem incidentiem un sadursmēm;
 - (o) sniegt Komisijai visas nepieciešamās tehniskās, zinātniskās un administratīvās konsultācijas un atbalstu, lai tā varētu veikt šajā regulā paredzētos uzraudzības uzdevumus;
 - (p) izveidot sadarbību ar trešo valstu uzraudzības iestādēm, starptautiskām organizācijām vai to struktūrām un starptautiskā līmenī veicināt informētību par šajā regulā noteiktajām prasībām;
 - (q) attiecīgā gadījumā sadarboties ar citām Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām, ja šādu Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru darbības aptver tehniskos aspektus, kas saistīti ar kosmosa darbību drošību, noturību un vidisko ilgtspēju, vai citus attiecīgus jautājumus, piemēram, mākslīgā intelekta izmantošanu kosmosa darbību veikšanā.
2. Pirms 1. punkta l) apakšpunktā minēto tehnisko atzinumu iesniegšanas, kā arī pirms 1. punkta m) apakšpunktā minēto pamatnostādņu izdošanas Aģentūra rīko atklātu sabiedrisko apspriešanu.
- Līdz 2028. gada 1. augustam Aģentūra iesniedz Komisijai tehniskos atzinumus, lai palīdzētu Komisijai sagatavot 113. pantā minētos deleģētos aktus un 59. panta 3. punkta pirmajā daļā, 61. panta 3. punkta pirmajā daļā, 63. panta 2. punktā, 68. panta 2. punkta pirmajā daļā, 69. panta 2. punkta pirmajā daļā, 70. panta 3. punkta pirmajā daļā, 73. panta 4. punkta pirmajā daļā, 93. panta 8. punktā, 96. panta 7. punkta otrajā daļā, 97. panta 4. punktā, 101. panta 5. punkta pirmajā daļā, 104. panta 2. punktā un 111. panta 4. punkta pirmajā daļā minētos īstenošanas aktus.
3. Pirms jaunu pamatnostādņu vai ieteikumu izdošanas Aģentūra pārskata esošās pamatnostādnes un ieteikumus, lai izvairītos no dublēšanās.

41. pants

Aģentūras maksas

1. Aģentūra saskaņā ar 3. punktā minēto deleģēto aktu iekasē no Savienības kosmosa operatoriem, trešo valstu kosmosa operatoriem un starptautiskajām organizācijām maksu, lai pilnībā segtu nepieciešamos izdevumus, kas Aģentūrai radušies, veicot uzdevumus saskaņā ar šo regulu, kā arī panāktu, ka tiek atlīdzinātas tādas izmaksas, kas radušās 44. panta 2. punkta pirmajā daļā minēto kopīgo pārbaudes grupu darba rezultātā, vai izmaksas par neatkarīgu ekspertu sniegtām konsultācijām.
2. Maksas summa, ko iekasē no 1. punktā minētā kosmosa pakalpojumu sniedzēja, sedz visas izmaksas, kas rodas, pildot šajā regulā noteiktos uzdevumus. Summa ir proporcionāla attiecīgā kosmosa pakalpojumu sniedzēja apgrozījumam.
3. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot maksas apmēru un tās samaksas veidu.

42. pants

Aģentūras struktūras

Lai veiktu 43. pantā minētos uzdevumus, Aģentūrā tiek izveidota Atbilstības padome un Apelācijas padome.

43. pants

Atbilstības padomes uzdevumi

1. Atbilstības padomes kompetencē ietilpst šādi pienākumi:
 - (a) izdot Komisijai tehniskus priekšlikumus par atļauju piešķiršanu saskaņā ar 12. panta 2. punktu Savienībai piederošo aktīvu operatoriem, kuriem Komisija ir uzticējusi Savienības programmas attiecīgā komponenta izpildi vai ekspluatāciju, kā norādīts minētajā pantā, un visā šādas atļaujas darbības laikā veikt tehniskās novērtēšanas darbības, lai Komisija varētu pastāvīgi uzraudzīt šādus operatorus nolūkā nodrošināt atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām;
 - (b) veikt tehniskās novērtēšanas darbības saistībā ar IV sadaļas I, II, III, IV un V nodaļā noteiktajām prasībām, pirms kompetentās iestādes piešķir atļaujas Savienības kosmosa pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētajiem aktīviem, ja dalībvalsts ir nolēmusi uzticēt Aģentūrai uzdevumu veikt šādu tehnisko novērtējumu saskaņā ar 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu;
 - (c) veikt novērtēšanu un sniegt Komisijai tehniskus priekšlikumus attiecībā uz trešo valstu kosmosa operatoru pastāvīgo atbilstību IV sadaļā noteiktajām prasībām, kā noteikts attiecīgi 15. un 16. pantā.
2. Šā panta 1. punkta nolūkā Atbilstības padomei ir šādas pilnvaras:
 - (a) šā panta 3. punktā noteiktajā veidā pieņemt tehniskā novērtējuma lēmumus, ar ko ierosina Komisijai saskaņā ar 11. panta 1. punkta pirmo daļu piešķirt atļauju Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoriem, kuriem uzticēta Savienības programmas komponentu izpilde vai ekspluatācija saskaņā ar 12. panta 2. punktu, kā arī visā šādas atļaujas darbības laikā ierosināt Komisijai jebkādos nepieciešamos uzraudzības pasākumus;
 - (b) pieņemt tehniskā novērtējuma lēmumus par IV sadaļas I, II, III, IV un V nodaļā noteikto prasību izpildi, ja dalībvalsts uztic Aģentūrai veikt tehnisko novērtējumu saskaņā ar 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu;

- (c) pamatojoties uz Komisijas lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar 11. panta 1. punkta pirmo daļu, 17. panta 6. punktu un 22. panta 6. punkta pirmo daļu, nodrošināt Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoru, trešo valstu kosmosa operatoru un starptautisko organizāciju reģistrāciju *URSO*, kā arī attiecīgi reģistrācijas apturēšanu vai atsaukšanu *URSO* saskaņā ar 17., 18. un 22. pantu, un pārvaldīt *URSO* un ar to saistīto platformu;
 - (d) regulas 15. un 16. pantā noteiktajā veidā pieņemt tehniskā novērtējuma lēmumus, ar kuriem ierosina Komisijai pasākumus, lai pēc reģistrācijas nodrošinātu trešo valstu kosmosa operatoru atbilstību IV sadaļā noteiktajām prasībām;
 - (e) izdot 25. panta 1. punktā minētos e-sertifikātus;
 - (f) veicot 1. punktā minētos tehniskos novērtējumus, apstiprināt 44. panta 2. punkta otrajā daļā minēto tehnisko padomju iesniegto ziņojumu secinājumus;
 - (g) sagatavot un publicēt konsolidētos sarakstus ar kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kas reģistrēti *URSO* saskaņā ar 24. panta 2. punktu;
 - (h) pieņemt un publicēt savu reglamentu.
3. Lai pieņemtu 2. punktā minētos lēmumus, Atbilstības padome rīkojas šādi:
- (a) atbilstību IV sadaļas I, III, IV un V nodaļā noteiktajām prasībām nosaka, izmantojot tehniskos novērtējumus, ko veic saskaņā ar 44. panta 1. punktu;
 - (b) atbilstību IV sadaļas II nodaļā noteiktajām prasībām nosaka šādi:
 - (i) attiecībā uz tehniskā novērtējuma lēmumiem par 1. punkta a) apakšpunktā minētajiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem atbilstību nosaka Drošības akreditācijas padome saskaņā ar Regulas (ES) 2021/696 II nodaļu;
 - ii) attiecībā uz tehniskā novērtējuma lēmumiem par 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētajiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem atbilstību nosaka saskaņā ar 44. panta 1. punktu.

44. pants

Atbilstības padomes tehniskie sastāvi

1. Atbilstības padome darbojas trīs tehniskās padomes sastāvos:
 - (a) drošības atbilstības tehniskā padome;
 - (b) noturības atbilstības tehniskā padome;
 - (c) vidiskās ilgtspējas atbilstības tehniskā padome.
 2. Tehniskās padomes, kas minētas 1. punktā, sastāv no kopējām pārbaudes grupām, kurās ir Aģentūras, kompetento iestāžu un kosmosa darbību jomā kvalificēto tehnisko struktūru darbinieki.
- Pēc tehnisko novērtējumu pabeigšanas tehniskās padomes iesniedz ziņojumus Atbilstības padomei.

Tehniskās padomes atbalsta tehniskais sekretariāts, kas veic sagatavošanas darbus, kuri vajadzīgi, lai Atbilstības padome varētu pildīt savus uzdevumus saskaņā ar šo regulu.

3. Komisijai ir piešķirtas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot kritērijus attiecībā uz tehnisko padomju kopīgo pārbaudes grupu sastāvu un darbinieku speciālajām zināšanām, lai nodrošinātu kompetento iestāžu un kosmosa darbību jomā kvalificēto tehnisko struktūru darbinieku līdzsvarotu dalību, kā arī precizētu to izraudzīšanu, uzdevumus un darba kārtību.

45. pants

Atbilstības padomes sastāvs un balsošanas noteikumi

1. Atbilstības padomē ir pa vienam pārstāvim no katras dalībvalsts un viens pārstāvis no Komisijas.
Atbilstības padomes locekļu pilnvaru termiņš ir četri gadi, un tas ir atjaunojams.
2. Savienības aģentūru vai struktūru un trešo valstu vai starptautisko organizāciju pārstāvjus izņēmuma kārtā var uzaicināt piedalīties Atbilstības padomes sanāksmēs novērotāju statusā:
 - (a) attiecībā uz Savienības aģentūru vai struktūru pārstāvjiem – jautājumos, kas saistīti ar minēto Savienības aģentūru vai struktūru uzdevumiem vai interešu aspektiem;
 - (b) attiecībā uz trešo valstu vai starptautisku organizāciju pārstāvjiem – jautājumos, kas ir tieši ar tiem saistīti, jo īpaši attiecībā uz kosmosa infrastruktūras aktīviem, kuri tiem pieder vai kuri atrodas to teritorijā, vai jautājumos, kas tieši saistīti ar trešo valstu kosmosa operatoru un starptautisko organizāciju atbilstību šai regulai.
3. Noteikumi par trešo valstu vai starptautisko organizāciju, kas minētas 2. punktā, pārstāvju dalības nosacījumiem tiek noteikti attiecīgajos nolīgumos un tiem jāatbilst Atbilstības padomes reglamentam.
4. Atbilstības padomes lēmumus vienprātīgi pieņem visi tās balsstiesīgie locekļi. Ja vienprātību nevar panākt, Atbilstības padome pieņem lēmumus, pamatojoties uz kvalificēta vairākuma balsojumu saskaņā ar LES 16. pantu.

Komisijas pārstāvis nebalso.

Atbilstības padomes priekšsēdētājs Reģistrācijas padomes vārdā paraksta tās pieņemtos lēmumus.

46. pants

Apelācijas padome

1. Tiek izveidota Apelācijas padome. Apelācijas padome ir atbildīga par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz Aģentūras lēmumu pārsūdzēšanu.
2. Apelācijas padomē ir seši locekļi un seši aizstājēji, kurus no kvalificētu kandidātu saraksta, ko izveidojusi Komisija, ieceļ Administratīvā padome, pamatojoties uz viņu attiecīgajām speciālajām zināšanām kosmosa tiesību vai kosmosa darbību jomā, jo

īpaši jautājumos, kas saistīti ar drošību, riska pārvaldību, kibernetisko drošību, kosmosa darbību vidisko ilgtspēju vai *ISOS*.

3. Divus Apelācijas padomes locekļus un divus aizstājējus ieceļ Administratīvā padome, kas minēta [Regulas \(ES\) 2021/696 72. panta 1. punktā](#), izraugoties tos no Komisijas ierosināta kandidātu saraksta pēc publiska uzaicinājuma izteikt ieinteresētību, ko publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
4. Apelācijas padomes locekļi ir neatkarīgi, pieņemot lēmumus. Šīm personām nav saistoši nekādi norādījumi. Viņi neveic nekādus citus pienākumus Aģentūrā, tās Administratīvajā padomē, Drošības akreditācijas padomē vai Atbilstības padomē un saistībā ar tām.
5. Apelācijas padomes locekļu amata pilnvaru termiņš ir četri gadi. To var pagarināt vienu reizi. Apelācijas padomes locekļus neatceļ no amata viņu pilnvaru laikā, ja vien tie ar Administratīvās padomes lēmumu nav atzīti par vainīgiem smagā pārkāpumā.
6. Apelācijas padomes lēmumus pieņem ar četru no tās sešu locekļu balsu vairākumu. Apelācijas padome ieceļ priekšsēdētāju.
Priekšsēdētājam un locekļiem ir vienādas balsstiesības.
7. Aģentūra nodrošina pienācīgu operatīvo un sekretariāta atbalstu Apelācijas padomei.

47. pants

Pārsūdzība

1. Var pārsūdzēt Aģentūras lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar II sadaļas II, III un IV nodaļu, 43. panta 2. punktu, 49.–52. pantu un IV sadaļu, kā arī jebkuru citu Aģentūras lēmumu, kas adresēts fiziskai vai juridiskai personai vai kas, kaut arī ir citai personai adresēta lēmuma formā, tieši un individuāli skar šo personu.
2. Apelāciju kopā ar tās pamatojumu iesniedz rakstveidā Aģentūrā trīs mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgajai personai paziņots lēmums, vai – ja šāda paziņojuma nav bijis – no dienas, kad Aģentūra publicējusi savu lēmumu.
3. Pārsūdzība, kas iesniegta saskaņā ar 1. punktu, neaptur minētajā punktā minētā lēmuma piemērošanu. Tomēr Apelācijas padome var apturēt apstrīdētā lēmuma piemērošanu, ja tā uzskata, ka apstākļi to prasa.
4. Apelācijas padome pieņem lēmumu sešu mēnešu laikā pēc pārsūdzības iesniegšanas. Apelācijas padome var apstiprināt lēmumu vai nodot lietu Atbilstības padomei. Tai ir saistošs Apelācijas padomes lēmums.
Apelācijas padomes pieņemtie lēmumi ir pamatoti, un iestāde tos dara zināmus atklātībai.
5. Komisija ir pilnvarota noteikt Apelācijas padomes procedūras norises kārtību saskaņā ar 114. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.
6. Prasības atcelt lēmumu, ko pieņēmusi Aģentūra saskaņā ar šo regulu, un prasības saistībā ar piemērojamajos termiņos pieļautu bezdarbību var tikt iesniegtas Tiesā tikai tad, kad ir pabeigta iepriekš minētā apelācijas procedūra.

2. IEDAĻA

KOMISIJAS UN AĢENTŪRAS PILNVARAS ATTIECĪBĀ UZ

SAVIENĪBAI PIEDEROŠU AKTĪVU SAVIENĪBAS KOSMOSA OPERATORIEM UN TREŠO VALSTU KOSMOSA PAKALPOJUMU SNIEDZĒJIEM

48. pants

Aģentūras un Komisijas darbības joma un pilnvaru īstenošana

1. Komisija ar Aģentūras atbalstu un palīdzību šajā iedaļā norādītajā veidā uzrauga tālāk uzskaitīto kosmosa pakalpojumu sniedzēju atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām:
 - (a) Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatori, kas ir subjekti, kuriem uzticēta Savienības programmas komponentu izpilde vai ekspluatācija, pamatojoties uz atļauju, ko Komisija piešķirusi saskaņā ar 12. panta 2. punktu;
 - (b) trešo valstu kosmosa operatori;
 - (c) starptautiskās organizācijas, ievērojot attiecīgi 107. panta 3. punktu un 108. pantu.
2. Lai veiktu 40. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētos tehniskos novērtējumus, Aģentūrai ir 49., 50., 51. un 52. pantā minētās pilnvaras.

Aģentūra informē Komisiju par katru no 49., 50., 51. un 52. pantā minētajām darbībām.
3. Komisija un Aģentūra atsevišķi vai kopīgi veic jebkuru no 49., 50., 51. un 52. pantā minētajiem uzdevumiem.
4. Neskarot Savienības iestāžu un dalībvalstu attiecīgo kompetenci, Aģentūra 1. punkta b) apakšpunkta nolūkā pēc 106. panta 1. punktā minēto starptautisko vienošanos noslēgšanas var noslēgt vienošanās par administratīvo sadarbību ar attiecīgajām trešo valstu iestādēm, lai nodrošinātu netraucētu pārbaudi veikšanu, ja ir izpildīti 52. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi.

Minētās vienošanās par sadarbību nerada juridiskas saistības attiecībā uz Savienību un tās dalībvalstīm, nedz arī liedz dalībvalstīm un kompetentajām iestādēm slēgt divpusējas vai daudzpusējas vienošanās ar trešām valstīm un to attiecīgajām iestādēm.
5. Minētajās vienošanās par sadarbību norāda vismaz šādus elementus:
 - (a) detalizētas procedūras un koordinācijas aspektus ar attiecīgajām trešo valstu iestādēm, kas Aģentūrai ļauj saskaņā ar 52. pantu veikt pārbaudes 1. punkta b) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju darbīmdarbības telpās, kuras atrodas ārpus Savienības;
 - (b) detalizētu informāciju, kurā izklāstīti nosacījumi attiecīgo trešo valstu iestāžu pārstāvju dalībai pārbaudēs, ko Aģentūra veic saskaņā ar 52. pantu, jo īpaši, ja 1. punkta b) apakšpunktā minētie kosmosa pakalpojumu sniedzēji ir publiskas struktūras;
 - (c) protokolus un mehānismus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu visas attiecīgās informācijas apmaiņu starp Aģentūru un trešo valstu iestādēm, jo īpaši mehānismus, ar kuriem trešās valsts iestāde nekavējoties paziņo par situācijām, kad tiek uzskatīts, ka 1. punkta b) apakšpunktā minētie kosmosa pakalpojumu sniedzēji ir pārkāpuši prasības, kuras tiem ir jāievēro saskaņā ar attiecīgās

trešās valsts piemērojamajiem tiesību aktiem, kā arī par piemērotajiem korektīvajiem pasākumiem un sodiem;

- (d) nepieciešamo koordināciju attiecībā uz uzraudzības darbībām, ko veic saskaņā ar šo regulu, un darbībām, ko veic trešās valsts iestādes;
- (e) regulāru atjauninājumu nosūtīšanu par regulatīvajām vai uzraudzības norisēm attiecīgajā trešā valstī.

49. pants

Informācijas pieprasīšana

1. Komisija un Aģentūra ar lēmumu var pieprasīt, lai 48. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētie kosmosa pakalpojumu sniedzēji sniegtu visu informāciju, kas Komisijai un Aģentūrai vajadzīga to uzdevumu veikšanai saskaņā ar šo regulu, tai skaitā visus attiecīgos darījumdarbības dokumentus, revīzijas vai incidentu ziņojumus vai informāciju par ārpakalpojumu darbībām.
2. Saskaņā ar 1. punktu pieņemtajos lēmumos Komisija un Aģentūra norāda pieprasījuma mērķi, precizē, kāda informācija ir vajadzīga, nosaka termiņu, kurā minētā informācija ir jāsniedz, precizē naudas sodus, kas saskaņā ar 55. panta 1. punkta c) apakšpunktu piemērojami par nepilnīgas, nepareizas vai maldinošas informācijas vai paskaidrojumu sniegšanu, iespēju minēto lēmumu pārskatīt Tiesā un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas pieejami saskaņā ar 47. pantu.
3. Kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kas minēti 48. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā, sniedz pieprasīto informāciju.

50. pants

Pilnvaras veikt izmeklēšanu

1. Komisija un Aģentūra veic izmeklēšanu attiecībā uz 48. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem.
2. Komisija un Aģentūra savām norīkotajām amatpersonām izsniedz atļauju veikt 1. punktā minēto izmeklēšanu. Komisijas un Aģentūras amatpersonas īsteno savas izmeklēšanas pilnvaras, uzrādot šo atļauju.

Komisija un Aģentūra var uzticēt 44. panta 1. punktā minēto kopīgo pārbaūžu grupu dalībniekiem vai revidentiem uzdevumu veikt izmeklēšanu kopā ar Aģentūras amatpersonām.
3. Šā panta 2. punkta pirmajā daļā minētajā atļaujā norāda tās mērķi, priekšmetu, veicamās darbības, kā arī 55. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētos naudas sodus, kas piemērojami, ja 4. punkta pirmajā daļā minētie elementi vai atbildes uz jautājumiem, kas uzdoti, un paskaidrojumi, kas prasīti saskaņā ar 4. punkta c) apakšpunktu, ir nepareizi vai maldinoši.
4. Komisijas un Aģentūras amatpersonas ir pilnvarotas:
 - (a) pārbaudīt visus uzskaites dokumentus, datus, procedūras un pārējos materiālus, kas vajadzīgi to uzdevumu izpildei, neatkarīgi no tā, kādā veidā šī informācija tiek glabāta;
 - (b) iegūt šādu uzskaites dokumentu, datu, procedūru un citu materiālu apstiprinātas kopijas vai izrakstus;

- (c) uzaicināt jebkuru personu, uz kuru attiecas izmeklēšana, vai tās pārstāvjus vai darbiniekus un pieprasīt tiem sniegt mutisku vai rakstisku paskaidrojumu par faktiem vai dokumentiem, kas attiecas uz pārbaudes priekšmetu un mērķi, un fiksēt atbildes;
 - (d) pieprasīt telefonsakaru un datplūsmu reģistrus.
5. Kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kas minēti 48. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā, ir jāpakļaujas izmeklēšanai.
- Laikus pirms izmeklēšanas datuma Komisija un Aģentūra informē tās dalībvalsts kompetento iestādi, kurā izmeklēšana tiks veikta, par plānoto izmeklēšanu, kā arī par pilnvaroto amatpersonu un attiecīgi citu 2. punkta otrajā daļā minēto pilnvaroto personu vārdiem.
6. Attiecīgās kompetentās iestādes amatpersonas pēc Komisijas un Aģentūras pieprasījuma palīdz Komisijas un Aģentūras pilnvarotajām amatpersonām un citām pilnvarotām personām veikt to pienākumus. Pēc pieprasījuma attiecīgās kompetentās iestādes amatpersonas var piedalīties attiecīgajā izmeklēšanā.

51. pants

Savienībā veiktas pārbaudes uz vietas

1. Komisija un Aģentūra var veikt visas nepieciešamās pārbaudes uz vietas jebkurās Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoru darbīšanas telpās, zemes īpašumos vai citos īpašumos, kā arī 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju darbīšanas telpās, zemes īpašumos vai citos īpašumos, kas atrodas Savienībā.
2. Šā panta 1. punktā minētās pārbaudes veic, pamatojoties uz attiecīgi Komisijas un Aģentūras lēmumiem veikt izmeklēšanu uz vietas.
Ar minēto lēmumu ieceļ Komisijas un Aģentūras pilnvarotās amatpersonas un citas personas, ko Komisija un Aģentūra pilnvarojusi veikt pārbaudi.
Tajā norāda pārbaudes mērķi, priekšmetu un datumu. Tajā iekļauj atsauci uz 56. panta 1. punktā paredzētajiem naudas sodiem un periodiskajiem soda maksājumiem gadījumos, kad attiecīgās personas nepakļaujas pārbaudei, kā arī uz iespēju minēto lēmumu pārskatīt Tiesā un uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas pieejami saskaņā ar 47. pantu.
3. Komisijas un Aģentūras amatpersonas un citas personas, kas ir pilnvarotas veikt pārbaudi uz vietas saskaņā ar 2. punkta otro daļu, var iekļūt attiecīgi Savienībai piederošo kosmosa aktīvu Savienības kosmosa operatoru un 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju darbīšanas telpās, zemes īpašumos vai citos īpašumos. Tiem ir visas 50. panta 4. punktā noteiktās pilnvaras un pilnvaras aizzīmogot jebkādas uzņēmuma telpas, grāmatvedības dokumentus vai dokumentus uz minētās pārbaudes laiku un tiktāl, ciktāl tas nepieciešams minētās pārbaudes veikšanai.
4. Laikus pirms pārbaudes Komisija un Aģentūra paziņo par to tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā minētā pārbaude tiks veikta. Pārbaudes veic, ja attiecīgā iestāde nav cēlusi iebildumus.
Šā panta 2. punkta otrajā daļā minētās amatpersonas īsteno savas pilnvaras, uzrādot 2. punkta pirmajā daļā minēto lēmumu.

5. Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatori un kosmosa pakalpojumu sniedzēji, kas minēti attiecīgi 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā, pakļaujas pārbaudēm uz vietas, kas paredzētas Aģentūras un Komisijas lēmumā.
6. Tās dalībvalsts kompetentās iestādes darbinieki, kurā paredzēts veikt pārbaudi, un šo kompetento iestāžu pilnvarotās personas pēc Komisijas vai Aģentūras pieprasījuma palīdz 2. punkta otrajā daļā minētajām amatpersonām. Kompetento iestāžu amatpersonas pēc pieprasījuma var arī piedalīties pārbaudēs uz vietas.
7. Komisija un Aģentūra var pieprasīt kompetentajām iestādēm to vārdā veikt konkrētus izmeklēšanas uzdevumus un pārbaudes uz vietas, kā paredzēts šajā pantā un 50. pantā. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm ir vismaz tādas pašas pilnvaras, kā noteikts šajā pantā un 50. pantā.

52. pants

Pārbaudes uz vietas ārpus Savienības robežām

1. Ja Komisija un Aģentūra nevar pildīt savus uzdevumus, kas noteikti šajā regulā, sadarbojoties ar 48. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju juridiskajiem pārstāvjiem, kas minēti 23. pantā, Komisija un Aģentūra var veikt pārbaudes uz vietas 48. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju darbībumdarbības telpās, zemes īpašumos vai citos īpašumos, kas atrodas ārpus Savienības, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:
 - (a) attiecīgais kosmosa pakalpojumu sniedzējs, kas minēts 48. panta 1. punkta b) apakšpunktā, piekrīt pārbaudes veikšanai trešā valstī, un
 - (b) Aģentūra ir nosūtījusi oficiālu paziņojumu attiecīgajai trešās valsts iestādei, un tai pret to nav iebildumu.
2. Ja Komisija un Aģentūra rīkojas, pamatojoties uz 1. punktu, tām ir pilnvaras, kas minētas:
 - (a) 49. pantā;
 - (b) 50. panta 4. punkta a), b) un c) apakšpunktā;
 - (c) 51. panta 3. punktā.

53. pants

Aģentūras veiktās izmeklēšanas procedūra

1. Ja Aģentūras rīcībā ir pārliecinošas norādes uz to, ka ir pārkāptas IV sadaļā noteiktās tehniskās prasības, Aģentūra sāk izmeklēšanu.
2. Amatpersonām, kas veic izmeklēšanu, ir pilnvaras pieprasīt informāciju saskaņā ar 49. pantu nolūkā veikt izmeklēšanu un attiecīgi pārbaudes uz vietas saskaņā ar 50. un 51. pantu.

54. pants

Pasākumi pēc Aģentūras veiktas izmeklēšanas

1. Ja, pamatojoties uz 53. panta 2. punktā minēto izmeklēšanu, Aģentūra provizoriski konstatē, ka Savienībai piederošo aktīvu Savienības kosmosa operators vai attiecīgi 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētais kosmosa pakalpojumu sniedzējs ir

pārkāpis šajā regulā noteiktās prasības, kā norādīts X pielikumā, Aģentūra iesniedz priekšlikumu Komisijai konstatēt šīs regulas pārkāpumu un pieņemt vienu vai vairākus 55. panta 1. punkta pirmajā daļā minētos pasākumus attiecībā uz attiecīgo Savienībai piederošo aktīvu Savienības kosmosa operatoru vai kosmosa pakalpojumu sniedzēju, kas minēts 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā.

Aģentūra norāda visus faktiskos apstākļus, pārkāptos noteikumus un ierosināto naudas soda apmēru.

Komisija pēc savas iniciatīvas, pēc dalībvalsts pieprasījuma vai pēc sūdzības saņemšanas var izmeklēt jebkuru šīs regulas pārkāpumu.

2. Iesniedzot 1. punkta pirmajā daļā minēto priekšlikumu Komisijai, Aģentūra, pamatojoties uz saviem sākotnējiem konstatējumiem, izvērtē pārkāpuma būtību un smagumu, ņemot vērā šādus kritērijus:
 - (a) pārkāpuma smagums un ilgums, kā arī pārkāpuma radīto zaudējumu pastāvīgums;
 - (b) iepriekšēji pārkāpumi, ko izdarījis minētais Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operators;
 - (c) pārkāpuma rezultātā vai ar tā starpniecību radītais materiālais vai nemateriālais kaitējums, tai skaitā finansiālie vai ekonomiskie zaudējumi un nelabvēlīgā ietekme uz citiem pakalpojumiem, kā arī attiecīgie kritēriji pārkāpuma ietekmes izvērtēšanai, piemēram, ietekmēto lietotāju skaits vai pārkāpuma rezultātā trešai personai radīto zaudējumu apmērs;
 - (d) pārkāpuma izdarītāja nodoms vai nolaidība;
 - (e) pasākumi, ko Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operators veicis, lai novērstu vai mazinātu c) apakšpunktā minēto materiālo vai nemateriālo kaitējumu;
 - (f) sadarbības līmenis izmeklēšanas procedūras laikā, ieskaitot jebkādus šķēršļus revīzijām vai uzraudzības darbībām pēc pārkāpuma atklāšanas;
 - (g) par pārkāpumu atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas gūtās peļņas vai novērsto zaudējumu nozīmīgums;
 - (h) iespējamās sistēmiskās sekas, ko var radīt šāds pārkāpums;
 - (i) nepieciešamība nodrošināt, lai administratīvajiem naudas sodiem būtu atturoša ietekme.
3. Ja saskaņā ar šo iedaļu veiktās izmeklēšanas rezultāti neļauj Aģentūrai secināt, ka ir noticis šīs regulas pārkāpums, Aģentūra pieņem lēmumu par izmeklēšanas izbeigšanu. Tā nekavējoties informē Komisiju.

55. pants

Komisijas īstenoti uzraudzības pasākumi

1. Saņemot 54. panta 1. punkta pirmajā daļā minēto Aģentūras priekšlikumu, Komisija var veikt vienu vai vairākas šādas darbības:
 - (a) konstatēt pārkāpuma esību un pieprasīt attiecīgajam Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoram vai kosmosa pakalpojumu sniedzējam, kas minēts 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā, izbeigt pārkāpumu;

- (b) vajadzības gadījumā, pamatojoties uz pirmšķietamu pārkāpuma konstatējumu, noteikt pagaidu pasākumus, lai novērstu jebkādu neatgriezenisku kaitējumu;
 - (c) saskaņā ar 56. pantu uzlikt administratīvu naudas sodu vai attiecīgā gadījumā periodisku soda maksājumu;
 - (d) apturēt vai atsaukt attiecīgā Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatora atļauju vai 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētā attiecīgā kosmosa pakalpojumu sniedzēja reģistrāciju *URSO*;
 - (e) izdot publisku paziņojumu, kurā norāda par pārkāpumu atbildīgo Savienībai piederošo aktīvu Savienības kosmosa operatoru vai par pārkāpumu atbildīgo 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju, kā arī pārkāpuma raksturu.
2. Veicot 1. punktā minētās darbības, Komisija ņem vērā pārkāpuma veidu un smagumu, ņemot vērā 54. panta 2. punktā minētos kritērijus.

56. pants

Naudas sodi un periodiski soda maksājumi

1. Ja Aģentūra, ievērojot 54. panta 1. punkta pirmo daļu, attiecībā uz Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoru vai 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju ierosina Komisijai piemērot naudas sodu vai periodisku soda maksājumu par šīs regulas pārkāpumu, Komisija lēmumā, ar ko konstatē pārkāpumu, var piemērot naudas sodu vai periodisku soda maksājumu saskaņā ar 2., 3., 4., 5., 6. un 7. punktu.
2. Pārkāpums tiek uzskatīts par tīšu pārkāpumu, ja objektīvi apstākļi pierāda, ka persona, izdarot pārkāpumu, ir rīkojusies apzināti.
3. Šā panta 1. punktā minētā naudas soda maksimālā summa ir divkārtša gūtās peļņas summa vai divkārtša tādu zaudējumu summa, kuri novērsti ar pārkāpumu, ja tos var noteikt, vai, ja šāda noteikšana nav iespējama, 2 % no juridiskās personas kopējā gada apgrozījuma pasaulē, kā definēts attiecīgajos Savienības tiesību aktos, iepriekšējā finanšu gadā.
4. Nosakot naudas soda apmēru, kas piemērojams saskaņā ar 1. punktu, Komisija ņem vērā 54. panta 2. punktā noteiktos kritērijus.
5. Komisija var piemērot periodiskus naudas sodus un soda maksājumus, lai piespiestu Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatorus un attiecīgi 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētos kosmosa pakalpojumu sniedzējus izbeigt pārkāpumu vai pakļauties izmeklēšanai un jo īpaši uzrādīt pilnīgu uzskaiti, datus, procedūru vai jebkādus citus nepieciešamos materiālus, un papildināt un labot jebkādu citu informāciju, kas sniegta izmeklēšanā, kura sākta ar lēmumu, kas pieņemts, ievērojot 50. pantu.
6. Periodiskais soda maksājums ir iedarbīgs un samērīgs. Periodisko soda maksājumu piemēro par katru kavējuma dienu.
7. Periodisko soda maksājumu piemēro ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc Komisijas lēmuma paziņošanas, ja vien, pārskatot minēto pasākumu, sešu mēnešu beigās netiek konstatēts, ka pasākums nav sasniedzis savu mērķi.
8. Naudas sodu un periodisku soda maksājumu summas ieskaita Eiropas Savienības vispārējā budžetā.

9. Attiecībā uz naudas sodu un periodisku soda maksājumu piemērošanu saskaņā ar šo pantu Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot:
- (a) sīki izstrādātus kritērijus un metodiku naudas sodu un periodisku soda maksājumu apmēra noteikšanai;
 - (b) sīki izstrādātus noteikumus par izziņas darbu, saistītajiem pasākumiem un ziņojumu sniegšanu, kā arī lēmumu pieņemšanu, tai skaitā noteikumus par tiesībām uz aizstāvību, piekļuvi lietai, juridisko pārstāvību, konfidencialitāti un pagaidu noteikumiem, un
 - (c) naudas sodu un periodisku soda maksājumu iekasēšanas procedūru.
10. Eiropas Savienības Tiesai ir neierobežota jurisdikcija pārskatīt lēmumus, ar ko nosaka naudas sodus vai periodiskos soda maksājumus. Tā var anulēt, samazināt, vai palielināt piemērotā naudas soda vai periodiskā soda maksājuma apjomu.

57. pants

Izmeklēšanai pakļauto personu tiesības tikt uzklaustītām

1. Pirms pieņemt lēmumu saskaņā ar 55. un 56. pantu, Komisija par konstatējumiem un pamatojumu, uz kura pamata Komisija plāno pieņemt lēmumu, dod iespēju tikt uzklaustītiem Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoriem un 48. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētajiem kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, uz kuriem attiecas šī procedūra.

Komisija savus lēmumus balsta vienīgi uz konstatējumiem, par kuriem šajā procesā iesaistītajām personām bijusi iespēja sniegt piezīmes.

2. Personām, uz kurām attiecas procedūra, ir tiesības piekļūt Komisijas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, ievērojot citu personu leģitīmo interesi komercnoslēpumu aizsardzībā.

Tiesības piekļūt lietas materiāliem neattiecas uz konfidenciālu informāciju vai Aģentūras vai Komisijas iekšējiem sagatavošanas dokumentiem.

IV sadaļa TEHNISKIE NOTEIKUMI

I nodaļa DROŠĪBA UN ILGTSPĒJA KOSMOSĀ

1. IEDAĻA NESĒJRAKETES

58. pants

Palaišanas drošības plāns

Savienības palaišanas operators kompetentajai iestādei iesniedz palaišanas drošības plānu saskaņā ar I pielikuma 3. punktu.

Drošības un koordinācijas pasākumi palaišanas un atgriešanās laikā

1. Savienības palaišanas operatori veic atbilstīgus pasākumus, lai palaišanas un atgriešanās posmā mazinātu sadursmju risku starp nesējraķeti un gaisa kuģi, jūras kuģi vai kosmisko lidaparātu un atlūzām orbītā.
2. Šā panta 1. punktā minētie riska mazināšanas pasākumi ietver:
 - (a) I pielikuma 1.1. punktā noteikto koordinācijas prasību īstenošanu ar gaisa satiksmes pakalpojumu jomā kompetentajām iestādēm, sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēju un gaisa satiksmes pakalpojumu sniedzējiem, kuri varētu būt ietekmēti;
 - (b) riska novērtējuma veikšanu – palaišanas sadursmju novēršana (“*LCOLA*”) – saskaņā ar I pielikuma 1.2. punktu un attiecīgi starta loga slēgšanas īstenošanu;
 - (c) negadījuma riska aprēķināšanu un ierobežošanu palaišanas un atgriešanās laikā saskaņā ar I pielikuma 1.3. punktu.
3. Komisija ar īstenošanas aktiem:
 - (a) izstrādā metodi *LCOLA* aprēķināšanai, pamatojoties uz sadursmes varbūtību, kas jāpielāgo atkarībā no attiecīgā interesējošā objekta izmēra un no tā, vai kosmiskais lidaparāts ir apdzīvojams vai aktīvs;
 - (b) izvēlas kādu no esošajām metodēm un izstrādā jaunu metodi negadījumu kolektīvā riska aprēķināšanai palaišanas un atgriešanās laikā, pienācīgi ņemot vērā šādus elementus:
 - i) visi faktori, kas rada katastrofālu bojājumu risku (pacelšanās posms, pakāpes atlūzu nokrišana pēc atdalīšanās, orbītā ievadītas pakāpes atkārtota ieiešana atmosfērā, atkārtoti izmantojamas pakāpes atgūšanas posms);
 - ii) pirmsfragmentācijas trajektorijas (atmosfērā vai kosmosā) atkarībā no vērā ņemtā lidojuma laika un kļūmēm;
 - iii) attiecīgie fragmentācijas un atlūzu rašanās scenāriji nesējraķetes atgriešanās vai neitralizēšanas brīdī un jebkura nesējraķetes elementa atgriešanās uz Zemes;
 - iv) atlūzu izkliede uz zemes un tās ietekmes novērtējums;
 - v) nesējraķetes uzticamība palaišanas posmā, ieskaitot, attiecīgā gadījumā, arī atgūšanas posmā;
 - vi) orbītā ievadītā nesējraķetes elementa deorbitācijas manevra uzticamība kontrolētas atgriešanās gadījumā;
 - (c) minētajiem riska scenārijiem nosaka negadījuma risku robežvērtības saskaņā ar I pielikuma 1.3. punkta b) apakšpunktu;
 - (d) nosaka minimālās koordinācijas prasības starp Savienības palaišanas operatoru, sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēju, kompetentajām iestādēm un satiksmes pakalpojumu sniedzējiem, lai novērtētu palaišanas darbību ietekmi uz citiem gaisa satiksmes pakalpojumiem palaišanas un atgriešanās posmā un līdz minimumam samazinātu traucējumus.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

60. pants

Lidojumu drošības sistēma

1. Nesējraķetēs ir iebūvētas izsekošanas ierīces vai arī nodrošināti izsekošanas līdzekļi, kas ļauj reāllaikā uzraudzīt nesējraķetes atrašanās vietu un ātrumu.
2. Nesējraķetēs ir vismaz telemetrijas datu pārraides sistēma, lai uzraudzītu nesējraķetes veikspējas datus, izņemot gadījumus, kad pirmslidojuma analīze nosaka, ka nesējraķetes lidojums neradīs nezināmu un bīstamu izkliedes ietekmes zonu.
3. Savienības palaišanas operatori veic riska novērtējumu, lai apzinātu iespējamos riska scenārijus un īstenotu riska mazināšanas pasākumus saskaņā ar I pielikuma 2.1. punktu.
4. Savienības palaišanas operatori pievieno iebūvētu sistēmu nesējraķetes neitralizēšanai saskaņā ar I pielikuma 2.2. punktu.

61. pants

Nesējraķešu kosmisko atlūzu mazināšana

1. Savienības palaišanas operatori ierobežo atlūzu rašanos, īstenojot šādus pasākumus:
 - (a) plānotās atlūzu izmešanas ierobežošana Zemes orbītā nominālās operācijas laikā, īstenojot II pielikuma 1.1. punktā noteiktos pasākumus;
 - (b) aizsardzība pret nejaušu fragmentāciju, īstenojot II pielikuma 1.2. punktā un II pielikuma 1.3. punktā noteiktos pasākumus;
 - (c) likvidēšana darbmūža beigās saskaņā ar II pielikuma 2. punktu.
2. Savienības palaišanas operatori iesniedz šādus kosmisko atlūzu daudzuma mazināšanas plānus:
 - (a) atlūzu kontroles plānu saskaņā ar II pielikuma 3.1. punktā noteiktajām tehniskajām un ekspluatācijas prasībām;
 - (b) darbmūža beigu likvidēšanas plānu saskaņā ar II pielikuma 3.2. punktu.
3. Komisija ar īstenošanas aktiem:
 - (a) nosaka laikposmu, kurā saskaņā ar II pielikuma 1.1.1. punkta e) apakšpunktu likvidē nesējraķeti, kas ievadīta zemā Zemes orbītā (*LEO*), ieskaitot īpašus pasākumus attiecībā uz pirotehnisko sistēmu un cieto vai hibrīdo propelentu;
 - (b) saskaņā ar II pielikuma 1.1.1. punkta d) apakšpunktu nosaka drošu apgabalu un laiku to nesējraķešu likvidēšanai, kas izvietotas vidējā Zemes orbītā (*MEO*), ieskaitot īpašus pasākumus attiecībā uz pirotehnisko sistēmu un cieto vai hibrīdo propelentu;
 - (c) nosaka varbūtības sliekšni attiecībā uz nejaušas fragmentācijas risku orbītā iekšēju iemeslu dēļ saskaņā ar II pielikuma 1.2.1. punktu;
 - (d) nosaka sadursmes izraisītas fragmentācijas riska ilgumu un robežvērtību saskaņā ar II pielikuma 1.3. punktu;

- (e) izstrādā nesējraķetes projektēšanas nosacījumus iznīcināšanai atkārtotas ieiešanas atmosfērā un nekontrolētas atkārtotas ieiešanas gadījumā, kā minēts II pielikuma 2.2. punkta b) apakšpunkta ii) punktā, un
- (f) izstrādā sekmīgas likvidēšanas varbūtības aprēķina metodi un II pielikuma 2.5.punktā minēto procentuālo robežvērtību.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

2. IEDAĻA KOSMISKIE LIDAPARĀTI

62. pants

Īpašs režīms attiecībā uz pētniecības un izglītības nolūkā izmantotiem kosmiskajiem lidaparātiem

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori, kas veic pētniecības un izglītības misijas, ir atbrīvoti no prasībām, kas noteiktas:
 - (a) regulas 66. pantā – pētniecības kosmiskajiem lidaparātiem, ko paredzēts ievadīt orbītā augstāk par minētajā pantā noteikto robežu un zemāk par 600 km, ja:
 - (i) izsekojamības sistēma nodrošina kosmiskā lidaparāta precīzu pozicionēšanu un
 - ii) attiecīgie kosmosa misijas dokumenti parādīja, kāpēc manevrējamības spējas netika saglabātas;
 - (b) 72. pantā – kosmiskajiem lidaparātiem, kam paredzēts palikt orbītā mazāk nekā vienu gadu;
 - (c) IV pielikuma 2.3. punktā;
 - (d) IV pielikuma 2.5. punktā;
 - (e) V pielikuma 1.2.1. punkta e) apakšpunkta iv) punktā;
 - (f) V pielikuma 4.3. punkta f) apakšpunkta iii) punktā.

Pirmās daļas c) apakšpunkta vajadzībām ir pieejams kontaktpunkts, kas saprātīgā darbības laikā sniedz atbildi attiecībā uz *LEO/MEO/GSO*.

Pirmās daļas d) apakšpunkta vajadzībām Savienības pētniecības kosmiskā lidaparāta operators var lūgt 64. panta 1. punktā minēto Savienības sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēju palīdzēt nodrošināt tā kosmiskā lidaparāta efemerīdas un kovariācijas.

Pirmās daļas e) apakšpunkta vajadzībām rezervju nodrošināšanas pienākumā jāņem vērā ar kosmiskā lidaparāta izmēru saistītie tehniskie ierobežojumi.

2. Šā panta 1. punktā minētos izņēmumus izvērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā kosmiskā lidaparāta izmēru un svaru, kā arī misijas ilgumu un orbītu.

63. pants

Izsekojamība

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori nodrošina, ka kosmiskajam lidaparātam ir tehniskie līdzekļi, kas ļauj izsekot un precīzi noteikt orbitālo pozīciju saskaņā ar III pielikuma 1. punktu.
Savienības kosmisko lidaparātu operatori nodrošina, ka sistēmas Zemes segmentā spēj apstrādāt datus esošā atzītā datu formātā saskaņā ar III pielikuma 2. punktu.
2. Komisija ar īstenošanas aktiem precizē precizitātes līmeni, kas vajadzīgs kosmiskā lidaparāta izsekojamībai, kā minēts III pielikuma 1.1. punktā. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

64. pants

Sadursmju novēršana (SN)

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori abonē sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumus, ko sniedz sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējs, kurš atbild par Regulas (ES) 2021/696 58. panta 2. punktā minēto kosmisko objektu novērošanas un uzraudzības (SST) apakškomponentu (“Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzējs”).
2. Šā panta 1. punktā minētā abonēšana aptver visus kosmosa misijas posmus, ieskaitot pāriešanu augstākā orbītā, ISOS un darbmūža beigu posmus, izņemot atgriešanās posmu.
3. Operācijas laikā Savienības kosmisko lidaparātu operatori nekavējoties informē Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzēju:
 - (a) par visām plānotajām izmaiņām operācijā;
 - (b) par lēmumu sākt likvidēšanas posmu un sākt darbmūža beigu posmu, sniedzot attiecīgo informāciju trīs mēnešus pirms procedūras sākuma dienas;
 - (c) bez liekas kavēšanās – par jebkādām neplānotām izmaiņām operācijās, ieskaitot saistībā ar problēmām, kas radušās kosmosa misijas laikā un likvidēšanas posmā, kas ietekmētu atbilstību šai regulai.
4. Savienības kosmisko lidaparātu operatori ievēro IV pielikuma 2. punktā noteiktās prasības un sadarbojas ar Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzēju saskaņā ar tajā noteiktajām prasībām.
5. Saņemot brīdinājumu par sevišķi interesējošu notikumu, Savienības kosmisko lidaparātu operatori saskaņā ar IV pielikuma 2. punktu nekavējoties informē Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzēju par visām darbībām, kas veiktas, lai izvairītos no sadursmes.

65. pants

Pakalpojumi attiecībā uz atgriešanos Zemes atmosfērā

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori nosūta nepieciešamos datus un informāciju, piemēram, par pozicionēšanu, kosmiskā lidaparāta stāvokli, iespējām sazināties, lai nodrošinātu precīzāku atgriešanas pakalpojumu sniegšanu, Savienības SN kosmosa pakalpojumu sniedzējam, kas minēts 64. panta 1. punktā, neskarot datu nosūtīšanu struktūrai, kas ir atbildīga par atgriešanas pakalpojumiem kosmisko objektu novērošanas un uzraudzības (SST) sistēmas apakškomponentā, kas minēts Regulas (ES) 2021/696 58. panta 2. punktā.

2. Subjekts, kas ir atbildīgs par pakalpojumu sniegšanu attiecībā uz atgriešanos Zemes atmosfērā un ir minēts 1. punktā, nodrošina vajadzīgo koordināciju ar attiecīgajām iestādēm un gaisa satiksmes pakalpojumu sniedzējiem, lai līdz minimumam samazinātu atgriešanās ietekmi uz citiem satiksmes pakalpojumiem.

66. pants

Kosmisko lidaparātu manevrējamība

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori nodrošina, ka kosmiskais lidaparāts ir projektēts, ražots un ekspluatēts tā, lai tam būtu manevrēšanas spējas un lai tās būtu iespējams izmantot orbītās, kuru augstums pārsniedz 400 km.
2. Manevrēšanas spēja, kas minēta 1. punktā, vismaz:
 - (a) atbilst IV pielikuma 2. punktā noteiktajām prasībām un ļauj reaģēt uz brīdinājumu par sevišķi interesējošu notikumu saskaņā ar 64. panta 5. punktu;
 - (b) nodrošina likvidēšanu darbmūža beigās saskaņā ar 70. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

Zemes segments spēj saņemt orbitālās prognozes un apstrādāt datus saskaņā ar III pielikuma 2. punktu.

67. pants

Kontaktpersonu saraksta datubāze brīdinājumu sniegšanai par sevišķi interesējošiem notikumiem

1. Aģentūra izveido un pārvalda Savienības kontaktpersonu saraksta datubāzi brīdinājumu sniegšanai par sevišķi interesējošiem notikumiem ("kontaktpersonu datubāze").
2. Savienības kosmisko lidaparātu operatori paziņo Aģentūrai sava attiecīgā personāla, kas atbild par sadursmju novēršanu un atgriešanās darbībām, kontaktinformāciju, lai Aģentūra to varētu iekļaut saskaņā ar 1. punktu izveidotajā kontaktpersonu saraksta datubāzē.
3. Aģentūra kontaktinformācijas saraksta datubāzi kopīgo ar 64. panta 1. punktā minēto Savienības sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzēju.

68. pants

Noteikumi par satiksmi orbītā

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori ievēro IV pielikuma 2. punktā noteiktās prasības attiecībā uz satiksmi orbītā un koordināciju.
 2. Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem noteikumus, kuros precizē sadursmju novēršanas prasības, kas noteiktas IV pielikuma 2. punktā.
- Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

69. pants

Pozicionēšana orbītā

1. Pirms palaišanas Savienības kosmisko lidaparātu operatori analizē orbītas izvēli un norāda šādas izvēles iemeslus.
Savienības kosmisko lidaparātu operatori orbītu izvēlas, pamatojoties uz analīzi, kurā ņemti vērā orbītā esošie kosmiskie lidaparāti un atlūzas.
2. Komisija ar īstenošanas aktiem izstrādā:
 - (a) konkrētas metodes *LEO*, *MEO* un *GSO* pārblīvētības aprēķināšanai;
 - (b) orbītas izvēles aprēķināšanas metodes, pamatojoties uz atzītām un mūsdienīgām metodēm.Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

70. pants

Kosmisko atlūzu daudzuma mazināšanas plāns

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori veic šādus pasākumus:
 - (a) ierobežo plānoto atlūzu nonākšanu uz Zemes nominālās operācijas laikā saskaņā ar V pielikuma 1.1. punktu;
 - (b) ierobežo nejaušas fragmentācijas risku saskaņā ar V pielikuma 1.2. punktu un V pielikuma 1.3. punktu;
 - (c) pabeidz likvidēšanu darbmūža beigās saskaņā ar V pielikuma 3. punktu;
 - (d) īsteno plānu reaģēšanai uz atteices gadījumiem saskaņā ar V pielikuma 4.3. punktu;
 - (e) nodrošina projekta uzticamību saskaņā ar V pielikuma 2.1. punktu, un
 - (f) izveido darbības procedūras kvalitātes un uzticamības kontrolei saskaņā ar V pielikuma 2.2. punktu.
2. Savienības kosmisko lidaparātu operatori izstrādā šādus kosmisko atlūzu daudzuma mazināšanas plānus un pierāda, ka ir izpildītas 1. punktā noteiktās prasības:
 - (a) atlūzu kontroles plāns saskaņā ar V pielikuma 4.1. punktu;
 - (b) likvidēšanas plāns darbmūža beigās saskaņā ar V pielikuma 4.2. punktu;
 - (c) plāns reaģēšanai uz atteices gadījumiem saskaņā ar V pielikuma 4.3. punktu.
3. Komisija ar īstenošanas aktiem var:
 - (a) izstrādāt pasākumus, lai ierobežotu atlūzu rašanos, ierobežojot plānoto atlūzu izmešanu pēc to skaita un atrašanās ilguma orbītā, tai skaitā īpašus noteikumus pirotehnisko ierīču un cietas degvielas raķešu dzinēju projektēšanai, kā minēts V pielikuma 1.1. punktā;
 - (b) izstrādāt pasākumus fragmentācijas riska ierobežošanai, lai:
 - (i) ierobežotu V pielikuma 1.2.1. punkta a) apakšpunktā minētos fragmentācijas iekšējos cēloņus un sadursmes risku;
 - (ii) izstrādātu projektēšanas un ražošanas prasības nolūkā ierobežot sadursmes izraisītas fragmentācijas risku, kas minēts V pielikuma 1.3. punkta a) un b) apakšpunktā;

- iii) izstrādātu sadursmju varbūtības aprēķināšanas metodi un V pielikuma 1.3. punkta c) un d) apakšpunktā minēto robežvērtību;
- (c) konkretizēt darbmūža beigu pasākumus:
 - (i) nosakot sekmīgas likvidēšanas varbūtības sliekšni un aprēķina metodi, kas minēta V pielikuma 3.1.2. punktā un V pielikuma 3.1.3. punktā;
 - ii) nosakot maksimālo orbitālās kalpošanas laiku *LEO* pirms atgriešanās Zemes atmosfērā, kā minēts V pielikuma 3.4.2. punktā;
 - iii) izstrādājot V pielikuma 3.5.4. punktā, V pielikuma 3.5.6. punktā un V pielikuma 3.5.8. punktā minētās atgriešanās Zemes atmosfērā prasības attiecībā uz *LEO*;
 - iv) nosakot V pielikuma 3.6. punktā minētās īpašās prasības saistībā ar atgriešanos Zemes atmosfērā attiecībā uz *MEO*;
- (d) konkretizēt tehniskos nosacījumus daļējai pasivizācijai, kas minēta V pielikuma 1.2.1. punkta e) apakšpunkta v) punkta 2) apakšpunktā, un pasivizācijai, atgriežoties Zemes atmosfērā, kā minēts V pielikuma 1.2.1. punkta f) apakšpunktā.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

4. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai grozītu V pielikuma 3.3. punktā noteikto preferenču secību nolūkā atspoguļot un pielāgot šādu secību tehnoloģiju attīstībai attiecībā uz *ISOS*.

71. pants

Misijas pagarināšana

1. Ja Savienības kosmiskā lidaparāta operators vēlas pagarināt kosmosa misiju, minētais Savienības kosmiskā lidaparāta operators ne vēlāk kā 3 mēnešus pirms attiecīgās kosmosa misijas plānotajām beigām iesniedz kompetentajai iestādei pieprasījumu pagarināt kosmosa misiju.
2. Pēc pieprasījuma saņemšanas, kas iesniegts saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var nolemt pagarināt Savienības kosmiskā lidaparāta operatora īstenotas kosmosa misijas ilgumu, pārsniedzot laikposmu, attiecībā uz kuru piešķirta sākotnējā atļauja.
3. Kompetentā iestāde apstiprina lūgumu pagarināt kosmosa misiju, ja kosmiskais lidaparāts joprojām atbilst V pielikumā noteiktajām prasībām.

72. pants

Gaismas un radiopiesārņojums

1. Savienības kosmisko lidaparātu operatori izstrādā plānu, kurā ietverti pasākumi, kas ir piemēroti gaismas un radiopiesārņojuma ierobežošanai saskaņā ar 2. punktu.
2. Kosmiskā lidaparāta redzamā spožuma vērtība visā tā darbmūža laikā, arī attiecībā uz projektēšanas prasībām par zemas atstarotspējas pārklājumu vai aizsargpārklājumu, ir vismaz 7.

Šā panta 1. punktā minētajā plānā iekļauj visus šādus elementus:

- (a) aprakstu par tehniskajiem un operatīvajiem pasākumiem, ko Savienības kosmiskā lidaparāta operators īsteno, lai samazinātu kosmiskā lidaparāta redzamo spožumu un līdz minimumam samazinātu satelītu ietekmi uz astronomiskajiem novērojumiem;
- (b) aprakstu par tehniskajiem un operatīvajiem pasākumiem, ko Savienības kosmiskā lidaparāta operators īsteno, lai ierobežotu radioastronomijas novērošanas centru darbības traucējumus un līdz minimumam samazinātu satelītu ietekmi uz astronomiskajiem novērojumiem.

73. pants

Konstelācijas

1. Savienības kosmisko lidaparātu konstelācijas, megakonstelācijas vai gigakonstelācijas operatori:
 - (a) nodrošina, ka katram atsevišķam kosmiskajam lidaparātam ir vilces sistēma;
 - (b) uztur Zemes segmentā atsevišķu kosmisko lidaparātu trajektoriju katalogu un katru dienu veic sadursmes riska pārbaudes;
 - (c) nodrošina drošību saskaņā ar VI pielikuma 1. punktā noteiktajām prasībām attiecībā uz sadursmju novēršanas pasākumiem konstelācijā;
 - (d) izpilda papildu ziņošanas pienākumus, kas minēti VI pielikuma 2. punktā.
2. Savienības kosmisko lidaparātu megakonstelācijas vai gigakonstelācijas operatori:
 - (a) orbītas izvēlē ņem vērā šādus elementus:
 - (i) pilnīgas konstelācijas izvēšanas ietekme uz orbītas pārslodzi;
 - ii) pirms orbītas izvēles – orbītā esošās konstelācijas;
 - iii) nodrošina, ka izvēlētajā orbīta nepārklājas ar cita kosmiskā objekta orbītu, kas radītu lielu skaitu atkārtotu un sistemātisku konjunkcijas gadījumu;
 - iv) kopējais sadursmju novēršanas manevru skaits, kas gaidāmi satelītu konstelācijas darbības laikā;
 - (b) ierobežo sekas, ko rada kosmiskā lidaparāta nespēja darboties uzreiz pēc palaišanas, ievadot kosmisko lidaparātu tādā orbītā:
 - (i) kas nodrošina kosmiskā lidaparāta drīzu atgriešanos atmosfērā;
 - ii) kurā ir ierobežots sadursmes risks;
 - (c) nodrošina, ka 70. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētā paredzētā sekmīgas likvidēšanas varbūtība ir samērīga ar kosmisko lidaparātu skaitu;
 - (d) nodrošina, ka laiks, kas orbītā pavadīts pēc darbības beigām, ir mazāks nekā V pielikumā noteiktais laiks.
3. Savienības gigakonstelācijas kosmosa operatori kosmiskā lidaparāta projektēšanas un darbības laikā kompetentajai iestādei iesniedz plānu, kas apliecina propulenta pieejamību, kuri nepieciešami, lai tiktu galā ar lielo skaitu manevru, kas saistīti ar sagaidāmo nepieciešamo sadursmju novēršanas darbību skaitu.
4. Komisija ar īstenošanas aktiem:

- (a) norāda sadursmes risku konstelācijas ietvaros saskaņā ar VI pielikuma 1.2. punkta c) apakšpunktu;
 - (b) ierobežo gaismas un radiopiesārņojumu saskaņā ar VI pielikuma 2.1. punktu.
- Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

74. pants

Produktiem noteikto prasību piemērojamība

Līgumos, kas noslēgti ar ražotājiem piegādātājiem, Savienības kosmosa operatori nodrošina līgumos iekļauto kosmisko objektu atbilstību vai attiecīgā gadījumā komponentu atbilstību šajā nodaļā noteiktajām projektēšanas un ražošanas prasībām.

II nodaļa KOSMOSA INFRASTRUKTŪRAS NOTURĪBA

1. IEDAĻA VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

75. pants

Saistība ar TID 2 un KVN direktīvu

1. Attiecībā uz Savienības kosmosa operatoriem, kas kvalificējas kā būtiskas vai svarīgas vienības saskaņā ar Direktīvas (ES) 2022/2555 3. pantu attiecībā uz kosmosā veiktām darbībām un kosmosa pakalpojumiem, uz kuriem attiecas šī regula, šo regulu attiecībā uz Direktīvas (ES) 2022/2555 21. pantu saistībā ar kibernetikas risku pārvaldības pasākumiem uzskata par nozarei specifisku Savienības tiesību aktu minētās direktīvas 4. panta vajadzībām.
2. Ja Savienības kosmosa operatori ir identificēti kā kritiskās vienības saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557, šo regulu piemēro papildus Direktīvai (ES) 2022/2557.
3. Šīs nodaļas mērķiem kompetentās iestādes sadarbojas ar attiecīgajām iestādēm, kas izraudzītas vai izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2022/2557 9. panta 1. punktu, šādi:
 - (a) saistībā ar atbalstu riska novērtējumiem, kas jāveic saskaņā ar šo regulu, tiek ievērots 78. panta 2. punkts, un riska novērtējumiem, kas jāveic saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557, tiek ievērota 12. panta 2. punkta otrā daļa un 13. panta 2. punkts;
 - (b) kad tas nepieciešams, lai nodrošinātu konsekveni šīs regulas un Direktīvas (ES) 2022/2557 piemērošanā un apmainītos ar informāciju, tai skaitā minētās direktīvas 11., 15., 18. un 21. pantā minētajos nolūkos.

2. IEDAĻA RISKA PĀRVALDĪBA

76. pants

Riska pārvaldība, ņemot vērā kosmosa misiju dzīves ciklu

1. Savienības kosmosa operatori veic visus vajadzīgos pasākumus, lai pārvaldītu riskus, kas apdraud tīklu un informācijas sistēmu drošību un fiziskās infrastruktūras un vides drošību, saskaņā ar proporcionalitātes principu, ņemot vērā to riska profilu un lielumu, kā arī kosmosā veicamo darbību veidu, mērogu un sarežģītību.
Pirmajā daļā minētie pasākumi ir:
 - (a) visaptveroši, lai atkarībā no veicamajiem uzdevumiem aptvertu visus kosmosa infrastruktūras segmentus, arī zemes infrastruktūru, ietverot to sistēmas un apakšsistēmas;
 - (b) piemēroti un samērīgi ar riskiem;
 - (c) pamatojas uz pieeju, kas aptver visus apdraudējumus.
2. Pasākumi, kas minēti 1. punkta pirmajā daļā, ļauj Savienības kosmosa operatoriem:
 - (a) vienmēr nodrošināt kosmosa infrastruktūras noturību;
 - (b) efektīvi uzturēt savu kosmosa misiju tehnisko kontroli, vienlaikus pieļaujot tādu riska līmeni, kas ir piemērots un atbilst katras kosmosa misijas mērķiem un iezīmēm un ir saskaņā ar uzraudzības norādījumiem.
3. Novērtējot atbilstīgu un konsekventu riska līmeni saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu, Savienības kosmosa operatori ņem vērā vismaz šādus kritērijus:
 - (a) kosmosa misijas veids un iezīmes, piemēram, tās konkrētie mērķi, orbīta, konstelācijas lielums;
 - (b) ietekme uz citām darbībām kosmosā;
 - (c) attiecīgā subjekta lielums, pakļautības riskam pakāpe un incidentu iespējamība un smagums, tai skaitā to sociālā un ekonomiskā ietekme.
4. Savienības kosmosa operatori pārvalda 1. punkta pirmajā daļā minētos riskus, lai nodrošinātu kosmosa infrastruktūras digitālo un fizisko noturību visā kosmosa misiju dzīves ciklā, pienācīgi ņemot vērā:
 - (a) koncepcijas un izstrādes posmus, tai skaitā sagatavošanas darbības ražošanas posmam, piemēram, misijas analīzi, sistēmas analīzi, sistēmas definēšanu, sistēmas izstrādi, līdz sistēmu pilnīgai noteikšanai;
 - (b) ražošanas un testēšanas posmus, piemēram, ražošanas, montāžas, integrācijas, verifikācijas, validēšanas un kvalifikācijas posmus;
 - (c) darbības posmu, tai skaitā:
 - i) transporta, nodošanas ekspluatācijā, palaišanas un agrīnās orbītas posmu (“LEOP”);
 - ii) kosmiskā objekta izmantošanas, ikdienas darbības posmu, darbības, kas saistītas ar kosmosa misiju kontroli, pārvaldību un uzraudzību, un jebkādu to attiecīgu koordināciju;
 - iii) Zemes segmenta un kosmosa segmenta uzturēšanu;
 - iv) operāciju un pakalpojumu kosmosā veikšanu, piemēram, apkalpošanu orbītā;
 - (d) darbmūža beigu posmus, jo īpaši kosmosa misijas beigu, pasivizācijas, likvidēšanas, ekspluatācijas pārtraukšanas un deorbitēšanas posmus;

- (e) visas atbalsta darbības, tādas kā, piemēram, transportēšana, uzglabāšana, loģistika, uzturēšanas pakalpojumi, vispārējās IKT infrastruktūras pārvaldība.
5. Savienības kosmosa operatori izveido, īsteno un uztur informācijas drošības pārvaldības sistēmu saskaņā ar attiecīgajiem standartiem.
- Pirmajā daļā minētā informācijas drošības pārvaldības sistēma ir daļa no Savienības kosmosa operatoru vispārējās riska pārvaldības, un to īsteno tā, lai varētu efektīvi un visaptveroši aptvert visus riska avotus, ievērojot 78. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 2. punkta b) apakšpunktā noteiktos principus.
6. Savienības kosmosa operatori izstrādā, īsteno un piemēro politiku un procedūras, kas paredzētas, lai novērtētu, vai veiktie kibernetikas riska pārvaldības pasākumi tiek efektīvi īstenoti un uzturēti.

77. pants

Organizatoriskie aspekti

1. Savienības kosmosa operatora vadības struktūra pārbauda un ir atbildīga par to riska pārvaldības pasākumu īstenošanu, kas veicami, lai nodrošinātu atbilstību šajā nodaļā noteiktajām prasībām.
2. Savienības kosmosa operatori izveido, pārskata un uzrauga iekšējos mehānismus attiecībā uz cilvēkresursu drošības politiku, lai nodrošinātu, ka viss personāls saprot drošības pienākumus un apņemas tos pildīt saskaņā ar saviem uzdevumiem un pienākumiem. Savienības kosmosa operatori izstrādā cilvēkresursu politiku, lai visos darbā pieņemšanas un disciplinārajos procesos nodrošinātu visas vajadzīgās drošības un citas pārbaudes.

78. pants

Riska novērtējums

1. Visā kosmosa misiju dzīves ciklā Savienības kosmosa operatori:
- (a) pastāvīgi identificē un novērtē visus risku avotus;
 - (b) regulāri pārskata identificētos riskus;
 - (c) identificē kibernetikas un fiziskās ievainojamības un incidentus un analizē tos, ņemot vērā 2. punktā minēto riska novērtējumu, ja šādas ievainojamības nav iespējams nekavējoties novērst vai mazināt;
 - (d) izstrādā īpašus riska novēršanas plānus visām identificētajām kibernetikas ievainojamībām, kas rada risku, kurš pārsniedz 76. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto riska līmeni.
2. Savienības kosmosa operatori veic riska novērtējumus saskaņā ar VII pielikuma 1. punktu.
3. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai papildinātu šo regulu:
- (a) nosakot kritērijus VII pielikuma 1.4. punkta f) apakšpunktā minēto riska scenāriju vajadzībām, lai identificētu:

- (i) kritiskos aktīvus, kritiski svarīgās funkcijas, kritiskās darbības un kritiskos posmus visā kosmosa misiju dzīves ciklā, attiecībā uz kuriem Savienības kosmosa operatori izstrādā drošības riska scenārijus;
- ii) Regulas 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētos kritiskos aktīvus un kritiski svarīgās funkcijas, attiecībā uz kurām vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību, izstrādā drošības riska scenārijus;
- (b) izstrādājot riska scenārijus, kas ir pielāgoti riskiem, kurus risina Savienības kosmosa operatori un attiecīgi vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību;
- (c) izveidojot minimālo drošības mērķu sarakstu, tai skaitā vērā ņemamos riska līmeņus;
- (d) izstrādājot kritērijus un metodiku riska novērtējumu salīdzināmības nodrošināšanai, lai atvieglotu kompetento iestāžu uzraudzības darbības (“uzraudzības pārbaudes”);
- (e) izstrādājot apdraudējumu modelēšanas metodes, lai atbalstītu riska novērtējumus dažādiem kosmosa infrastruktūras segmentiem un sistēmām;
- (f) izstrādājot riska novēršanas pasākumus, kas jāpiemēro Savienības kosmosa operatoriem.

79. pants

Vienkāršota riska pārvaldība

1. Vienības, uz kurām attiecas 10. panta 3. punktā minētā vienkāršotā riska pārvaldība, VII pielikuma 9. punktā noteiktos pasākumus piemēro tikai attiecībā uz kritiski svarīgiem aktīviem un kritiski svarīgām funkcijām, kas vajadzīgi, lai novērstu riskus, ko rada:
 - a) kontroles zaudēšana pār aktīviem, kas aprīkoti ar spēkiekārtu;
 - b) kontroles zaudēšana pār aktīviem, kas spēj radīt traucējumus, kuri var negatīvi ietekmēt citu kosmosa darbību drošību.
2. Kompetentās iestādes iesniedz Aģentūrai to vienību sarakstu, kuras piemēro vienkāršotu riska pārvaldību.
3. Aģentūra katru gadu ziņo Komisijai par vienkāršotās riska pārvaldības piemērošanu visā Savienībā. Aģentūra var iesniegt ieteikumus, lai veicinātu uzraudzības konverģenci iekšējā tirgū.

Pirmajā daļā minēto ziņojumu galvenos konstatējumus attiecīgā gadījumā iekļauj saskaņā ar 94. panta 1. punktu izveidotā ES Kosmosa noturības tīkla sanāksmju darba kārtībā.
4. Lai šīs regulas noteikumus varētu pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu nolūkā grozīt VII pielikuma 9. punktā noteiktās prasības.

80. pants

Kosmosa infrastruktūras informācijas un aktīvu apzināšana un pārvaldība

1. Savienības kosmosa operatori izstrādā, uztur un atjaunina visaptverošu politiku kosmosa infrastruktūras informācijas un aktīvu kategorizācijai un pārvaldībai.
2. Savienības kosmosa operatori identificē un dokumentē aktīvus saskaņā ar VII pielikuma 2. punktu, ņemot vērā 78. panta 2. punktā minētos riska novērtējumus un samērīgi ar nepieciešamību uzraudzīt un atklāt 83. pantā minētos incidentus.
3. Savienības kosmosa operatori informāciju iedala kategorijās atbilstoši informācijas drošības vajadzībām, pamatojoties vismaz uz:
 - (a) nepieciešamību nodrošināt informācijas konfidencialitāti, integritāti, autentiskumu un pieejamību;
 - (b) kritiskuma līmeni, kāds vajadzīgs attiecīgās kosmosa misijas drošības līmenim.
4. Šā panta 1., 2. un 3. punkta vajadzībām Savienības kosmosa operatori un attiecīgi arī vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību attiecībā uz 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem kritiski svarīgajiem aktīviem un kritiski svarīgajām funkcijām, izveido un uztur inventarizācijas pārskatu.
 Pirmajā daļā minēto inventarizācijas pārskatu sagatavo katrai individuālai kosmosa misijai, norādot aktīvu izcelsmi un pašreizējo fizisko atrašanās vietu, tai skaitā attiecīgā gadījumā mākoņpakalpojuma identifikāciju. Inventarizācijas pārskatu atjaunina.

81. pants

Piekļuves tiesību pārvaldība un kontrole

1. Savienības kosmosa operatori īsteno piekļuves tiesību pārvaldību un kontroli, izmantojot identitātes un piekļuves pārvaldības protokolus.
2. Šā panta 1. punktā minētajos protokolos izklāsta nosacījumus un procedūras loģiskām un fiziskām tiesībām piekļūt sistēmām un aktīviem, ietverot attālinātu piekļuvi.
3. Šā panta 1. punktā minētie identitātes un piekļuves pārvaldības protokoli:
 - a) spēj nodrošināt drošību piekļuvei Zemes segmentam un kosmosa segmenta kontroles centriem;
 - b) ļauj ierobežot fizisku un loģisku piekļuvi visiem kritiski svarīgiem aktīviem, kritiski svarīgai informācijai, kritiski svarīgām funkcijām, kritiski svarīgām darbībām un attiecīgā gadījumā kritiski svarīgam aprīkojumam vai informācijai, kas identificēta saskaņā ar 80. panta 2. punktu;
 - c) ir pielāgoti standarta darbībām un ārkārtas situācijām, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu reaģēšanu ārkārtas situācijās pēc 87. pantā minēto reaģēšanas un atjaunošanas plānu aktivizēšanas.
4. Nosakot 2. punktā minētos nosacījumus un procedūras, Savienības kosmosa operatori aptver visu atļauto ierīču, procesu un lietotāju loģiskās un fiziskās piekļuves tiesību piešķiršanu, pastāvīgu pārvaldību (tai skaitā izmaiņas, modernizāciju vai pazemināšanu), atsaukšanu, izbeigšanu, verifikāciju un revīziju.
 Šo nosacījumu un procedūru pamatā ir princips “nepieciešamība zināt” un mazāko tiesību princips (ierobežojums attiecībā uz to, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu likumīgu un apstiprinātu izmantošanu vai darbību).

5. Šā panta 2. punktā minētās identitātes un piekļuves tiesības automātiski atceļ, kad beidzas personāla vai ierīču atļauju termiņš vai tās vairs nav vajadzīgas.
6. Šā panta 1. punktā minētie identitātes un piekļuves pārvaldības protokoli nodrošina saskaņā ar 80. panta 2. punktu identificētās informācijas un aktīvu pienācīgu aizsardzību pret riskiem, tai skaitā kaitējumu, ļaunprātīgu izmantošanu vai neatļautu piekļuvi vai izmantošanu.

82. pants

Fiziskā noturība

1. Lai nodrošinātu Zemes segmentu noturību, Savienības kosmosa operatori veic VII pielikuma 3. punktā noteiktos pasākumus un jebkādos citus pasākumus, kas ir nepieciešami un piemēroti, lai nodrošinātu fizisko aktīvu noturību, un kas ir vismaz līdzvērtīgi Direktīvas (ES) 2022/2557 13. pantā minētajiem tehniskajiem, drošības un organizatoriskajiem pasākumiem.
2. Ja Savienības kosmosa operatori ir identificēti kā kritiskās vienības saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557, šo regulu piemēro, neskarot minēto direktīvu un papildus tai.
3. Pamatojoties uz identifikāciju, kas veikta saskaņā ar 80. panta 2. punktu, Savienības kosmosa operatori nosaka, aizsargā un nošķir teritorijas, kurās ir aktīvi un informācija, kas tiek uzskatīta par sensitīvu vai identificēta kā kritiski svarīga.
4. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai grozītu VII pielikuma 3. punktā noteiktās prasības nolūkā tās pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.

83. pants

Incidentu atklāšana un uzraudzība

1. Savienības kosmosa operatori pastāvīgi uzrauga anomāliju un incidentu gadījumus, izmantojot piemērotas atklāšanas sistēmas un mehānismus.
2. Savienības kosmosa operatori un arī attiecīgi vienības, kas piemēro vienkāršoto riska pārvaldību attiecībā uz 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem kritiski svarīgajiem aktīviem un kritiski svarīgajām funkcijām, nodrošina, ka zemes stacijām ir piekļuve atklāšanas sistēmām un mehānismiem, kas atbilst vismaz VII pielikuma 4. punktā noteiktajām prasībām.
3. kosmisko lidaparātu un Zemes segmentu konfigurē tā, lai pēc incidenta atklāšanas attiecīgi ģenerētu un saņemtu drošības notikuma paziņojumu, ko nosūta uz drošības uzraudzības apakšsistēmu. Zemes segmenta drošības uzraudzības apakšsistēma informācijas tehnoloģiju ziņā ir nošķirta no pārējās infrastruktūras (loģiskā nošķiršana).
4. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka atklāšanas sistēmas un mehānismi tiek regulāri testēti saskaņā ar 88. un 89. pantu.
5. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai grozītu VII pielikuma 4. punktā noteikto prasību sarakstu nolūkā tās pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.

84. pants

Novēšana un aizsardzība

1. Savienības kosmosa operatori pasākumus, kas attiecas uz kosmiskā lidaparāta un Zemes segmenta kiberdrošību un kas pieņemti saskaņā ar šo nodaļu, pielāgo konkrētajām kosmosa misijas vajadzībām un pienācīgi aptver 78. panta 2. punktā minētajā drošības riska novērtējumā identificētos riskus.
2. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka tīklu un informācijas sistēmas atbilst šādiem nosacījumiem:
 - (a) tie atbilst VII pielikuma 5.1. punktā noteiktajām prasībām;
 - (b) ir konfigurēti tā, lai ļautu Zemes segmentam uzraudzīt telemetriju/tālvadību uz zemes un pārraudzīt kosmiskā lidaparāta stāvokli;
 - (c) tie ļauj Savienības kosmosa operatoriem saglabāt kosmosa segmenta efektīvu tehnisko kontroli.
3. Savienības kosmosa operatori un attiecīgi arī vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību attiecībā uz 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem kritiski svarīgajiem aktīviem un kritiski svarīgajām funkcijām, nodrošina, ka tikai autorizētas ierīces sazinās ar sistēmām, kas atbild par kosmosa misijas kontroli, satelītu vadību, kā arī kosmosa misijas konfigurāciju.

Šajā nolūkā tās atbilst vismaz VII pielikuma 5.2. punktā un VII pielikuma 5.3. punktā noteiktajām prasībām.
4. Savienības kosmosa operatori īsteno novēšanas un aizsardzības pasākumus, kas ir nepieciešami un piemēroti, lai nodrošinātu kosmosa darbību noturību, īstenojot vismaz VII pielikuma 5.4. punktā noteiktos pasākumus attiecībā uz Zemes segmentu.
5. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai grozītu VII pielikuma 5. punktā noteiktās prasības nolūkā tās pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.

85. pants

Kriptogrāfija un šifrēšana

1. Pamatojoties uz 78. panta 2. punktā minēto riska novērtējumu, Savienības kosmosa operatori un attiecīgi arī vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību attiecībā uz 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem kritiski svarīgajiem aktīviem un kritiski svarīgajām funkcijām, ievēro šādas prasības:
 - (a) definē kriptogrāfijas koncepciju, kas paredzēta, lai nodrošinātu kosmosa misiju kiberdrošību, pienācīgi ņemot vērā visus attiecīgos kritērijus, piemēram, kosmosa misijas mērķi, derīgās kravas iezīmes, visas funkcionālās prasības un visus attiecīgos apdraudējuma scenārijus;
 - (b) izvēlas kriptogrāfijas mehānismus saskaņā ar attiecīgajiem standartiem un kompetento iestāžu ieteikumiem;
 - (c) īsteno politiku un procedūras kriptogrāfijas un šifrēšanas izmantošanai savām kosmosa misijām.
2. Savienības kosmosa operatori izstrādā kriptogrāfijas atslēgu dzīves cikla pārvaldības politiku, kurā izklāstīti noteikumi par kriptogrāfijas atslēgu aizsardzību un

pārvaldību, lai nodrošinātu to drošu ģenerēšanu, izmantošanu, uzglabāšanu, izplatīšanu un likvidēšanu.

3. Šā panta 1. punkta pirmās daļas vajadzībām Savienības kosmosa operatori īsteno vismaz šādas prasības:
 - (a) satelītu kontroles centru un kosmosa segmenta savienojumu pilnīga autentifikācija, izmantojot kriptogrāfijas mehānismus starp Zemes segmentu un satelītu;
 - (b) nodrošina tālvadības komandu šifrēšanu, ņemot vērā 78. panta 2. punktā minētos riska novērtējumus un ievērojot uzraudzības pārbaudes ieteikumus;
 - (c) nodrošina tādu kriptogrāfijas atslēgu un parametru pieejamību, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu 87. pantā minēto reaģēšanas un atjaunošanas plānu īstenošanu, izmantojot rezerves kriptogrāfijas aprīkojumu vai īstenojot šifratslēgas uzticējumglabāšanu.
4. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 113. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai turpmāk papildinātu to, kā Savienības kosmosa operatori izmanto kriptogrāfijas produktus un saistītos atslēgu pārvaldības produktus vai pakalpojumus, kas sertificēti saskaņā ar Eiropas kiberdrošības sertifikācijas shēmām, kuras pieņemtas, ievērojot Regulas (ES) 2019/881 49. pantu, lai nodrošinātu telemetrijas un tālvadības aizsardzību.

86. pants

Dublējumpārvaldība un rezerve

1. Savienības kosmosa operatori un arī attiecīgi vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību attiecībā uz 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem kritiski svarīgajiem aktīviem un kritiski svarīgajām funkcijām, nodrošina stabilu un visaptverošu dublējumpārvaldības politiku, lai varētu atjaunot tīklu un informācijas sistēmas un ar minimālu dīkstāvi un ierobežotu traucējumu vai zaudējumu atgūšanas laiku atvieglotu atjaunošanas procesu un datu izguvi pēc reaģēšanas un negadījuma sekas novēršanas pasākumu aktivizēšanas.

Minētajā politikā norāda datu subjektu, uz kuru attiecas dublējumpārvaldība, dublējumu biežumu, kā arī atjaunošanas un atgūšanas procedūras un izmantotās metodes.
2. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka rezerves sistēmas neapdraud tīklu un informācijas sistēmu drošību vai datu konfidencialitāti, integritāti, autentiskumu un pieejamību.
3. Savienības kosmosa operatori un attiecīgi arī vienības, kas piemēro vienkāršotu riska pārvaldību attiecībā uz 79. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem kritiski svarīgajiem aktīviem un kritiski svarīgajām funkcijām, nodrošina pietiekamas tīkla un informācijas sistēmu attiecīgo komponentu rezerves Zemes segmentā.

Tie jo īpaši:

- (a) nodrošina tādu elementu rezerves, kas nav tīklu un informācijas sistēmu komponenti, ja tas nepieciešams, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktību, piemēram, elektropadeves rezervi ģeneratoru veidā sekundārās apstrādes vietās;
- (b) nodrošina rezerves elementu un dublējumu ģeogrāfisko sadalījumu atšķirīgās vietās, ja tas tiek uzskatīts par lietderīgu;

- (c) nodrošina pienācīgu kosmosa segmenta izdzīvošanas spēju bez iejaukšanās, lai atvieglotu ātru atgūšanos no incidentiem, piemēram, no kiberuzbrukumiem, negadījumiem, atteices, kā arī no nejaušiem pakalpojumu pārtraukumiem.
- 4. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai sīkāk precizētu prasības par dublējumu, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu kosmosa segmenta pienācīgu izdzīvošanas spēju un veicinātu ātru atgūšanos no incidentiem, lai šīs regulas noteikumus varētu pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.

87. pants

Darbības nepārtrauktības politika un reaģēšanas un atjaunošanas plāni

- 1. Riska pārvaldības ietvaros Savienības kosmosa operatori ievieš un dokumentē incidentu un krīzes vadības pasākumus. Pasākumus strukturē darbības nepārtrauktības politikā, ko īsteno, izmantojot pielāgotus reaģēšanas un atjaunošanas plānus.
- 2. Šā panta 1. punktā minētie reaģēšanas un atjaunošanas plāni ļauj Savienības kosmosa operatoriem ātri un efektīvi reaģēt uz incidentiem un ierobežot to nelabvēlīgo ietekmi.
- 3. Savienības kosmosa operatoru veiktie krīzes vadības pasākumi balstās uz pasākumiem, kas noteikti kosmosa segmentā un Zemes segmentā, ietverot rezerves un dublējumus, lai jo īpaši mazinātu ietekmi, ko rada:
 - (a) dabas katastrofas;
 - (b) darbības negadījumi;
 - (c) sabiedrisko pakalpojumu piegādes traucējumi, jo īpaši darbības posmu laikā;
 - (d) elektroenerģijas ražošanas zudumi, elektroenerģijas atteices un traucējumi, kā arī izmaiņas attiecīgā aprīkojuma apstākļos;
 - (e) fizisko aktīvu zudumi Zemes segmentā, ietverot, piemēram, misijas kontroles centru zudumus, satelītkontroles centru zudumu un zemes starpsavienojuma zudumu to starpā;
 - (f) traucējumi “zeme-kosmos”, “kosmos-zeme” un “kosmos-kosmos” radiofrekvences savienojumos;
 - (g) mainītas vai apdraudētas Zemes segmenta daļas, tai skaitā attiecībā uz kriptogrāfijas atslēgām.Īstenojot pirmajā daļā noteiktās prasības, Savienības kosmosa operatori ņem vērā nepieciešamību uzturēt kosmosa segmenta efektīvu tehnisko kontroli un nodrošināt pakalpojumu nepārtrauktību un līdz minimumam samazināt jomas, kurās pakalpojumi nav pieejami.
- 4. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka personāls, kas iesaistīts darbības nepārtrauktības pasākumu veikšanā un reaģēšanas un atjaunošanas plānu īstenošanā, ir saņēmis pilnīgu un pienācīgu apmācību, kas vajadzīga tā pienākumu pildīšanai.

88. pants

Testēšana

1. Savienības kosmosa operatori kā savu riska pārvaldības neatņemamu daļu izveido, uztur un pārskata tīklu un informācijas sistēmu testēšanas programmu.
2. Šā panta 1. punktā minētajā testēšanas programmā iekļauj testēšanas kampaņas, kas ietver visus nepieciešamos testus, jo īpaši ņemot vērā 78. panta 2. punktā minēto riska novērtējumu.
3. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka pirms palaišanas vai – attiecībā uz satelītiem, kas ir daļa no konstelācijas, – pirms pirmās satelītu partijas palaišanas un pēc tam vismaz reizi trijos gados tie veic draudu vadītu ielaušanās testēšanu (*TLPT*).
Plānā attiecībā uz testētājiem, kas veic *TLPT*, ir izklāstīta *TLPT* darbības joma un metodika, par šāda testa veikšanu atbildīgā vienība un riska mazināšanas stratēģija attiecībā uz jebkādiem riskiem, kas var būt saistīti ar *TLPT* veikšanu.

Testētāji, kas veic *TLPT*, atbilst šādām prasībām:

- (a) tiem ir visaugstākā piemērotība un reputācija;
- (b) tiem ir visas tehniskās un organizatoriskās spējas, un tiem ir īpašas zināšanas ielaušanās testēšanā;
- (c) tie sniedz neatkarīgu apliecinājumu vai revīzijas ziņojumu;
- (d) tie iesniedz zaudējumu atlīdzināšanas plānu identificēto risku novēršanai.

Testētājus, kas nav saistīti ar Savienības kosmosa operatoru korporatīvo struktūru, sertificē dalībvalsts akreditācijas struktūra, vai tie ievēro oficiālus rīcības kodeksus vai ētikas satvarus. Uz viņiem pilnībā attiecas attiecīga profesionālās darbības civiltiesiskās atbildības apdrošināšana pret amata pienākumu pārkāpumu un nolaidības risku.

Savienības kosmosa operatori uzrauga testēšanas procesos novērotās sistēmas atteices un anomālijas un izvērtē to kritiskumu.

89. pants

Mācīšanās un apmācība

1. Savienības kosmosa operatori nodrošina savam personālam pienācīgu apmācību saskaņā ar 2., 3., 4., 5. un 6. punktu.
2. Viss Savienības kosmosa operatoru personāls ir pienācīgi un pastāvīgi apmācīts un saņem VII pielikuma 7.1. punktā minētajā apmācību.
3. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka visi darbinieki saņem pielāgotu apmācību saskaņā ar VII pielikuma 7.2. punktu.
4. Visam drošības personālam, kas ir Savienības kosmosa operatoru darba ņēmēji, ir nepieciešamās drošības prasmes, un tas ir pienācīgi apmācīts.
5. Savienības kosmosa operatoru personāls, kas darbojas sensitīvā vidē vai rīkojas ar sensitīvu aprīkojumu vai datiem, tiek regulāri apmācīts par šādu uzdevumu veikšanas labākajām metodēm un praksi.
6. Savienības kosmosa operatori incidentu risināšanā gūto pieredzi iekļauj atjauninātajos darbības nepārtrauktības plānos, apmācības sesijās un personāla testēšanas programmās.

Krīzes saziņas un informācijas atklāšanas politika

1. Savienības kosmosa operatori ievieš krīzes saziņas stratēģiju, kas ļauj atbildīgi atklāt būtiskus incidentus, ir vērsta uz katru no šādām kategorijām un ir tām pielāgota:
 - (a) personāls, kas iesaistīts riska pārvaldības uzdevumu izpildē, jo īpaši reaģēšanas un reaģēšanas un atjaunošanas pasākumos;
 - (b) personāls, kas nav a) apakšpunktā minētais personāls, ciktāl saziņa ar šādu personālu tiek uzskatīta par piemērotu, lai nodrošinātu vispārēju korporatīvo informētību, pamatojoties uz principu “nepieciešamība zināt”;
 - (c) klienti, lai brīdinātu tos par būtiskiem kiberdraudiem un palielinātu informētību par tiem;
 - (d) attiecībā uz satelītiem, kuros tiek mitinātas trešo personu derīgās kravas, ja incidentam ir negatīva ietekme uz satelīta platformas darbībām, attiecīgā trešā persona – saskaņā ar iepriekš noteiktu nolīgumu un ievērojot norādījumus, kas izklāstīti tās reaģēšanas un negadījuma seku novēršanas plānā.
2. Vismaz viena persona Savienības kosmosa operatoru korporatīvajā struktūrā ir atbildīga par 1. punktā minētās saziņas stratēģijas īstenošanu un pilda mediju speciālista funkcijas.

Incidentu risināšana

1. Savienības kosmosa operatori izveido un īsteno incidentu pārvaldības procesu, kas tiem ļauj nekavējoties atklāt, identificēt, risināt incidentus un reaģēt uz tiem, kā arī ziņot par būtiskiem incidentiem saskaņā ar 93. pantu.

Savienības kosmosa operatori nosaka lomas un pienākumus saistībā ar dažādiem incidentu veidiem, ko pielāgo dažādiem riska scenārijiem.
2. Savienības kosmosa operatori nodrošina, ka vismaz par būtiskiem incidentiem nekavējoties tiek ziņots augstākajam riska pārvaldības personālam.

Vadības struktūra regulāri, saskaņā ar galvenā informācijas drošības speciālista, drošības pārvaldības vadītāja vai riska pārvaldības augstākā līmeņa amatpersonas noteikto, saņem pietiekamu informāciju par būtisko incidentu, tā ietekmes novērtējumu, informāciju par veiktajiem reaģēšanas un seku novēršanas pasākumiem un jebkādam papildu kontrolēm un procedūrām, kas jāievieš, veicot turpmākus pasākumus pēc attiecīgā būtiskā incidenta.
3. Ja satelītā tiek mitinātas trešo personu derīgās kravas un incidentam ir negatīva ietekme uz satelīta platformas darbībām, Savienības kosmosa operatori informē attiecīgo trešo personu un ievēro norādījumus, kas izklāstīti otrajā daļā minētajos iepriekš noteiktajos nolīgumos un reaģēšanas un negadījuma seku novēršanas plānos.

Lai nodrošinātu incidentu ātru un efektīvu risināšanu, Savienības kosmosa operatori noslēdz nolīgumus ar trešām personām, kuru derīgā krava tiek mitināta attiecīgajā satelītā.
4. Savienības kosmosa operatori risina incidentu pamatcēloņus, lai novērstu turpmākus incidentus.

Piegādes ķēdes riska pārvaldība

1. Savienības kosmosa operatori izveido piegādes ķēdes riska pārvaldības satvaru. Līgumos ar piegādātājiem ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem ietver ar piegādes ķēdes drošību saistītus aspektus, jo īpaši attiecībā uz informācijas drošības prasībām.
2. Savienības kosmosa operatori savu piegādes ķēdes riska pārvaldību balsta uz stratēģiju risku samazināšanai piegādes ķēdē, kas ietver vismaz VII pielikuma 6. punktā minētos pasākumus.
3. Savienības kosmosa operatori izveido inventarizācijas pārskatu, kurā iekļauj vismaz trešo valstu izcelsmes kritiski svarīgus aktīvus, kas, ņemot vērā 78. panta 2. punktā minēto riska novērtējumu, ir vajadzīgi, lai uzturētu efektīvu kosmosa misijas tehnisko kontroli, piemēram, orbitālo kontroli, nolūkā atbalstīt analīzi par attiecīgo aktīvu kosmosa misiju atkarības līmeni.
4. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai grozītu VII pielikuma 6. punktā noteikto prasību sarakstu, nolūkā pielāgot šīs regulas noteikumus zinātnes un tehnikas attīstībai, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.

3. IEDAĻA

ZIŅOŠANA PAR INCIDENTIEM

Ziņošana par būtiskiem incidentiem

1. Savienības kosmosa operatori ziņo [Regulas \(ES\) 2021/696 34. panta 4. punktā](#) minētajai struktūrai par būtiskiem incidentiem, kas ietekmē Savienībai piederošos aktīvus.
2. Neskarot 3. punktu, Savienības kosmosa operatori ziņo 28. panta 1. punktā minētajām kompetentajām iestādēm par būtiskiem incidentiem, kas ietekmē 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētos aktīvus. Savukārt 28. panta 1. punktā minētās kompetentās iestādes Aģentūrai nosūta kopsavilkumu par katru paziņoto incidentu.
3. Ja Savienības kosmosa operatori ir kvalificējami kā būtiskas vai svarīgas vienības saskaņā ar [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 I vai II pielikumu](#), 2. punktā minēto ziņošanu veic, izmantojot *CSIRT*, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2022/2555 10. panta 1. punktu, vai attiecīgā gadījumā kompetento iestādi, kura izveidota saskaņā ar Direktīvas 2022/2555 8. panta 1. punktu un kura nekavējoties nosūta visu attiecīgo paziņoto informāciju 28. panta 1. punktā minētajām kompetentajām iestādēm, ietverot jebkādu tehnisko atbalstu un atsauksmes, ko šādas *CSIRT* vai iestādes sniedz kosmosa operatoriem saskaņā ar minētās direktīvas 23. pantu.

Ja Savienības kosmosa operatori ir identificēti kā kritiskās vienības saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2557, dalībvalstis nosaka, vai pirmajā daļā minēto ziņošanu Savienības kosmosa operatori veic tieši 28. panta 1. punktā minētajām kompetentajām iestādēm vai minētās direktīvas 15. pantā minētajām iestādēm, vai citādi.

Tādā gadījumā attiecībā uz nosūtāmo informāciju attiecīgi piemēro 7. punkta noteikumus.

4. Attiecībā uz Savienības kosmosa operatoriem, kas kvalificējami kā būtiskas vai svarīgas vienības saskaņā ar [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 I vai II pielikumu](#) vai kas attiecīgi ir identificēti kā kritiskās vienības saskaņā ar [Direktīvu \(ES\) 2022/2557](#), 2. un 3. punktā minētā ziņošanas prasība neskar ziņošanas pienākumus, kas paredzēti attiecīgi [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 23. pantā](#), vai paziņošanas pienākumus, kas paredzēti [Direktīvas \(ES\) 2022/2557](#) 15. panta 1. un 2. punktā.
5. Neskarot tehnisko ieguldījumu, konsultācijas, tiesiskās aizsardzības līdzekļus un sekojošos turpmākos pasākumus, ko CSIRT attiecīgā gadījumā var nodrošināt saskaņā ar valsts tiesību aktiem, saskaņā ar [Direktīvas \(ES\) 2022/2555 11. pantu](#) kompetentās iestādes var sniegt atsauksmes Savienības kosmosa operatoriem, darot pieejamu visu attiecīgo anonimizēto informāciju par kiberdraudiem, un var apspriest tiesiskās aizsardzības līdzekļus vai veidus, kā līdz minimumam samazināt un mīkstināt iespējamo nelabvēlīgo pārrobežu ietekmi.
6. Incidentu uzskata par nozīmīgu, ja:
 - (a) tas ir izraisījis vai var izraisīt nopietnus Savienības kosmosa operatoru veikto kosmosa darbību vai sniegto pakalpojumu traucējumus vai ievērojamus finansiālus zaudējumus attiecīgajiem Savienības kosmosa operatoriem;
 - (b) tas ietekmē vai var ietekmēt citas fiziskas vai juridiskas personas, radot ievērojamu materiālu vai nemateriālu kaitējumu.
7. Savienības kosmosa operatori attiecībā uz 1. punktā minēto prasību iesniedz Aģentūrai un attiecīgi uz 2. punktā minēto prasību – kompetentajām iestādēm iesniedz šādu informāciju:
 - (a) bez liekas kavēšanās un jebkurā gadījumā 12 stundu laikā pēc tam, kad uzzinājuši par būtisko incidentu, attiecībā uz Savienībai piederošajiem aktīviem un 24 stundu laikā attiecībā uz aktīviem, kas minēti attiecīgi 5. panta pirmās daļas 21. punktā, agrīnu brīdinājumu, kurā norāda, vai būtisko incidentu varētu būt izraisījušas nelikumīgas vai ļaunprātīgas darbības, vai arī tam varētu būt pārrobežu ietekme;
 - (b) bez liekas kavēšanās un jebkurā gadījumā 72 stundu laikā pēc tam, kad uzzinājušas par būtisko incidentu, – ziņojumu, kurā atjaunina a) apakšpunktā minēto informāciju un sniedz būtiskā incidenta sākotnējo novērtējumu, tai skaitā par tā smagumu un ietekmi, kā arī, ja pieejami, aizskāruma rādītājus;
 - (c) pēc kompetentās iestādes vai attiecīgā gadījumā Aģentūras pieprasījuma – starpposma ziņojumu ar attiecīgiem statusa atjauninājumiem;
 - (d) galīgo ziņojumu ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc b) apakšpunktā minētā ziņojuma iesniegšanas, ietverot:
 - i) būtiskā incidenta, tai skaitā tā nopietnības un ietekmes, sīku aprakstu;
 - ii) apdraudējuma veidu vai pamatcēloni, kas varētu būt izraisījis šo būtisko incidentu;
 - iii) piemērotos un notiekošos mazināšanas pasākumus;
 - iv) attiecīgā gadījumā būtiskā incidenta pārrobežu ietekmi;
 - (e) ja d) apakšpunktā minētā galīgā ziņojuma iesniegšanas laikā būtiskais incidents joprojām turpinās, progresā ziņojumu tajā laikā, kā arī galīgo ziņojumu viena mēneša laikā no būtiskā incidenta risināšanas dienas.

Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai papildinātu šo regulu, precizējot kritērijus, pēc kuriem nosaka, kas ir kosmosa darbību vai Savienības kosmosa operatora sniegto pakalpojumu nopietni darbības traucējumi, kā minēts 6. punkta a) apakšpunktā, ietverot attiecīgās būtiskuma robežvērtības.

8. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus saskaņā ar 114. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru, lai sīkāk precizētu saskaņā ar 7. punktu sniedzamās informācijas saturu un noteiktu veidnes un procedūras minētās informācijas paziņošanai.

94. pants

Savienības kosmosa noturības tīkls

1. Savienības kosmosa noturības tīklu (*EUSRN*) izveido, lai atbalstītu koordināciju un apmaiņu starp Aģentūru un kompetentajām iestādēm to attiecīgo pilnvaru īstenošanā attiecībā uz Savienībai piederošiem aktīviem un attiecīgi 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētajiem aktīviem.
2. *EUSRN* ir šādi uzdevumi:
 - (a) nodrošināt konsekventu pieeju starp kompetentajām iestādēm, sniedzot 93. panta 5. punktā minētās konsultācijas un atbalstu, un atbalstīt Savienības kosmosa operatorus, lai panāktu saskaņotību būtisku incidentu uzraudzībā un risināšanā;
 - (b) attiecībā uz būtiskiem incidentiem, kas ietekmē 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētos aktīvus, novērst nelabvēlīgu ietekmi uz Regulas (ES) 2021/696 1. pantā minētās Savienības kosmosa programmas darbību, kā arī šajā nolūkā veicināt nepieciešamo koordināciju un atbalstīt to, ka Komisija un Aģentūra pieņem pasākumus, kas vajadzīgi šādas nelabvēlīgas ietekmes mazināšanai saskaņā ar pilnvarām, kuras piešķirtas ar Regulas (ES) 2021/696 28., 29. un 34. pantu, lai sasniegtu minētās regulas 4. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktos mērķus;
 - (c) nodrošināt to valsts pasākumu saskaņotību, kas veikti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/696 34. panta 6. punktu un 42. pantu, lai aizsargātu dalībvalstu teritorijās esošos infrastruktūras aktīvus Zemes segmentos, kas ir Savienības kosmosa programmas neatņemama sastāvdaļa;
 - (d) apspriest visas attiecīgās norises attiecībā uz riskiem, kas ietekmē kosmosa infrastruktūras aktīvus, veicināt konsekventu pieeju kiberriska uzraudzībai un pārvaldībai kosmosa nozarē Savienībā, apspriest paraugpraksi un apmainīties ar informāciju par attiecīgiem noturības pasākumiem;
 - (e) rīkot kopīgas sanāksmes, kurās piedalās ar Direktīvas (ES) 2022/2555 14. panta 1. punktu izveidotā TID sadarbības grupa vai ar 16. panta 1. punktu izveidotais *EU-CyCLONe*, lai apmainītos ar attiecīgu informāciju saistībā ar kosmosa nozari par kiberdraudiem, incidentiem, ievainojamībām, izpratnes veicināšanas iniciatīvām, apmācību, mācībām un prasmēm, spēju veidošanu, standartiem un tehniskajām specifikācijām.
3. *EUSRN* sastāvā ir kompetento iestāžu, Komisijas, Aģentūras un Eiropas Ārējās darbības dienesta (EĀDD) pārstāvji.

Attiecīgā gadījumā Komisija vai Aģentūra var uzaicināt pārstāvjus no citām Savienības iestādēm, aģentūrām vai struktūrām, jo īpaši no Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūras (ENISA), Eiropas Aizsardzības aģentūras (EAA) vai Eiropas Savienības Militārā štāba (ESMS), piedalīties īpašās *EUSRN* sesijās.

4. *EUSRN* regulāri apmainās ar informāciju un ziņo Direktīvas (ES) 2022/2555 15. pantā minētajam datordrošības incidentu reaģēšanas vienību tīklam (“*CSIRT* tīkls”), *ENISA* un minētās direktīvas 16. pantā minētajam Eiropas Kiberkrīžu sadarbības organizāciju tīklam (*EU-CyCLONe*), lai sniegtu jaunāko informāciju par situāciju un novērtējumus saistībā ar būtiskiem incidentiem, kas ietekmē šīs regulas 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētos aktīvus, un lai apspriestu jebkādas iespējamās sekas, ko būtiski incidenti var radīt citām nozarēm un pakalpojumiem, uz kuriem attiecas minētās direktīvas darbības joma.
5. Komisija nodrošina koordināciju starp *EUSRN* un Kritisko vienību noturības grupu, kas izveidota saskaņā ar Direktīvas (ES) 2022/2557 19. pantu, un attiecīgi starp *EUSRN* un sadarbības grupu, kas izveidota saskaņā ar Direktīvas (ES) 2022/2555 14. pantu.
6. *EUSRN* sanāksmes notiek regulāri un vismaz divas reizes gadā. Tehniskās darba grupas vada Aģentūra.

Papildus pirmajā daļā minētajām regulārajām sanāksmēm *EUSRN* ik pēc 18 mēnešiem rīko ģenerālsesiju, kas veltīta stratēģiskās sadarbības veicināšanai kosmosa jomā un apmaiņai ar attiecīgiem atjauninājumiem un analīzi. Ģenerālsesijas vada Komisija.

4. IEDAĻA

INFORMĀCIJAS APMAIŅA UN INFORMĒTĪBA

95. pants

Informācijas apmaiņa par kiberdraudiem

1. Savienības kosmosa operatori var brīvprātīgi savā starpā apmainīties ar attiecīgu informāciju kiberdrošības jomā, tai skaitā attiecīgu informāciju par kiberuzbrukumiem, kiberdraudiem, elektronisku iejaukšanos, piemēram, traucējumu radīšanu, mānīšanu, informāciju par aizskāruma rādītājiem, pretnieciska uzbrukuma taktiku, paņēmieniem un procedūrām, bīstamu savstarpēju tuvošanos, ievainojamībām, apdraudētāja specifisko informāciju, un kopīgot kiberdrošības brīdinājumus un ieteikumus par kiberdrošības rīku konfigurāciju, kas ļauj atklāt kiberuzbrukumus, ciktāl šāda informācijas apmaiņa:
 - (a) ir paredzēta, lai novērstu, atklātu incidentus, reaģētu uz tiem vai atgūtos no tiem, vai mazinātu to radīto ietekmi;
 - (b) uzlabo Savienības kosmosa operatoru kiberdrošības līmeni un vispārējo noturību, jo īpaši palielinot informētību par kiberdraudiem, ierobežojot vai kavējot šādu draudu izplatīšanās spēju, atbalstot aizsardzības spēju un kopīgu zināšanu attīstību attiecībā uz ievainojamības novēršanu, draudu atklāšanu, ierobežošanas un novēršanas metodēm, mazināšanas stratēģijām, reaģēšanas un seku novēršanas posmiem vai veicinot publisku un privātu struktūru sadarbību pētniecībā kiberdraudu jomā;
 - (c) notiek uzticamās Savienības kosmosa operatoru kopienās;

- (d) tiek īstenota, izmantojot pasākumus, kas aizsargā koplietotās informācijas iespējami sensitīvo raksturu, un ko reglamentē rīcības noteikumi, kuros pilnībā ievērota darbījumbības konfidencialitāte, personas datu aizsardzības noteikumi saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 un nostādnes par konkurences politiku.
- 2. Pasākumi, kas minēti 1. punkta d) apakšpunktā, vismaz:
 - (a) precizē nosacījumus informācijas apmaiņas sākšanai un dalības noteikumus, kā arī kopīgojamās informācijas veidu;
 - (b) precizē darbības aspektus, piemēram, specializētu IKT platformu un automatizācijas rīku izmantošanu;
 - (c) nosaka sīki izklāstītu kārtību, kādā valsts iestādes iesaistās informācijas apmaiņas pasākumos, un to, kādā kapacitātē minētās iestādes var piedalīties šādos pasākumos.
 - 3. Savienības kosmosa operatori paziņo kompetentajām iestādēm par savu dalību 1. punktā minētajos kiberdrošības informācijas apmaiņas pasākumos, kad tie sāk šādus pasākumus un kad tos beidz.
 - 4. Komisija ar Aģentūras palīdzību veicina 1. punkta d) apakšpunktā minēto kiberdrošības informācijas apmaiņas pasākumu izveidi, atbalstot vai veicinot ES Kosmosa informācijas apmaiņas un analīzes centra darbības.

III nodaļa

KOSMOSA DARBĪBU VIDISKĀ ILGTSPĒJA

96. pants

Kosmosa darbību vidiskā pēda

- 1. Ilgtspēja ietver ilgtspēju kosmosā un ilgtspēju uz zemes (vidiskā ilgtspēja).
- 2. Savienības kosmosa operatori, izņemot tos, kas minēti 10. panta 4. punktā, aprēķina savu veikto kosmosa darbību VP.
- 3. Savienības kosmosa operatori ar līgumu paredz saviem piegādātājiem sniegt visus datus, kas Savienības kosmosa operatoriem vajadzīgi, lai izpildītu 2. punktā minēto pienākumu.
- 4. Pieteikuma iesniedzēji, iesniedzot 6. pantā minēto atļaujas pieteikumu, kompetentajām iestādēm iesniedz vidiskās pēdas deklarāciju ("VPD").
- 5. VPD apliecina, ka Savienības kosmosa operatori saskaņā ar 97. pantu ir aprēķinājuši VP par savām plānotajām kosmosa darbībām.
- 6. VPD, kas minēta 4. punktā, iesniedz kopā ar šādu informāciju:
 - (a) VP sertifikātu, ko sniedz saskaņā ar 98. panta 2. punktu;
 - (b) VP pētījumu, kas pamato VPD rezultātus;
 - (c) apkopotas un dezagregētas datu kopas, pamatojoties uz VP, kas aprēķināta saskaņā ar 2. punktu;
 - (d) pierādījumu par apkopoto un dezagregēto datu kopu nosūtīšanu Komisijai saskaņā ar 99. panta 1. punkta pirmo daļu.

7. VPD tiek iekļauta šāda informācija:
- (a) Savienības kosmosa operatoru nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme, to pasta adrese un elektroniskie saziņas līdzekļi;
 - (b) informācija par plānoto kosmosa darbību veidu un to produktu, vielu vai materiālu veidu, uz kuriem attiecas VPD;
 - (c) pierādījums, ka VP ir aprēķināta un verificēta saskaņā ar aprēķināšanas un verificācijas noteikumiem, kas paredzēti saskaņā ar 97. panta 4. punktu pieņemtajā īstenošanas aktā;
 - (d) VP snieguma klase, pie kuras pieder kosmiskais lidaparāts, atbilstoši noteikumiem, kas paredzēti īstenošanas aktā, kurš pieņemts, ievērojot 97. panta 4. punktu;
- Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus saskaņā ar 114. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru, lai noteiktu veidnes un saturu informācijai, kas jāpaziņo saskaņā ar 6. punkta pirmo daļu.
8. Līdz 2031. gada 31. decembrim no 96., 97., 98., 99. un 100. pantā noteiktajiem pienākumiem ir atbrīvoti šādi Savienības kosmosa operatori:
- (a) mazie uzņēmumi;
 - (b) pētniecības un izglītības iestādes.

97. pants

Kosmosa darbību VP aprēķināšana un verificācija

1. Kosmosa darbību VP attiecas uz kosmosa misijām, ko veic jebkurā no Zemes orbītām, tai skaitā kapsētas orbītās.
2. Šīs regulas 96. panta 2. punktā minētais aprēķins aptver visas darbības, kas veiktas visā kosmosa misijas dzīves ciklā, tai skaitā sākotnējos posmos, piemēram, projektēšanas un izstrādes posmā, ražošanas posmā, darbības posmos un darbmūža beigu posmos.
3. Saskaņā ar Savienības kosmosa programmu un Savienības drošas savienojamības programmu ietvaros veikto kosmosa darbību VP aptver komponentus, kas minēti Regulas (ES) 2021/696 3. panta 1. punkta a)–c) un e) apakšpunktā un [Regulas \(ES\) 2023/588 1. pantā](#).
4. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus saskaņā ar 114. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru, lai precizētu kosmosa darbību VP aprēķināšanas un verificācijas metodi, ņemot vērā zinātniski pamatotas novērtēšanas metodes un attiecīgos starptautiskos standartus, kas saskaņoti ar Komisijas Ieteikumu (ES) 2021/2279⁽¹⁸⁾. Minētos īstenošanas aktus pārskata, lai ņemtu vērā norises zinātnē un tehnoloģijā un pielāgotos tehnoloģiju attīstībai.

⁽¹⁸⁾ Komisijas Ieteikums (ES) 2021/2279 (2021. gada 15. decembris) par vidiskās pēdas metožu izmantošanu produktu un organizāciju aprites cikla vidiskā snieguma mērīšanai un uzrādīšanai (OV L 471, 30.12.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2279/oj>).

98. pants

VP sertifikāts

1. Iesniedzot pieteikumu atļaujas saņemšanai saskaņā ar 7. panta 1. punktu, pieteikuma iesniedzējam ir sertifikāts, kas apliecina, ka tā paredzēto kosmosa darbību VP ir aprēķināta saskaņā ar 96. panta 2. punktā noteiktajām prasībām.
2. Šā panta 1. punktā minēto sertifikātu 96., 97., 98., 99. un 100. panta vajadzībām izsniedz kosmosa darbību jomā kvalificēta tehniskā struktūra, kas veic tehnisko novērtēšanu, tai skaitā verifikāciju un validāciju.

99. pants

Datu kopu nosūtīšana uz Savienības ar VP saistīto datubāzi

1. Pirms pieteikuma iesniegšanas atļaujas saņemšanai saskaņā ar 7. panta 1. punktu pieteikuma iesniedzēji 96. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētās apkopotās un dezagregētās datu kopas nosūta Komisijai.

Komisija minētās datu kopas integrē Savienības datubāzē, kurā glabā ar VP saistītus datus, un izdod pieteikuma iesniedzējiem apliecinājumu par saņemšanu.

2. Divu nedēļu laikā no dienas, kad trešo valstu kosmosa operatoriem un starptautiskajām organizācijām paziņots par lēmumu par to reģistrāciju *URSO*, Aģentūra nosūta Komisijai integrēšanai Savienības datubāzē, kurā glabā ar VP saistītus datus, 96. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētās apkopotās un dezagregētās datu kopas, ko minētie kosmosa pakalpojumu sniedzēji saskaņā ar 15. panta 1. punkta pirmo daļu vai 15. panta 2. punktu ir iesnieguši savā pieteikumā reģistrācijai *URSO*.

Komisija izsniedz saņemšanas apliecinājumu.

3. Komisija nodrošina dezagregētajās datu kopās iekļauto datu konfidencialitāti.
4. Apkopotās datu kopas, kas minētas 1. punktā, Komisija dara publiski pieejamas, izmantojot Savienības ar VP saistīto datubāzi.

100. pants

Dezagregētu datu kopu izmantošana politikas veidošanas mērķiem

1. Komisija izmanto 99. pantā minētās dezagregētās datu kopas tikai kā informāciju politikas veidošanas darbībās, regulatīvo atjauninājumu nodrošināšanai un atvasinātu datu kopau izveidošanai.
2. Savienības kosmosa operatori, trešo valstu kosmosa operatori un starptautiskās organizācijas pilnībā saglabā īpašumtiesības uz datiem, kas iekļauti apkopotajās un dezagregētajās datu kopās, kuras nosūtītas saskaņā ar 99. pantu.
3. Savienība visā pasaulē iegūst ekskluzīvas īpašumtiesības uz intelektuālā īpašuma tiesībām, kas saistītas ar atvasinātajām datu kopām, kuras izveidotas, pamatojoties uz 1. punktā minētajām dezagregētajām datu kopām.

IV nodaļa

OPERĀCIJAS UN PAKALPOJUMI KOSMOSĀ (*ISOS*)

101. pants

ISOS

1. Savienības kosmosa operatori, kas veic *ISOS*, no 2034. gada 1. janvāra ievēro šajā pantā un VIII pielikumā noteiktās prasības.
2. Kas attiecas uz Savienībai piederošajiem aktīviem, kosmiskajiem lidaparātiem, kuri pārsniedz minisatelītu klasi un ko izmanto Savienības kosmosa operatori, ir tehnisko spēju minimums pakalpojumu saņemšanai kosmosā.
3. Lai nodrošinātu 2. punktā minēto tehnisko spēju minimumu, Savienības kosmosa operatoru ekspluatēto apkalpojamo kosmisko lidaparātu aprīko ar specializētām kosmisko lidaparātu pakalpojumu saskarnēm (*SSI*).
4. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai turpmāk papildinātu šo regulu, precizējot:
 - (a) pakalpojuma īpašā darbības režīma galvenās iezīmes, kas nodrošina apkalpojamā kosmiskā lidaparāta sadarbību un samazina sadursmes un darbības traucējumu risku pēc pakalpojuma sniegšanas;
 - (b) ja kosmisko atlūzu objekti apdraud citus kosmiskos lidaparātus un palielina orbītas piesārņojuma risku, prasības, kas vajadzīgas, lai ar *ISOS* palīdzību varētu aizvēst atlūzu objektus no orbītām (aktīva atlūzu aizvākšana), tai skaitā prasības, kas piemērojamas darbību koncepcijai.
5. Komisija ar īstenošanas aktiem paredz:
 - (a) šā panta 3. punktā minēto īpašo *SSI* izstrādes principus;
 - (b) projektēšanas principus savietojamiem un apmaināmiem funkcionālajiem satelītu moduļiem (*satAPP*), ko var pievienot kosmiskajam lidaparātam, lai nodrošinātu jaunas kosmiskā lidaparāta funkcijas vai derīgās kravas uzņemšanu, izmantojot *SSI*.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

V nodaļa

ORBĪTĀLĀS SATIKSMES NOTEIKUMI

102. pants

Uzraudzības pārbaudes un sadursmju novēršanas vienības informācijas atjauninājumi

1. Kompetentā iestāde var pieprasīt 64. panta 1. punktā minētajam Savienības sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējam sniegt tai jaunāko informāciju par tā kosmisko lidaparātu saistībā ar gada ziņojumiem vai īpašu izmeklēšanu, kas veikta attiecībā uz Savienības kosmisko lidaparātu operatoriem.
2. Saņemot šādu pieprasījumu, 64. panta 1. punktā minētais Savienības sadursmju novēršanas kosmosa pakalpojumu sniedzējs ziņo kompetentajai iestādei par to, vai:

- (a) Savienības kosmisko lidaparātu operatora ieviestie pasākumi visos kosmosa misijas posmos atbilst prasībām, kas izklāstītas 70. panta 2. punkta pirmajā daļā minētajos kosmisko atlūzu mazināšanas plānos;
- (b) orbītas pozīcija atbilst izvēlētajai orbītai saskaņā ar 69. pantu;
- (c) Savienības kosmisko lidaparātu operators atbilst prasībām, kas noteiktas 64. panta 1., 2., 3. un 4. punktā un attiecīgā gadījumā 101. panta 3. punktā.

103. pants

Nosacījumi sadursmes novēršanas manevriem augsta riska notikuma gadījumā

1. Ja 64. panta 1. punktā minētā SN vienība publicē brīdinājumu par sevišķi interesējošiem notikumiem starp diviem manevrējamajiem kosmiskajiem lidaparātiem un nolēm, ka vienam no abiem attiecīgajiem kosmiskajiem lidaparātiem ir jāveic sadursmes novēršanas manevrs (SNM), to ierosinātā SNM pamatā ir šādi principi:
 - (a) maksimāli ņemt vērā transportlīdzekļu ar apkalpi aizsardzību;
 - (b) sākotnējais sadursmes risks tiek samazināts vismaz par vienu pakāpi zemāk par manevra robežvērtību attiecībā uz brīdinājumu par sevišķi interesējošu notikumu, un
 - (c) netiek radīti nepamatoti sekundāro konjunkciju riski.
2. Ja abi kosmiskie lidaparāti ir reģistrēti 64. panta 1. punktā minētajai SN vienībai, Savienības kosmisko lidaparātu operatori saprātīgā laikposmā cenšas vienoties par stratēģiju 1. punktā minētā SNM īstenošanai, ko koordinē minētā SN vienība.
3. Ja saprātīgā termiņā nav iespējams panākt vienošanos saskaņā ar 2. punktu, 64. panta 1. punktā minētā SN vienība ierosina rīcības stratēģiju. Minētajā stratēģijā ņem vērā piekļuves tiesību noteikumus, kuru pamatā ir vismaz šādi elementi:
 - (a) transportlīdzekļa ar apkalpi aizsardzība;
 - (b) kosmiskā lidaparāta, kas ir konstelācijas daļa, iesaistīšana;
 - (c) SN manevru darbības spēja;
 - (d) kosmiskā lidaparāta stāvoklis;
 - (e) kosmiskā lidaparāta orbītu ekscentricitāte;
 - (f) kosmiskā lidaparāta vecums;
 - (g) attiecīgās kosmosa misijas posms un veids.
4. Ja viens no abiem kosmiskajiem lidaparātiem nav reģistrēts 64. panta 1. punktā minētajai SN vienībai, minētā vienība sazinās ar attiecīgo kosmisko lidaparātu.
5. Sekmīgas saziņas gadījumā saskaņā ar 4. punktu 64. panta 1. punktā minētā SN vienība, ciktāl iespējams:
 - (a) apmainās ar informāciju par instrumentiem un metodēm, ko izmanto sadursmes risku aprēķināšanai;
 - (b) kopīgo visus datus un aprēķinu rezultātus, kas vajadzīgi, lai novērstu sadursmi;
 - (c) sadarbībā ar abu kosmisko lidaparātu operatoriem nosaka labākos sadursmes novēršanas manevrus, ņemot vērā 3. punktā minētā manevru rīcības plāna elementus.

6. Ja 4. punktā minētā saziņa ir nesekmīga vai ja pēc saprātīga laikposma kontaktus nevar sākt, 64. panta 1. punktā minētā SN vienība iesaka Savienības kosmiskā lidaparāta operatoram rīcības stratēģiju, kas nodrošina vismaz 1. punktā izklāstīto principu ievērošanu, un informē otru Savienības kosmiskā lidaparāta operatoru par paredzēto rīcību.

VI nodaļa

STANDARTIZĀCIJA UN KOPIĢAS SPECIFIKĀCIJAS

104. pants

Standarti

1. Komisija, kā paredzēts [Regulas \(ES\) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktā](#), pieprasa, lai viena vai vairākas Eiropas standartizācijas organizācijas izstrādā standartus attiecībā uz šādām pamatprasībām:
 - (a) 72. panta 2. punkta pirmajā daļā noteiktās prasības, lai pierādītu atbilstību 72. panta 1. punktam;
 - (b) 25. panta 5. punkta pirmajā daļā noteiktās prasības, lai pierādītu atbilstību 25. panta 2. punktam.

Sagatavojot pirmajā daļā minētos standartizācijas pieprasījumus, Komisija var ņemt vērā spēkā esošos vai izstrādes stadijā esošos Eiropas vai starptautiskos standartus, lai vienkāršotu standartu izstrādi saskaņā ar [Regulu \(ES\) Nr. 1025/2012](#).
2. Ja 3. punktā minētie nosacījumi ir izpildīti, Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka kopīgas specifیکācijas attiecībā uz tehniskajām prasībām, kas nodrošina līdzekļus 1. punkta pirmajā daļā minēto pamatprasību izpildei.
3. Šā panta 2. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem jebkurā no šādiem gadījumiem, ja Komisija, ievērojot [Regulas \(ES\) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu](#), ir pieprasījusi vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt standartu attiecībā uz 1. punkta pirmajā daļā minētajām pamatprasībām, un rodas viena no šādām situācijām:
 - (a) uz prasībām neattiecas tādi saskaņotie standarti vai to daļas, uz ko ir publicētas atsauces *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*;
 - (b) uz prasībām attiecas saskaņotie standarti vai to daļas, uz kuriem atsauces ir publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, bet minēto standartu vai to daļu piemērošana izraisa neatbilstību pamatprasībām, vai
 - (c) ja Komisija uzskata, ka ir jārisina steidzama problēma.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 114. panta 3. punktā.

V sadaļa

LĒMUMI PAR LĪDZVĒRTĪBU, STARPTAUTISKIE NOLĪGUMI UN REŽĪMI ATTIECĪBĀ UZ STARPTAUTISKĀM ORGANIZĀCIJĀM

105. pants

Līdzvērtība

1. Komisija, pamatojoties uz detalizētu novērtējumu, ar īstenošanas aktiem var pieņemt lēmumu par līdzvērtību saskaņā ar 114. panta 2. punktu, norādot, ka trešās valsts tiesiskais un uzraudzības regulējums nodrošina, ka trešās valsts kosmosa operatori, kas iedibināti minētajā trešā valstī, atbilst juridiski saistošām prasībām, kas ir līdzvērtīgas šajā regulā noteiktajām prasībām, un uz tiem minētajā trešā valstī attiecas efektīva uzraudzība un izpilde.
2. Trešās valsts tiesisko un uzraudzības sistēmu uzskata par līdzvērtīgu šai regulai tikai tad, ja tā atbilst vismaz šādiem nosacījumiem:
 - (a) trešās valsts kosmosa operatoriem, kas iedibināti minētajā trešā valstī, ir jāsaņem atļauja, un uz tiem pastāvīgi tiek attiecināta efektīva uzraudzība un izpilde;
 - (b) uz trešās valsts kosmosa operatoriem, kas iedibināti minētajā trešā valstī, attiecas juridiski saistoši noteikumi, kas ir līdzvērtīgi 15. pantā noteiktajām prasībām, un
 - (c) minētās trešās valsts tiesiskā un uzraudzības sistēma nodrošina efektīvu līdzvērtīgu sistēmu to kosmosa pakalpojumu sniedzēju atzīšanai, kuriem piešķirta atļauja saskaņā ar trešās valsts tiesisko regulējumu.
3. Komisija lēmumiem par līdzvērtību var pievienot īpašus nosacījumus, piemēram, ja kosmosā balstīto datu vai trešo valstu kosmosa operatoru sniegto kosmosa pakalpojumu apjoms un tvērums varētu būt stratēģiski svarīgs Savienībai vai lai nodrošinātu, ka Komisijai, Aģentūrai un kompetentajām iestādēm ir vajadzīgie instrumenti, lai novērstu regulējuma arbitrāžu.

Lēmumā norāda, vai tas ir nodrošināts uz noteiktu laiku.
4. Komisija katru gadu informē Eiropas Parlamentu un Padomi par lēmumiem par līdzvērtību, kurus Komisija pieņēmusi vai atsaukusi pārskata gadā.
5. Aģentūra noslēdz vienošanās par sadarbību ar attiecīgajām kompetentajām iestādēm trešās valstīs, kuru tiesiskā un uzraudzības sistēma saskaņā ar šā panta 1. punktu ir atzīta par līdzvērtīgu.

Šādās sistēmās nosaka vismaz:

 - (a) mehānismus informācijas apmaiņai starp Aģentūru un attiecīgo trešo valstu uzraudzības iestādēm, tai skaitā piekļuvi visai Aģentūras pieprasītajai informācijai par trešo valstu kosmosa operatoriem, kas saņēmuši atļauju trešā valstī;
 - (b) mehānismus tūlītējai paziņošanai Aģentūrai, ja trešās valsts kompetentā iestāde uzskata, ka trešās valsts kosmosa operatori, kurus Aģentūra ir reģistrējusi *URSO*, saskaņā ar 24. pantu pārkāpj atļaujas nosacījumus minētajā trešā valstī

vai citus tiesību aktus, kas minētajiem trešo valstu kosmosa operatoriem ir jāievēro;

- (c) procedūras darbību koordinēšanai, tai skaitā izmeklēšanai un pārbaudēm uz vietas, ko Aģentūra var veikt sadarbībā ar dalībvalstu kompetentajām iestādēm, par to pienācīgi informējot trešās valsts kompetento iestādi.

- 6. Komisija sadarbībā ar Aģentūru uzrauga, vai trešās valsts tiesiskais un uzraudzības regulējums joprojām ir līdzvērtīgs šajā regulā noteiktajām prasībām.

Ja trešās valsts tiesiskā un uzraudzības sistēma vairs nav līdzvērtīga, Komisija atceļ attiecīgo lēmumu par līdzvērtību.

106. pants

Starptautiski nolīgumi ar trešām valstīm

- 1. Savienība var slēgt nolīgumus par sadarbību ar trešām valstīm jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula, jo īpaši attiecībā uz:
 - (a) noteikumu savstarpējas atzīšanas veicināšanu jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula;
 - (b) tādu tehnisko novērtējumu savstarpējas atzīšanas veicināšanu, ko veic kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras un attiecīgās trešo valstu iestādes un tehniskās struktūras;
 - (c) sīki izstrādātu informāciju un procedūras attiecībā uz atkāpi attiecībā uz palaišanas pakalpojumiem, kas minēti 19. pantā;
 - (d) nosacījumu paredzēšanu tādu kosmosa pakalpojumu vai kosmosā balstītu datu izmantošanai Savienībā, kurus sniedz trešās valsts kosmosa operators, kas ir valdības vienība vai kas izmanto vai kam pieder kosmosa infrastruktūras militārie aktīvi, tai skaitā civiliem mērķiem paredzēti.
- 2. Aģentūra var sadarboties ar attiecīgajām uzraudzības iestādēm trešās valstīs, kas nav 1. punkta b) apakšpunktā minētās valstis, un pēc Komisijas apstiprinājuma var noslēgt saprašanās memorandus un darba vienošanās ar šādām iestādēm vai starptautisku organizāciju struktūrām.

107. pants

Režimi, kas piemērojami starptautiskām organizācijām

- 1. Komisija, izmantojot iemaksu nolīgumus, var uzticēt starptautiskai organizācijai uzdevumu īstenošanu attiecībā uz Savienībai piederošo aktīvu ekspluatāciju.

Minētajos iemaksu nolīgumos ir izklāstīti nosacījumi, kā arī praktiski un operatīvi pasākumi, kas paredzēti, lai kontrolētu, kā minētā starptautiskā organizācija piemēro IV sadaļā noteiktās prasības.
- 2. Ja starptautiska organizācija ekspluatē 5. panta pirmās daļas 21. punktā minētos aktīvus, dalībvalstis nodrošina minētās starptautiskās organizācijas atbilstību IV sadaļā noteiktajām prasībām saistībā ar 6. panta 1. punktā minētajām atļaujām.
- 3. Ja starptautiska organizācija ekspluatē savus kosmosa infrastruktūras aktīvus, Savienība cenšas noslēgt nolīgumus ar minēto starptautisko organizāciju.

Pirmajā daļā minētajā nolīgumā izklāstīti nosacījumi, kā arī praktiski un operatīvi pasākumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu kontroli pār to, kā minētā starptautiskā organizācija piemēro IV sadaļā noteiktās prasības, pienācīgi ņemot vērā tās institucionālo sistēmu.

108. pants

Attiecības ar Eiropas Kosmosa aģentūru

1. Savienība cenšas noslēgt nolīgumu ar Eiropas Kosmosa aģentūru (EKA), lai veicinātu šīs regulas mērķu sasniegšanu un stiprinātu sadarbību starp Savienību un EKA.
2. Šā panta 1. punktā minētajā nolīgumā ir izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem EKA īsteno IV sadaļā noteiktās prasības, kā arī praktiskie un operatīvie pasākumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu šādu prasību piemērošanas kontroli, un jo īpaši:
 - (a) ja EKA nav Savienībai piederošu aktīvu operators – pasākumi, kuri EKA vajadzīgi tehniskā novērtējuma veikšanai, kas ļauj Komisijai novērtēt Savienībai piederošu kosmosa aktīvu Savienības kosmosa operatora atbilstību regulā noteiktajām prasībām, lai izdotu atļauju un veiktu 11. panta 1. punkta pirmajā daļā minēto pastāvīgo uzraudzību;
 - (b) ja Savienībai piederošus aktīvus ekspluatē vai tie pieder EKA, – nepieciešamie pasākumi un nosacījumi, kas vajadzīgi, lai ļautu veikt tehniskās novērtēšanas darbības un atļauju piešķiršanas un uzraudzības uzdevumus;
 - (c) jebkāds atbalsts, ko EKA var sniegt attiecībā uz standartizācijai vajadzīgajām tehniskajām specifikācijām Komisijas uzraudzībā, vienlaikus ņemot vērā esošos starptautiskos tehniskos standartus attiecībā uz kosmosa darbībām.
3. EKA var sniegt atbalstu dalībvalstīm, veicot tehniskus novērtējumus saskaņā ar 8. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

Šā panta 1. punktā minētajā nolīgumā ir izklāstīti nosacījumi, kas paredzēti, lai EKA tiktu atzīta par kosmosa darbību jomā kvalificētu tehnisko struktūru.
4. Pēc Komisijas pieprasījuma EKA novērotāja vai locekļa statusā var piedalīties jebkurā attiecīgā tehniska rakstura padomdevējā grupā, kas var tikt izveidota saskaņā ar šo regulu.

VI sadaļa ATBALSTA PASĀKUMI

I nodaļa SPĒJU VEIDOŠANAS PASĀKUMI

109. pants

Spēju veidošana

1. Komisija šīs regulas īstenošanā atbalsta kosmosa operatorus, kompetentās iestādes un kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras:
 - (a) ciešā sadarbībā ar Aģentūru un attiecīgā gadījumā *ENISA* izstrādājot ieteikumu materiālus, metodiku un paraugpraksi par šādiem jautājumiem:

- (i) kā valsts līmenī veiktu publiskā iepirkuma procedūru kontekstā izmantot Savienības kosmosa drošības marķējumu, kas izdots saskaņā ar 112. panta 4. punktu;
 - ii) prasības, kas attiecas uz jaunām jomām vai attīstības stadijā esošām jomām, tādām kā, piemēram, apkalpošana orbitā vai orbitālās satiksmes noteikumi;
 - iii) attiecīgā gadījumā – citiem jautājumiem, uz kuriem attiecas šī regula;
 - (b) ar Aģentūras palīdzību veicinot sadarbību un informācijas apmaiņu jautājumos, uz kuriem attiecas IV sadaļas II nodaļa, atvieglojot Direktīvas (ES) 2022/2555 29. pantā minētās informācijas apmaiņas pasākumu izveidi.
2. Komisija atbalsta spēju veidošanu, kā arī pētniecības un inovācijas darbības, līdzfinansējot kopīgus pētniecības un izstrādes projektus, kas ļauj nozarei ieviest tehnoloģiskus risinājumus, veicinot atbilstību šajā regulā noteiktajām prasībām šādās jomās:
- (a) šifrēšanas tehnoloģiju un protokolu izstrāde;
 - (b) borta drošības sistēmu izstrāde;
 - (c) ISOS tehnoloģiju un koncepciju izstrāde;
 - (d) jebkuri citi jautājumi, uz kuriem attiecas šī regula.
- Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 113. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot šā panta c) punkta pirmajā daļā minētos jautājumus.
3. Komisija finansē:
- (a) standartu izstrādi nesējraķešu neitralizatoriem;
 - (b) vaučeru nodrošināšana, lai atbalstītu kosmosa operatoru dalību apmācības programmās, kuru mērķis ir kompensēt daļu no izmaksām, kas radušās, īstenojot 96. panta 2. punktā noteiktās prasības.
4. Komisija atvieglo piekļuvi 88. panta 3. punkta pirmajā daļā minētajai draudu vadītai ielaušanās testēšanai, kartējot šādu testēšanas pakalpojumu pieejamību Savienībā un izstrādājot pamatlīgumus, lai nodrošinātu ātru un cenas ziņā pieejamu piekļuvi, jo īpaši MVU un maziem vidējas kapitālizācijas uzņēmumiem.

110. pants

Informācijas portāls

1. Komisija ar Aģentūras atbalstu šīs regulas īstenošanas vajadzībām izveido un pārvalda informācijas portālu ("Informācijas portāls").
2. Informācijas portāls veic šādus uzdevumus:
 - (a) palīdz kosmosa operatoriem īstenot šo regulu;
 - (b) nodrošina atbilstības kontrolesarakstus, lai veicinātu brīvprātīgu atbilstību Savienības kosmosa marķējuma shēmām, kas izveidotas saskaņā ar 111. panta 4. punkta pirmo daļu;
 - (c) atbalsta visus attiecīgos vienotos kontaktpunktus, ko izveidojušas dalībvalstis.

3. Dalībvalstis informē Komisiju par visiem valsts palīdzības dienesta portāliem, kas izveidoti, lai pārvaldītu vaicājumus par noteikumiem, procedūrām un atļauju piešķiršanas procesiem.

Komisija nodrošina šādu palīdzības dienestu portālu sadarbību ar informācijas portālu.

II nodaļa

SAVIENĪBAS KOSMOSA MĀRĶĒJUMA SATVARS

111. pants

Savienības kosmosa marķējuma shēmas

1. Komisija izstrādā Savienības kosmosa marķējuma satvaru, lai veicinātu kosmosa darbību augsta līmeņa aizsardzības standartu pastiprinātu brīvprātīgu ievērošanu.
Savienības kosmosa marķējuma satvaru veido Savienības marķējuma shēmas, kā minēts 2. un 3. punktā.
2. Savienības kosmosa marķējuma shēmā nosaka sīki izstrādātas prasības ar mērķi:
 - (a) ierobežot riskus, kas saistīti ar kosmiskajām atlūzām;
 - (b) uzlabot orbītā esošo kosmisko objektu drošību un ilgtspēju, gaisa kuģu drošību lidojumos vai personu un īpašuma drošību uz zemes, veicot kosmosa darbības;
 - (c) samazināt kosmisko lidaparātu radīto gaismas piesārņojumu;
 - (d) samazināt kosmisko lidaparātu radīto radiopiesārņojumu;
 - (e) aizsargāt kosmosa infrastruktūras noturību, jo īpaši attiecībā uz kritiski svarīgiem aktīviem, un piegādes ķēdes noturību;
 - (f) iespējot operācijas un pakalpojumus kosmosā;
 - (g) veicināt kosmosa darbību vidiskās ietekmes samazināšanu.
3. Pēc Komisijas pieprasījuma Aģentūra sagatavo kandidātshēmu vai ierosina atjaunināt esošo Savienības kosmosa marķējuma shēmu.
Savienības kosmosa marķējuma shēmā attiecībā uz konkrētajām kosmosa misijām, pakalpojumiem vai produktiem, uz kuriem tā attiecas, var noteikt vienu vai vairākus no šādiem aizsardzības līmeņiem: “pamata”, “būtisks” vai “augsts”.
Šādā gadījumā tā nodrošina, ka norādītais aizsardzības līmenis ir samērīgs ar aizsardzības līmeni, kas saistīts ar prasībām, kuras noteiktas attiecīgajā Savienības kosmosa marķējuma shēmā.
4. Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem:
 - (a) Savienības kosmosa marķējuma shēmas elementu veidni, tai skaitā to darbības ilgumu;
 - (b) Savienības kosmosa marķējuma shēmas, kuru pamatā ir kandidātshēma vai esošas Savienības kosmosa marķējuma shēmas atjauninājumus.Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 114. panta 2. punktā.

5. Aģentūra uztur īpašu tīmekļa vietni, kurā sniedz atjauninātu informāciju par Savienības kosmosa marķējuma shēmām un Savienības kosmosa marķējumu un publisko tos.

112. pants

Savienības kosmosa marķējuma piešķiršana un izmantošana

1. Ja kosmosa operators plāno iegūt Savienības kosmosa marķējumu, minētais kosmosa operators iesniedz Aģentūrai pieteikumu Savienības kosmosa marķējuma saņemšanai kopā ar detalizētu tehnisko dokumentāciju, kas apliecina to prasību izpildi, kuras noteiktas Savienības marķējuma shēmā(-ās), attiecībā uz kuru(-ām) tiek prasīts Savienības kosmosa marķējums.
Aģentūra nekavējoties informē Komisiju par šo pieteikumu.
2. Aģentūra sniedz Komisijai sīki izstrādātu atzinumu par pieteikuma atbilstību attiecīgās(-o) Savienības kosmosa marķējuma shēmas(-u) prasībām.
3. Pamatojoties uz Aģentūras novērtējumu, Komisija ar īstenošanas aktiem lemj par pieteikumiem.
4. Aģentūra izsniedz Savienības kosmosa marķējumu kosmosa operatoriem, kuru pieteikumus Komisija ir apstiprinājusi saskaņā ar 3. punktu, uz kosmosa marķējuma darbības termiņu, ko norāda attiecīgajā Savienības kosmosa marķējuma shēmā.
5. Aģentūra pēc savas iniciatīvas vai pēc sūdzības saņemšanas regulāri pārbauda Savienības kosmosa marķējuma turētāja atbilstību attiecīgā Savienības kosmosa marķējuma prasībām. Ja Aģentūra konstatē, ka Savienības kosmosa marķējuma turētājs neatbilst prasībām, tā atsauc šo Savienības kosmosa marķējumu. Pirms Savienības kosmosa marķējuma atsaukšanas Aģentūrai ir jāļauj Savienības kosmosa marķējuma turētājam iesniegt pamatotu paziņojumu.
6. Savienības kosmosa marķējuma turētājs informē Aģentūru par visiem vēlāk konstatētajiem pārkāpumiem saistībā ar marķēto kosmosa misiju, pakalpojumu vai produktu, kas var ietekmēt tā atbilstību attiecīgā Savienības kosmosa marķējuma prasībām.
7. Ir aizliegta jebkāda nepatiesa vai maldinoša Savienības kosmosa marķējuma vai logotipa reklāma vai izmantošana, kas rada sajukumu attiecībā uz Savienības kosmosa marķējumu.

VII sadaļa

PĀREJAS NOTEIKUMI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

113. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 41. panta 3. punktā, 44. panta 3. punktā, 56. panta 9. punkta pirmajā daļā, 70. panta 4. punktā, 78. panta 3. punktā, 79. panta 4. punktā, 82. panta 4. punktā, 83. panta 5. punktā, 84. panta 5. punktā, 85. panta 4. punktā, 86. panta 4. punktā, 92. panta 4. punktā, 93. panta 7. punkta otrajā daļā, 101. panta 4. punkta

pirmajā daļā un 109. panta 2. punkta otrajā daļā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no 2027. gada 1. janvāra.

3. Par katru 2. punktā minēto deleģēto aktu Aģentūra pēc sabiedriskās apspriešanas līdz 2028. gada 1. jūlijam iesniedz Komisijai oficiālus tehniskos atzinumus. Jautājumos, uz kuriem attiecas IV sadaļas II nodaļa, Aģentūra apspriežas ar *ENISA*.
4. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 41. panta 3. punktā, 44. panta 3. punktā, 56. panta 9. punkta pirmajā daļā, 70. panta 4. punktā, 78. panta 3. punktā, 79. panta 4. punktā, 82. panta 4. punktā, 83. panta 5. punktā, 84. panta 5. punktā, 85. panta 4. punktā, 86. panta 4. punktā, 92. panta 4. punktā, 93. panta 7. punkta otrajā daļā, 101. panta 4. punkta pirmajā daļā un 109. panta 2. punkta otrajā daļā minēto pilnvaru deleģēšanu.

Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz minētajā lēmumā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
5. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
6. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
7. Saskaņā ar 41. panta 3. punktu, 44. panta 3. punktu, 56. panta 9. punkta pirmo daļu, 70. panta 4. punktu, 78. panta 3. punktu, 79. panta 4. punktu, 82. panta 4. punktu, 83. panta 5. punktu, 84. panta 5. punktu, 85. panta 4. punktu, 86. panta 4. punktu, 92. panta 4. punktu, 93. panta 7. punkta otro daļu, 101. panta 4. punkta pirmo daļu un 109. panta 2. punkta otro daļu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus, vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

114. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja [Regulas \(ES\) Nr. 182/2011](#) nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro [Regulas \(ES\) Nr. 182/2011 5. pantu](#).
3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.
4. Komiteja tiekas šādās dažādās specifiskās konfigurācijās:
 - (a) drošības konfigurācija;
 - (b) noturības konfigurācija;
 - (c) vidiskās ilgtspējas konfigurācija;
 - (d) *ISOS* konfigurācija;
 - (e) kosmosā balstītu datu konfigurācija.

5. Saskaņā ar Savienības noslēgtajiem starptautiskajiem nolīgumiem komitejas sanāksmēs kā novērotājus var uzaicināt trešo valstu vai starptautisko organizāciju pārstāvjus, ievērojot komitejas reglamentā paredzētos nosacījumus un ņemot vērā Savienības drošību.

115. pants

Dienesta noslēpums

1. Uz visu konfidenciālo informāciju, ko, ievērojot šo regulu, saņēmusi, ar to apmainījusies vai nosūtījusi kāda no 2. punktā minētajām personām, struktūrām vai iestādēm, attiecas dienesta noslēpuma ievērošanas nosacījums, kā noteikts 2. un 3. punktā.
2. Neskarot informācijas apmaiņu un izmantošanu saskaņā ar šo regulu, dienesta noslēpuma ievērošanas pienākums attiecas uz visām personām, kas strādā vai ir strādājušas Komisijā, Aģentūrā, kompetentajās iestādēs vai kosmosā darbību jomā kvalificētā tehniskā struktūrā, iestādē, fiziskai vai juridiskai personai, kurai kompetentās iestādes vai kosmosa darbību jomā kvalificētās tehniskās struktūras ir deleģējušas pilnvaras un uzdevumus, tai skaitā revidentiem un ekspertiem, ar kuriem tās ir noslēgušas līgumus.
3. Informāciju, uz ko attiecas dienesta noslēpums, tai skaitā kontekstā ar informācijas apmaiņu starp kompetentajām iestādēm saskaņā ar šo regulu un tām kompetentajām iestādēm, kas izraudzītas vai izveidotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2555 un Direktīvu (ES) 2022/2557, neatklāj nevienai citai personai vai iestādei citādi, nekā ir paredzēts Savienības vai valsts tiesību noteikumos.
4. Visa informācija, ar ko kompetentās iestādes apmainās, ievērojot šo regulu, un kas attiecas uz darījumu vai darbības apstākļiem un ekonomiska vai personiska rakstura jautājumiem, ir konfidenciāla, un tai piemēro dienesta noslēpuma prasību, izņemot gadījumus, kad kompetentā iestāde, ierosinot sniegt attiecīgo informāciju, ir atļāvusi to izpaust vai kad šāda izpaušana ir nepieciešama tiesvedībai.

116. pants

Izvērtēšana un pārskatīšana

1. Līdz 2035. gada 1. decembrim un pēc tam reizi piecos gados Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs regulas izvērtējumu, tai skaitā novērtējumu par kosmosa darbību vidisko, ekonomisko un sociālo ietekmi uz citām nozarēm, un attiecīgā gadījumā iesniedz ziņojumu par tās pārskatīšanu, vajadzības gadījumā pievienojot tiesību akta priekšlikumu. Ziņojumus publicē.
2. Lai veiktu 1. punktā minēto izvērtēšanu un pārskatīšanu, Komisija var pieprasīt Aģentūrai un dalībvalstīm sniegt datus un informāciju. Aģentūra un dalībvalstis nekavējoties sniedz Komisijai pieprasītos datus un informāciju.
3. Veicot 1. punktā minēto izvērtēšanu un pārskatīšanu, Komisija ņem vērā Aģentūras, Eiropas Parlamenta, Padomes, dalībvalstu un kompetento iestāžu, kā arī citu attiecīgo struktūru un organizāciju vai attiecīgo avotu atzinumus, nostājas un konstatējumus.

117. pants

Ziņojumi Komisijai

Līdz 2031. gada 1. decembrim un katru gadu pēc minētā datuma dalībvalstis ziņo Komisijai par šīs regulas īstenošanas gaitu. Ziņojumā iekļauj informāciju par izpildes panākšanas darbībām un jaunāko informāciju par kosmosa nozari valsts līmenī, piemēram, par konkurētspējas aspektiem, kas ietekmē iekšējā tirgus darbību, un elementiem attiecībā uz publisko un privāto izdevumu vajadzībām.

Pirmajā ziņojumā dalībvalstis norāda Komisijai savas sagatavošanas darbības un valsts līmenī veiktos pasākumus, tai skaitā pielāgojumus, lai nodrošinātu šīs regulas netraucētu piemērošanu.

118. pants

Pārejas laiks

1. Atļaujām attiecībā uz aktīviem, kuri plānoti palaišanai pēc 2030. gada 1. janvāra un kuru projekta kritiskās pārskatīšanas posms beidzās [OV: aprēķina 12 mēnešus no šīs regulas spēkā stāšanās dienas], šo regulu piemēro tikai no 2032. gada 1. janvāra.
2. Kompetentās iestādes attiecībā uz Savienības kosmosa operatori un Aģentūra attiecībā uz trešo valstu kosmosa operatori pārliecinās par 1. punktā minētā kritiski svarīgā projekta izskatīšanas posma beigām brīdī, kad kosmosa operatori iesniedz apliecinājumu, kas iegūts no attiecīgās vienības, kurai ar līgumu uzticēta kosmiskā lidaparāta projekta tehniskā apstiprināšana.

119. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2030. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja
[..]*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
[..]*

TIESĪBU AKTA FINANŠU UN DIGITĀLAIS PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kosmosa darbību drošumu, noturību un ilgtspēju Savienībā.

1.2. Attiecīgā politikas joma

Jauns plāns ilgtspējīgai Eiropas labklājībai un konkurētspējai

Labklājība un konkurētspēja

1.3. Mērķi

1.3.1. Vispārīgie mērķi

Ierosinātās regulas mērķis ir atbalstīt kosmosa nozares iekšējā tirgus attīstību un darbību.

1.3.2. Konkrētie mērķis

Konkrētais mērķis Nr.

Priekšlikumā ir noteikti četri konkrēti mērķi:

i) izveidot Savienības satvaru, kas reglamentē kosmosa operatoru rīcību Savienībā veidā, kas nodrošina stabilu, paredzamu un konkurētspējīgu darījumdarbības vidi, kura veicina inovāciju;

ii) nodrošināt kosmisko objektu izsekojamību un samazināt kosmisko atlūzu rašanos no kosmosa darbībām;

iii) izveidot saskaņotu noturības bāzlīniju kosmosa nozarei, izmantojot riska novērtēšanas regulējumu un kiberdrošības noteikumus, kas pielāgoti kosmosa infrastruktūrai;

iv) izveidot kopīgu metodi kosmosa darbību ietekmes uz vidi mērīšanai Savienībā.

1.3.3. Paredzamie rezultāti un ietekme

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

Ierosinātā regula uzlabotu apstākļus kosmosā balstītu datu un kosmosa pakalpojumu iekšējā tirgus darbībai, būtiski pozitīvi ietekmējot ES kosmosa nozari un tās konkurētspēju.

Iekšējā kosmosa tirgus attīstīšana nozīmētu lielāku integrāciju starp dalībvalstīm, uzņēmumiem radītu apstākļus labākai piekļuvei tirgum, veicinātu inovāciju visā nozarē, piesaistītu vairāk privāto ieguldījumu un samazinātu administratīvo slogu uzņēmumiem.

Ieviešot pasākumus, kas paredzēti, lai nodrošinātu kosmisko objektu izsekojamību, un samazinot kosmisko atlūzu daudzumu, tiktu veicināta drošāka un ilgtspējīgāka kosmosa vide. Tas ievērojami samazinātu sadursmes risku un kosmisko atlūzu rašanos, tādējādi aizsargājot gan darbojošos satelītus, gan orbitālo ilgtspēju ilgtermiņā.

Saskaņotas bāzlīnijas izstrāde visiem kosmosa infrastruktūras aktīviem un tādu riska novērtēšanas regulējuma satvaru īstenošana, kas pielāgoti kosmosa nozares

kiberdrošības vajadzībām, stiprinātu kosmosa darbību noturību pret kiberdraudiem Savienībā. Tas vairotu uzticēšanos ieinteresēto personu, tai skaitā privāto uzņēmumu un valdības aģentūru, spējām, vēl vairāk veicinātu kosmosa pakalpojumu ieviešanu, piesaistītu investīcijas un veicinātu stabilas un drošas kosmosa nozares izaugsmi ES.

Kopīgas metodes izstrāde kosmosa darbību vidiskās ietekmes mērīšanai atvieglotu uz informāciju balstītu lēmumu pieņemšanu, pamatojoties uz standartizētiem rādītājiem, kas ļautu uzņēmumiem ieguldīt videi nekaitīgākās tehnoloģijās un politikas veidotājiem – līdzsvarot kosmosa darbību ieguvumus un riskus.

Visbeidzot, regulas sekmīga īstenošana uzlabotu Savienības spēju ietekmēt globālos standartus kosmosa jomā un palielinātu Savienības nozares konkurētspēju pasaules tirgos.

Šai regulai pievienotajā ietekmes novērtējumā tika noteikts, ka kopējais ikgadējais ieguvums uzņēmumiem (satelītu operatoriem) ir 677,5 miljoni EUR, kas pilnībā kompensē izmaksas, ko rada no jaunās regulas izrietošās prasības. Dalībvalstu publiskajām iestādēm atbilstības nodrošināšanas un izpildes izmaksas tiek lēstas 1–4 pilnslodzes ekvivalentu apmērā.

1.3.4. Snieguma rādītāji

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzī progresam un sasniegumiem.

Lai uzraudzītu šīs regulas sekmīgu īstenošanu un novērtētu tirgus ietekmi un reakciju, jo īpaši attiecībā uz MVU, tiks izmantots šāds rādītāju kopums.

Konkrētie mērķi	Rādītājs	Metode	Bāzlīnijas vērtība	Mērkrādītājs ⁽¹⁾	Gada progresā aplēse	Pārskatīšanas biežums
Atbalstīt vienotā tirgus izveidi un darbību kosmosa nozarē	Kosmosa darbības vienotajā tirgū, kas atbilst ierosinātajiem tiesību aktiem	Dalībvalstu ziņojumi	0	100 %	100 % pēc akta spēkā stāšanās	Katru gadu
Nodrošināt kosmisko objektu izsekojamību un	Sevišķi interesējošu notikumu skaits	Izmantojot ES SSST partnerību	622 (LEO) 33 (MEO) 101 (GEO)	Samazinājums par 10 %	~5 % samazinājums gadā	Katru gadu

⁽¹⁾ Mērkrādītāju vērtības tiek lēstas 10 gadu laikposmam pēc akta stāšanās spēkā, ņemot vērā komerciālo satelītu vidējo darbības ilgumu visās orbītās.

samazi nāt kosmis ko atlūzu rašanos						
Nodroši nāt kosmis ko objektu izsekoja mību un samazi nāt kosmis ko atlūzu rašanos	Sekmīg u likvidēš anu skaits darbmū ža beigās	Izmanto jot ES <i>SSST</i> partnerī bu	ĢSO: 60 % <i>LEO</i> : 65 %	90 % visām orbītām	~3 % pieaugu ms gadā	Katru gadu
Izveidot kiberdr ošībai pielāgot u riska novērtē šanas regulēj umu attiecībā uz kosmos a infrastr uktūru	To paziņoto būtisko kiberinc identu skaits, kuru riski ir mazināti	<i>EUSPA</i> , izmanto jot ziņošan as mehānis mu (attiecīb ā uz ES piederoš iem aktīvie m); dato rdrošība s incident u reaģēša nas vienības (<i>CSIRT</i>) / vienotie kontakt punkti (<i>SPOC</i>) (katrai TID) un valstu	Nav datu	Samazin ājums par 50 %	Samazin ājums par 50 % pēc akta spēkā stāšanās	Katru gadu

		kosmosa uzraudzības centri attiecībā uz citiem aktīviem				
Izveidot kopīgu metodi kosmosa darbību vidiskās ietekmes mērīšanai	% ES tirgus daļas atspoguļojums PVPKN izstrādē	Dalībvalstu ziņojumi	0 %	≥ 51 %	≥ 51 %	Katru gadu
Izveidot kopīgu metodi kosmosa darbību vidiskās ietekmes mērīšanai	% no kosmosa operatoriem, kas sniedz ziņojumus par vidi	Dalībvalstu ziņojumi	40 % ⁽²⁾	80 % ⁽³⁾	80 % pēc PVPKN regulējuma izveides	Katru gadu
Izveidot kopīgu metodi kosmosa darbību vidiskās ietekmes mērīšanai	To kosmosa misiju skaits, kurās integrēti standarti zētais aprites	Dalībvalstu ziņojumi	Neattiecas (standartizēta ACN regulējuma trūkums attiecībā	80 % ⁽⁴⁾	Pēc ACN regulējuma izveides	Katru gadu pēc regulējuma izstrādes

⁽²⁾ Ņemot vērā to, ka vairākos ES valstu, piemēram, Francijas, Beļģijas, Dānijas, Somijas un Grieķijas, tiesību aktos kosmosa jomā operatoriem jau ir noteikts pienākums sagatavot vidiskās ietekmes novērtējumus saistībā ar licenču piešķiršanu.

⁽³⁾ Ņemot vērā to, ka mikrouzņēmumiem un universitātēm varētu piemērot izņēmumus un to īpatsvars ir aptuveni 10–20 % no kosmosa misijām Eiropā.

⁽⁴⁾ Turpat.

mērīšanai	cikla novērtējuma (ACN) regulējums		uz kosmosa darbībām)			
Izveidot kopīgu metodi kosmosa darbību vidiskās ietekmes mērīšanai	Kosmosa darbību vidiskā pēda (piemēram, CO ₂ emisijas)	Dalībvalstu ziņojumi	Neattiecas (kopējas mērīšanas metodes trūkums)	Jāuzrauga	Pēc PVPKN regulējuma izveides gada samazinājuma mērķrādītāji	Katru gadu pēc regulējuma izstrādes

1.4. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

- ☒ **jaunu darbību**
- ☐ **jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību⁽⁵⁾**
- ☐ **esošas darbības pagarināšanu**
- ☐ **vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību**

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tai skaitā sīki izstrādāts iniciatīvas izvērsšanas grafiks

13 dalībvalstīs ir tiesību akti kosmosa jomā, un vēl citas pašlaik izstrādā tiesību aktus minētajā jomā, lai risinātu jautājumu par kosmosa darbību pieaugumu un jaunu komercdalībnieku parādīšanos. Koordinācijas trūkuma un regulējuma atšķirību rezultātā ir izveidojies sadrumstalots tiesiskais regulējums, kas var radīt šķēršļus kosmosa pakalpojumu un kosmosā balstītu datu sniegšanai vienotajā tirgū.

Bez koordinācijas līdzekļi un pieejas kosmosa darbību regulēšanai Savienībā turpmāk kļūs vēl dažādāki. Tādējādi ar ierosināto regulu tiek ieviesta mērķorientēta galveno prasību saskaņošana attiecībā uz atļauju piešķiršanu kosmosa darbībām un kosmosa pakalpojumu sniegšanai. Galvenās prasības pamatā attiecas uz kosmosa darbību drošumu, noturību un vidisko ilgtspēju. Ierobežoti noteikumi attiecas uz *ISOS* un orbitālo satiksmi.

Saskaņots un vienots visu kosmosa infrastruktūras aktīvu aizsardzības līmenis atvieglo kosmosa pakalpojumu sniegšanu, kosmosā balstītu datu, kas iegūti, izmantojot šādu kosmosa infrastruktūru, brīvu apriti, kā arī kosmosa operatoru spēju

⁽⁵⁾ Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

bez šķēršļiem veikt kosmosa darbības vairākās jurisdikcijās. Tādējādi regula radītu juridisko noteiktību kosmosa operatoriem un lietotājiem Savienībā.

Regulu piemēro visiem aktīviem, kas palaisti pēc 2030. gada 1. janvāra. Tomēr attiecībā uz aktīviem, kas joprojām ir kritiskā izstrādes posmā, regulā ir paredzēts 24 papildu mēnešu pārejas periods, lai panāktu atbilstību.

Dažiem aspektiem, piemēram, attiecībā uz pārvaldību, vajadzētu būt gataviem īstenošanai līdz 2030. gadam. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka līdz minētajam datumam tās ieceļ esošās iestādes vai izveido jaunas iestādes, kuras veiktu regulā noteiktos uzdevumus un veidotu tehniskās zināšanas un spējas, kas ļautu netraucēti īstenot šo regulu, izmantojot kosmosa darbību jomā kvalificētas tehniskās struktūras, kuras veic tehniskās novērtēšanas uzdevumus.

Savienības līmenī ES Kosmosa programmas aģentūrai (Aģentūrai) būtu jāizveido visas nepieciešamās struktūras, iekšējie procesi un procedūras, lai uzņemtos jaunos pienākumus, kas tai uzticēti ar šo regulu.

Jaunie pienākumi jo īpaši attiecas uz tehnisko novērtējumu, kura mērķis ir palīdzēt Komisijai un atbalstīt tās jaunos uzdevumus saistībā ar atļauju piešķiršanu un uzraudzību Savienībai piederošu aktīvu Savienības kosmosa operatoriem, trešo valstu operatoru reģistrāciju un uzraudzību un tehnisko novērtējumu veikšanu dalībvalstīm, kurām to teritorijā nav kvalificētu tehnisko struktūru. Turklāt Aģentūra nodrošina Savienības kosmosa noturības tīkla (*EUSRN*) darbību koordināciju, uzrauga incidentus, kas saistīti ar Savienībai piederošiem aktīviem, pārvalda jauno Savienības kosmosa marķējuma shēmu izveidi un īstenošanu un palīdz izstrādāt un īstenot dažādus šajā regulā paredzētos atbalsta pasākumus.

Aģentūrai būtu jāsaprot savas jauno tehniskā novērtējuma pilnvaru īstenošanai, lai palīdzētu Komisijai veikt uzraudzības uzdevumus, un īpašas iekšējās struktūras, piemēram, Atbilstības padomes un Apelācijas padomes, izveidošanai šajā nolūkā.

Līdz regulas piemērošanas brīdim jau vajadzētu būt ieviestām vairākām datubāzēm un saistītiem instrumentiem, jo īpaši Savienības Kosmisko objektu reģistram (*URSO*), Savienības kontaktpersonu saraksta datubāzei attiecībā uz brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem.

Eiropas Komisija, izmantojot deleģētos un/vai īstenošanas aktus, sīkāk izstrādā tehniskās prasības, kas vajadzīgas šajā regulā paredzēto noteikumu īstenošanai, un izdod standartizācijas pieprasījumus saskaņoto standartu izstrādei.

Visbeidzot, tiek ieviests atbalsta pasākumu kopums, izmantojot spēju veidošanas pasākumus, tehnisko palīdzību un finansējumu, lai atbalstītu un sagatavotu dalībvalstis un kosmosa nozari regulas īstenošanā un palīdzētu kompensēt daļu no iespējamām īstenošanas izmaksām, piemēram, jaunuzņēmumiem, augošiem MVU un maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem.

- 1.5.2. ES iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai papildināmība). Šā punkta izpratnē “ES iesaistīšanās pievienotā vērtība” ir vērtība, kas veidojas ES iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

Kosmosa darbībām ir spēcīga pārrobežu dimensija, jo vienā dalībvalstī ražotu kosmosa infrastruktūru bieži izmanto uzņēmumi, kas darbojas visā iekšējā tirgū, savukārt kosmosa operatoriem bieži vien ir jāsaņem vairākas atļaujas vairākās

dalībvalstīs. Jaunais neviendabīgais satvars, ko veido potenciāli atšķirīgi valstu noteikumi, var kavēt konkurētspējīgu vienoto tirgu kosmosa produktiem un kosmosa pakalpojumiem, kā arī kosmosā balstītiem datiem.

Lai palielinātu kosmosa darbību kopējo drošuma, noturības un vidiskās ilgtspējas līmeni visā Savienībā, ir vajadzīga kopīga rīcība Savienības līmenī. Salīdzinājumā ar atsevišķām dalībvalstu darbībām tas rada skaidru pievienoto vērtību, 1) izveidojot vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā Savienībā, tuvinot galvenās prasības atļaujas piešķiršanas nosacījumos, kas saistīti ar kosmosa darbību drošumu, noturību un vidisko ietekmi; 2) nodrošinot labāku koordināciju starp dalībvalstīm, tādējādi novēršot pārklāšanos, dublēšanos un konfliktus, jo tiek ieviesti saskaņoti mehānismi visā iekšējā tirgū; 3) viendabīgā veidā uzlabojot kosmosa infrastruktūras aizsardzības līmeni, stiprinot tās spēju sniegt kosmosā balstītus datus, kas savukārt ļauj sniegt pakalpojumus visā iekšējā tirgū, un 4) nodrošinot konsekvensi, aprēķinot kosmosā veikto darbību vidisko ietekmi Savienībā.

Vienota pieeja drošām, noturīgām un ilgtspējīgām kosmosa darbībām Savienības līmenī sniegtu daudzus ieguvumus Savienības kosmosa nozarei, nodrošinot juridisko noteiktību, likvidējot šķēršļus kosmosa pakalpojumu un kosmosā balstītu datu sniegšanai, samazinot administratīvo slogu un izmaksas, kas saistītas ar daudzajām un atšķirīgajām valstu prasībām, veicinot konkurenci un piedāvājot piekļuvi lielākiem tirgiem.

Koordinēta rīcība ļautu Savienībai vadīt un stiprināt turpmākos globālos standartus kosmosa darbību drošuma, noturības un ilgtspējas jomā, izveidojot Savienību par globālu standartu noteicēju jomā, kas prasa steidzamus risinājumus, lai novērstu jaunus riskus orbītu un kosmosiskās telpas izmantošanai.

Vienlaikus Savienība centīsies vest sarunas par savstarpējas atzišanas nolīgumiem ar trešām valstīm, lai uzlabotu ES kosmosa nozares piekļuvi tirgum.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Šī regula ir pirmā šāda veida regula kosmosa jomā, ar ko ievieš mērķtiecīgu saskaņošanu būtiskos aspektos attiecībā uz atļaujām veikt darbības kosmosā. Vienlaikus tā balstīta uz dažiem jaunā tiesiskā regulējuma elementiem un pieredzi, kas gūta, īstenojot Savienības saskaņošanas tiesību aktus attiecībā uz produktiem un pakalpojumiem.

Lai saglabātu un uzlabotu kosmosa nozares konkurētspēju un inovāciju Savienībā, jo īpaši attiecībā uz jaunuzņēmumiem, MVU un pētniecības iestādēm, regulā tiks ņemta vērā arī pieredze, kas gūta no jaunākajiem tiesību aktiem, piemēram, MI akta vai Kibernoturības akta.

Šajā saistībā tā a) ietvers atbalsta pasākumu kopumu, kas paredzēts, lai palīdzētu uzņēmumiem, jo īpaši jaunuzņēmumiem, augošiem uzņēmumiem, MVU un maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem, īstenojot šajā regulā noteiktos pasākumus, tai skaitā, bet ne tikai, apmācību un mentorēšanu, tehnisko palīdzību un atbalstu jaunu tehnoloģisko risinājumu izstrādei; b) noteikumos būs iekļauts proporcionalitātes princips, paredzot vieglākus režīmus, pamatojoties uz dažādiem kritērijiem, piemēram, kosmosa operatora lielumu, kosmosa misijas kritiskumu, izmantoto kosmosa aktīvu vai orbītu.

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Regulā ir noteiktas galvenās kopīgās un minimālās prasības kosmosa darbību drošuma, noturības un vides aspektiem attiecībā uz Savienības kosmosa operatoriem, kā arī operatoriem, kas iedibināti trešās valstīs un sniedz kosmosā balstītus datus Savienībā.

Tajā pašā laikā šīs regulas pamatā ir daži jaunā tiesiskā regulējuma pamatelementi, piemēram, paziņotās struktūras, atbilstības novērtēšana un saskaņotu standartu izstrāde, kas tomēr ir īpaši izstrādāti un pielāgoti kosmosa jomas vajadzībām, ņemot vērā pakāpenisku pieeju regulējumam šajā jomā.

Priekšlikums balstītos uz struktūrām un mehānismiem, kas izstrādāti saistībā ar citiem tiesību aktiem noturības un kiberdrošības jomā, piemēram, Direktīvu 2022/2555 (TID 2 direktīva) un Direktīvu 2022/2557 (KVN direktīva), un nodrošinātu koordināciju ar tiem.

Attiecībā uz vidisko ilgtspēju aprites cikla novērtējuma (ACN) principu iekļaušana kosmosa darbībās atspoguļo Savienības vispārējo mērķi panākt lielāku ilgtspēju un atbildību par vidi kosmosa nozarē.

Īpaši svarīgi ir nodrošināt atbilstību Produktu ilgtspējas ekodizaina regulai ((ES) 2024/1781), tādēļ būs nepieciešama digitālā pase produktiem, ko reglamentē saskaņā ar šo regulu, tādējādi potenciāli attiecinot to arī uz kosmosa darbībām. Kosmosa darbību konkrētie mērķi un ierobežojumi tiks ņemti vērā, reglamentējot produktus, kas ietekmē šīs darbības.

ACN integrēšana ar kosmosu saistītos projektos, izmantojot kopīgu metodi (pamatojoties uz Komisijas Ieteikumu par PVP un PVP metodēm C(2021) 9332 final), atvieglo tiesiskā regulējuma ievērošanu un uzlabo ilgtspējas novērtējumus un informācijas atklāšanu, tādējādi stiprinot saskaņotību ar DFS mērķiem un vairojot sinerģiju ar citiem instrumentiem, kuru mērķis ir ilgtspējīgā un atbildīgā veidā veicināt Savienības kosmosa darbības.

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tai skaitā pārdales iespējas, novērtējums

Aģentūrai uzticēto darbības jomu pārvaldība atbilst tās pašreizējam pilnvarojumam un vispārējiem uzdevumiem. Tomēr šīm darbības jomām būs vajadzīgi īpaši profili vai jauni uzdevumi, ko nevar pilnībā absorbēt ar esošajiem Aģentūras resursiem vai risināt, veicot pārdali.

Attiecībā uz dažiem horizontāliem uzdevumiem (piemēram, administratīvais atbalsts, juridiskās konsultācijas, līgumu pārvaldība) Aģentūra varētu izmantot esošos resursus, kas radītu efektivitāti. Tiks izveidotas arī sinerģijas ar esošajām iekšējām tehniskajām struktūrām (piemēram, droša informācijas vide klasificētas informācijas apmaiņai ar dalībvalstu drošības uzraudzības centriem).

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas un finansiālās ietekmes ilgums

☐ **Ierobežots ilgums**

☐ Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.–[DD.MM.]GGGG.

☐ Finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām – no GGGG. līdz GGGG. gadam, uz maksājumu apropriācijām – no GGGG. līdz GGGG. gadam

☒ **Beztermiņa**

īstenošana ar uzsākšanas periodu no 2030. līdz 2031. gadam,
pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Plānotās budžeta izpildes metodes⁽⁶⁾

- ☒ Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**:
 - ☒ ko veic tās struktūrvienības, tai skaitā personāls Savienības delegācijās
 - ☐ ko veic izpildaģentūras
- ☐ **Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm
- ☐ **Netieša pārvaldība**, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:
 - ☐ trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām
 - ☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt)
 - ☐ Eiropas Investīciju bankai un Eiropas Investīciju fondam
 - ☐ Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām
 - ☐ publisko tiesību subjektiem
 - ☐ privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, ciktāl tiem ir pienācīgas finanšu garantijas
 - ☐ dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un ir pienācīgas finanšu garantijas
 - ☐ struktūrām vai personām, kurām saskaņā ar LES V sadaļu uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā
 - ☐ struktūrām, kas ir iedibinātas kādā dalībvalstī un ko reglamentē kādas dalībvalsts privāttiesības vai Savienības tiesību akti, un kas ir tādas, kurām saskaņā ar nozaru noteikumiem var uzticēt Savienības līdzekļu vai budžeta garantiju īstenošanu, ciktāl šādas struktūras ir publisko tiesību subjektu vai tādu privāttiesību subjektu kontrolē, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, un ciktāl tām ir kontrolējošo subjektu sniegtas pienācīgas finanšu garantijas solidāras atbildības veidā vai līdzvērtīgas finanšu garantijas, kurām attiecībā uz katru pasākumu var tikt noteikts maksimums, kas atbilst Savienības atbalsta maksimālajai summai

Piezīmes

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

Regula tiks periodiski izvērtēta pārskatīšanai piecu gadu laikā pēc tās stāšanās spēkā un pēc tam reizi piecos gados. Turklāt Eiropas Komisija un Aģentūra veic vairākas uzraudzības darbības, pastāvīgi novērtējot pasākumu efektivitāti un lietderību saistībā ar pasākumu piemērošanas kontroles uzraudzību, tai skaitā uzraudzību un analīzi attiecībā uz jauniem aspektiem, kas saistīti ar prasību piemērošanu.

⁽⁶⁾ Sīkāku informāciju par budžeta izpildes metodēm un atsaucies uz Finanšu regulu sk. *BUDGpedia* tīmekļa vietnē: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

Konkrētie mērķi un attiecīgie rādītāji tiks uzraudzīti katru gadu.

Eiropas Komisija īpaši veic īstermiņa izvērtējumu, lai novērtētu Aģentūras sniegumu saistībā ar tās uzdevumiem saskaņā ar šo regulu. Eiropas Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu ar izvērtējuma secinājumiem.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto budžeta izpildes metožu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

Regulā ir noteiktas jaunas pamatprasības attiecībā uz kosmosa darbībām visā Savienībā, vienlaikus nodrošinot godīgu konkurenci starp tirgus dalībniekiem iekšējā tirgū. Šie jaunie noteikumi paredz konsekvences mehānismu šajā regulā noteikto pienākumu pārrobežu piemērošanai, kā arī tiešas uzraudzības un izpildes pilnvaras Eiropas Komisijai un tehniskās novērtēšanas uzdevumus Aģentūrai.

Lai veiktu šos jaunus uzdevumus, ir jāpiešķir pienācīgi resursi Eiropas Komisijas dienestiem un Aģentūrai⁽⁷⁾. Tiek lēsts, ka jaunās regulas izpildei un sekmīgai īstenošanai būs vajadzīgi 3 pilnslodzes ekvivalenti Eiropas Komisijā (uzraudzības uzdevumiem un lēmumiem).

Tiek lēsts, ka sagatavošanas darbībām, kas paredzētas izvēršanas posmā līdz 2027. gada beigām, būs vajadzīgi 2 pilnslodzes ekvivalenti, kas tiks pieprasīti papildus resursiem, kuri pieejami pašreizējā daudzgadu finanšu shēmā (2021.–2027. gadam).

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

Regula nosaka vienotā kosmosa tirgus pamatu. Vairākas un dažādas valstu regulatīvās pieejas var sadrumstalot iekšējo tirgu, apgrūtinot kosmosa uzņēmumiem veikt navigāciju un piemērot atšķirīgus tiesiskos regulējumus.

Ar regulu tiek saskaņotas vairākas galvenās prasības attiecībā uz atļauju piešķiršanu kosmosa darbībām un to reģistrāciju (tehniskie noteikumi kosmosa darbību drošības, noturības un ilgtspējas jomā) un šajā nolūkā tiek noteikta pārvaldības struktūra.

Šīs pieejas mērķis ir radīt juridisko noteiktību, novērst pārrobežu šķēršļus un samazināt administratīvo slogu un izmaksas, ko rada daudzas atšķirīgas valstu prasības. Tas vienkāršotu kosmosa operatoru darbību Savienībā, jo īpaši attiecībā uz komersantiem jaunpienācējiem. Lai novērstu labvēlīgākās jurisdikcijas meklēšanas risku un nodrošinātu jaunā tiesiskā regulējuma konsekventu piemērošanu, Eiropas Komisijai tiks piešķirtas jaunas uzraudzības un izpildes panākšanas pilnvaras, savukārt Aģentūra iegūs pilnvaras palīdzēt Komisijai, veicot tehniskā novērtējuma darbības. Lai samazinātu administratīvā sloga risku nozarei, ir paredzēts atvieglots

⁽⁷⁾ Tiek lēsts, ka no 2028. gada Aģentūrai jauno uzdevumu pārvaldībai būs vajadzīgi 17 pilnslodzes ekvivalenti un ENISA – 1 pilnslodzes ekvivalents, arī no 2028. gada. Aģentūras jaunie uzdevumi ietver Savienības kosmosa marķējuma shēmas izstrādi kosmosa darbībām un to darbību pārvaldībai, kas saistītas ar tehniskajiem novērtējumiem, lai palīdzētu Komisijai piešķirt atļaujas un veikt uzraudzību attiecībā uz Savienībai piederošo kosmosa aktīvu Savienības operatoriem, trešo valstu operatoriem un starptautiskām organizācijām, kā arī šajā kontekstā īstenot šādas atbalsta izmeklēšanas pilnvaras (inspekcijas, izmeklēšanas). Darbības izmaksas, kas saistītas ar Aģentūras jaunajiem uzdevumiem, tiks finansētas, izmantojot reģistrācijas maksu, sodu un naudas sodu sistēmu, ko piemēro kosmosa operatoriem (gan ES, gan trešo valstu operatoriem). Šāda sistēma nesedz Aģentūras personāla izmaksas un darbības izmaksas par marķējumu.

režīms jaunuzņēmumiem, MVU un maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem. Turklāt, lai atbalstītu kosmosa nozari regulas īstenošanā, ir paredzēti īpaši atbalsta pasākumi, lai kompensētu daļu no tās īstenošanas iespējamām izmaksām nozarei, jo īpaši attiecībā uz jaunuzņēmumiem un MVU.

- 2.2.3. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

Neattiecas

- 2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Pašreizējie krāpšanas novēršanas pasākumi, kas piemērojami Eiropas Komisijai un Savienības aģentūrām, attieksies uz papildu apropriācijām, kas vajadzīgas šai regulai.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

Esošās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzga- du finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr.	Dif./nedif. ⁽⁸⁾	no EBTA valstīm ⁽⁹⁾	no kandidātva- lstīm un potenciālaj- ām kandidātē- m ⁽¹⁰⁾	no citām trešām valstīm	citi piešķirtie ieņēmumi
	[XX.YY.Y Y.YY]	Dif./nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ
	[XX.YY.Y Y.YY]	Dif./nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ
	[XX.YY.Y Y.YY]	Dif./nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ

Jaunveidojamās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

⁽⁸⁾ Dif. diferencētās apropriācijas, nedif. nediferencētās apropriācijas.

⁽⁹⁾ EBTA – Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

⁽¹⁰⁾ Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātes no Rietumbalkāniem.

Daudzga- du finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr.	Dif./nedif.	no EBTA valstīm	no kandidātva- lstīm un potenciālaj- ām kandidātē- m	no citām trešām valstīm	citi piešķirtie ieņēmumi
	[XX.YY.Y Y.YY]	Dif./nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ
	[XX.YY.Y Y.YY]	Dif./nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ
	[XX.YY.Y Y.YY]	Dif./nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas
- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

3.2.1.1. Apropriācijas no apstiprinātā budžeta

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudzga- du finanšu shēmas izdevumu kategorija	Nr.	
--	-----	--

ĢD: <.....>			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
Darbības apropriācijas							
Budžeta pozīcija	Saistības	(1a)					0,000
	Maksājumi	(2a)					0,000
Budžeta pozīcija	Saistības	(1b)					0,000
	Maksājumi	(2b)					0,000
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ⁽¹¹⁾							
Budžeta pozīcija		(3)					0,000
KOPĀ apropriācijas Attiecībā uz ĢD <.....>	Saistības	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹¹⁾ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

piešķirumiem							
KOPĀ apropriācijas daudzgadu finanšu shēmas <....> IZDEVUMU KATEGORIJĀ	Saistības	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ĢD: <.....>			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
Darbības apropriācijas							
Budžeta pozīcija	Saistības	(1a)					0,000
	Maksājumi	(2a)					0,000
Budžeta pozīcija	Saistības	(1b)					0,000
	Maksājumi	(2b)					0,000
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ⁽¹²⁾							
Budžeta pozīcija		(3)					0,000
KOPĀ apropriācijas Attiecībā uz ĢD <.....>	Saistības	=1a+1b +3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ĢD: <.....>			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam

⁽¹²⁾ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

Darbības apropriācijas							
Budžeta pozīcija	Saistības	(1a)					0,000
	Maksājumi	(2a)					0,000
Budžeta pozīcija	Saistības	(1b)					0,000
	Maksājumi	(2b)					0,000
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ⁽¹³⁾							
Budžeta pozīcija		(3)					0,000
KOPĀ apropriācijas Attiecībā uz ĢD <.....>	Saistības	=1a+1b +3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹³⁾ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

KOPĀ apropriācijas daudzgadu finanšu shēmas <....> IZDEVUMU KATEGORIJĀ	Saistības	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
KOPĀ darbības apropriācijas (visas darbības izdevumu kategorijas)	Saistības	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem (visas darbības izdevumu kategorijas)		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ apropriācijas No 1. līdz 6. pozīcijai daudzgadu finanšu shēmā (atsauces summa)	Saistības	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksājumi	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija		7			“Administratīvie izdevumi” ⁽¹⁴⁾		
ĢD: DEFIS			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
Cilvēkresursi			0,000	0,000	0,000	0,376	0,376

⁽¹⁴⁾ Vajadzīgās apropriācijas būtu jānosaka, izmantojot gada vidējo izmaksu rādītājus, kas pieejami attiecīgajā BUDGpedia tīmekļa vietnē.

Citi administratīvie izdevumi		0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
KOPĀ DEFIS ĢD	Apropriācijas	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
ĢD: <.....>		Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.–2027. gadam
Cilvēkresursi		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Citi administratīvie izdevumi		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ <....> ĢD	Apropriācijas	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ apropriācijas daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJĀ	(Saistību summa = maksājumu summa)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.– 2027. gadam
KOPĀ apropriācijas 1.– 7. IZDEVUMU KATEGORIJĀ⁽¹⁵⁾	Saistības	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
daudzgadu finanšu shēmā	Maksājumi	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

3.2.2. Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām (nav jāaizpilda decentralizētajām aģentūrām)

⁽¹⁵⁾ Pēc 2027. gada tiek ierosināts priekšlikuma aplēstās izmaksas finansēt no nākamās DFS, neietekmējot vienošanos par DFS un programmām.

Saistību apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un iznākumus ↓			Gads 2024		Gads 2025		Gads 2026		Gads 2027		Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)						KOPĀ	
	IZNĀKUMI																	
	Veids ⁽¹⁶⁾	Vidējās izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Kopā Daudzums	Kopā Izmaksas
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 1 ⁽¹⁷⁾ : [..]																		
– Iznākums																		
– Iznākums																		
– Iznākums																		

⁽¹⁶⁾ Iznākumi ir attiecīgie produkti vai pakalpojumi (piemēram, finansēto studentu apmaiņu skaits, uzbūvēto ceļu garums kilometros utt.).

⁽¹⁷⁾ Kā aprakstīts 1.4.2. punktā “Konkrētie mērķi”.

Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 1																	
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 2 ...																	
– Iznā kums																	
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 2																	
KOPSUMMAS																	

3.2.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās apropriācijas
- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās apropriācijas:

3.2.3.1. Apropriācijas no apstiprinātā budžeta

APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS	Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.– 2027. gadam
7. IZDEVUMU KATEGORIJA					
Cilvēkresursi	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Citi administratīvie izdevumi	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050

Starpsumma – 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426
Ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS					
Cilvēkresursi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Pārējie administratīvie izdevumi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Starpsumma – ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3. Kopējās apropriācijas

KOPĀ APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS + ĀRĒJIE PIEŠĶIRTIE IEŅĒMUMI	Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.– 2027. gad am
7. IZDEVUMU KATEGORIJA					
Cilvēkresursi	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Citi administratīvie izdevumi	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
Starpsumma – 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
Ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS					

Cilvēkresursi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Pārējie administratīvie izdevumi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Starpsumma – ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOPĀ	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

Vajadzīgās cilvēkresursu un citu administratīvo izdevumu apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

3.2.4. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi
- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

3.2.4.1. Finansētas no apstiprinātā budžeta

Aplēse izsakāma pilnslodzes ekvivalenta vienībās⁽¹⁸⁾

APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS	Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)				
20 01 02 01 (Galvenais birojs un Komisijas pārstāvniecības)	0	0	0	2

⁽¹⁸⁾ Zem tabulas norādiet, cik pilnslodzes ekvivalenta vienību no tabulā norādītā skaita jūsu ģenerāldirektorātā jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai var tikt pārdalītas un kādas ir jūsu neto vajadzības.

20 01 02 03 (ES delegācijas)		0	0	0	0
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)		0	0	0	0
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)		0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)		0	0	0	0
Ārštata darbinieki (pilnslodzes ekvivalenta vienībās)					
20 02 01(AC, END, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END un JPD ES delegācijās)		0	0	0	0
Administratīvā atbalsta pozīcija [XX.01.YY.YY]	– galvenajā birojā	0	0	0	0
	– ES delegācijās	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiešā pētniecība)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END – tiešā pētniecība)		0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – 7. izdevumu kategorija		0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – ārpus 7. izdevumu kategorijas		0	0	0	0
KOPĀ		0	0	0	2

3.2.4.3. Kopējās cilvēkresursu vajadzības

KOPĀ APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS +	Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027
---	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

ĀRĒJIE PIEŠĶIRTIE IEŅĒMUMI					
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)					
20 01 02 01 (Galvenais birojs un Komisijas pārstāvniecības)		0	0	0	2
20 01 02 03 (ES delegācijas)		0	0	0	0
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)		0	0	0	0
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)		0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)		0	0	0	0
Ārštata darbinieki (pilnslodzes ekvivalenta vienībās)					
20 02 01 (AC, END, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END un JPD ES delegācijās)		0	0	0	0
Administratīvā atbalsta pozīcija [XX.01.YY.YY]	– galvenajā birojā	0	0	0	0
	– ES delegācijās	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiešā pētniecība)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END – tiešā pētniecība)		0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – 7. izdevumu kategorija		0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – ārpus 7. izdevumu kategorijas		0	0	0	0
KOPĀ		0	0	0	2

Priekšlikuma īstenošanai nepieciešamais personāls (pilnslodzes ekvivalenta vienībās):

	Tiks nodrošināts no pašlaik pieejamā Komisijas dienestu personāla	Ārkārtas papildu personāls*		
		Tiks finansēts no 7. izdevumu kategorijas vai pētniecības	Tiks finansēts no BA pozīcijas	Tiks finansēts no maksām
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas	2		Neattiecas	
Ārštata darbinieki (CA, SNE, INT)				

Veicamo uzdevumu apraksts:

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	Sākt sākotnējās koordinācijas darbības, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu vairāku sanāksmju, ziņojumu projektu un politikas darba sagatavošanu nolūkā izveidot un īstenot visas iekšējās struktūras, procesus un procedūras, kas vajadzīgas, lai uzņemtos jaunos pienākumus, kuri Aģentūrai uzticēti saskaņā ar Kosmosa aktu. Sākotnējās darbības var ietvert arī sagatavošanas darbu, kas nepieciešams, lai sāktu dažu Kosmosa aktā paredzēto digitālo risinājumu un saistīto instrumentu izstrādi un īstenošanu.
-------------------------------	--

Ārštata darbinieki	
--------------------	--

3.2.5. Pārskats par aplēsto ietekmi uz investīcijām, kas saistītas ar digitālajām tehnoloģijām

Obligāti: nākamajā tabulā būtu jāiekļauj labākā aplēse par priekšlikuma/iniciatīvas sakarā veiktajām investīcijām, kas saistītas ar digitālajām tehnoloģijām.

Izņēmuma kārtā, ja tas vajadzīgs priekšlikuma/iniciatīvas īstenošanai, 7. izdevumu kategorijas apropriācijas būtu jānorāda noteiktajā pozīcijā.

Apropriācijas 1.–6. izdevumu kategorijā būtu jāatspoguļo kā “Politikas IT izdevumi darbības programmām”. Šie izdevumi attiecas uz darbības budžetu, kas jāizmanto, lai atkārtoti izmantotu / pirktu / izstrādātu IT platformas/instrumentus, kas tieši saistīti ar iniciatīvas īstenošanu un ar tiem saistītajiem ieguldījumiem (piemēram, licences, pētījumi, datu glabāšana utt.). Šajā tabulā sniegtajai informācijai būtu jāatbilst 4. iedaļā “Digitālā dimensija” sniegtajai informācijai.

KOPĀ digitālās un IT apropriācijas	Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	KOPĀ DFS 2021.– 2027. gadam
7. IZDEVUMU KATEGORIJA					
IT izdevumi (korporatīvie)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Starpsumma – 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS					
IT izdevumi politikas darbības programmu atbalstam	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Starpsumma – ārpus 7. IZDEVUMU	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

KATEGORIJAS					
KOPĀ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

Priekšlikuma/iniciatīvas finansēšanai:

- ☒ pilnībā pietiek ar līdzekļu pārvietošanu daudzgadu finanšu shēmas (DFS) attiecīgajā izdevumu kategorijā
- ☐ jāizmanto no DFS attiecīgās izdevumu kategorijas nepiešķirtās rezerves un/vai īpašie instrumenti, kas noteikti DFS regulā
- ☐ jāpārskata DFS

3.2.7. Trešo personu iemaksas

Priekšlikuma/iniciatīvas finansēšanai:

- ☒ nav paredzēts trešo personu līdzfinansējums
- ☐ ir paredzēts trešo personu līdzfinansējums atbilstoši šādai aplēsei:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	Kopā
Norādīt līdzfinansētāju struktūru					
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas					

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

- ☒ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:
- ☐ pašu resursus
 - ☐ citus ieņēmumus
 - ☐ atzīmējiet, ja ieņēmumi tiek piešķirti izdevumu pozīcijām

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ⁽¹⁹⁾			
		Gads	Gads	Gads	Gads

⁽¹⁹⁾ Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.

		2024	2025	2026	2027
... pants					

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

[..]

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).

[..]

4. DIGITĀLĀ DIMENSIJA

4.1. Digitālās vajadzības

Tiesību akta priekšlikumā ir paredzēts izstrādāt un īstenot vairākus digitālus risinājumus un saistītos instrumentus, lai atbalstītu dalībvalstis un palīdzētu kosmosa nozarei šā akta savlaicīgā īstenošanā. Digitālo risinājumu izmantošanas mērķis ir atvieglot vairākas darbības, piemēram, datu apstrādi (datu vākšanu, pārvaldību, glabāšanu), uzraudzības un izsekošanas darbības, ziņošanu un analīzes veikšanu, kā arī atvieglot mijiedarbību starp attiecīgajām ieinteresētajām personām:

Prasības apraksts	Skartās ieinteresēto personu kategorijas	Ietekmētais(-ie) process(-i)
Kosmisko objektu reģistrs (<i>URSO</i>) ir digitāls reģistrs, ko izmantos tādu datu vākšanai, apstrādei un apmaiņai, kas saistīti ar reģistrētajiem kosmosa operatoriem, kuriem Savienībā ir atļauts darboties un sniegt kosmosā balstītus pakalpojumus.	ES Kosmosa programmas aģentūra, trešo valstu kosmosa pakalpojumu sniedzēji	Digitāla reģistra izveide un pārvaldība
Savienības kontaktpersonu saraksta datubāze attiecībā uz brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem ir digitāls risinājums, ko izmantos, lai vāktu, apstrādātu un apmaiņtos ar datiem, kas saistīti ar tā attiecīgā personāla kontaktinformāciju, kurš atbild par sadursmes novēršanas un atgriešanās darbībām, par ko ziņojuši kosmisko lidaparātu operatori, kuri darbojas Savienībā.	ES Kosmosa programmas aģentūra, ES un trešo valstu kosmosa pakalpojumu sniedzēji	Digitālās datubāzes izveide un pārvaldība
Vienas pieturas informācijas portāls ir digitāla platforma, ko izmantos datu vākšanai, apstrādei un apmaiņai, lai sniegtu noteiktu skaitu pakalpojumu licencēšanas procesa pārvaldībai attiecībā uz kosmosa darbību veikšanu valsts līmenī.	Eiropas Komisija, ES Kosmosa programmas aģentūra, dalībvalstis, ES kosmosa pakalpojumu sniedzēji	Digitālās platformas izveide un pārvaldība
Izsekojamības e-sertifikātu izdos kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, lai apliecinātu	ES Kosmosa programmas aģentūra, kosmosa pakalpojumu	Digitālā risinājuma izveide un pārvaldība

kosmisko objektu atbilstību regulas prasībām ar mērķi tos izmantot Savienībā.	sniedzēji	
Vidiskās pēdas datubāze ir digitāla publiska datubāze, ko izmantos datu vākšanas un apstrādes darbībām. Tajā arī sabiedrībai tiks darīti pieejami dati, kas vajadzīgi vidiskās pēdas aprēķināšanai.	Eiropas Komisija, ES Kosmosa programmas aģentūra, dalībvalstis, ES kosmosa pakalpojumu sniedzēji	Digitālās datubāzes izveide un pārvaldība

4.2. **Dati**

1) Kosmisko objektu reģistrs (*URSO*): *URSO* apkopos un apstrādās informāciju par kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ir piešķirta atļauja vai kuri ir reģistrēti kosmosā balstītu pakalpojumu sniegšanai ES. Datu pārvaldība tiks saskaņota ar Eiropas Datu stratēģiju, galveno uzmanību pievēršot drošai kopīgošanai, atkalizmantošanai un minimalizējot dublēšanos, izmantojot vienreizējas iesniegšanas principu. Aģentūra izveidos un pārvaldīs *URSO*, nodrošinot pārredzamību un konsekvētu izpildi visās dalībvalstīs.

2) Savienības kontaktpersonu saraksta datubāze brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem: šajā datubāzē būs tā personāla kontaktinformācija, kas atbildīgs par sadursmes novēršanas un atgriešanās darbībām. Tā tiks izstrādāta tā, lai atbilstu standartizētiem datu formātiem un nodrošinātu datu aizsardzību. Saskaņā ar vienreizējas iesniegšanas principu tā centīsies atkārtoti izmantot esošo verificēto kontaktinformāciju, lai līdz minimumam samazinātu ierakstu dublēšanos. Kad operatīvie pienākumi mainīsies, kosmosa pakalpojumu sniedzēji nosūtīs Aģentūrai atjauninātus ierakstus, kas ļaus savlaicīgi brīdināt un koordinēt reaģēšanu.

3) Vienas pieturas informācijas portāls: šis portāls racionalizēs atļauju piešķiršanas procesu kosmosa darbībām. Tā pamatā būs kopīgi datu standarti netraucētai integrācijai ar esošajām sistēmām. Vienreizējas iesniegšanas princips samazina dublējošus informācijas pieprasījumus, savukārt periodiska datu apmaiņa, kas sāktā ar licences pieteikumiem vai atjauninājumiem, nodrošinās, ka iestādes, Aģentūra un operatori var efektīvi sekot līdzi licencēšanas gaitai.

4) E-sertifikāts: e-sertifikāts apliecina kosmosa pakalpojumu sniedzēja atbilstību regulai, tajā ietvertas tehniskās specifikācijas. Saskaņā ar Eiropas Datu stratēģiju Aģentūra centīsies izmantot esošos reģistru un licencēšanas datus, lai novērstu dublēšanos. Šo sertifikātu izdod, ja operators atbilst regulas prasībām.

5) Vidiskās pēdas datubāze: vidiskās pēdas datubāze nodrošinās kvalitatīvus aprites cikla inventarizācijas datus, kas saskaņoti ar ES standartiem, atbalstot produktu un organizāciju vidiskās pēdas noteikšanu ar kosmosu saistītiem pētījumiem. Tā atbilst Eiropas Datu stratēģijai, jo veicina datu atkalizmantošanu, sadarbību un pārredzamību un nodrošina atbilstību ilgtspējas mērķiem. Šajā datubāzē tiek ievērots vienreizējas iesniegšanas princips, līdz minimumam samazinot dublēšanos, integrējot esošās datu kopas. Datus sniedz nozares ieinteresētās personas, pētniecības iestādes un iestādes, ir nodrošināta publiska piekļuve, tai skaitā piekļuve, kas piešķirta uzņēmumiem un politikas veidotājiem regulatīvo ziņojumu un ilgtspējas novērtējumu sagatavošanai. Informācijas apmaiņu nosaka atbilstības pienākumi un

brīvprātīgi ietekmes uz vidi novērtējumi, kas tiek veikti periodiski vai pēc vajadzības.

4.3. Digitālie risinājumi

Regulas kontekstā paredzētie digitālie risinājumi ir šādi:

- Kosmisko objektu reģistrs (*URSO*) – digitāla platforma, ko izveido un pārvalda Aģentūra un kas ietver to reģistrēto kosmosa pakalpojumu sniedzēju sarakstu, kuriem ir piešķirta atļauja darboties un sniegt kosmosā balstītus pakalpojumus Savienībā;
- Savienības kontaktpersonu saraksta datubāze brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem – tas ir digitāls reģistrs, ko izveidojusi un pārvalda Aģentūra un kas ietver attiecīgā personāla kontaktinformāciju, kas atbild par sadursmju novēršanu un atgriešanās darbībām, par kurām ziņojuši kosmisko lidaparātu operatori;
- Vienas pieturas informācijas portāls – digitāla platforma, ko izveidojusi un pārvalda Eiropas Komisija ar Aģentūras atbalstu un kas sniedz noteiktu skaitu pakalpojumu, lai pārvaldītu licencēšanas procesu attiecībā uz kosmosa darbību veikšanu valsts līmenī (vienas pieturas aģentūras pieeja), nodrošinot administratīvo vienkāršošanu un racionalizētas atbilstības procedūras, jo īpaši jaunuzņēmumiem, augošiem uzņēmumiem, MVU un maziem vidējās kapitalizācijas uzņēmumiem, kā arī sadarbību starp valsts un ES līmeni;
- izsekojamības e-sertifikāts – digitāls sertifikāts, ko Aģentūra izsniedz kosmosa pakalpojumu sniedzējiem, lai apliecinātu kosmisko objektu atbilstību regulā noteiktajām prasībām ar mērķi tos izmantot Savienībā;
- *PEFCR4Space* kalkulators – rīks, ko izmanto, lai aprēķinātu vidisko pēdu kosmosā veiktām darbībām, ievērojot kosmosa nozares vidiskās pēdas kategoriju noteikumu vadlīnijas un standartus;
- *PEFCR4Space* palīdzības dienests – pakalpojums, kas sniedz atbalstu un norādījumus lietotājiem par produktu vidiskās pēdas kategoriju noteikumu īstenošanu, kuri īpaši izstrādāti kosmosa nozarei, tādējādi palīdzot tiem pārvarēt problēmas vai atbildot uz jautājumiem, ar kuriem viņi varētu saskarties;
- publiskā vidiskās pēdas datubāze apkopo aprites cikla inventarizācijas datus, kas vajadzīgi, lai novērtētu vidisko pēdu kosmosa nozarē.

4.4. Sadarbības novērtējums

- Kosmisko objektu reģistrs (*URSO*): *URSO* atbalstīs pārrobežu sadarbību, piemērojot kopīgu tiesisko regulējumu un tehniskos standartus, kas ļaus Aģentūrai reģistrēt licencēšanas un uzraudzības datus. Tas varētu izmantot Sadarbējīgas Eiropas risinājumus, piemēram, standartizētus datu identifikatorus;
- Savienības kontaktpersonu saraksta datubāze brīdinājumiem par sevišķi interesējošiem notikumiem: šī datubāze nodrošinās tūlītēju pārrobežu saziņu sadursmes vai atgriešanās gadījumos, izmantojot saskaņotus datu formātus kontaktinformācijai un brīdinājuma protokoliem. Šī kārtība racionalizēs ārkārtas koordināciju starp ES un trešo valstu ieinteresētajām personām, izmantojot Sadarbējīgas Eiropas metadatus un autentifikācijas risinājumus, kas palīdzēs standartizēt ierakstus;
- Vienas pieturas informācijas portāls: šo portālu ir paredzēts izstrādāt netraucētai mijiedarbībai starp vairākām ES un valstu sistēmām, veicinot sadarbību,

izmantojot standartizētus datu apmaiņas formātus, protokolus un vienotu digitālo saskarni, lai mazinātu administratīvo slogu;

– E-sertifikāts: balstīsies uz sadarbaspējīgiem digitālajiem parakstiem un standartizētiem atbilstības datu laukiem.

– Vidiskās pēdas (VP) datubāze: Savienības vidiskās pēdas datubāze (VP datubāze) atbalsta pārrobežu digitālos publiskos pakalpojumus, nodrošinot standartizētu vidiskās ietekmes datu apmaiņu starp ES vienībām un publiskajām struktūrām. Tā uzlabo pārrobežu sadarbību, izmantojot juridisku, semantisku un tehnisku saskaņošanu, tādējādi piedāvājot Sadarbaspējīgas Eiropas risinājumus, piemēram, metadatu standartus un uz *API* balstītu datu apmaiņu. Būtiski šķēršļi ir regulējuma atšķirības, datu formāta neatbilstības un tehniskās integrācijas problēmas. Šis novērtējums atbilst Regulai (ES) 2024/903 (Sadarbspējīgas Eiropas akts) un atbalsta ES zaļā kursa un aprites ekonomikas mērķus.

4.5. Digitālās īstenošanas atbalsta pasākumi

Tiesību akta priekšlikumā ir paredzēts izstrādāt un īstenot vairākus digitālos risinājumus un saistītos instrumentus, lai atbalstītu dalībvalstis un palīdzētu kosmosa nozarei priekšlikuma savlaicīgā īstenošanā.

Digitālie risinājumi tiks izmantoti tādu datu vākšanai, apstrādei un apmaiņai, kas saistīti ar dažādām priekšlikuma aptvertajām jomām (drošība, noturība un vidiskā ilgtspēja), kā arī attiecībā uz atļauju piešķiršanas procesu kosmosa darbībām valstu līmenī un trešo valstu operatoru reģistrāciju Savienības līmenī. Eiropas Komisijai un Aģentūrai būs tieša un aktīva loma šo digitālo risinājumu izstrādē un pārvaldībā.